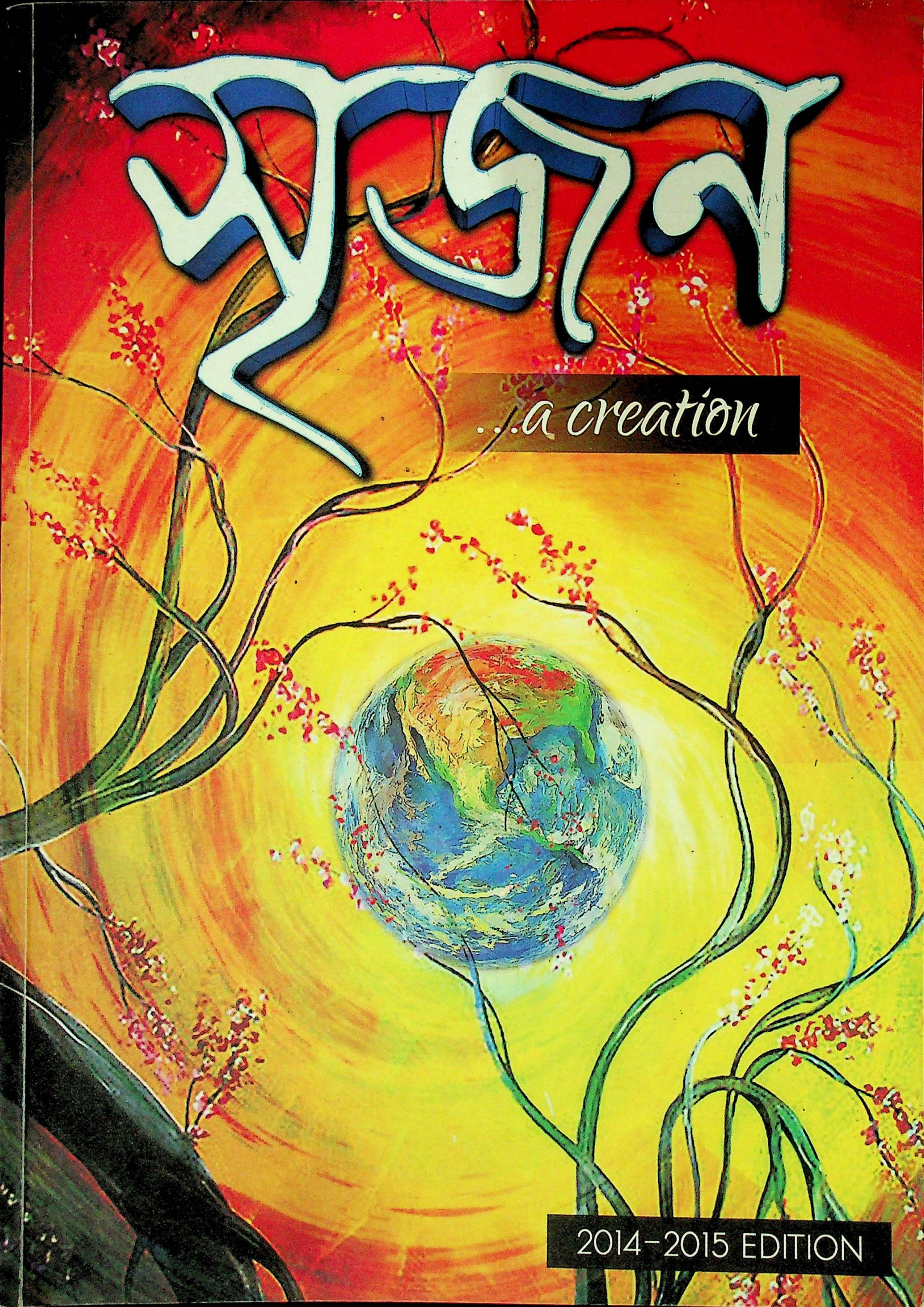
সৃজন
...a creation
2014-2015 EDITION

A Drawing By

Late Dr. Bhupen Hazarika

SRIJAN

...a creation

ANNUAL MAGAZINE

2014 - 2015

TEZPUR UNIVERSITY

(A Central University)

Napaam, Tezpur - 784028

Assam, India

Editorial BOARD

FACULTIES-in- CHARGE

Dr. SMRITI KUMAR SINHA
Dept. of Computer Science & Engg.

Dr. ARUP KUMAR NATH
Dept. of English & Foreign Languages

STUDENT MEMBERS

NIBORNA HAZARIKA
Magazine Secretary
Dept. of English & Foreign Languages

ANGKIT RAJKUMAR
Dept. of Business Administration

SURABHI AGARWAL
Dept. of Electronics and Communication

RAJASHREE GOSWAMI
Dept. of Mass Communication

PARISHMITA KAKATI
Dept. of Mathematics

Cover Design / Design Layout
GREY EDGE
Surobala Path, Guwahati - 781016
Ph - 9085471301
E-mail - manav.reborn@gmail.com

Printed at
GENESIS PRINTERS & PUBLISHERS Pvt. Ltd
Head Office
348 Express Highway (VIP Road)
Six Mile, Borbari, Guwahati - 781036
Ph - 9864351008

GOVERNOR
ASSAM

RAJ BHAVAN
GUWAHATI

MESSAGE

I am glad to learn that the Tezpur Univeristy is bringing out its Annual Magazine, 'Srijan...A Creation'-2015.

Our nation is a youth country with 68% population being in the bracket of 18-35 years. Our youths have to play a very pivotl role in acheiving the aspirations of our countrymen and making our nation peaceful, prosperous and strong.

I hope the students; the faculty members and the authorities of the Tezpur University would contribute tirelessly towards building a 'Swachh', 'Samridhh' and 'Shashakt' Bharat.

It is the time for us to act and work in right earnest and selflessly towards building a prosperous North-East and a strong India.

I convey my best wishes to 'Srijan...A Creation'-2015 and to the students; the faculty members and the authorities of the Tezpur University.

(Padmanabha Balakrishna Acharya)
Governor of Assam
and
Chancellor of Tezpur University

Dated:February 20, 2015
Raj Bhavan:Guwahati

Tezpur University
(a Central University)
Tezpur 784 028, Assam, India

Phone : 03712-267003(O), 267093(R)
Fax : 03712-267006
E-mail : mkc@tezu.ernet.in

Professor Mihir K. Chaudhuri, FASc, FNA
Vice-Chancellor

26 June 2015

MESSAGE

It is a matter of pleasure to learn that Xth edition of the university magazine - ***SRIJAN*** - is ready for publication. Collection, compilation and editing are very important steps involved in successful publication of a magazine like this. To this end, the **faculty in-charge**, the **magazine secretary** of the Students' Council, and the members of the editorial board deserve special appreciation.

Over the years, we have been concerned with the overall qualitative upgradation of the materials being published in SRIJAN. Friends, this is our University Magazine and thus the write-ups should live up to our expectation. Towards this, I am told by the editorial team that they have been very careful insofar as the quality of content is concerned. Also, it is heartening to note that the magazine will have contents written in different languages. This is certainly an affirmative step taken by the editorial team. Finally, I shall be really happy if the readers enjoy reading the Xth edition of SRIJAN.

Mihir K. Chaudhuri

तेजपुर विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)
प्रोफेसर अमरज्योति चौधुरी
एम. एस सी. (दिल्ली), डी. फिल (ओक्सोन)
प्रति कुलपति

TEZPUR UNIVERSITY
(A Central University)
Professor Amarjyoti Choudhury
M.Sc. (Delhi), D.Phil (Oxon)
Pro-Vice Chancellor

MESSAGE

I am happy that initiatives are already on to bring out "Srijan...a creation" the annual journal of Tezpur University.

University is a sacred space for knowledge and creativity. More so is its annual journal, "Srijan...a creation" has deftly evolved as the polyphonic expression of the university-community. Indeed it gives me enourmous pleasure to note that both the spirit of creativity and knowledge are finding adequate expressions in its earlier issues. I trust - the proposed publication would soar to still greater heights.

Wishing the journal an overwhelming success.

(Amarjyoti Choudhury)

Editorial

"*Pink Floyd* is the best thing that ever happened to music!" This is a simple and straightforward statement. But above all it is an opinion. My opinion. It does not harm anyone, doesn't insult anyone, it has no political motive (and it shouldn't matter if it did), and above all, you can disagree with it. That is the beauty of opinions.

We have all, almost fanatically, been taught about India's "*Unity in Diversity*". But if we only take a little moment to peek behind the curtains, the reality is revealed. We, as a nation, are divided. Under the veneer of civility and tolerance, our society is nothing but hostile and discriminatory. It would like to create an illusion, that we have control over our own lives and actions, where in reality, there is no choice. We do and act as is expected of us. Thus, all the society's bravado and self-righteousness is nothing but a sham, a subterfuge to preach what a few people believe is the right and moral path for humanity.

There was a time when authors like *Shakespeare, Tolstoy, Tagore, Dostoevsky, Proust,* and *Nabokov* etc. used to inspire millions with their plots, characters and narrative. They were revolutionaries of words, of new and bold ideas, and they were forthcoming with their opinions. Now we care only for the glamour that comes with popularity. We have replaced real tragedy and romance with fleeting fancies for the undead and the superficial.Replaced, somehow, thousands of years of human experiences with bauble headed teen heartthrobs. The world seems to be filling up with things that we don't really need. *Easton Ellis and Palahniuk* craftily commented on the consumerist ideology of surrounding us with that which we do not require. Today, our thoughts are manipulated by others who would like us to have no opinion about anything. We are their sheep and they our shepherd, and we herd along mindlessly towards wherever they want us to go.

But is this it? Don't we have opinions? Don't we think freely? The Facebook profile of any person would tell you that we voice our concerns openly and on a daily basis. We are far more opinionated now than we ever were. Does this mean that whatever I said above is nothing but a false alarm? I think not. Most of what we say on social media is inspired by what is trending. A rainbow as a display picture in America would signify one thing. The same in India would signify that we don't know the facts and are following the herd again. Internet memes, viral videos, ice bucket challenges et al are what have become of our intellect.

In this edition of **SRIJAN**...*a creation* we have, not only attempted to bring forward the latent creativity of our university community, but have also tried to make a bold statement. We are *free thinkers*! We are the *progenitors* of new ideas, and we speak our mind. The shackles of societal boundaries and expectations shall not bind us; we shall break free and we shall be champions of a new era, where information is abundant, opinions are respected, and ideas tolerated. **SRIJAN**...*a creation* is the medium through which we shall give voice to our thoughts and shall restore equanimity. We have put in a lot of hard work into the making of this magazine and I believe that it will make everyone a part of our vision.

SRIJAN...*a creation*, the Annual Magazine of Tezpur University is a medium for expressing the creativity, aspirations, talents and achievements of the University community. In a nutshell, it is the reflection of the University. The 10th edition of Srijan is dedicated to Dr. A.P.J. Abdul Kalam, former Visitor, Tezpur University and our former Chancellor and Governor of Assam Late Janaki Ballav Patnaik who passed away recently. We offer our heartfelt tribute to them through this magazine.

After I got the post of Magazine Secretary / Editor, I along with the magazine convenors planned to create the best edition of **SRIJAN** ever. As we are the first elected Students' Council of Tezpur University, we had to face many obstacles in our path. But the guidance and support of our Faculty-in-charge *Dr. Smriti K. Sinha* and *Dr. Arup K. Nath* were the driving force to reach our goal. They were the torchbearers in all matters. Special acknowledgement also be given to *Dr. Anushabda, Dept. of Hindi* and *Dr. Apurba Saha, Dept of Social Work* for their help in editing theHindi and Bengali articles. *Prabal Mazumdar*, the Vice President of TUSC (2014-15) and *Ranjan Das*, the General Secretary, TUSC took the pains to ensure that Srijan had a smooth sailing all through.

I would like to offer my sincere gratitude to the honorable Vice-Chancellor *Prof Mihir Kanti Chaudhury*, Pro-Vice Chancellor *Dr. Amarjyoti Choudhury* and Prof. *Deben Chandra Baruah*, the Dean Students' Welfare. I am truly thankful to the magazine convenors Parishmita Kakati, Angkit Rajkumar, Surabhi Agarwal, Rajashree Goswami and Kaushik Nath. They were always there to help me out. I can never thank them enough. I would also like to extend my gratitude to Grey Edge, Guwahati for the wonderful design of the magazine.

The University comprises of students from various castes, creed, community and cultural background. So the Editorial Board of this edition was keen on having a section on Bengali, Bodo and some other languages apart from the usual English, Hindi and Assamese sections. But due to too much academic pressure and due to lack of environment, this plan did not pan out. However, it is worth mentioning that we have managed to include one Bengali article. We believe the coming editions of Srijan will try to work on this issue of language addition.

Despite some obvious shortcomings, I hope this edition of **SRIJAN** will provide the readers some food for thought and they may enjoy reading this piece. I also believe that the Annual Magazine of Tezpur University will continue to inspire the students and grow more popular with times. At last,I do hope that readers will welcome the magazine.

Long Live **SRIJAN**...*a creation*!
Long Live **Tezpur University**!

Niborna Hazarika
Magazine Secretary / Editor

Angkit Rajkumar
Magazine Convenor

Dedicated to

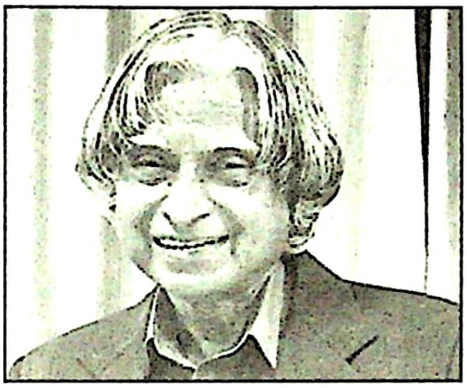

Dr. A.P.J. ABDUL KALAM

J.B. PATNAIK

We would like to dedicate "SRIJAN" to

Dr. A.P.J. Abdul Kalam,

the man who inspired the entire nation to push beyond its limits

and

J.B. Patnaik,

the beacon of the light and an encouragement for the students of Tezpur University.

We miss you...

Contents

Articles

1.	Mapping the innermost Secrets of Life: A Tale of Nobel Prizein Chemistry 2014	Dr. Nayanmoni Gogoi	1
2.	Choice Based Credit System : A Paradigm Shift in Higher Education	Dr. Biren Das	5
3.	Speak Now or Forever Hold Your Tongue !	Manjil Saikia	7
4.	Elucidation of Heavenly Phenomena !	Dr. Kishor Kr. Baruah	9
5.	The Aims of Education	Dr. Rabin Deka	13
6.	Oh Fiddle Dee Dee	Simona Tamuli	16
7.	Mission MARS	Tanvir Hussain	18
8.	Food for Thought: 'Local Kung Fu'	Dr. Sanjib Sahoo	22
9.	After I had told you the tale last year..... ... A Commentary from the Killing Field of Fluoride	Dr. Robin Kumar Dutta	25
10.	Giving Peace a Chance via Peace Journalism	Ankita Gogoi	28
11.	Microgrid Technology	Longchap Kiri Phangcho	30
12.	Choice	Manash Deep Dey	32
13.	Live Life Despite its Transient Nature	Smaranika Chakraborty	34
14.	Jonaki Cinema	Tinam Borah	36
15.	দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰাত প্ৰায়োগিক গণিতৰ প্ৰভাৱ আৰু বিস্তৃতি	পৰীস্মিতা কাকতি	38
16.	শিশুৰ অধিকাৰ ঃ আইন, আয়োগ আৰু আমাৰ কৰণীয়	নিৰ্মালী বৰ্মন	40
17.	সুন্দৰৰ সেউজীয়া বাটত অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ	অমৃতা ডেকা	42
18.	সময়ৰ শৰ	প্ৰাঞ্জল বৰ্মন	46
19.	এখন অনুপম পৃথিৱীৰ পম খেদি	অংশুমান শইকীয়া	48
20.	নতুনত্বৰ পৰশত সৃষ্টিৰ লক্ষ্য	ভাস্কৰজ্যোতি ভট্টাচাৰ্য	52
21.	किशोरावस्था की पारिवारिक व शैक्षणिक समस्याऐं	डॉ॰ हितेश शर्मा	55
22.	শিশুর জীবন ধারণের অধিকার ও সার্বিক শিক্ষা	ড॰ সত্যসুন্দর ভট্টাচার্য	58

Fiction

23.	Citizens	*Origin:* Dr. Smriti Kumar Sinha *Translation:* Ramlal Sinha	61
24.	A Colourful Umbrella	*Origin:* Dr. Madan Mohan Sarma *Translation:* Bashabi Gogoi Bhuyan	68
25.	The Miracle Coli's Vengeance!	Anjan Barman	72
26.	The Tiptoeing Sun	Adityam Kashyap	74
27.	প্ৰেয়সীৰ স্বপ্ন	পংকজ জ্যোতি মহন্ত	76
28.	নষ্ট ছোৱালী	নাৰ্জী বৰুৱা	80
29.	বিষন্ন আবেলি	জিন্টু শৰ্মা	82
30.	এক উদিত সূৰ্যৰ অধীৰ অপেক্ষাত ...	কুলদীপ কুমাৰ হালৈ	84

Poetry

31.	Sorrow	*Origin:* Hiren Bhattacharya *Translation:* Kaushik Nath	87
32.	Scintilla Amidst Wintertide	Anjali Basumatary	87
33.	When...	Damini Kashyap	88
34.	The YOU-th Phase	Saheen Shehnaz Begum	88
35.	Another New Year	Ronan Pervez Hussian	89
36.	Swordswoman	Nairita Baruah	89
37.	Sleeping Beauty	Mayashree Bhattacharjee	90
38.	Scarlet Dreams	Samiran Borah	90
39.	Growing Up	Ankita Deb	91
40.	The Recurring Dream	Moon Mandal	92
41.	Life Goes on...	Kaushika Nath	93
42.	Veiled of Silence	Rimpi Saikia	93
43.	Joomon	Saurav Chakraborty	94
44.	যন্ত্ৰণা	নীলাঞ্জনা শৰ্মা	95
45.	একুঁকি স্মৃতি	ৰাজশ্ৰী গোস্বামী	96
46.	উজান মুখৰ সেউজ উপত্যকালৈ	জ্যোৰ্তিময় দাস	96
47.	এমুঠি অনুভৱ	বনশ্ৰী খনিকৰ	97
48.	সোঁৱৰণীৰ সোঁৱৰণত	প্ৰিয়ংকা কলিতা	98
49.	সীমিত সকলোবোৰ	তুলিকা গগৈ	99
50.	অপেক্ষা	নৱনীতা তালুকদাৰ	99
51.	অশ্ৰু	অৰ্ণৱজ্যোতি দাস	100
52.	সূচনা... এক নতুন দিগন্তৰ	ৰূপম হালৈ	100
53.	প্ৰতিচ্ছবি	হিমাংশু পাঠক	101

54.	এটা পুৰণি পদ্য	প্ৰিয়াঙ্কী শইকীয়া	101
55.	বৰষুণ	ৰূপজ্যোতি কলিতা	102
56.	সপোন ঃ বাস্তৱ ঃ অথবা...	চানশ্ৰী কুইনচেতিয়া	102
57.	তুমি ভালে আছানে... ?	মমী শৰ্মা	103
58.	লক্ষ্মণ	উত্তম বৰুৱা	104
59.	সপোনৰ সিপাৰে	সিদ্ধাৰ্থ বৰকটকী	104
60.	शायद देख लिया है उसने	डॉ० अनुशब्द	105
61.	प्रेमी आसमान	संदीप कुमार सिंह	106
62.	सूखा-दरख़्त	डॉ० अंजलि शर्मा	107
63.	मैं नारी हूँ	हर्षिता देवी	108
64.	मैं की तलाश तुम पर ख़त्म	हिमाक्षी नाथ	108

Interview

65.	Uncut : With Prof. Mridula Mukherjee	Dr. Arup Kr. Nath Mr. Dipak Sarma	109
66.	বিশিষ্ট সাহিত্যিক নিৰুপমা বৰগোহাঁঞিৰ সৈতে এটি চমু বাৰ্তালাপ	জ্যোতিষা শইকীয়া	120

Experiences/Feelings

67.	Memories of "The Knowledge City of Assam"	Priyanka Koch	123
68.	ছাত্ৰাৱস্থাতেই পালো শিক্ষক হোৱাৰ এক 'বেদনামধুৰ' অভিজ্ঞতা	অক্ষয় জ্যোতি মহন্ত	125

One Minute Thought

69.	The Pursuit of Happiness	Sukanya Mukherjee	129
70.	No Fear of Rape Anymore	Gautam Baruah	130
71.	Tea as a Tonic	Prithvi Raj Saikia	131
72.	Using Mind Power in Yogic Techniques	Prativa Teron	132
73	It's English, Stupid!	Vipasha Bhardwaj	133
74.	Love and Life - Then and Now	Deepjyoti Bhatta	134
75.	Dilemma, Language etc.	Gayatri Patir	135
76.	ESSENTIAL... এটি বাস্তৱ	সৌৰভ কুমাৰ নাথ	136
77.	তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় ঃ এক বৰ্ণিল অনুভৱ	বিপ্লৱজ্যোতি শইকীয়া	137
78.	মোৰ দেউতাৰ মৃত্যুত	নাজৰীণা ৰহমান	138
79.	तुम्हारी याद आती है!	जशोधरा बोरा	139

By Well-wishers

80.	সংগ্ৰাম (একাংকিকা নাটক)	হিল্লোল কুমাৰ পাঠক	141

81.	বিহংগম দৃষ্টিত তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপিত হোৱা নপাম গাঁও	ভুবন চন্দ্ৰ গগৈ	146
82.	অসমীয়া ছবি আৰু মোৰ অনুভৱ	নিকুমণি বৰুৱা	150
83.	विश्वकर्मा पूजा : किसकी पूजा और क्यों ?	विवेक मेहता	151

Winners of Annual Week 2014-2015

84.	Children of a Lesser God	Anuradha Chakraborty	153
85.	The Snow-Globe	Neha Talukdar	154
86.	Shadows	Amit Kar	156
87.	বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ	বিকাশ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য	157
88.	"এনাজৰী-অতীত আৰু বৰ্তমানৰ"	নীলাঞ্জনা শৰ্মা	158
89.	ছাঁ	বিকাশ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য	160
90.	क्या होता यदि पृथ्वी पर मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति कोई होती ?	उन्मेषा कुँवर	161
91.	हम एक ही कश्ती के सवारी हैं	रोशन कुमार	163
92.	पतझड़	रोशन कुमार	165
93.	A Mathematical Perspective of Nature	Nilufar Mana Begum	166
94.	Did You Know about the Virgin Dance of Meghalaya?	Piyashi Dutta	167

Miscellaneous

95.	Adda Quiz	Ashutosh Das Subhasish Dutta Anubhav Joshi	169
96.	A Brief Report on the Participation of Tezpur University in the Youth Festivals 2015	Dr. Bala Lakhendra and Ms. Bhupali Kashyap	172
97.	Tezpur University Students' Council (TUSC)	Prabal Jyoti Mazumdar	175

"Anyone can make an article longer; the skill is keeping it tight and lean."

-Barry Ritholtz

Articles

ৰেখা চিত্ৰ

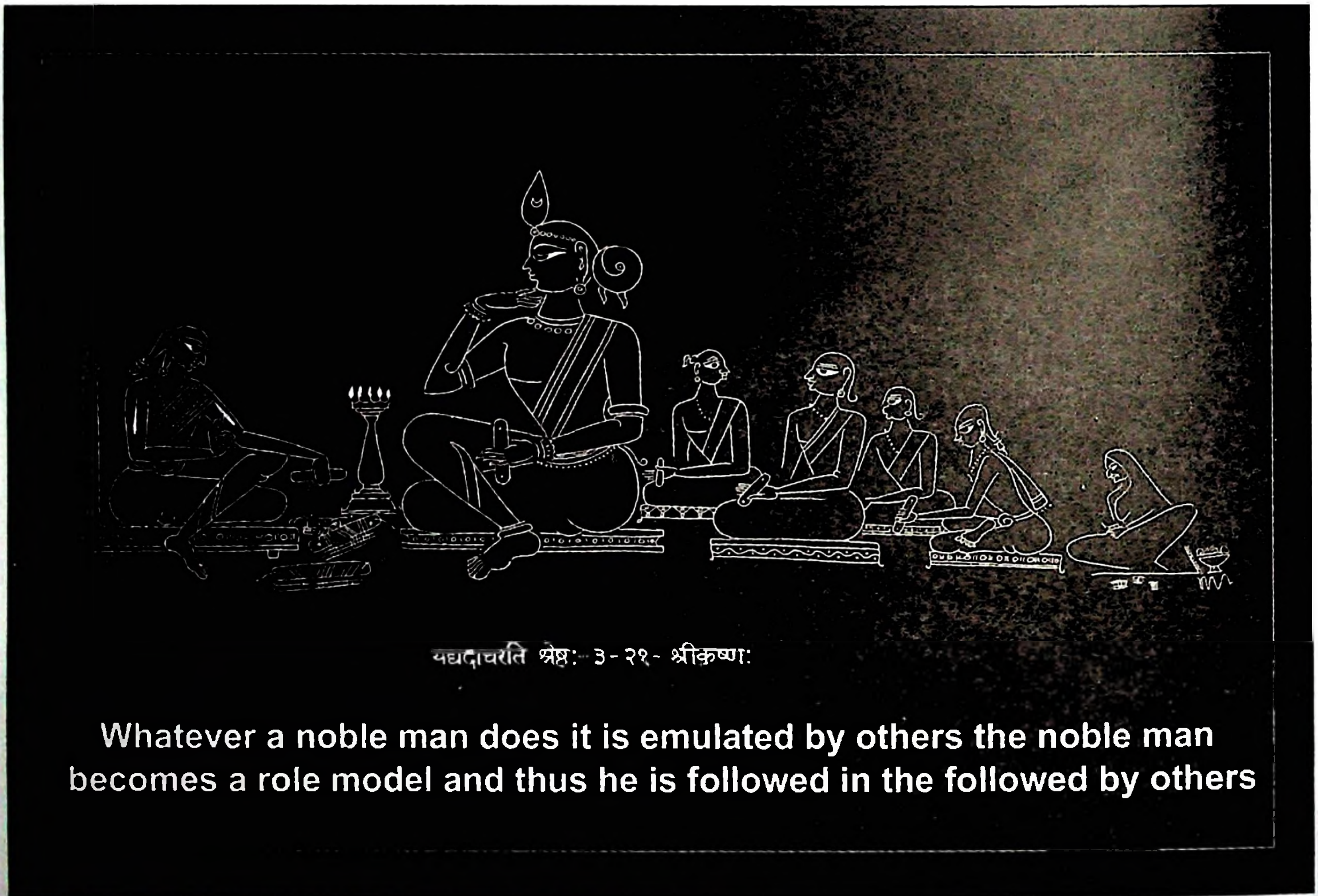

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Mapping the Innermost Secrets of Life: A Tale of Nobel Prize in Chemistry 2014

Dr. Nayanmoni Gogoi

Optical microscope has become an indispensable piece of instrument in scientific research since its discovery during the seventeenth century. The widespread utility of optical microscopes spurred their development and several fold enhancement of magnification power has been achieved during the last four centuries. Meanwhile, fluorescence microscopy, where the sample is tagged with a fluorophore has become a standard tool to distinctly visualize specific biological features within an ensemble of biological objects. The Nobel Prize in Chemistry for the year 2014 has been awarded for the development of high resolution fluorescence microscopy. The prize is shared by three scientists, Prof. Stefan W. Hell, Prof. Eric Betzig and Prof. William E. Moerner for their contribution in the aforementioned area. This essay is a modest endeavor to describe the challenges involved in devising an optical microscope with nanometer range resolution and contribution of the three Nobel prize scientists in circumventing a century old bottleneck.

In 1897, Ernst Abbe established that there exists a fundamental barrier beyond which the resolving power of light focusing microscope cannot be enhanced. Light propagates as a wave and therefore it is not possible for the objective lens of a microscope to focus light down to a single point. Instead, the focused light will spread out and form a blot. Thus, all the features that fall under this blot will emit light and therefore it will not be possible to see them apart. Ernst Abbe also formulated the following equation to express the minimum resolvable distance of a light focusing microscope:

$$\delta = \frac{\lambda}{2\eta sin\alpha} \approx \frac{\lambda}{2}$$

Here λ is the wave length of light used, α is half the light cone angle, while η is the refractive index of the medium between the objective lens and specimen. Since the wavelength of visible light ranges between 400-800 nm, Abbe's expression suggests that the resolving power of an optical microscope is fundamentally limited to about 200 nm. One may argue that by using radiations of lower frequency (or higher energy) the minimum resolvable distance can be easily decreased. Indeed, based on this principle electron microscope was invented and nanometer range resolving capacities of electron microscopes have fevered an outburst of activities employing this technique. Nevertheless, due to the high penetrating power associated with high energy radiations there is no alternative of visible light if one wishes to visualize biological features within living specimens. Thus, there have been continued efforts to construct a visible light microscope which can overcome the Abbe's diffraction barrier and image nanometer size biological objects e.g. proteins, virus etc.

Abbe's diffraction limit for resolution of optical microscope remained invincible for a greater part of 20th century and all efforts to overcome this barrier until 1994 met with little success. The initial feasible approach to overcome the diffraction barrier by stimulated emission depletion (STED) of fluorescence was conceived by Stefan W. Hell and coworkers. In order to understand the principles behind STED microscopy, you may recall that the inability to enhance the resolution of an optical microscope is associated with our inability to focus a beam of light into a point smaller than 200 nm across the focal plane. In case of fluorescence microscopy this focused beam of light is the excitation beam which excites the fluorophores. Since excitation beam cannot be focused onto a spot smaller than 200 nm, all the objects present within this 200 nm zone will get excited. Consequently all objects within this 200 nm zone will emit light of characteristic frequency and it will not be possible to discern them from each other. Prof. Hell anticipated circumventing Abbe's

diffraction limit by depleting fluorescence emission of objects within a selected region of the 200 nm zone to keep them dark. Thus, only those objects where fluorescence emission depletion does not occur, will emit light and thus will be visible to the observer. This can be achieved by focusing a doughnut shaped second beam of light of frequency lower than the excitation beam (Figure 1). The role of this de-excitation beam is to capture the excess energy of electron in excited state, so that electron in the excited state can come back to the ground state without emitting its energy in the form of a photon. This process of preventing fluorescence emission by using a de-excitation beam is known as stimulated emission depletion (STED).

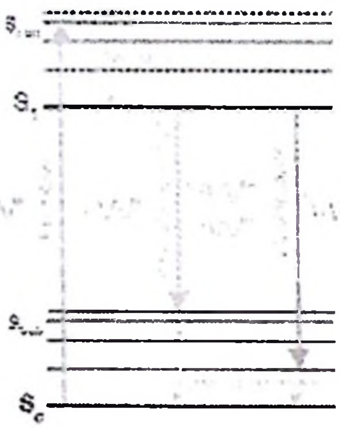

1(a)

Figure 1: (a) STED illustrated in Jablonski diagram.

1(b)

Figure 1: (b) STED basic: enlighten and then keep surrounding dark.

To ensure that none of the objects under the doughnut shaped de-excitation beam emit fluorescence light, a de-excitation beam photon must be available to capture the excess energy,whenever an electron is excited to higher energy level by excitation beam,. On plotting fluorescence emission intensity against intensity of the STED beam (I) it is observed that after certain threshold intensity, depletion of fluorescence intensity is saturated. Thus by tuning the intensity of the STED beam, the size of the region where light emission is not turned off can be easily tuned. The width, δ_{min} of the effectively fluorescing region can be expressed by the following equation:

$$\delta_{min} = \frac{\lambda}{2\eta \, sin\alpha\sqrt{1 + I/I_s}}$$

It follows from the above expression that δ_{min} can be tuned infinitesimally small merely by increasing the intensity of the applied STED beam. Thus, the resolution of fluorescence microscope working on STED principle is no longer limited by Abbe's diffraction barrier using simple lens and visible light one should in principle be able to achieve resolution's as good as electron microscopes. Soon after conceiving the idea to overcome Abbe's diffraction limit by using STED, Stefan Hell assembled the first STED microscope and recorded images of biological features with sub-wave length resolution.

In order to enhance resolution by STED microscopy, one must ensure that fluorescence emission is kept off in all area except the narrow hole at the center of the doughnut shaped de-excitation beam. Consequently, for saturate fluorescence depletion, STED beam photons must be available whenever an electron is present in excited electronic state. In the absence of a STED photon, electrons in the excited state will release the excess energy in the form of a florescence emission photon and the whole idea of STED will fail. For fluorescence emissions, the life-time of an electron in excited electronic state is usually a few nanoseconds. To successfully capture the excess energy of excited state electron, a STED photon must come into contact with such an electron within this time span so that fluorescence emission cannot occur. Thus a large number of STED photon should be focused onto the doughnut shaped area to keep fluorescence off. This is the primary reason why the threshold intensity of the STED beam is usually in megawatt range. There is a concern of biological

structures getting damaged when one focuses laser beams of such high intensity and for therefore the versatility of STED microscopy in imaging live biological objects is limited. One solution to this problem is to keep fluorescence off by other mechanisms which require de-excitation beam of lower intensity.

Professor Hell's research team continued to look for a possible alternative of STED microscopy where fluorescence emission can be kept off by using de-excitation beam of weaker intensity. A contemporary study of reversible cis-trans photo-isomerization in Green Fluorescent Protein (GFP) reported by the research group of Prof. W. E. Moerner eventually caught their attention. GFP is a protein composed of 238 amino acid residues and it was first isolated from a Jelly fish named *Aequorea victoria*. The Nobel Prize in Chemistry for the year 2008 was awarded for the discovery and development of GFP as a reporter of expression. W. E. Moerner reported that when the cis-isomer of GFP is excited with 405 nm light, it emits fluorescence and simultaneously isomerizes into the trans-isomer. However, the trans-isomer of GFP does not get excited by light of 405 nm and therefore will be fluorescent inactive. Intriguingly, when a beam of 491 nm light is focused onto the trans-isomer, it undergoes photo-isomerization to form the fluorescent active cis-isomer. This cis-trans photo-isomerization process is reversible and can be repeated over several cycles without any photo-bleaching. Thus, in conjunction with STED microscopy, when GFP is used as fluorophore light of 405 nm can be used as the excitation beam and light of 491 nm can be used as de-excitation beam (Figure 2). Moreover, time required for one cycle of this cis-trans photo-isomerization process is a few microseconds which is several fold longer as compared to STED. Therefore, one does not need to hurry up and focus a large number of de-excitation beam photons onto the sample or the intensity of the de-excitation beam can be weak. Based on the above fluorescent on/off mechanism by reversible photo-isomerization a new high resolution microscopic technique known as Reversible Switchable Linear Fluorescence Transition (RESOLFT) has been developed. This versatile technique allows high resolution images of live biological objects without damaging the objects.

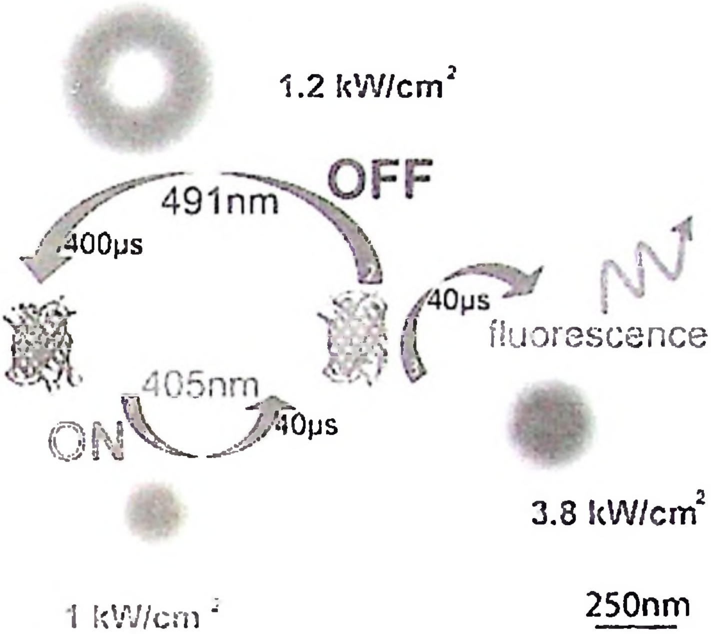

Figure 2: RESOLFT basics: reversible photo-switching of GFP.

In STED or RESOLFT microscopy the image of the whole specimen is generated by moving the excitation/de-excitation beams across the sample in a predetermined fashion under fixed coordinates. All individual images are finally put together to construct the final complete image of the specimen. However, if the sample happens to move during subsequent image recordings, the above process of image generation will lead to blurred images. Another distinct alternative approach developed by Prof. Eric Betzig for surpassing Abbe's diffraction limit provides a suitable solution to the above problem of image blurring. This second approach for recording images with resolution higher than that set by Abbe's diffraction limit is based on single molecule spectroscopy developed by W. E. Moerner and coworkers.

Routine fluorescence measurements performed by researchers are usually carried out on a bulk sample and the observed spectrum represent average

characteristic of billions of molecules within the sample. W. E. Moerner in 1989, demonstrated that if the molecules under investigation can be kept more than 200 nm apart by diluting the sample in a solid matrix, then it is possible to focus light on individual molecules. This allowed observation of fluorescence emission from a single molecule and based on this simple concept Prof. Betzig developed a single molecule imaging technique. As shown in Figure 3, a suitable biological specimen is initially tagged with GFP and a very weak pulse of 408 nm light is allowed to fall on the sample. Due to the weak pulse of excitation beam, only a few GFP molecules will get excited and thus emit fluorescence light. As the number of GFP molecules getting excited is very low, it is ensured that all excited GFP are located more than 200 nm apart. Therefore, it is possible to localize the position of the excited GFP molecules with high resolution. Once the positions of the excited GFP molecules are recorded, another weak pulse of excitation beam with 408 nm wavelength is allowed to fall on the sample. It is pertinent to note here that once excited with 408 nm light the GFP molecules undergo photo-isomerization into the fluorescence inactive trans-isomer and therefore even if excitation beam is allowed to fall, they shall not emit fluorescence light. Thus, the GFP molecules which were excited by the first pulse of excitation beam will remain dark during subsequent excitation. Instead, a new set of GFP molecules which are again more than 200 nm apart will get excited and thus allowing to localize their position with high resolution. This excitation and localization cycle is repeated several times and all the recorded images are eventually superimposed one over the other to develop the final image. Based on the above fluorescence on/off sequence, a new microscopic technique named as Photo-activated Localization Microscopy (PALM) was developed by Eric Betzig and coworkers. Due to the possibility of recording high resolution images of live biological objects with minimal photo-bleaching, PALM has emerged as one of most versatile technique in biomedical and microbiology research.

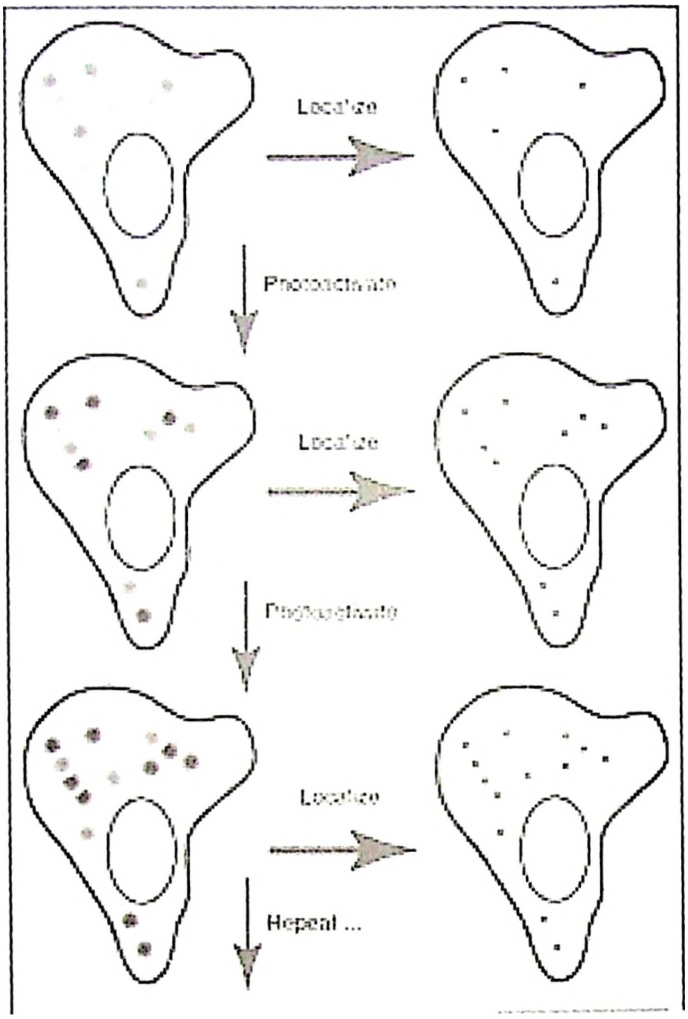

Figure 3: PALM basics: locate a few blinking GFP and superimpose successive images.

Although the Abbe's diffraction limit is still valid, the obsession and determination of the three Nobel Prize winning scientists to circumvent this limit eventually led to a remarkable workaround. The development of high resolution fluorescence microscopy has opened the door to nano-world by turning the optical microscope into a nanoscope. The ability to peep inside tiniest component of life has opened fascinating frontiers with endless possibilities to explore the innermost secrets of life.

(Dr. Gogoi is an Assistant Professor in the Department of Chemical Sciences)

Choice Based Credit System : A Paradigm Shift in Higher Education

Dr. Biren Das

In 2008, the University Grants Commission (UGC) issued directive to the Universities and other institutions of higher education under its jurisdiction to prepare action plan for academic reforms including introduction of Choice Based Credit System (CBCS). Introduction of CBCS will bring in paradigm shift in higher education. Now UGC has asked the Universities to implement CBCS from 2015-16 session so as to enrich the higher education.

In an education system of any country, a programme consists of a number of courses (papers) to be taken/registered by a student. These courses are generally measured in terms of credit. An academic credit is defined as the unit by which an institution measures its course works. Generally a course of 1 credit means 1 hour (2 hours in case of laboratory classes/tutorials) per week in class in a semester. If a course is of 4 credits, then it amounts to 64 credit hours (16 weeks X 4 hours per week) of class in a semester where the semester duration for classes is generally considered as 16 weeks. Number of credit-hours is defined by the number of hours per week in class and the number of weeks in a semester.

In the present world context, education should be learner oriented instead of teacher or system oriented. Learners should not be only the recipients, but they should also be active participants in the education system. Introduction of Choice Based Credit System can transform this objective into reality. We are aware that in most of the traditional UG and PG programmes, combination of subjects/courses are pre-defined. This is just like a meal served with fixed menu irrespective of the need and liking of the customer in a cafeteria. But a CBCS allows students to choose subjects/courses of their choice from a large number of electives within a department or outside the department which suit one's career option. Greater number of choices enable them to acquire relevant interdisciplinary knowledge besides the core competence in the subject in which a student is undertaking undergraduate or postgraduate studies. The provision of credit choice gives a way of accounting for time spent on academic work. It can be considered as the central currency of student's academic work. Students can accumulate credits by selecting courses among a number of options and when they earn minimum stipulated number of credits in courses as approved to be eligible for the award of a degree, diploma or a certificate, the specific academic programme is considered to be complete. In this system, a student can undertake more specialized courses or can earn more credits for further studies. Moreover, if a student earns more than stipulated credits, in PG programme, for example, he/she may be allowed to undergo M.Phil or Ph.D programme with relaxed course works that requires as per UGC Regulations 2009.

In CBCS, students may enjoy high degree of mobility with the provision of transfer or sharing of credits amongst the departments within a University, amongst the universities/institutions in a country or inter university transfer/sharing between two countries, provided credits are well defined in a global standard. Many foreign universities have already accepted Indian students on the basis of such credit transfer/sharing. Even collaborative courses/programmes are possible under this credit transfer/sharing system. A good number of Indian Universities have already introduced CBCS. Provisions for credit transfer or sharing is also in practice in some institutions. It is pertinent to mention here that for introduction of CBCS, grading system is a 'must' as because in numerical marking, the concept of credit is irrelevant.

This CBCS has many other advantages in addition to above mentioned ones in selecting subjects/courses. The flexibility favored by CBCS allows an inservive person to earn degree over a longer period pursuing course on part time basis. The emerging knowledge paradigm requiring interdisciplinary or multi-tasking skill can be fulfilled through CBCS. Besides, quality of education may be substantially enhanced if a

student can be allowed to acquire partial credit on sharing/transfer basis from reputed institution in which it has specialization. With the globalization of higher education, the need for inter-university transfer or sharing of credits to allow flexibility and even twinning in offering a degree or Ph.Dprogramme is the need of the hour and CBCS can open the door for such credit transfer. CBCS also adds flexibility in designing/revisiting the course curricula. For example, if market signals the need of introducing a new subject/course in a particular programme/ department, such course/subject may be added to the curricula without disturbing the existing syllabi. Similarly, course(s)/paper(s) offered in a particular programme may be opted out if there is low demand.

In CBCS, it is also possible to transfer credit from PG programme to M.Phil/Ph.D programme. Students with research motive may register and pursue more courses at PG level to earn additional credits beyond the stipulated requirements for a PG programme and can transfer such additional credits to M.Phil or Ph.D programme to get exempted from doing course work provided the additional courses pursued at PG level are relevant to his/her proposed M.Phil or Ph.D programme.

The Choice Based Credit System may also provide educational institutions an objective basis to collect fees based on credit that a student wants to earn. All graduate programmes may have uniform fee structure if the credits required are uniform, but more revenue collection is possible with the provision of allowing students to earn more credits through cafeteria system of courses. It measures students' progress and keep them informed continuously about the possible final results. Even the work load of the teachers in a department/institution may also be organized/distributed on the basis of credit. CBCS makes an education system vibrant and promotes accountability. It imposes accountability on the teachers as well as provides an easy and consistent means of assessing the teachers.

One important advantage of Choice Based Credit System is that the three year UG programmes of the universities can be converted into modular programmes. If course syllabi are properly integrated, a student may be awarded 'Certificate' after successful completion of first two semesters, a 'Diploma' after successful completion of four semesters and a 'Degree' on the successful completion of all the six semesters with fulfillment of minimum credit requirement. For this, an integrated policy is required. It is sure that introduction of Choice Based Credit System, at long run, will give the education system a new dimension.

(Dr. Das is the Registrar of Tezpur University)

Speak Now or Forever Hold Your Tongue!

Manjil Saikia

There has been so much debate going on in the media and social networking websites about the freedom of expression in India. In particular the freedom of speech of an individual in India has been a hotly debated topic in the recent few months. To know, more about what this freedom entails, I went back and read the relevant articles of the Constitution of India, which in the first place guarantees an individual the freedom of expression. Given in articles 19, 20, 21 and 22, with the view of guaranteeing individual rights that were considered vital by the framers of the constitution, the right to freedom in Article 19 guarantees the Freedom of speech and expression, as one of the freedoms of an individual. But before you think that this essentially allows you to speak or do anything you want, then you are wrong. Under Indian law, the freedom of speech and the freedom of press do not confer an absolute right to express one's thoughts freely. Clause (2) of Article 19 of the Indian constitution enables the legislature to impose certain restrictions on free speech under following heads:

- security of the State,
- friendly relations with foreign States,
- public order,
- decency and morality,
- contempt of court,
- defamation,
- incitement to an offence, and
- sovereignty and integrity of India.

Reasonable restrictions on these grounds can be imposed only by a duly enacted law and not by executive action.

Now that we know in some sense what we are allowed and not allowed to do, let me take a few examples to illustrate what is the present scenario in India. The examples that are chosen are very well known to everyone. In December, 2014 the blockbuster Aamir Khan movie *PK* was released and all the Hindu god-men and Hindu associations were deeply irritated by the movie. They wanted it to be banned from the country and they shouted slogans, vandalized public property and what not. Was that right on their part? No, absolutely not. Vandalizing public property in India is a criminal offense and should be punished. I am sure the movie contained a disclaimer which said that it was a work of fiction and should have been taken as such. Being a Hindu by birth, I found nothing in the movie that was partly not correct, and I allowed artistic liberty and kept an open mind and watched the movie. In fact, I even enjoyed the movie, which in the age of movies like *Chennai Express* or *Kick* is a refreshing welcome addition to the cinema. But I must confess at this point in time that I am not a practicing Hindu and that I am an agnostic. Still, objectively I feel the movie was not what the Vishwa Hindu Parishad (VHP) and others made it put to be. One question that has always remained with me is, who made VHP the spokesperson of every Hindu in the world?

The next example that I have in mind is the now infamous AIB Roast which featured some big names of Bollywood and which was released to the public in January 2015. The video went viral on the Internet and even I watched it. I found most of the jokes very poor, but I enjoyed the show as a whole. The show adhered to all the restrictions on YouTube and had disclaimers everywhere and could only be seen by an adult in India and the rest of the world. But then a gentleman in Maharashtra thought that it degraded Indian culture and everyone involved should be punished. He lodged an FIR and the government of Maharashtra decided to act upon it. The video was made private by AIB and what followed was massive opposition as well as support for them on social networking websites. What AIB did was not bad, and I do not think it violated any of the restrictions placed on the freedom of expression of an individual (in this case the people who were part of the roast). But what to do? We are a people of over one billion with over a

million Gods and Goddesses and yet we do not have a sense of humor.

What these examples are meant to show is that the freedom of expression mostly exists in books in India. We ban literature, we ban movies and now we are on the verge of banning harmless comedy. India in fact ranks 120th in the world according to Press Freedom Index, that is just pathetic for a country which is the world's largest democracy. Most of these bans happen because someone or the other thought that it was against India's traditions. A tradition is a belief or behavior passed down within a group or society with symbolic meaning or special significance with origins in the past. If this is the case, then we had an ancient text called Kamasutra, why is sex education still not a part of the school curriculum? We had ancient temple architecture showing homosexual acts of love, then why do the LGBT community still have to fight and hide in order to live a good life in India? The fact is that, we take the use of the word 'tradition' in a very light sense, and make it suit whatever is our whim. India is certainly no country for a honest opinion.

But, if we think a little deep, we will see that the problem is not with the government or with the myriad of associations and organizations that strive in India just to try and impose a ban on something or the other. The problem is with us, the people of India. How often have we said something in closed doors, but have failed to say it out loud? How often have we discreetly seen a banned video or read a banned book, but we never dared to raise a voice against it? If we are quiet now, we shall have to be quiet forever. The onus is on the youth of the nation to not only uphold the Constitution of India but also to speak out against the hypocrisy prevalent in the society now. Speak now or forever hold your tongue!

(Mr. Saikia is an alumnus of the Department of Mathematical Sciences)

"The appeal of cinema lies in the fear of death." -Jim Morrison

"I've never done a film before where every single person in the audience knows the ending. I mean suspense, twists are almost impossible these days. People are blogging your endings from their cinema seats." -Danny Boyle

Elucidation of Heavenly Phenomena!

Dr. Kishor Kr. Baruah

The sky and the heavenly bodies have been the wondrous and unimaginable mysterious objects for mankind. Even in India the studyof heavenly bodies and their movement was one of the oldest practices which is rooted in *Veda*s written by Indian sages (*Rishi*) around 4000 years ago (between 1750–500 BCE). *Veda*s (Rig-Veda, Yajur-Veda, Sama-Veda and Atharva-Veda) are one of the oldest documentations of knowledge with an assortment of elucidation of heavenly phenomena. The study of heavenly phenomena was called "Jyotisha" in India. The meaning of 'Jyotisha' is the science of light or of celestial objects.

Many of the Indian mythological portrayals are the demonstrations of heavenly phenomena and most delightfully explained by *shloka*s during the Vedic and post-Vedic periods in India. During the Post-Vedic period, different concepts of heavenly phenomena emerged with Vedic concept from various civilizations such as Babylonian, Greek, Egypt, Medieval Europe etc. the sun pointer and the zodiac system were introduced. Aryabhatta, Varahamihira, Brahma Gupta and many more Indian philosophers contributed to Indian astronomy and the Vedic metaphors were redefined through mathematical explanations.

If we look back to Vedic period, many of the sky observations made by *Rishi*s were documented in Rig-Veda. The celestial equator (imaginary circle in the sky) which equally divides the northern and the southern sky was derived from the observation of the motion of stars by the *Rishi*s and explained in the Rig-Vedaas:

|| krittikāh prathamam viśakhe uttamam tāni devanaksatrāni
anurādhāh prathamam apabharanihyuttamam tāni yamanaksatrāni
yāni devanaksatrāni tāni daksinena pariyanti
yāni yamanakstrāni tānyuttarāni iti ||

The meaning of the above *shloka* is: the Krittika Naksatra (a star cluster presently known as Pleiades) rises first and the Visakhe Naksatra (a group of stars of Libra) rises last. They are called Deva Naksatra (rotate anticlockwise in the northern hemisphere). The Anuradha Naksatra (a group of stars of Scorpion) rises first and the Apabharani (Arieties) rises last (rotates clockwise direction in the southern hemisphere) and they are called the Yama Naksatra. It is worthwhile to mention that the present positions of the celestial objects are diverged from Vedic time.

There is a beautiful Indian myth regarding the crescent moon always garnished with Lord Shiva's idol: Shiva wanted to marry Swati, daughter of Prajapati Dakhya, and Dakhya was reluctant to accept the proposal. At this juncture, Chandra (the Moon) tried to help Shiva. As a result Prajapati Dakhya cursed Chandra to die. But Shiva took the body of the Chandra on his head and saved him. Astronomically speaking, if you observe the eastern sky in the morning just two days before the new moon day (Amavasya or Shivratri), you will observe that at the time of sun rise the sun appears like Shiva with the crescent moon adorning his head. It substantiates the sky observation during the prehistoric time in India. While mentioning the

Shivratri, Mahashivratri (the longest night) is being performed during 26th of February ± 15 days. But the longest night of the present time is on winter solstice i.e. on 21st of December.

About 125 BC, the Greek astronomer Hipparchus criticized the poet Aratus (250B.C.) for his poetic explanation of celestial sphere called the spare of Eudoxus as Hipparchus found many anomalies of star positions in Aratus' poem. However, in recent time the Aratus' explanation was found correct (reference to the time of his observation), but only because of a phenomenon later known as earth's precession, the star positions were changed during Hipparcus' time. Basically the sun and moon try to "straighten" the

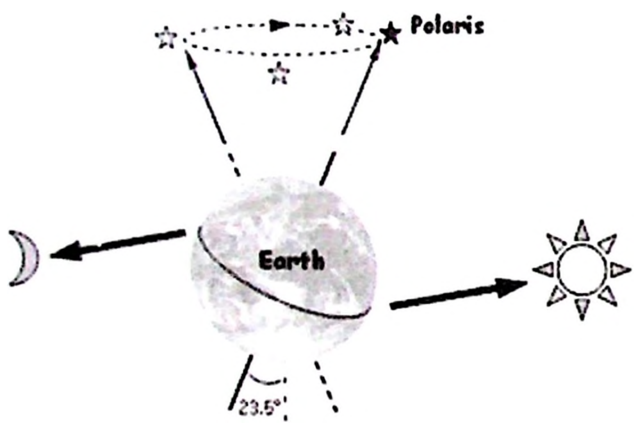

***Fig 1:* Earth precession**

tilted axis of earth to bring it in line with the orbital axis. Due to this combined effects of sun and the moon, the earth's tilted axis pointing towards the sky rotates along a small circle which is called luni-solar precession (Ref: Fig.1). It takes about twenty six thousand years for the earth's axis to make one full circle. Because of the earth's precession the equinox points are also shifted (approximately 1 degree per 72 years). It leads to a shifting of the position of the sun in the sky compared to the stars in the background. That is why the explanation of certain rituals and phenomena are dated differently in comparison to the present time.

From the 'Maitrayanýya Brahmana Upanisad' (around1660 BC) we can identify the time of winter solstice started during the period of rising mid point of the Sravistha (Dhanistha) Naksatra at the eastern horizon and the summer solstice was started during the rising of Mogha Naksatra. Those dates are significantly deviated from the present time. Hence, some time we can notice the variation of our weather during certain rituals such as Bihu or Baisakhi with the descriptions of the earlier days.

The equinoxes are the two points of intersection between the celestial equator and the apparent path of the sun (ecliptic) in the sky. The sun is positioned in one of the points at a certain date of the year. These two dates are 21st of March (Vernal equinox) and 23rd of September (Autumnal equinox). The other two points 90 degree from each equinox over the celestial equator are called summer solstice (21st June) and winter solstice (21st of December). From one solstice to the another, the sun shifted from northern to the southern direction and vice versa. In ancient time the equinoxes and solstices the days were probably determined from the length of the shadow of a vertical pole exactly at the local noon time. Movement of sun from one solstice to another was mentioned in 'Trittiriya Samhitâ'as:

‖ *ādityahsanmāso daksinenaiti saduttarena* ‖

From the Vedic period, the vernal equinox point has been taken as the starting point of year with twelve months in a year. The contemporary Babylonian civilization also consider the year started with vernal equinox with twelve months in a year but they used sun as the pointer unlike the moon.

The time taken for moon to go round the earth is 27.32 days (approximately). But during that period, the earth also progresses through its path around the sun. For this motion of the earth around the sun, the two successive full moon appears at a duration of 29.53 solar days in the sky. The apparent moon passes through the sky with a position that varies from west to the east and it crosses twenty seven different areas of 'nakshatras'(star or a group of stars) in the sky. That specific star or the group of stars are named (in India) as: Krittika, Rohini, Mrigasheera, Aardharaa,

Punarvasu, Tishya, Aaslesha, Magha, Poorva Phalguni, Uttara Phalguni, Hastaa, Chitra, Swati, Vishaka, Anooradha, Jyestha, Vichruta, Poorva Aashadha, Uttara Aashada (Abhijit), Shrona (Sravana), Shravishta (Dhanista), Shatha Bhishaja, Proshtapada, Uttar Proshtapada (Bhadrapada), Revathi, Ashwini, Apa Bharani.

From the Vedic time the duration of a full moon to the next full moon (29.5 days) was taken as a month with the moon which visits twenty seven naksatras in each day called "Tithi". The name of a month was also given with the rising day of Naksatras in the eastern horizone. They are -Chaitra (named from Citra Naksatra), Vaisakha (Vishakha), Jyaistha (Jyestha), Ashadha (Asadhas), Sravana (Shrona), Bhadra (Prosthapadas), Aswina (Ashwini), Kartika (Krittika), Margasirsa (Mrigasheeriasm), Pausa (Tishya), Magha (Mogha) and Phalguna (Phalguni). An imaginary Naksatra "Abhijit" was introduced in Rishi Gargya's 'Nakshtara Sooktha' to remove the confusion of lunar cycle of 27.3 days which can be rounded to 27 or 28 days.The division of six-seasons (each with a length of two moon cycles) in a year is the only system followed by Indian from the Vedic period. These seasons are Vasanta, Geeshma, Varsha, Sharad, Himavanta and Shishira.

The year with twelve lunar months contains only 354 solar days out of 365 days. To adjust the year length, an extra month was introduced with the list of lunar months with the name "adikamasha" and it was mentioned in the Rig-Veda:

|| *vedamāso dhrtavrato dvādaśa prajāvatah*
Vedā ya upajāyate ||

The meaning of the above *shloka* is: Varuna knew the twelve productive months; he also knew about the thirteenth additional month.

During the Post-Vedic time different concepts of heavenly phenomena emerged with Vedic concept through the interaction of Indians and other civilizations such as Babylonian, Greek, Egypt, Medieval Europe etc. The concept of zodiac with sun as a pointer was probably invoked into Indian 'Jyotish shastra' through the contact of 'Yavanas' (Greeks). During 200 to 600 AD, Indian philosophers such as Aryabhata, Varaha Mihira, Brahma Gupta and many more contributed to Indian astronomy through mathematical explanations of heavenly phenomena using spherical geometry, time keeping calendars, arc-sin in trigonometry etc. Astronomical phenomena are extensively explained in the astronomical treatises like Sûrya-siddhânta, Pañca-siddhântikâ, Paulisa-siddhânta, Romaka- siddhânta, Vasistha- siddhânta and Paitâmaha-siddhânta.

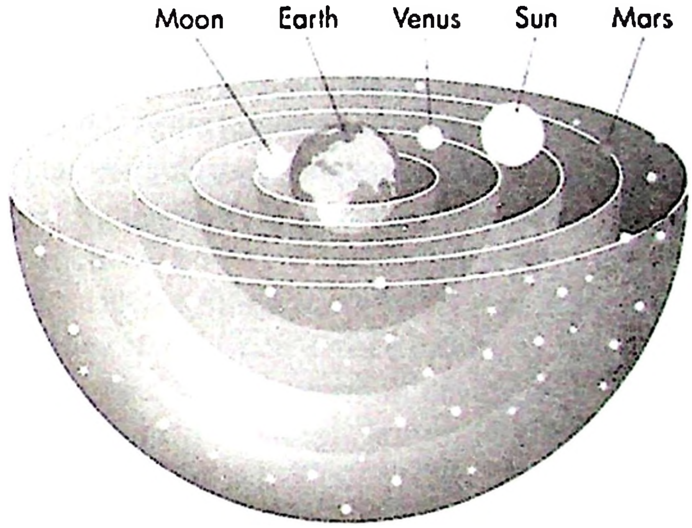

Fig: 2 : Earth centric concept of the Universe

Initially Indian 'jyotish shastra', Greeks 'astrologia' and 'astronomia' all were often used to study the heavenly phenomena with genuine effort to determine the configurations of the stars and planets and their effects on individuals and the country's wealth. It is very interesting to know that the planets ('Graha') referred to Vedas were –Surya (Sun), Chandra (Moon), Guru (Jupiter), Shukra (Venus), Budha (Mercury), Shani (Saturn), Mangal (Mars), Rahu (Ascending node), Ketu (Descending node). During those days the earth was not considered as a planet, but it was believed to be the center of the Universe ('Biswa Brahmanda') (Ref: Fig:2). The Sun and the Moon were considered as planets and revolved around the earth. 'Rahu' and 'Ketu' (two

equinoxes) were also considered as shadow planets; because at the equinox point in the sky, the Moon is in front of the Sun during solar eclipse, and the shadow of the Earth over the Moon during lunar eclipse looks like a round shaped shadow. Uranus, Neptune and Pluto were unknown to them as those planets could not be seen through naked eyes.

Before the sixteenth century many of the astronomers such as Tycho Brahe, Johannes Kepler, and Galileo Galilei practiced Astrology by profession. The great Astronomer Copernicus didn't practice Astrology. Newton most likely rejected Astrology and slowly the practice of Astrology was declined. Astronomy and Astrology were diverged over the course of time during the period of seventeenth to nineteenth century. In our present days, often we use the word "Joytisha" for a blending (rather confusing) of Astrology and Astronomy. Astrology is related mostly with the future predictions using position of stars and planets. On the other hand, Astronomy is related to the observation, position and calculations of the celestial object.

Possibility of serious mistakes cannot be ignored while predicting future of someone in the name of 'Jyotisha' considering the Sun, Moon, Rahu and Ketu as planets and the positions of the celestial objects ignoring earth's precession. I personally feel that knowing your future may not help you to make you happy. Charms lie with the unknown destination for a traveller. Even in Bhagavadgîtâ, the Lord Krishna said - "The path to liberation consists in acting without aiming at the fruits of one's actions..."

(Dr. Baruah is a Senior Technical Officer in the Department of Physics)

"It is clear to everyone that astronomy at all events compels the soul to look upwards, and draws it from the things of this world to the other." - Plato

"The history of astronomy is a history of receding horizons." - Edwin Powell Hubble

The Aims of Education

Dr. Rabin Deka

Man is different from other animals in the sense that man learns his behavior and uses his intelligence whereas animals simply behave the way they are guided by their instincts. An instinct is a tendency that one is born with to behave in a certain way without reasoning or training. Instinct refers to the natural feelings that makes one act or respond in a particular way. Birds have an instinct to build nests. They have a natural tendency for nest building and accordingly all members of a particular species take part in building nests in the same way. People living in different places build their dwellings in different ways, wear different clothes, eat different foods and so on. This clearly shows that men's behavior is not guided by instincts.

Now the question is: If man does not have instinct how does he learn? A newborn baby is helpless to all purposes. An infant is physically dependent on the elders for its survival. It also lacks the behavioral patterns necessary for living in human society. The infant has a lot to learn in order to survive. It must learn the language, skills, knowledge, and ways of behavior of the society into which it is born. It must learn a way of life; in other words, it must learn the culture of its society.

Culture defines accepted ways of behaving for members of a particular society. Such definitions vary from society to society. For example, there is a significant difference in terms of the ways of behavior between the members of the Bodos of Brahmaputra valley of Assam and the Khasis of Meghalaya. Similarly, there are differences between the societies living in the villages and those in cities in terms of behavior patterns. Likewise Hindus, Muslims, Christians, Sikhs, Buddhists follow their respective ways of life.

How do we learn the ways of life or culture? The process by which individuals learn the culture of their society is known as socialization. The most important part of socialization process takes place during infancy, usually within the family. The child learns the language and many of the basic behavior patterns of its society from the parents and other elder members of his family. Apart from family, education, especially formal education, plays a crucial role as an agent of socialization. Here, school plays most significant role in transmitting culture from one generation to the other.

We should not understand culture narrowly as the ways of thinking and doing as prescribed by our own society. Our culture must teach us to respect other's culture as well. School is the breeding ground of such wider view of culture. Renowned Mathematician Alfred North Whitehead in his book *The Aims of Education* defined culture as activity of thought, and receptiveness to beauty and human feeling. Activity of thought brings about refinement of the mind of the individual. A refined mind receives beauty and human feeling. Where does beauty lie? It is often said that beauty lies in the eye of the beholder. Whether a thing appears as beautiful or ugly depends on the ways we look at the thing. It means that our outlook or perspective makes an object beautiful or ugly. Besides family, school is the most important place where such ideas are transmitted to the young minds. During the school days the mind of the young child is molded to look at the things positively and feel beauty everywhere and develop a fellow-feeling.

We need to pay attention to what Whitehead argued in the above mentioned book with regard to training a child to activity of thought. According to Whitehead we must be aware of the fact that ideas should not be received by the mind of the child without being utilized, or tested. The child must develop the ability to test the usefulness of the ideas that is transmitted to him in the process of teaching-learning. The ideas received by mind of the child without being utilized, or tested are termed as "inert ideas" by

Whitehead. Education with inert ideas, as observed by Whitehead, is not only useless: it is, above all things, harmful.

From this point of view education would mean the acquisition of art of the utilization of knowledge. The knowledge that we acquire must be utilized, otherwise the knowledge remains meaningless. The students acquire a vast amount of knowledge in his day-to-day life. To cultivate the art of the utilization of knowledge on the part of the student is not an easy task. Here lie the challenges that a teacher comes into confrontation in his daily activity of teaching. We as teachers must take one thing into consideration that man is creative by nature. Every child, being a human, bears the capacity to create within him or her. As teacher it is our duty to facilitate the child to make him aware of his creativity by engaging him to do while learning. Here the following proverb seems to be relevant:

If I hear, I forget.
If I see, I remember.
If I do, I understand.

While teaching science, the child should be asked to do some preliminary experiments by using simple instruments. Experiments should be conducted in small groups that would allow the children to learn from each other. These activities can be done without a sophisticated laboratory. The application of everyday experience of the child during learning has been found to be immensely beneficial for the enhancement of creativity of the child.

As part of social studies the students may be asked to write a report of what they see on either side of the roads as they come to the school. This will enhance the observational capacity of the students, and stimulate them to seek information rather than making them remember. The child should develop the ideas of time and location as a part of their learning. This can be taught through similar exercises. Noted academician Vasudev Chaterjee in his convocation address at Dibrugarh University (2014) cited an example of such an experiment conducted by a school at Delhi. The students were asked to go to one of the major markets of Delhi and acquire information through interviews of shop keepers and buyers about the past of that location. Through such an exercise important questions arose which the teacher could help them find answers to. Such activities may be conducted in rural places where the students may be encouraged to interview the elders about the past of their locality. Such experiments would arouse interests among the students to understand the history and culture of their own societies.

Chaterjee, in the same speech, argues that in the context of High and Higher Secondary schools, 'humanities' such as history and literature should be treated as essential component of curriculum . The knowledge of these subjects facilitates the growth of the imaginative mind of the young students and provides them understanding of the human condition. To teach these subjects effectively some amount of dedication is required on the part of the teacher like an artist in nurturing young minds. The teacher has to teach through imaginative methods including a judicious mix of modern technologies and manual skills. The teacher must not teach merely on the basis of the text books. He (the school teacher) should devise work-books appropriate to the local circumstances and the social background of children. This follows that the teacher must be well versed with the local circumstances and the socio-economic background of children in order to teach effectively. For this, teachers should be given maximum freedom. This is important so that they can devise their teaching methods without external pressure and interference. It is the school teachers who can stimulate the child's curiosity, creativity and originality. We must ensure that for the children the school is such a place where they learn with joy and pleasure. This is possible only when we treat them as participants, not as passive learner.

School, as observed by Albert Einstein in *Ideas and Opinions*, should not be considered simply as the instrument for transferring a certain quantity of knowledge to the children. 'Knowledge is dead; the school, however, serves the living'. It should develop in the young minds those qualities and capabilities which are of great value for the welfare of the community. However, we must remember that individuality should not be destroyed and the individual should not become a mere tool of the

community, like a bee or an ant. The school must inculcate the broader meaning of success in the minds of the young children. Instead of teaching him to compete for personal gain, he should be taught that the value of a man should be seen in what he gives and not in what he is able to receive. Along with the learning of different knowledge and their practical values, the students also must learn human values and thereby learn to love humanity. Love for the humanity is the foundation of peace. Thus, school has always been the most important means of transferring the 'wealth of tradition' from one generation to the next.

(Dr. Deka is an Associate Professor in the Department of Sociology)

"Ensuring quality higher education is one of the most important things we can do for future generations." -Ron Lewis

"Higher education is confronting challenges, like the economy is, about the need for a higher number of more adequately trained, more highly educated citizenry." -Margaret Spellings

Oh Fiddle Dee Dee

Simona Tamuli

Scarlet is a young girl with deep green eyes and full of life. She has a charming personality and attracts boys like moth to fire. She is beauty with the brain. She is utterly graceful and at the same time strong and independent. She smiles through hardship and works to chase away poverty and misery. She is an efficient business woman, she has a great fashion sense, and she works to keep her family intact. She has three husbands and one unfulfilled love story. She has fire within and she never bowed down before life. She is any twenty first century girl. Today she can be a business woman like Sheryl Sandberg, beauty queen like Aishwarya Rai or someone like Oprah Winfrey. Unfortunately, she is nothing but a disgrace in her society and in spite of an indomitable spirit; she cannot have a happy ending. This lady with all the characteristics of a twenty first century woman was born in the wrong era. She is Scarlet O Hara, the protagonist of Margaret Mitchel's *Gone with the Wind.*

Scarlet O Hara is not just a character. She is an inspiration. Born on the plantation of Tara, Georgia, Scarlet is a descendent of both French and Irish origin. *Gone with the Wind* shows the life journey of a sixteen year old spoiled girl into a woman who has the courage to survive through the civil war and reconstruction years. She loves her neighbour Ashley Wilkes and the love became her motivation throughout the novel. In the beginning her life revolves around Balls, Fancy dresses, Beaus and Tara. When the war starts, things fall apart. The girl who used to be the envy of other girls in the neighbourhood didn't hesitate to work in the field for her family. She promised herself "As God is my witness, as God is my witness, the Yankees aren't going to lick me. I'm going to live through this, and when it's over, I'm never going to be hungry again. No, nor any of my folks. If I have to steal or kill - as God is my witness, I'm never going to be hungry again" And true to her word, she did it. She married for money and started a Lumber business in defiance to her second husband's wish and after that none of her loved one has to go hungry again. She marries her third husband partly for money but eventually realizes that he is her prince charming.

Today a girlfriend cannot tolerate another girl in her boyfriend's life. And it is even more heart breaking if a girl loves a boy and he decides to marry someone else. And it is tragedy if that girl has to befriend his wife. This may lead to series of unfortunate situations ranging from catfight to Facebook status fight. But Scarlet O Hara is one strong woman. Not only she befriends Melanie, wife of Ashley Wilkes but also takes care of her and her child when he goes to war. Melanie and Scarlet are like sisters and Scarlet never allowed jealousy, anger and pain to get in way of that relation. But of course she suffers every day because it is never easy for her.

The novel published in 1936 became an immediate best seller bringing first time novelist Margaret Mitchel both critical and commercial response. In the year 1939, the book was adapted into a movie produced by David O Selznick of Selznick International pictures. Nationwide casting was held for the role of Scarlet O Hara, 1,400 girls were interviewed for the role and the effort cost $100,000. This audition got the movie a lot of publicity. The two finalists Vivien Leigh and Paullete Goddard were screen tested in Technicolor, both on 20th December, 1938. Goddard won the role but her rumoured marriage with Charlie Chaplin made the producer change his mind and the role ended up in the lap of Vivian Leigh. Vivian Leigh justified the role and she overshadowed Clark Gable who played the role of Rhett Butler.

After watching Vivian Leigh in the movie, it is hard to imagine anyone else in that role. The viewers can never forget her iconic "Oh Fiddle Dee Dee" every time she is irritated, her swearing "God's Nightgown"

without any hesitation, the feeling that everything is going to be allright, when she says "Afterall...Tomorrow is another day" and the boldness with which she mocks the institution of marriage "Marriage, fun? Fiddle-dee-dee. Fun for men, you mean" Vivien Leigh won Academy Award for her performance.

Scarlet never gives up and she stands up for what she considers as right. She is constantly criticized in her society but she is never bothered by all that. And as Rhett Butler tells her,"With enough courage, you can do without a reputation." Scarlet O Hara is an iconic character. She has been a major inspiration for thousand of girls ever since she was created and she will continue to inspire for all times to come. She is a lover, a wife, a sister-in-law and a mother but above all she is a woman of substance. It is next to impossible to read *Gone With the Wind* and not fall in love with Scarlet. She stands for everything that a woman today requires. She defines a woman and justifies a woman. Today society needs more Scarlet O Hara for the prosperity of society and woman.

(Miss Tamuli is an alumna of the Department of English and Foreign Languages)

Photo credit : Rajashree Goswami

Mission MARS

Tanvir Hussain

On September 22, 2014 Mars Orbiter Mission (MOM) or 'Mangalyaan' enters the Martian orbit in its very rest attempt- a unique feat achieved by the scientists at Indian Space Research Organization (ISRO).

Mars Orbiter Mission (MOM) or **'Mangalyaan'** (in Sanskrit 'mangala' means Mars and 'yaan' means vehicle) is the car-sized spacecraft designed and launched by the scientists at Indian Space Research Organization (ISRO) to explore the 'Red Planet' MARS. The spacecraft has been launched on 5th November, 2013 by ISRO and has been orbiting Mars since 24th September, 2014. This is India's first interplanetary mission and they have succeeded in entering the Martian orbit in their very first attempt. With this mission, India (ISRO) joins the elite club of Soviet Union, the United States (NASA) and the European Space Agency (ESA) who have successfully investigated Mars. The TIME magazine has regarded **'Mangalyaan'** or what they call it **"The Supersmart Spacecraft"** as one of the best inventions of 2014 and they quote:

"Nobody gets Mars right on the first try. The US didnt, Russia didnt, the Europeans didnt. But on September 24, India did. Thats when the Mangalyaan...went into orbit around the Red Planet, a technological feat no other Asian nation has yet achieved."

Artist's illustration of Mars Orbiter Mission (Mangalyaan)

Image Credit: www.space.com

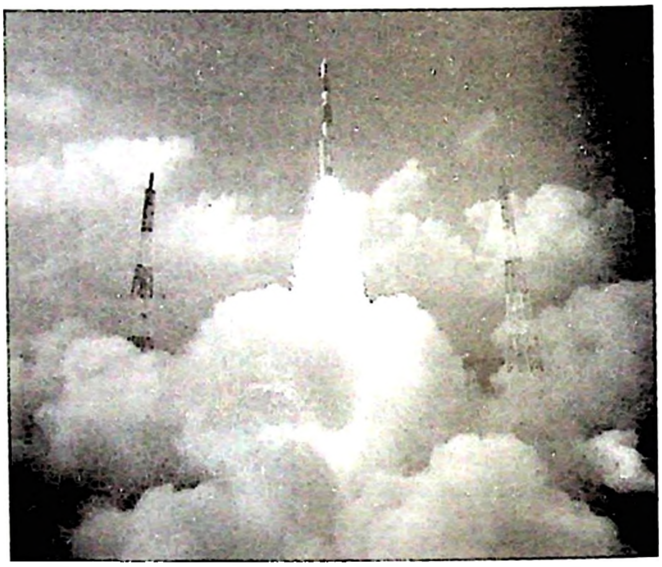

Mars Orbiter Mission (Mangalyaan) on PSLV-C25 (launced from Sriharikota Range SHAR)

Image Credit: ISRO

With a cost of only ₹454 crores (US$ 74 million) compared to the other Mars-mission, the Mars Orbiter Mission probe lifted-off from the First Launch Pad at Satish Dhawan Space Centre (Sriharikota Range SHAR), Andhra Pradesh, using a Polar Satellite Launch Vehicle (PSLV) rocket C25 at 14:38:00 IST on 5th November, 2013. The launch window was approximately 20 days long and started on 28th October, 2013. The MOM probe spent about a month in Earth orbit, where it made a series of seven apogee-raising orbital manoeuvres before trans-Mars injection on 1st December, 2013. It was a very tense situation at ISRO to enter the Martian orbit in the very first attempt. The do-or-die Mars Orbit Insertion (MOI) breaking manoeuvre slowed MOM's velocity by 1099 m/s (2457 mph) versus an expected 1098.7 m/s using the combined thrust of the 440 Newton Liquid Apogee Motor (LAM) main engine and eight smaller 22 newton liquid fueled engines. However, it was not a problem, and, after a 298-day transit to Mars, MOM was successfully inserted into Mars or-

bit on 24th September, 2014 bringing smiles to the 1.5 billion people in the country and across the globe.

The signals travelling at the speed of light took nearly 12.5 minutes to arrive on Earth from Mars across the vast expanse of some 140 million miles (225 million kilometers) of interplanetary space. The entire MOI manoeuvre took place fully autonomously under the spacecrafts preprogrammed sole control (controlled at ISRO) due to the long communications lag time and also during a partial communications blackout when the probe was traveling behind Mars and the signal was blocked. With support from Indian Deep Space Network (IDSN) antennae at Byalalu, Karnataka, the **Mangalyaan** is currently being monitored from the Spacecraft Control Centre at ISRO Telemetry, Tracking and Command Network (ISTRAC) in Bangalore.

Image Credit: ISRO

Objectives

The main objectives of the first Indian mission to Mars is to develop the technologies required for design, planning, management and operations of an interplanetary mission. Following are the major objectives of the mission:

A. Technological Objectives:

- To design and realize a Mars orbiter with a capability to survive and perform Earth bound manoeuvres, cruise phase of 300 days, Mars orbit insertion / capture, and on-orbit phase around Mars
- Deep space communication, navigation, mission planning and management
- Incorporate autonomous features to handle contingency situations

B. Scientific Objectives:

- Exploration of Mars surface features, morphology, mineralogy and Martian atmosphere
- These have to be explored by indigenous scientific instruments

Mars Orbiter Spacecraft Specifications

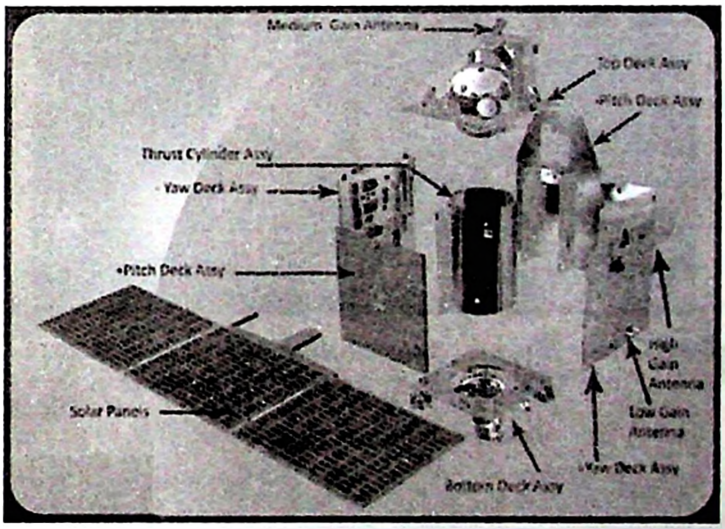

Disassembled View of Spacecraft

Image Credit: ISRO

The spacecraft's bus configuration and design is similar to the fight proven IRS/INSAT/Chandrayaan-1 bus. For Mars mission, specific modifications are needed in the areas of communication, power, propulsion systems and on-board autonomy (as presented in Table. 1). The satellite structure is constructed of an aluminum and composite fibre reinforced plastic (CFRP) sandwich construction.

Table 1: Spacecraft specifications
Image Credit: http://www.isro.org/mars/

Lift-off Mass	1337 kg
Structures	Aluminum and Composite Fiber Reinforced Plastic (CFRP) sandwich construction-modified I-1 K Bus
Mechanism	Solar Panel Drive Mechanism (SPDM), Reflector & Solar panel deployment
Propulsion	Bi propellant system (MMH + N_2O_4) with additional safety and redundancy features for MOI. Propellant mass: 852 kg
Thermal System	Passive thermal control system
Power System	Single Solar Array-1.8m × 1.4 m (3 panels) 840 W Generation (in Martian orbit) Battery: 36AH Li-ion
Attitude and Orbit Control System	AOCE (Attitude and Orbit Control Electronics) With MAR31750 Processor
Sensors	Star sensor (2 Nos.), Solar Panel Sun Sensor (1 No.), Coarse Analogue Sun Sensor
Actuators	Reaction Wheels (4 Nos.), Thrusters (8 Nos.), 440N Liquid Engine
Antennae	Low Gain Antenna (LGA), Mid Gain Antenna (MGA) and High Gain Antenna (HGA)

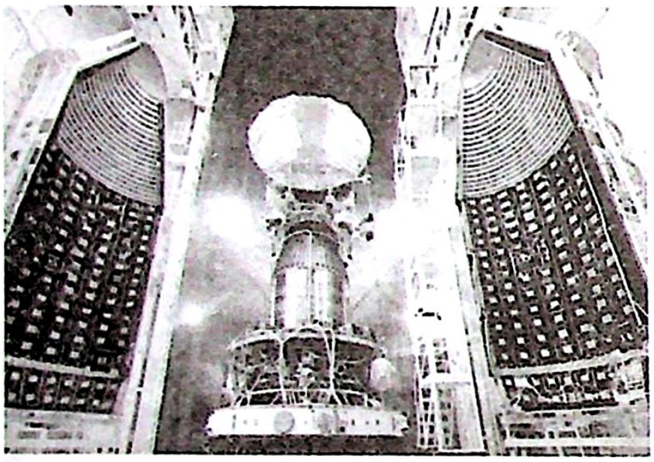

Mars Orbiter Mission Spacecraft attached to the 4th stage of PSLV-C25 and ready for heat shield closure

Image Credit: www.space.com

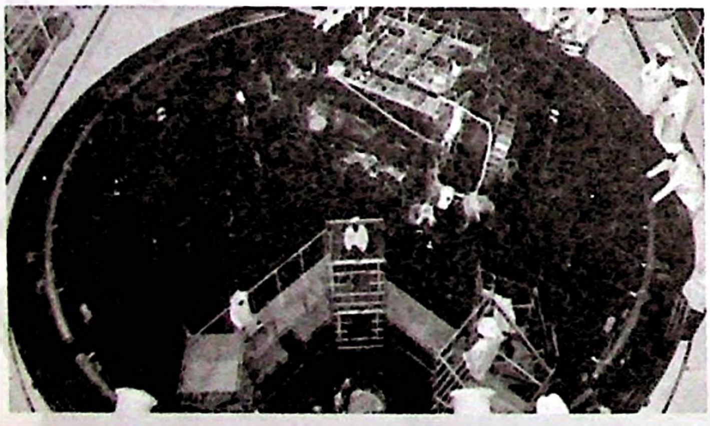

Mars Orbiter Mission Spacecraft getting into Large Space Simulation Chamber for testing

Image Credit: ISRO

Payload

The scientific payload (15 kg or 33 lbs) on the spacecraft consists of five instruments. The instruments along with their primary objectives are summarized in Table 2:

Table 2: Payload on MOM Spacecraft

Payload	Primary Objective	Weight (Kg)
Mars Color Camera (MCC)	Optical Imaging	1.27
Thermal Infrared Imaging Spectrometer (TIS)	Map surface composition and mineralogy	3.2
Methane Sensor for Mars (MSM)	Detection of Methane presence	2.94
Mars Enospheric Neutral Composition Analyser (MENCA)	Study of the neutral composition of Martian upper atmosphere	3.56
Lyman Alpha Photometer (LAP)	Study of Escape processes of Martian upper atmosphere through Deuterium/Hydrogen	1.97

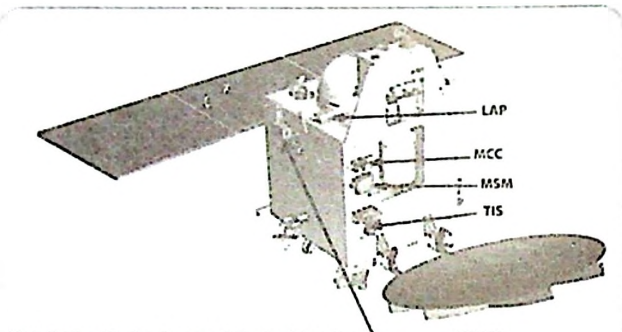

Mars Orbiter Mission Spacecraft Payload Locations

IMAGES FROM MANGALYAAN

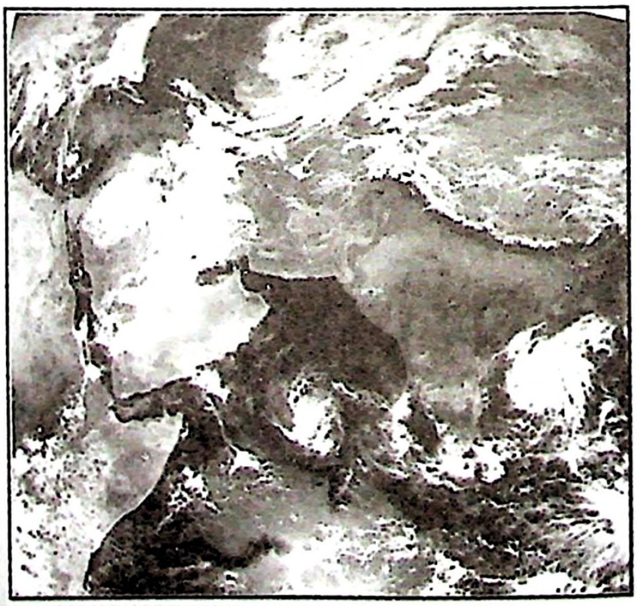

Photo of Earth was the first photo from India's Mars Orbiter Mission and captured on November 19th, 2013. It shows India and the surrounding region from Earth orbit

Image Credit: ISRO & www.space.com

First image of Mars from India's Mangalyaan orbiter after its arrival at the Red Planet (Released by ISRO on Sept. 25, 2014)

Image Credit: ISRO

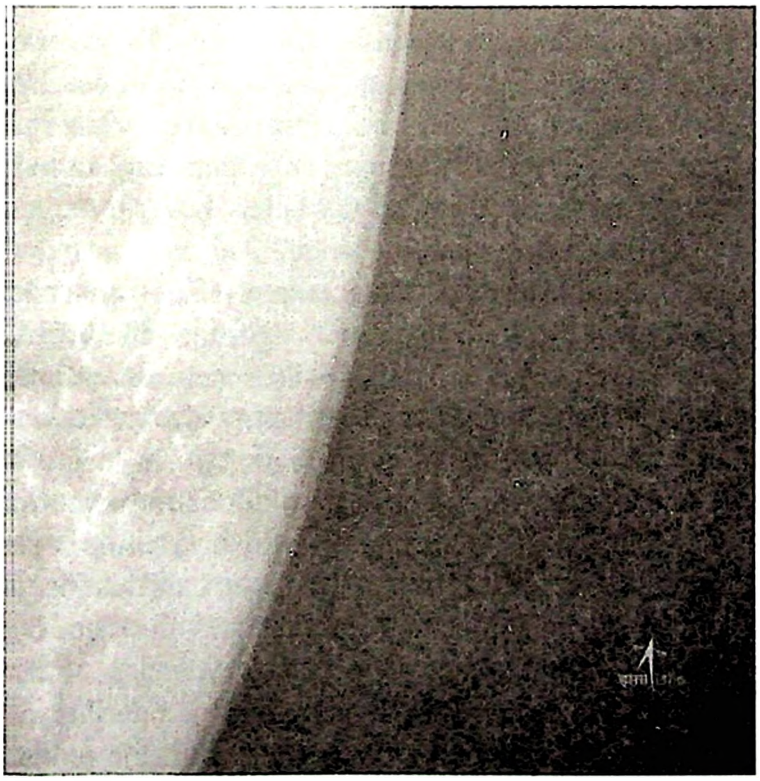

The second photo of Mars from India's Mangalyaan was a view of the Red Planet's atmosphere

Image Credit: ISRO

With MOM's successful launch, it now joins Earth's newly fortified navy of seven spacecraft currently operating on Mars surface or in orbit {including MAVEN, Mars Odyssey (MO), Mars Reconnaissance Orbiter MRO), Mars Express (MEX), Curiosity and Opportunity. On the other hand, the Mars mission has been designed as a technological mission. The objective of this mission is to develop and test technologies necessary for long inter-planetary missions. So, any scientific outcome from this mission, if it is successful, will be a bonus. This mission, along with other space missions of ISRO, is trying in their quest to attract the imagination of the youths and will hopefully attract more of them to science.

(Mr. Hussain is a Research Scholar in the Department of Physics)

Food for Thought: 'Local Kung Fu'

Dr. Sanjib Sahoo

"Food looks like an object but is actually a relationship."
-Terry Eagleton ('Edible Ecriture')

One of the most interesting films in recent times from Assam is 'Local Kung Fu' (2013). Directed by KennyBasumatary (who also acts as the main protagonist, Charlie) on a minuscule budget of less than a lakh of rupees and shot in video format, the film secured an all India release in cinema halls (the second film from Assam to do so). The action sequences in the film are impressive considering the amateur actors (friends and relatives mostly) who performed without professional action choreographer, trip wires or safety harness. Of course, the Wing Chun style of Kung Fu in the film brings to mind the Hong Kong action series titled 'Ip Man' based on the life of legendary Bruce Lee's teacher who made this style of martial arts famous. Even the first scene in 'Local Kung Fu' where Charlie's uncle, a martial artist guru, is shown practicing on the wooden dummy resembles action star Donnie Yen (as Ip Man) training on the same. Though it is an action film, 'Local Kung Fu' tackles, albeit humorously, serious socio-political issues of the everyday life of this region. Take for instance, the rampant alcoholism and tobacco (*gutka*) addiction among the contemporary youths. In the film an addict with his teeth ruined by *gutka* is shown as unable even to chew his food. So his sister puts everything in a mixer and grinds it into a paste. The main villain, a martial arts expert, gives a severe beating to his younger brothers when he finds that they had taken alcohol. This is interesting because in popular Hindi or even in regional films the bad characters are marked by their preference for liquor. In another comic scene the hero's girlfriend threatens an unwanted suitor that she would have him kidnapped by the DLFG militant group. When the frightened suitor asks for the full name of the militant group, she replies that it is Delhi Liberation Front of Goregaon. This is a light hearted comment on the proliferation of armed groups in North-east.

The most striking feature in the film is the numerous references to food and the associated alimentary functions. In the very beginning Charlie's uncle gives money to buy meat for lunch. Charlie opposes mutton saying it gives him loose motions. Finally they decide on pork. The hero's *hamartia* or tragic flaw is not any moral failing but his delicate stomach and it lands him in one too often embarrassing moments. We would take up two such scenes for discussion. The first when he visits his girlfriend (a Malayali-Assamese) who is staying with her uncle and aunt. During lunch he eats mutton unknowingly and very soon his stomach is upset. He somehow sits for sometime before rushing back home for relief. When he zips past a passerby rather dangerously on his bike, the latter shouts in anger "Hey you want to poop or what?" This was meant to be an insult but ironically it is true. The other scene is the climax when he goes to fight the villain who has been threatening his girlfriend's uncle for a permit to sell liquor. Tension or nervousness also makes his stomach upset. So he goes hunting for a lavatory before fighting. When he finally finds one he is shown as sitting on the toilet seat and enjoying a comic book on Asterix. It is noteworthy that Asterix and his friend Obelix (written by René Goscinny and illustrated by Albert Uderzo) are comic characters who are closely associated with food. The diminutive but shrewd Asterix is rendered super strong by a magic potion while the corpulent and dim-witted Obelix needs no magic potion because he nearly drowned in a pot of magic potion in childhood. Obelix always favoured gobbling roasted wild hog(s) while not fighting the Roman centurions. The association of food, particularly pork and the thematic concern of the film is too obvious to miss.

The prominence of the food theme in the visual narrative of 'Local Kung Fu' can be seen right from the beginning. A collage of images of certain landmarks of Guwahati is shown in the beginning to situate the film in the metropolis. These include the mighty Brahmaputra, Chandmari Flyover, Cotton College, Gauhati Commerce College, Don Bosco Church (Pan Bazar), newspaper vendors and a woman selling *tekeli pitha* (steamed rice cakes with a sweet filling of grated coconut and sugar). *Tekeli pitha* is a cheap snack (popular among the working class of the city) taken with tea. The food theme is repeated when Charlie is invited for lunch once again by his girlfriend. Parodying the heroine of Hindi films who exclaim dramatically on hearing bad news, Charlie screams in shock when Sumi informs him that her aunt is cooking grubs and snails for lunch. He is comforted only when she reassures him that his favourite pork is also there. During the lunch shared with Sumi and her niece Jennie, Charlie is encouraged to taste grubs and snails. Though comic, the situation is embedded in several layers of meaning and questions one of the most enduring stereotypes about people from North-east. North-east people, particularly the ethnic groups, are imagined by mainland Indians and certain sections of even this region (though no one would admit in public), as eaters of grubs, snails and such like. There are plenty of examples to illustrate this stereotyping but we would give only one to seal our argument. In 2007 Delhi Police issued a booklet titled "Security tips for Northeast students/visitors in Delhi" to help and protect crimes, particularly against North-east women. We would cite one sentence from the booklet: " Bamboo shoot, Akhuni and other smelly dishes should be prepared without creating ruckus in neighbourhood". *Akhuni* is fermented soybeans while other smelly dishes would include mostly dried fish preparations. To cut the matter short, North-east people cook and eat smelly food which offend the local people's (read mainland Indians) sensibilities and thus create law and order problems.

By showing Charlie (evidently belonging to an ethnic group by his facial looks) as wary of eating grubs or snails though happy to eat pork, the visual narrative in 'Local Kung Fu' makes it clear that there are many distinctions in food habits amongst the North-east people. The reference to French cuisine by Jeannie during the lunch is also not without significance since the French relish snails. Needless to add, among all the cuisines of the world, the French is regarded as the most sophisticated and respected. This sends out a little message that eating snails or grubs is perhaps not necessarily associated with progressive or regressive qualities.

Food is something that is not natural but cultural as the very title of Massimo Montanari's book *Food is Culture* suggests. Montanari asserts that even the natural lifestyle practiced by ancient ascetics of living in the wild and eating everything raw already contained a 'selection' and that made it cultural. In the processes of selection, production, preparation and consumption of various items as food, mankind has exercised certain choices and restrictions. These choices, what to eat and how, makes food a significant if not the most important cultural marker. Jane Grigson in *Charcuterie and French Pork Cookery* elaborates how in the history of the European civilization the (greedy, dirty) pig becomes the threatening "Other" against which restrained and civilized behaviour is set up. In India, the restrictions of food (particularly meat) marked the upper castes from the lower castes; the former preferring *sattvic* (primarily vegetarian) food in contrast to the latter's *tamasic* (mostly non-vegetarian) food. This discourse of food may have exceptions as the *Kshatriyas* or warrior class were allowed meat because they had to fight and defend the country. This abhorrence for meat has been described by Gandhi, albeit in a comic manner, in his autobiography when he ate mutton to become strong like the British. Since this article is about films, we would not discuss the food theme in Indian literature.

To make a generalization about popular Hindi films (hundreds are released every year) would be difficult within the limited ambit of this article. But it would not be too far-fetched to say that cinematic discourse in India generally associates *tamasic* food with the bad characters. An evil character in an average popular Hindi film is marked by his preference for wine and meat. To drive home the evil of meat eating, visual narratives of it always accompanied scenes of gambling and/or some sort of 'item' song and dance routine. The visual juxtaposition of *tamasic* food (meat, liquor) and sex in popular media conflates the two so that the presence of the one confirms the occurrence of the other. This

aversion for showing meat eating is also connected with another glaring absence in movies and that is alimentary functions. This prejudice in popular media including television productions help to disseminate a way of life that associates meat eating with deviant behaviour. If there is any truth in the popular saying 'We are what we eat' then such cinematic representations no doubt strengthen prejudices against the ethnic people from the North-east. And by insisting on these food items being discussed (eaten and relished) 'Local Kung Fu' renders not only the food discourse complex and brings to light the everyday life of the people of this region.

Before we conclude, we would like to point at another interesting feature of this film. In no less than three instances, we see the reading of comics. The first is when Charlie is reading a comic based on Dilbert while waiting to nab a thief. The second is when the villain, Dulu, is waiting for another bad guy. It is a spoof of another stock scene from Bollywood films when the villain arrives in slow motion with a cavalcade of motorcycles. In 'Local Kung Fu' they are shown as approaching in slow motion for a long time. So Dulu takes up a comic book while his sidekick starts shaving as they wait. In fact Dulu completes the comic book by the time the other bad guy arrives. Comics (like *Amar Chitra Katha, Indrajal, DC*, War series like *Commando* etc.) formed an integral part of childhood and this has very rarely been shown in Indian films. In fact, 'Local Kung Fu' deserves an extra pat because it tried to show the sub-culture of the urban youth like comics, drinking, *gutka*, swearing, martial arts, hustling etc.

(Dr. Sahoo is an Assistant Professor in the Department of English and Foreign Languages)

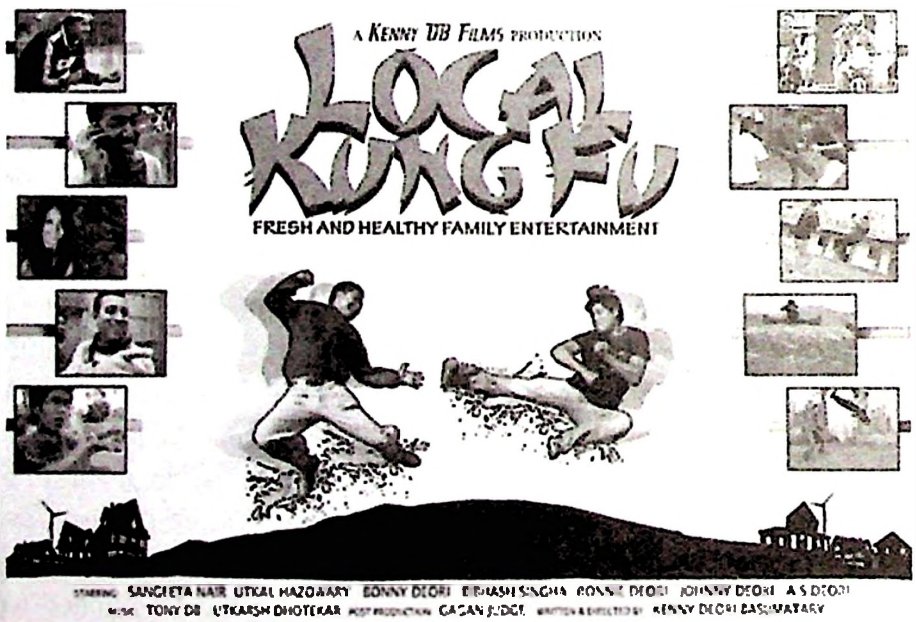

Courtesy : Google

After I had told you the tale last year.....

..... A Commentary from the Killing Field of Fluoride

Dr. Robin Kumar Dutta

I got a unique gift on my fifty third birthday, a thick bunch of Jharu-sticks, with which you make brooms. I saw Mrs Jai Singh Teronpi rushing towards us with the bunch of Jharu-sticks while we were unloading limestone from a truck at the dusk near their home at Sarik Teron Gaon, near Tekelang Jung of Karbi Anglong. It was a pleasant surprise to see her offering it to me. We were in a hurry and so I just thanked her for the gift and put it in the dicky of my car.

For people like me - born and brought up in a remote village in a river island - birthdays were hardly remembered except probably by some mothers. I had never received any birthday gift. This time too I was not even aware of my birthday. Of course, the Martyrs Day - the death anniversary of Mahatma Gandhi, which happens to be the same day, sometimes reminds me about my birthday. But, this time, even after praying for a minute for the Martyrs along with the Manager of Bokajan Cement Factory it did not come to my mind. I was lost in limestone and fluoride! Yes, I was at the Manager's office at 11 o'clock, to thank him for providing us limestone needed for making fluoride removal units, when we heard the siren reminding about the time for praying for the martyrs.

**

Remember the tale I had told you about the killing field of fluoride? Well, it has been about a year since then. Some of you liked the story for its literary value. But I had no intention to venture into doing any literature. I know some of you were also moved by the tale. I of course wanted that. But I wanted some of you, at least a very few, also to extend your hands to reach out to the helpless children in the killing field. For me, there cannot be any meaning of telling the tale if it fails in saving the budding joy from the killer-that is a barren tale. And, I cannot write a barren tale. Never! And that is why I am going to tell you more about the tale.

Yes, I am referring to the killing field of fluoride in KarbiAnglong - where thousands of innocent children are robed off their smiles forever at their childhood. May be, we are too weak to take on it,but we want to convey that the war is indeed needed.

Please be informed that the fluoride removal plant we installed, at Dengaon, has been working fine since 16th March 2013 till date, for about two full years. We know it will keep doing so for some more time. It gives fluoride-free water to three families including that of Maato, the otherwise beautiful little girl, who has been robed off her smile forever. The recurring cost is less than fifty paisa per hundred litres. It is to be believed!

We had invited a senior person responsible for providing safe drinking water to those people, to see the fluoride removal plant at Dengaon and to help us if any need arises. We were elated by his visit to the plant in the morning on the day the plant got started. He had a thorough look and enquired certain things about the method and the plant but he left without saying anything. To our utter surprise, he reappeared at the site in the late afternoon to advise us to ask for permission before installing any more such plants!

It was disheartening. Our work probably created problem in his calculations.

We paused for a while but only to restart with more vigour. Because, we had many more reasons to be enthusiastic. Let me tell you one of them.

**

We need a sophisticated accessory called fluoride ion selective electrode to measure fluoride in water. It costs over a lakh of rupees. Mr. Biplab Roy from Deneb Instruments once met me in my workplace at Tezpur University with an intention of selling their instruments.

Well, I had just withdrawn a research proposal submitted to the Department of Science and Technology after being hurt by some members of the project evaluation committee.They declared that our

fluoride removal technology would not work. Poor chaps! They were born cursed with an inferiority complex. They cannot believe that we Indians can do anything good. They only believe that we Indians must borrow science and technology from America, Europe, Japan, Korea or China. To them, a good Indian scientist is he: who has been trained by some American or European scientist, takes research funds from the funding agencies of Indian Government, buys books and journals from America or Europe to find out lacuna in research fields developed by some Americans or Europeans, buys sophisticated instruments and chemicals from American or European companies to do research, publish their research finding in the journals published from America or Europe, and produce some PhDs - half of whom leave for America or Europe for good or to earn a foreign label. I could read the minds of those experts. Their action reminded me of Mahinder Amarnath, the Man of the Series in the 1983 Cricket World Cup, commenting on the national selectors after he was sacked from the team soon after the World Cup - as "A bunch of jokers". I only told that I did not need their money any more but would carry on the work on my own and show them the results.

So, I had no research fund with me. We had an old piece electrode but that might go down any time leaving us in great trouble. We would no longer remain capable of monitoring the functioning of the plant at Dengaon. I had told Biplab about the whole story, including the plight of the fluoride affected people and the kind of help I was receiving from many people, as he was showing his keenness about it. I also told him that I was determined to carry on the work and buy an electrode paying for it on my own. I requested him to give it to me at the lowest possible price.

Biplab stood up. Putting forward his hand to me in a dramatic mood, shaked my hands and said "Hats off to you, Comrade! I will try to give it as a gift to you. It is a small thing for my company. I shall request my seniors for that and let you know soon." I was overwhelmed to be addressed as Comrade. It was a word I cherished for long in my youth. Even now I sometimes dream of being somewhere like Dandakaranya fighting hard for the born-depriveds. Biplab kept his words and I received an electrode in a couple of months. A lakh of rupees or even more than that may not be a big thing, but Biplab had given me a tremendous confidence.

**

We had made a fluoride removal filter for the Teron family about two months before my birthday. That was the second filter we made on that day. I, along with my students - Sweety and Gautam had lunch at their place late afternoon with rice, masur dal along with half of a boiled egg each and aloo bhaji. We were so hungry that we finished it in no time. It was too tasty! About a month later we had also black tea with Kata biscuit at their place - the only tea during the whole day.

This picture shows some domestic fluoride removal units at work in Tekelang Jung area. The man standing at the top left photograph is Mr Jai Sing Teron. On the day we went to his village to unload limestone, he was away in a 4-5 days trip into the hillside for plucking Jharu-sticks. Jai Sing does not own any tube well. But as a responsible father, he strives for securing fluoride-free water for his children like many others do in their villages.

The lady in the top right photograph is Mrs. Sukur Singh Killingpi. The man in the bottom left photograph is Mr. Sukur Singh Killing. He is worried not only about his family but about others too. He is always with us whenever we go to that area. You know how Mr. Sukur Singh Killing waits for us? He does not have a phone. But he often calls me from other's phones and says - "অ' চাৰ, আপুনি আহিবিএ দেইএই অনিবাৰে। বাঘ পানীত এইই দিনা আমি লগ পোৱা জেগাত মই ৰৈ তাকিম, এগাৰটা বজাত। ....." (Sir, please do come on Saturday. I will be waiting for you at 11 o'clock at the

same place at Bagpani where we met that day.) How can you ignore such a call? And I drive 140 kilometres to reach there. Sukur does not have any source of water. We saw his elder daughter carrying drinking water from a neighbour's tube well. That water tested about 6 ppm fluoride against 1 ppm of permissible limit! Now they get drinking water with 0.5 ppm fluoride from their Fluoride Nilogon unit. Hope, his young son, the one peeping from behind the filter, will have no hesitation to smile. Sukur's village - Kat Tisu, deep inside Dokmoka towards the north, is a so called "terrorist affected area". My well-wishers from Dengaon advised me to avoid going there.

The man in the bottom right photograph is Mr Diphuram Rangphar of Kehahng Ingleng Gaon. There is a ring well provided by the PHED in their campus. It does not have fluoride but they somehow do not like that water. They rather drink water from their red marked tube well which showed 17 ppm fluoride! Too much!After treatment in the Fluoride Nilogon filter it comes down to 0.8-0.9 ppm.

The man in the centre of the bottom left photograph is Mr. Kalam Singh Killing - the Village Headman's son with Mrs Kilingpi and their son. You probably remember getting goosebump by looking at some teeth, half chopped off by fluoride. Kalam Singh's younger son, the boy in the photograph is very humorous. His humour often made us laugh. I would love to see his smile always. Kalam Singh is a plain-spoken educated man. He passed his twelfth standard in mid eighties. He then actively joined the movement for autonomous statehood for the hills districts of Assam and finally ended up in ploughing and growing paddy in his tiny agricultural land. He had had a tough time in arranging a cup of black tea with sugar on the day we made the fluoride removal filter for them. When we were leaving in the late afternoon, he hesitantly offered me a new hundred rupees note. I was afraid he was bribing me! I knew it was not his fault. He probably had seen many public workers accepting bribes for doing any favour. The corrupt government people have created such an impression in the minds of these village people that they take anybody going to the village as corrupt. I too was not spared. It is now very difficult to change this mindset. I put the note back in his shirt pocket, hugged him and said - "सीने से सीने को लगा दिया तो सब कुछ मिल गया"- "This hug gives me everything I need."

**

There is a large lake at the foot hill about 10 kilometres from Tekelang Jung. The PHED once started supplying fluoride free water from that lake to several villages a few years ago. But it stopped too soon. Sukur showed us the pipes lying idle there.

The neighbour's tube well, from which Jai Sing used to fetch water was marked by PHED people with red paint indicating excess of fluoride in the water. His neighbours still use that water for drinking partly due to the absence of an alternative fluoride free source nearby and partly due to their lack of awareness. There are thousands of families like this. Some of them, who are aware of the fluoride menace, carry safe water from distant places every day.

This is the sorry state of affairs. Mera Bharat Mahan!

**

Let me come to the point. We can make 80-90 domestic fluoride removal units with the limestone dumped there. Each such unit can give fifteen litres of fluoride-free water in three hours. We need a pair of large buckets of 40-30 litre size costing rupees 500 for each unit.Some of the people can afford that but most of them cannot. We are worried about it. I repeat - Can you hear me? Come on! Who knows, you too may receive a gift like the one I have received on my 53rd birthday - a kind of gift that transcends all measures of worth - that makes you feel too good!

(Dr. Dutta is an Associate Professor in the Department of Chemical Sciences)

Giving Peace a Chance via Peace Journalism

Ankita Gogoi

As Beatles' band member and activist John Lennon along with his wife Yoko Ono crooned *Give Peace a Chance* in 1969 little did they anticipate it to become an anthem of the American anti-war movement during the 1970s. It just goes on to show how a message if mass distributed can ring in ideological and political changes starting with the mindsets of the people. The field of journalism which is touted as the fourth pillar of democracy and watchdog of social maladies and wrong practices then has a significant role to play in the age of warring nations and ideologies.

But in today's age of news-corporation where news making has become an industry and business venture, where profit determines the kind of events getting covered, it's important to question at the very onset as to why should anyone give special interest to journalism for peace or conflict resolution. Herein, we can fall back to the Normative Theories. In 1956 three professors of communication-Fred S. Siebert, Theodore Peterson and Wilbur Schramm-brought out their Four Theories of the Press which went a long way in establishing a typology in the minds of journalism educators and students.

The book has become standard reading in journalism departments and schools and has done much to legitimize the fourth theory-social responsibility. Almost every article and book dealing with philosophical bases for journalism has referred to this book, commented on it or quoted from it. Its impact cannot be denied in spite of criticism about the weaknesses in the theories.

Siebert, Peterson and Schramm discuss journalism philosophy presenting four theories: 1. The Authoritarian Theory, 2. The Libertarian Theory, 3. The Communist Theory and 4. The Social Responsibility Theory. The concept of Peace Journalism can be elucidated and legitimized on the basis of the fourth theory mentioned by Siebert et al i.e. the Social Responsibility Theory. This concept, a product of mid-twentieth century America, is said by its proponents to have its roots in libertarian theory. But it goes beyond the libertarian theory, in that it places more emphasis on the press' responsibility to society than on the press' freedom. The explainers and defenders of this theory maintain that they are libertarians, but socially responsible libertarians, contrasted presumably with other libertarians are not socially responsible. This new theory emphasizes the role of media in modern democratic times and seeing its potential advocated the imposition of social responsibility on the media of mass communication (Siebert et al, 1984).

So, when in general journalistic parlance, conflict itself is considered to be one of the attributes for an incident or information to be considered as news Peace Journalism advocates going beyond just reporting of a conflict but facilitating peaceful solution for the conflicting parties. Journalists, thinkers or policy makers are of the opinion that media itself cannot bring about peace but can definitely act as a facilitator of peaceful resolution of a conflict. For this it is very essential for journalists covering conflict issues to be aware of basic norms for covering a conflict situation. First and foremost it must be remembered that conflict not only means warfare or situations involving arms and ammunitions, conflict between man and nature, conflict between man and technology, differences of opinions, cultures are all covered in the gambit of conflict reportage.

According to Jake Lynch and Annabel McGoldrick (*Peace Journalism*, 2005), Peace Journalism is when editors and reporters make choices – about what to report, and how to report it – that creates opportunities for society at large to consider and to value non-violent responses to conflict. Journalists report facts but in reporting those facts they inherently make a choice of what facts are

being reported and how unbiased they are. A journalist too is a man with his or her background and unconscious baggage of upbringing and environment. Objectivity here becomes a contentious issue but a journalist trained for covering conflict situation can overcome one's pre-disposition and present a whole picture of the situation.

Peace journalism essentially adheres to the following criteria:

- Explores the backgrounds and contexts of conflict formation, presenting causes and options on every side (not just 'both sides')
- Gives voice to the views of all rival parties, from all levels
- Offers creative ideas for conflict resolution, development, peacemaking and peacekeeping
- Exposes lies, cover-up attempts and culprits on all sides, and reveals excesses committed by, and suffering inflicted on, peoples of all parties
- Pays attention to peace stories and post-war developments.

The reportage of a conflict situation if wrongly covered can aggravate the situation leading to more damage to the situation and in some cases loss of life and property, political turmoil and so on. Meanwhile, if a journalist is trained in the art of covering conflict situation with skill and dexterity the news piece can go a long way in making the public aware of the situation, throwing light on every facet of the story and facilitating or sometimes even forcing the conflicting parties to come to the table for peaceful resolution of their differences.

Conflict will always be there in the society, in fact no progress can be made without conflicting ideas. As no thinking minds are alike so there will always be difference of opinions, but it poses a problem when these differences threaten the very fabric of peoples' lives or the environment in which one exists. This is where the role of Peace Journalism comes in and as a specialized branch of journalism it must definitely be taken up in journalism institutions or organizations to at least sensitize the professionals in the field as they will be covering conflict in one form or another. At the basis of Peace Journalism lies the basic tents of fair and unbiased reporting of news with regard for everyone.

(Miss Gogoi is a Research Scholar in the Department of Mass Communication and Journalism)

"By giving us the opinions of the uneducated, journalism keeps us in touch with the ignorance of the community." -Oscar Wilde

'I am deeply interested in the progress and elevation of journalism, having spent my life in that profession, regarding it as a noble profession and one of unequaled importance for its influence upon the minds and morals of the people." -Joseph Pulitzer

Microgrid Technology

Longchap Kiri Phangcho

Microgrid can provide an avenue for increasing the amount of distributed generation and delivery of electricity, where control is more dispersed and quality of service is locally tailored to end-use requirements, with applications from military bases to campuses to commercial office buildings.The main problem we are facing today is shortage of energy and environmental pollution and Global warming. So the solution lies in renewable energy. There are a number of technologies available in the present scenario including advance control in power electronics and methods to generate electrical and thermal energy from renewable sources like Solar, Wind energy, Ocean energy, Biomass, geothermal etc. Though there are other options to mitigate CO_2 concentration in the atmosphere like energy conservation and efficiency, fossil fuel switching, nuclear and carbon capture and storage (CCS). But as having a large potential to mitigate CO_2, Renewable Energy can provide wider benefits. Various types of Renewable energy can supply electrical energy as well as thermal and mechanical energy as well as produce fuels that are able to satisfy multiple energy services need.

Fig: A typical scheme of microgrid for villages

The term microgrid refers to any localized facilities whose electrical sources (generation), sinks (loads) and possible storage (both electrical and thermal) function semi-autonomously from the traditional centralized grids or macrogrids. A number of technical, cost and social factors are coming together to make microgrids the biggest driving changes in the electric power infrastructures on the horizon like power reliability, storage system, green development etc. A μ-grid is a semi-autonomous grouping of generating sources and end-use sinks that are placed and operated for the benefit of its members, which may be one utility "customer," a grouping of several sites, or dispersed sites tha nonetheless operate in a coordinated fashion. The supply sources may include reciprocating engine generator sets, microturbines, fuel cells, photovoltaic and other small-scale renewable generators, storage devices, and controllable end-use loads. Al controlled sources and sinks are interconnected in a manner that enables devices to perform the μ-grid control functions unnecessary for traditional DER. For example, the energy balance of the system mus be maintained by dispatch, and non-critical loads might be curtailed or shed during times of energy shortfall or high costs. While capable of operating independently of the macrogrid, the μ-grid usually functions interconnected, purchasing energy and ancillary services from the macrogrid as economic and potentially selling back at times.

Microgrid can play an important role in rura electrification in developing countries,bringing facilities to electric lights, the ability to charge cel or personal computers etc. This can bring a dramati impact on rural development and village economy The main features of Microgrid are as follows: (a) I is a small scale power supply network that i designed to provide power for a small community (b) It enables local power generation for local loa (c) It comprises of various small power generating sources that makes it highly flexible and efficient Also looking at the features and concepts o microgrid, we have a number of advantages o choosing microgrid as one of the solutions to energy crisis, the main advantages lie in the use of renewabl energy resources, large land impacts are totally avoided and CO_2 emissions will be reduced in th

process. Also if we talk about efficiency, then the efficiency of conventional grid is lower than microgrid. Moreover large amount of energy is wasted in conventional grid in the form of heat. Tranmission losses get reduced in microgrid technology.

Moreover, for a country like India, where rural population covers about 70% of the total population, it is a matter of concern for the government to look for solutions in every possible method for the increasing demand of energy. Energy is one of the major drivers of a growing economy like India and is an essential building block of economic development. In an effort to meet the demands of a developing nation, the Indian energy sector has witnessed a rapid growth. Areas like the resource exploration and exploitation, capacity additions, energy sector reforms have been revolutionized. So, microgrid can be a solution to some communities like institutions, some industries etc. and can act also as back-up power to electric supply to areas where electricity supply is poor or irregular. One of the most important factors that microgrid has is the use of renewable energy sources that are available in the power demand site. Of course, we are talking about using solar energy because solar photovoltaic system is likely cost effective and it is decreasing in cost, since cost of installation and manufacturing is one of the major factors in electric power supply. Other options for rural areas are like biogas power generation which also shows a number of advantages over fuel and environmental problems. Small or mini hydro project using small turbines in run off design of dam is also promising in power supply to remote locations. These all types of power generations which are renewable and environmental friendly can be combined in one entity and with a perfect design can be a promising microgrid for any types of load demand. Many research groups around the world are pioneering various μGrid concepts, also written as microgrids, as an alternative approach for integrating small scale distributed energy resources (DER of < approx. 1 MW) into low-voltage electricity systems. Many other terms are in common use to describe similar concepts, e.g. virtual power plants, minigrids, smart grids, smart distribution networks, embedded generation, distributed or dispersed generation.

It is possible to supply a large amount of energy to a large extend in future but it will require mindsets of the people to use renewable energy as total replacement of fossil fuel bases energy. For that we need to be able to create all of the different operating conditions that are associated with renewable energy sources, including high-wind and low-wind days, and bright sunlight and overcast skies, to develop improved techniques that will enable microgrids to adapt more naturally to these fluctuations.Microgrids are today the proving grounds for consumer acceptance and site-based management of smart energy. Depending on further research, microgrid technology's costs can be reduced and it can see a wider usage in future energy mix. As with every other renewable sources of energy, it is one of those future energy options where the humanity looks for its sustainable development and existence.

(Mr. Phangcho is a student of M.Tech. 4th semester, Department of Energy)

Choice

Manash Deep Dey

Problems? What are they? Are they just illusions? Or challenges that compel us to go beyond our own set of limitations to perform better in a newer way.

The human mind is a mysterious realm that has not yet been deciphered completely. Though the mind helps us learn, it doesn't mean that it is easily understandable. We all do realize and substantially feel the existence of the mind; its myriad functions and capabilities. Excluding the few who are physically challenged, we all can, more or less, perform physical tasks efficiently simply because we put our mind to it! It is the same mind that has made philosophers like Rabindranath Tagore, Socrates etc. and evil master minds like Osama Bin Laden and the like! It is the determination of this mind that made a tea seller the Prime minister of India and at the same time caused the downfall of many self-styled gurus. It is again the same willful mind of Edison that led us from absolute darkness to nights filled with light. Again it was the human mind itself that created those dreaded nuclear weapons that lead to the shameful event of Hiroshima and Nagasaki. So what can we get out of all these examples? There is a particular element that is responsible for all of the above. And that is the element of 'CHOICE'!

Conscious choice backed by strong will is a great faculty of mind that can lead us from ignorance to knowledge, from darkness to light and from death to eternal life. It was the mere choice of Edison to have light and his unrelenting pursuance of this goal that finally led him to his achievement. It was the choice and continual pursuance that led A. R. Rahman to his success. As far as death is concerned, we cannot conquer it as in its physical context. But when a person does something so great that the whole of humanity becomes witness to his/her contributions then he/she becomes immortal. Dr. Bhupen Hazarika, Nazarul Islam, Amartya Sen and people of such magnitude are testament of this fact. Therefore, it is established that we can do anything if we choose to put our mind to it. But again there is one more hurdle. Hurdle of action or inaction. Choosing action or inaction at a particular given moment is a great and troublesome decision, on which the future course of work, which leads to a particular result, depends. The law of 'cause and effect' again finds expression. Because one chose to lead a good life, because one has given effort towards this end, he/she gets to live a good life, a life of satisfaction. 'To choose to live a good life' was the primary cause. 'The efforts put in' was the secondary cause. It was culmination of both the primary and secondary cause that led to its pre-determined effect i.e., 'having a fulfilling life'.

Thus to have something, we have to generate enough reason to call for the effect. The element of choice stands to be the primary cause under any circumstances. Hence, choices are to be made very consciously. Much thought is required before we choose something of value or something that may have some future repercussions. Future is mostly unknown. So we must always go for subtle or bland choices when choosing to behave with people. We never know how our relation to that person would be in the future. But when it comes to choosing things for us, we must choose the best possible things; things that make us happy, things that give us content and satisfaction.

One of the principles of staying at peace with ourselves is to follow the five basic principles of choosing; as explained in Reiki. Past is bygone and future is yet to come. What we can all do is to live the present. Live it with all grace, love and peace. We humans are, by nature, very independent and we don't like to take orders from others. We always want to be the master of our situation and destiny. Further, to break laws is one of the major human tendencies. It signifies defiance of the older generation by the younger generation. It signifies a make-believe authority, a make-believe expression of power; which, in time brings in repentance and one feels low. So, we can CHOOSE! And pass on to the younger generations the science and power of choice!

Now, having put up the theory of conscious choice let me try to address the first question that was raised. What is problem? Problems are any situation that is unasked for and causes discomfort. It asks for us to go beyond our comfort zone and solve it. But in the process of getting out of the comfort zone, are we not expanding our comfort zone? Don't we grow? Don't we become more magnanimous and inclusive? This can be explained by a situation. Say, a kid named 'A', who lived his entire life with his family is sent to a hostel for pursuing higher studies. Now, initially, the kid faces a great hurdle - the biggest one of them is to take care of himself! All along his mother was doing his cloth, cooking his meals, etc. But now, all of a sudden, the kid has to do everything by himself. The kid may pass into a state of shock that makes him inactive for a period of time. But gradually, when he comes in terms with his environment, he realizes that there are many other guys facing exactly the same situation as he is. Then he interacts with complete strangers. Strangers become his intimate friends. He dines and dances with them, plays with them, grows up in the process and becomes a complete man. He can take responsibilities to the extent that he, now, can look after himself. He can look after others as well. Didn't it start with a problem? A problem, that given a chance, the kid would have avoided with. But by choosing to face his fears, his problems, didn't he overcome them? Didn't he expand? And expansion is life!

Not all problems are easily addressed. In such cases, inaction is appropriate for a period of time until a favorable and appropriate solution is available to address the problem. In such situation, we must take the problem as fire. When there is fire, we must first get out of its periphery. Then we must think of the sources of water or carbon-di-oxide cylinder. Then, we must procure the solution and then we must try out our best to put out the fire. But, if the fire goes out of control, it's always better to call in the fire brigade. Getting into the fire is not the solution. It will further exaggerate the problem. Even after putting down the fire, we will have a fire burned patient to be cured.

Hence, when challenged with a problem (like the fire), we must first get out of it mentally and look for solutions. When we have a big problem we must detach ourselves from it. Attaching ourselves to the problem only exaggerates the issue. First detach, then think of a solution and then apply. If the problem is too big to address, call in for expert suggestions (just like the fire brigade). But detachment is absolutely necessary. We must detach ourselves from the problem; to be able to think of an appropriate solution. If we are not detached, our thinking faculty will not work efficiently. It is like, when we are burning ourselves, we tend to be more concerned about the painful burns than to look for the solution. Hence, detach. Non-involvement in such issues brings peace of mind that leads to clear thoughts and thereby we can look for solutions. Once a solution has been figured out, what remains to be done is application. Hence, again, the choice of detachment is required. Choosing to stay detached demands considerable amount of mental strength. And in this process, we expand. And as I previously mentioned, expansion is life.

(Mr. Dey is a Research Scholar in the Department of Molecular Biology and Biotechnology)

Live Life Despite its Transient Nature

Smaranika Chakraborty

"Meet the transient world with neither grasping nor fear; trust the unfolding of life and you will attain true serenity."

-The Bhagawat Gita

The transient nature of life puts us in a precarious position. Again and again, we are shocked by the sudden transitions of life – a terrible phone call, a cancer diagnosis or the sudden demise of a family member or beloved one.

Intellectually, we are all aware of the fact that everything born has to die; every day turns to night; every rising sun has to set, every blooming flower has to wither, every season has to end to make way for another and every song fades into silence. But like every sharp pain, this awareness too is dulled by the subconscious state of mind. Like nodding drunkards, we fall over into unconscious illusion that all of this last, that we have more time, that there is always a tomorrow. Actually there isn't! There is only 'now' and when you reach out to grab it, even that is gone, replaced by another new moment. That is why, grasping is so futile. There is nothing to grasp, nothing to fear!

Gautam Buddha, as he lays down to die, left his followers with one last thought- "*all forms arise and all forms fade*".

As John Keats has written, "Four seasons fill the measure of the year, there are four seasons in the mind of man". Our life can rightly be compared to the four seasons of the year. Lifetime is a natural cycle, we are born, we grow up, we reproduce ourselves and die. Childhood is considered as the spring time in man's life, when there is full of innocence, happiness and new aspirations without any adversities. The youth is probably the summer of man's life. In this period, we can recall the memories of the childhood days. This is so called maturity stage. Gradually we move towards the autumn period of our life- the middle age, when we reach the full bloom of maturity. We have to admit that we are getting old, we have to be satisfied of our deeds and let the time pass by. After that finally approaches the last stage of man's life which every layman dreads – the winter i.e. the old age, when man's life eventually begins to wither away only to lean towards death. Death just happens once. It is everybody's destiny and no one can escape it.

Like the seasons of the year, human life too is transient. A season, no matter how tranquil it may be, cannot last forever – Even the most beautiful stuffs, pass into nothingness. We can never avoid the transient nature of life.

But, does this mean that we have to stop living our life? Does this mean that since we are in this world only for a short span of time, let the time simply pass away heedlessly? Even in the face of transiency, it would be wrong to conclude that 'Nothing Matters'. In fact, 'Everything Matters', more than we can ever think.

Every fleeting moment has a magical quality, which we mostly miss, as we are entangled in the webs of dreams of yesterday and tomorrow. There is no such thing as the past. What we call the past, is just a thought, a memory of the previous events, captured and enclosed like dead butterfly in a glass jar. Time spent brooding over the past, is a time, stolen from the present.

The future is even less real than the past because it hasn't even happened yet. If the past is a myth, the future is a mere fantasy. We cannot undo the past. It is forever out of reach. The future is equally elusive and beyond our grasp. We are only and forever rooted

in the 'Now'. 'Now' is the only place we will ever be. This is where we think, act, feel, love and share our being.

So even when the whole world crumbles to dust, let us not forget this fact that there is an invisible, an ungraspable power, which whispers, "Hold on!" This invisible power is the sense of optimism within us – when things change, when those we love are taken away from us, sometimes slowly and sometimes suddenly and without warning, when we find ourselves all alone in a field with nothing, but the wind to hold onto, it is this optimism which let us to be drawn into a powerful and liberating awareness.

Life is short indeed, but the grave should not be its goal. If we turn the pages of history, there stand before us the instances of many great men who inspite of their short lives, tried to make the best use of every moment. We live in deeds and not in years. Life sometimes even ends sooner than we expect. Once life is gone, we cannot bring it back; neither can we start things anew, just as we cannot step in the same river twice. So live life to the fullest, and try to make a difference, while you can. Most of all learn to appreciate life.

We see through our tears, that no matter what, there is an unbroken light, an unchanging love that binds it all together, despite the apparent transience....

(Miss Chakraborty is a student of Integrated M.A. 2nd Semester in the Department of English and Foreign Langauges)

"Life is really simple, but we insist on making it complicated." -Confucius

"The true secret of happiness lies in taking a genuine interest in all the details of daily life." -William Morris

"Always be yourself, express yourself, have faith in yourself, do not go out and look for a successful personality and duplicate it." -Bruce Lee

Jonaki Cinema

Tinam Borah

Tezpur - the cultural capital of Assam and the birthplace of many a cultural and literary icon. Today, as it stands witness to its glorious past, it also wages a struggle to carry forward the traditions of its rich heritage. One such heritage symbol is the Jonaki Cinema Hall, the first cinema hall in the North East, constructed by Rupkonwar Jyoti Prasad Agarwala to screen the first Assamese film Joymoti way back in 1937.

The cinema hall, fighting to survive and to keep alive the glory of its founder Agarwala, today lies in an almost dilapidated condition. With just a handful of cine-goers and barely any decent amount of returns, the hall faces the threat of closure in the near future. "*We rarely go to Jonaki to watch movies. It's in such a bad condition. Neither the seats are good nor is the hall clean. People eat inside the hall and throw bottles and plastic packets wherever they like,*" says Mrs. Chettry from Tezpur, a mother of two teenaged children. "*Though smoking is not allowed inside the hall, people freely smoke there creating problem for others. Girls too feel uncomfortable watching movies in such an ambience. In fact, it is not a suitable place for families to go and watch movies,*" she adds.

Indeed, over the years, it has been seen that the condition of the hall has not improved a single bit, while all over the region; the movie-going trends among the people have changed tremendously. With the coming up of multiplexes and high-end cinema halls all over, people no longer like to wait to watch a movie on television several months after its release. Instead, they are ready to pay a little extra, and get a better experience of watching movies in a hall with better ambience and infrastructure.

In the words of Muktisman Hazarika, a research scholar in Tezpur University, "*Jonaki is our pride and it's high time the hall is renovated. Obviously, it would be a costly initiative and we know that when it is done the ticket prices would go up. However, I am such a movie buff, that I am ready to pay much more, provided the hall has good toilets, good sitting facilities, air conditioned and structured with better digital technologies for sound and picture.*"

Trideep Konwar, another student from Tezpur University holds the same opinion. "*I think the hall is not well promoted. I have come across many people in Tezpur town who don't even know that Jonaki is the first Hall in the North East. It's definitely a matter of shame. The establishment of the Jonaki hall is a historic event in the history of Assamese cinema and people should be made aware of it. It should be declared as a heritage symbol and somebody, be it the owners, or government authorities or other parties, should come forward to protect its legacy.*" he says.

The owners of the hall however have a different concern in mind when it comes to renovating the hall. Mr. Simanta Pratim Agarwala, nephew of Late Jyoti Prasad Agarwala, who is the present proprietor of the hall feels that investing in the renovation of this hall would not be a viable business proposition. "*Turning this hall into a multiplex would mean spending a huge amount of money, nothing short of Rs. 40-50 lakhs, which we are not even sure of recovering, going by the trend of profits that the hall usually earns. Even once in a while when a superhit or a blockbuster movie is released, we hardly make about Rs 90,000 to Rs. 1 lakh in a week. And if it is a mediocre film or an Assamese film, the profits go down to as low as Rs. 10000-15000. In such circumstances, how can we take such a big risk single handedly?*" says Mr. Agarwala. "*At the same time, it is not really about people paying more money for tickets. Bordeuta (uncle) wanted Jonaki to be a hall which could be accessed by the common man and hence, we cannot really hike up the ticket prices to an exorbitant rate. However, that does not mean that we shall not work on renovating the hall at all. We definitely will provide better toilets and may install a few more fans. However, being a very large hall, it might not be possible to have a central air conditioning system.*" he continues.

While on one hand Mr. Agarwala does not wish to compromise with the wish of his deceased uncle,

on the other hand, it is also known that several private businessmen have expressed their desire to take over the hall and invest money in it to transform it into a high-end cinema hall."

Mr. Sushil Golcha, who has renovated Eleye cinema hall of Jorhat from similar conditions and a number of defense installations across the country says, "*It is probably the owner's lack of vision and desire to invest money that has resulted in the present state of affairs. Sound investment with proper business acumen with ticket pricing remaining more or less same, this hall can be transformed into a more family-oriented ambience, keeping its old heritage intact; and this hall would definitely draw in more viewers. We have done it in Jorhat, why not in Tezpur? From a loss making unit, Eleye Cinema is earning in leaps and bounds.*"

One can understand the emotional connect of the owners to Rupkonwar's vision of maintaining Jonaki as a hall for the common masses and also the fact that the low price of the tickets is what is still keeping the audience trickling in. However, one also needs to take into account that the majority of the present hall-goers who frequent Jonaki comprise of young college students only, that too mostly boys. And the hall loses out on valuable family audiences who would certainly not want to miss out on catching up with the latest releases if provided with a better ambience.

Further, the perfect example to quote in this regard would be the Anuradha Hall in Guwahati, which was transformed by the owner Chinmay Sharma from similar conditions into one of the best halls in Assam that too keeping the ticket prices reasonable. Going by the past records, a couple of more such cinema halls in Tezpur have met the fate of being transformed into marketing complexes. Ananta Hall turned into Ananta complex and Tribeni Hall turned into Tribeni Complex. In the event that the owners opened up their options, or if the government came forward to protect and preserve a piece of our history, then perhaps we might still be able to save our Jonaki from turning into a Jonaki Complex.

(Miss Borah is an alumna of the Department of Mass Communication and Journalism)

Courtesy : Google

দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰাত প্ৰায়োগিক গণিতৰ প্ৰভাৱ আৰু বিস্তৃতি

পৰীস্মিতা কাকতি

দৈনন্দিন জীৱনত আমি আমাৰ অলক্ষিতে বহু ক্ষেত্ৰতে গণিত বিজ্ঞানৰ সহায় লৈ আহিছো। সঁচা অৰ্থত ক'বলৈ গ'লে ককা-আজোককাৰ দিনৰ পৰাই আমি প্ৰায়োগিক গণিত (Applied Mathematics) ৰ ওপৰত কম-বেছি পৰিমাণে নিৰ্ভৰশীল হোৱা পৰিলক্ষিত হয়।

আমাৰ পূৰ্বপুৰুষসকল আছিল প্ৰধানকৈ কৃষিজীৱী লোক। শস্য শ্যামলা পথাৰখনেই যেন তেওঁলোকৰ হিয়াৰ আমঠু! নিজ হাতৰ পৰশত লহপহকৈ বাঢ়ি অহা সেউজীয়া ধাননিখনৰ নয়নাভিৰাম দৃশ্যই যিদৰে তেওঁলোকৰ বুকু জুৰ পেলাব পাৰিছিল; তাৰ বাহিৰে আৰু আন একোৱেই তেওঁলোকক তেনেদৰে সুখী কৰি তুলিব পৰা নাছিল। মাটি চহ কৰিবৰ বাবে তেওঁলোকে নাঙল (Plough) নামৰ এবিধ সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰিছিল। আধুনিক যুগত বহুতো কৃষকে খেতিৰ বাবে ট্ৰেক্টৰ, পাৱাৰ টিলাৰ আদিৰ দৰে উন্নত প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ সহায় লয় যদিও গ্ৰাম্য জীৱনাদৰ্শত অভ্যস্ত যথেষ্ট সংখ্যক কৃষকে এতিয়াও এবিধ সঁজুলিকে তেওঁলোকৰ কৃষিভূমি চহ কৰাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰে। গাণিতিক দৃষ্টিভংগীৰে লক্ষ্য কৰিলে এই নাঙল নামৰ সঁজুলিবিধত ত্ৰিকোণামিতি (Trigonometry)ৰ ব্যৱহাৰ পৰিলক্ষিত হয়। খেতিয়কসকলে নাঙল সাজোঁতে তাত 'ঈহ্ মাৰি' লগায়। বাৰিষা আৰু খৰালিৰ ক্ষেত্ৰত এই ঈহ্ মাৰিডাল লগোৱাৰ এক নিৰ্দিষ্ট জোখ আছে। মাৰিডাল নাঙলটোত লগাওঁতে প্ৰথমে ফালছটাৰ আগফালৰ শীৰ্ষবিন্দু (Vertex)টোৰপৰা নাঙল আৰু ঈহ্ মাৰিৰ কৌণিক বিন্দু (Angular point)লৈ জোখ লোৱা হয় আৰু তাৰপিছত কৌণিক বিন্দুটোৰ পৰা ঈহ্ মাৰিডালেদি সেই সমান দূৰত্ব আগবাঢ়ি যোৱা হয়। মাৰিডালৰ যিটো বিন্দু (Point)ত এই দূৰত্বটো শেষ হয়, সেই বিন্দুটোৰ পৰা সমান দূৰত্ব ফালছটাৰ মূল বিন্দু (Point of origin)ৰ ফালে আগবাঢ়ি গ'লে এই নিৰ্দিষ্ট জোখটো ফালছটাৰ শীৰ্ষ বিন্দুটোৰ পৰা ওলপ দূৰ আগবাঢ়ি থাকে। এই আগবাঢ়ি থকা জোখটো আঙুলিৰ হিচাপত লোৱা হয়। আগবাঢ়ি থকা জোখটো ৪ আঙুল হ'লে বেছি বোকা মাটিত আৰু ৩ আঙুল হ'লে কম বোক মাটিত হাল বাবলৈ সুবিধা হয়। খেতিয়কসকলৰ ভাষাত এই জোখটোক 'সেও' বুলি কোৱা হয়। এয়া বাৰিষাৰ নাঙলৰ জোখ। খৰালি মাহত শুকান মাটিত এইটো জোখৰ নাঙলেৰে হাল বাব নোৱাৰি; কাৰণ গৰুৰ ঠেংকেইটা শুকান মাটিৰ ওপৰতহে থাকে, তললৈ সোমাই নাযায়। তেতিয়া ৩ বা ৪ আঙুলৰ জোখটো ২ আঙুললৈ কমাই লোৱা হয়। ইয়াক 'উভ্' বুলি কোৱা হয়। ঈহ্ মাৰিডাল নাঙলটোত সংযোগ কৰোঁতে ঢিলা নহ'বৰ বাবে বাঁহৰ সৰু টুকুৰা এটা লগোৱা হয়। ইয়াক 'পাটি' বুলি কোৱা হয়। 'সেও' নাঙলৰ বাবে ঈহ্ মাৰিডালৰ ওপৰফালে আৰু 'উভ্' নাঙলৰ বাবে ঈহ্ মাৰিডালৰ তলফালে এই বাঁহৰ 'পাটি'ডোখৰ লগোৱা হয়।

নাঙলৰ বাহিৰেও কোৰ শালোতে অৰ্থাৎ কোৰৰ নাল লগাওঁতেও ত্ৰিকোণামিতিৰ ব্যৱহাৰ হোৱা দেখা যায়। কোৰৰ নালডালে তলৰ ফালৰ লোহাৰ বহল অংশৰ লগত ৬০° কোণ কৰি থাকিলে বন চিকুণাবলৈ বা মিহিকৈ কুৰিবলৈ সুবিধা।

তদুপৰি ফলৰ ভৰত হালি অহা গছত ঢোকা দিওঁতেও ত্ৰিকোণামিতিৰ ব্যৱহাৰ হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, কলগছ এজোপাৰ ওপৰ অংশটো যেতিয়া কলৰ 'থোক'টোৰ ভৰত মাটিৰ ফালে হালি পৰে, তেতিয়া গছজোপা পোন কৰি ৰাখিবৰ বাবে এডাল বাঁহৰ মাৰি গছজোপা হালি পৰা দিশত ভূমি (মাটি)ৰ পৰা গা-গছ (কলথোকৰ ওচৰলৈ) ডাললৈ লগাই দিয়া হয়। গছজোপাই ভূমিৰ লগত যিটো কোণ (Angle) কৰি হালি পৰে, ঢোকাডালকো ভূমিৰ লগত সেই একে কোণ কৰি লগোৱা হয়। যদিহে গছজোপাই ভূমিৰ লগত ৬০° কোণ কৰি হাউলি থাকে, তেন্তে ঢোকাডালকো ভূমিৰ লগত ৬০° কোণ কৰি লগোৱা হয় আৰু তেতিয়া গছজোপা, ঢোকাডাল আৰু ইহঁতৰ মাজৰ মাটিখিনিয়ে এটা সমবাহু ত্ৰিভুজ (Equilateral triangle)ৰ সৃষ্টি কৰে। আকৌ, যদি গছজোপাই ভূমিৰ লগত ৪৫° কোণ কৰি হাউলি থাকে, তেতিয়া এটা সমকোণী সমদ্বিবাহু ত্ৰিভুজ (Right isosceles triangle) উৎপন্ন হয়।

বছৰৰ বিহুটো অসমীয়াৰ বুকুৰ কুটুম। বিহুলৈ কেইবাদিন থাকোঁতেই গ্ৰাম্যঞ্চলত ঢেঁকীৰ শব্দই খলকনি তোলে। ডেকা-বুঢ়া-আদহীয়া সকলোৰে মন আনন্দত নাচি উঠে। আমোদজনক কথাটো হ'ল যে ভালকৈ মন কৰিলে এই ঢেঁকীটোত আনকি আমি গণিতৰ ব্যৱহাৰ দেখিবলৈ পাওঁ। ঢেঁকীৰ থোৰাটো লগাওঁতে ইয়াক ঢেঁকীটোৰ লগত ৯০° কোণ কৰি লগোৱা হয়। আনহাতে 'আসল শলা' (ঢেঁকীটো কটৰাযোৰৰ ওপৰত বহুৱাই ৰাখিবৰ বাবে ঢেঁকীটোৰ মাজেৰে ফুটা কৰি লগোৱা মাৰি) ডালে ঢেঁকীৰ লগত ১৮০° কোণ

কৰি থাকে।

অসমীয়া শিপিনীৰ নিপুণ কাম-কাজে বিদেশতো প্ৰশংসা বুটলিবলৈ সক্ষম হৈছে। শিপিনীসকলৰ এই তাঁতশালখনেও গণিতৰ ব্যৱহাৰতহে পূৰ্ণতা পায়। তাঁতশালখনৰ মূল খুঁটা চাৰিটাৰে আবৃত ঠাইডোখৰ আয়ত ক্ষেত্ৰাকাৰ (Rectangular) হৈ থাকে। বোৱনীয়ে যিফালে বহি তাঁত বয়, সেইফালৰ খুঁটাযোৰৰ লগত গাতে লাগি থকাকৈ 'পুলি খুঁটা' নামৰ এযোৰ সৰু খুঁটাও লগাই দিয়া হয়। এই পুলি খুঁটাযোৰৰ লগত লাগি থকা ডাঙৰ খুঁটাযোৰতকৈ আগফালৰ খুঁটাযোৰ এৰ্জুলৰি (এৰেগেত) চাপৰ হয়। এই মূল খুঁটা দুযোৰ সংযোগ কৰা ঘাত ঘাত থকা মাৰিডালক 'সাঁকোমাৰি' বোলে। এই সাঁকোমাৰিডালে পুলি খুঁটাযোৰৰ লগত থকা ডাঙৰ খুটাযোৰৰ লগত প্ৰায় ৬০° মান কোণ কৰি থাকে। চালিমাৰি (দুই সাঁকোমাৰিৰ মাজত পথালিকৈ থকা মাৰি) ডাল, তোলোঠাটো আৰু বাঁচখন সমান্তৰাল (parallel) ভাৱে থাকে; ইহঁত আটাইকেইটাই মূল খুঁটা দুযোৰৰ লগত সমকোণ (Right angle) উৎপন্ন কৰে। তদুপৰি তাঁতশালৰ লগত জড়িত আন এবিধ প্ৰয়োজনীয় সঁজুলি যঁতৰ (Spinning wheel) তো সমান্তৰাল ৰেখা (Parallel line)ৰ ধাৰণাটো প্ৰযোজ্য হয়। যঁতৰৰ ডাঙৰ চকৰীটো দুটা সমান্তৰাল খুঁটাৰ মাজত ঘূৰিব পৰাকৈ 'ধুৰা মাৰি' নামৰ এডাল মাৰিৰ দ্বাৰা সংযোগ কৰা হয়। এই ধুৰা মাৰিডাল ভূমিৰ লগত সমান্তৰাল ভাৱে থাকে। যঁতৰটো ধৰি ৰখা খুঁটাযোৰ ইংৰাজী "T" আকৃতিৰ কাঠ এচটাৰ ওপৰত স্থাপন কৰা হয়। কাঠচটাৰ আনটো মূৰতো এযোৰ সৰু সমান্তৰাল খুঁটা স্থাপন কৰ হয়। এই খুঁটা দুযোৰৰ মাজেৰে পাৰ কৰা মাৰিডালত এটা সৰু চকৰী সংলগ্ন হৈ থাকে; ডাঙৰ চকৰীটোৰপৰা সৰু চকৰীটোলৈ টনা ৰচীডাল ঘূৰাওঁতে সৰু চকৰীটোৰ লগতে মাৰিডালো ঘূৰে; যিডাল ভূমিৰ লগত ১৮০° কোণ কৰি থাকে। এই মাৰিডালত মহুৰা (spindle)টো লগাই মহুৰা ফুৰোৱা (মহুৰাত সূতা মেৰিওৱা) হয়।

গৃহ নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত আয়ত ক্ষেত্ৰ (Rectangle) আৰু বৰ্গ ক্ষেত্ৰ (Square)ৰ ধাৰণা প্ৰয়োগ হোৱা দেখা যায়। ঘৰ এটা সাজিবলৈ লওঁতে প্ৰথমে চাৰিটা খুঁটি পুতি আয়তাকাৰ বা বৰ্গাকাৰ ঘৰটোৰ চাৰিসীমা নিৰ্ধাৰণ কৰি লোৱা হয়। এনে ক্ষেত্ৰত মিস্ত্ৰীসকলে চতুৰ্ভুজ (Quadrilateral)টোৰ কৰ্ণ (Diagonal) দুডালৰ জোখ লয়। যদি দুয়োডাল কৰ্ণ সমান হয়, তেন্তে ঘৰটো সাজি উলিওৱাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো অসুবিধাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা নহয়। এই কৰ্ণদুডালৰ জোখ মিলোৱা কামটোক মিস্ত্ৰীসকলৰ ভাষাত 'কোণীয়া মিলোৱা' বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ বাবে তেওঁলোকে 'কোণীয়া' নামৰ এবিধ সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰে। তদুপৰি চকী-মেজ আদি ঘৰুৱা আচবাব আদি নিৰ্মাণতো আয়তক্ষেত্ৰ আৰু বৰ্গক্ষেত্ৰৰ ধাৰণা নিহিত থকা পৰিলক্ষিত হয়।

দুৱাৰ-খিৰিকীৰ ফ্ৰেম (Frame) লগাওঁতেও এই 'কোণীয়া মিলোৱা" প্ৰক্ৰিয়াটোৰ সহায় লোৱা হয়। দুৱাৰ-খিৰিকীৰ প্ৰতিটো বাটামেই ইটোৱে সিটোৰ লগত ৯০° কোণ কৰি থকাটো বাঞ্ছনীয়; নহ'লে ইহঁতৰ পাল্লাবোৰ সমান জোখত নাখাব। কাজেই জপোৱা আৰু খোলাত অসুবিধাৰ সৃষ্টি হ'ব।

ঘৰৰ ওখ ঠাইৰপৰা বস্তু নমাবলৈ বা ঘৰৰ চালৰ ওপৰলৈ উঠিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা জখলা (Ladder) ডাল সাঁজোতেও আনকি গণিত বিজ্ঞানৰ ধাৰণা প্ৰযোজ্য হয়। জখলাডালৰ দীঘল সমান্তৰাল বাঁহ দুডালৰ লগত ভৰি দি উঠিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা শলখাকেইডাল লম্ব (perpendicular) ভাৱে থাকে।

গৰুক ঘাঁহ দিবলৈ ব্যৱহৃত গঁৱাল, পল (মাছ মাৰোঁতে ব্যৱহৃত এবিধ সঁজুলি) আদি সাজোঁতে সদায় বিযুৰীয়া সংখ্যাৰ কাঠি লোৱা হয়।

প্ৰায়োগিক গণিতৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু আমোদজনক ব্যৱহাৰটো হ'ল পাচি, খৰাহি আদি নিৰ্মাণত π-ৰ প্ৰয়োগ। পাচি বা খৰাহিৰ 'বাও' বন্ধা কাৰ্যত π-ৰ ধাৰণাটোৰ অৱস্থিতি লক্ষ্যণীয়। পাচিৰ ব্যাস (Diameter)ৰ ৩ গুণ লৈ ব্যাসডালৰ আধাতকৈ অলপ বেছি ল'লে পোৱা জোখটোৱে হৈছে পাচিটোৰ ওপৰ অংশৰ পৰিধি (Circumference) অৰ্থাৎ 'বাও'ডালৰ জোখ। এই জোখটোৰ π-ৰ মান (value) ৩.১৪ৰ লগত সামঞ্জস্য দেখা যায়।

এইবোৰৰ উপৰিও গৃহিণীসকলৰ খাদ্য-সম্ভাৰত অনুপাত আৰু সমানুপাতৰ (Ratio and Proportion) ব্যৱহাৰ এক উল্লেখনীয় বিষয়। কোনো এবিধ ব্যঞ্জন ৰান্ধোতে কেঁচা সামগ্ৰীৰ পৰিমাণৰ অনুপাতত নিমখ, হালধি, তেল, মছলা আদি উপাদানসমূহ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

এনেদৰেই প্ৰায়োগিক গণিতৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ ব্যৱহাৰত জনজীৱন অভ্যস্ত হৈ পৰিছে। দৈনন্দিন জীৱনত গণিতৰ এই প্ৰভাৱে আমাক ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে সৃষ্টিৰ সেউজীয়া পথাৰখনত পেলোৱা প্ৰতিটো জীপাল খোজতে সমৰ্থন আগবঢ়াই আহিছে।

(লেখাটো ৩৪ শ বছৰ ৩য় সংখ্যা ১-১৫ জানুৱাৰী, ২০১৫ৰ প্ৰান্তিকত পূৰ্ব প্ৰকাশিত।)

(শ্ৰীমতী কাকতি গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ ষষ্ঠ যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

শিশুৰ অধিকাৰ ঃ আইন, আয়োগ আৰু আমাৰ কৰণীয়

নিৰ্মালী বৰ্মন

"মই শিশুসকলৰ লগত থাকি ভাল পাওঁ, কথা পাতি ভাল পাওঁ আৰু আটাইতকৈ বেছি তেওঁলোকৰ লগত খেলি ভাল পাওঁ।"

- জৱাহৰলাল নেহৰু

শিশু। নিৰ্দিষ্ট সংজ্ঞাৰ মাজত ৰাখি পৰিচয় দিয়াটো অতিকৈ কঠিন। দ্য ছেন্সাছ অৱ ইণ্ডিয়াৰ (The Census of India) মতে চৈধ্য বছৰ বয়সৰ তলৰ খিনিকহে শিশু বুলি কোৱা হয়। জীৱবিজ্ঞানৰ মতে কেঁচুৱা আৰু প্ৰাপ্তবয়স্কৰ মাজৰ খিনিকহে বুজায়। United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC)ৰ মতে শিশু হৈছে ১৮ বছৰৰ তলৰ প্ৰতিজন ব্যক্তি।

১৯৮৯ চনত ৰাষ্ট্ৰ সংঘই কেৰল শিশুৰ বাবে এখন মানৱ অধিকাৰ সম্পৰ্কীয় চনত (চুক্তি) প্ৰস্তুত কৰিছিল। যাৰ নাম ৰখা হৈছিল "ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শিশু অধিকাৰৰ চনদ (UNCRC)। য'ত বিশ্বৰ ১৯৩ খন দেশে স্বাক্ষৰ কৰিছিল। আমাৰ দেশ ভাৰতে ১৯৯২ চনত এই অভিবৰ্তনৰ প্ৰতিটো দফা মানি চলিব বুলি কথা দিছিল। ইয়াৰ লগে লগে ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰতিটো শিশুৱে সুৰক্ষাৰ অধিকাৰ, বিকাশৰ অধিকাৰ, জীয়াই থকাৰ অধিকাৰ আৰু অংশগ্ৰহণৰ অধিকাৰ লাভ কৰিব বুলি ভাৰত চৰকাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হৈছিল। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিতেই বিপদাপন্ন অৱস্থাত থকা শিশুসকল যেনে শৰণাৰ্থী আৰু ৰাজনৈতিক আশ্ৰয় প্ৰাৰ্থী শিশুসকলৰ সাধাৰণ অধিকাৰৰ উপৰি বিশেষ অধিকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল।

আজিৰ শিশু কাইলৈৰ দেশৰ ভৱিষ্যত বুলি কোৱাৰ লগে লগে এই শিশুসকল দেশৰ অমূল্য সম্পদ হিচাপে পৰিগণিত হয়। গতিকে এই সম্পদসমূহ সুন্দৰ আৰু সুৰক্ষিত কৰি ৰখাটো প্ৰতিজন নাগৰিকৰে কৰ্তব্য। আমাৰ দেশৰ সৰ্ব্বোচ্চ আইন সংবিধানতো শিশুসকলৰ কথা উল্লেখ আছে। সংবিধানত কোৱা হৈছে যে প্ৰতেকটো শিশুকেই সকলোৱে সকলো ঠাইতে সমভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। সংবিধানে চৰকাৰৰ লগতে দেশৰ সকলো প্ৰাপ্তবয়স্ক নাগৰিককে এইবুলি নিৰ্দেশ দিছে যে কোনো শিশুৱে যাতে শিশু শ্ৰমিক হিচাপে নিযুক্ত নহয় সেইটো সুনিশ্চিত কৰা।

এটি সুস্থ, সুন্দৰ আৰু সুৰক্ষিত শৈশৱ সকলো শিশুৰে জন্মগত অধিকাৰ। সন্মান সহকাৰে কোনো বৈষম্য, যেনে লিংগ, শাৰীৰিক অৱয়ব, জাতি, ধৰ্ম, অক্ষমতা, বৰণ, মাক-দেউতাকৰ জীৱিকা আদি নথকাকৈ শিশুসকল ডাঙৰ দীঘল হোৱাৰ সুযোগ পোৱাটো দৰকাৰ। শিশুসকলৰ প্ৰয়োজনসমূহ খুবেই গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই প্ৰয়োজনসমূহেই শিশুসকলৰ অধিকাৰৰ জন্ম দিছে। 'ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শিশু অধিকাৰৰ চনদ'ৰ মতে তলত উল্লেখ কৰা অধিকাৰসমূহ শিশুসকলক প্ৰদান কৰা হৈছে।

১। জাতি-ধৰ্ম, বৰ্ণ-ভাষা, ধনী-দুখীয়া নিৰ্বিশেষে প্ৰত্যেক শিশুৰে চুক্তিত উল্লেখ থকা সকলো অধিকাৰ উপভোগ কৰাৰ অধিকাৰ আছে। ল'ৰা বা ছোৱালী, মাক-দেউতাকৰ জীৱিকা বা শাৰীৰিক অক্ষমতা আদিয়ে অধিকাৰ উপভোগৰ ক্ষেত্ৰত কোনো ধৰণৰ বাধা প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে।

২। শিশুসকল দেশৰ বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত। গতিকে জন্মৰ পঞ্জীয়ন আৰু প্ৰমাণ পত্ৰ পোৱাটো সকলো শিশুৰে অধিকাৰ। নামকৰণো এটা শিশুসকলৰ অধিকাৰ।

৩। শিশুসকলৰ মাক-দেউতাক, ভাই-ভনীৰ লগত থাকি পাৰিবাৰিক জীৱন লাভ কৰাৰ অধিকাৰ আছে।

৪। কোনো কাৰণত নিজৰ মাক-দেউতাক, পৰিয়াল লগত নাথাকিলে বিকল্প হিচাপে বিভিন্ন সেৱা যেনে Adoption (পোষ্য পুত্ৰ/ পুত্ৰী) Foster Care (সাময়িক তদাৰক) আদি লাভ কৰাটো প্ৰতিটো শিশুৰে অধিকাৰ।

৫। শিশুৰ লগত জড়িত যিকোনো বিষয়ত মতামত প্ৰদান কৰাৰ সম্পূৰ্ণ অধিকাৰ আছে আৰু তেওঁলোকৰ মতামত গুৰুত্ব সহকাৰে শুনাটো আৰু লোৱাটো ডাঙৰৰ কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব।

৬। ঘৰত বা ঘৰৰ বাহিৰত শিশুক কোনেও শাৰীৰিক শ্ৰম কৰিবৰ বাবে বাধ্য কৰাব নোৱাৰে। মানসিক আৰু শাৰীৰিক ভাবে আঘাত আৰু অপদস্থ কৰিব নোৱাৰে। মুঠতে সকলো ধৰণৰ হাৰাশাস্তিৰ পৰা সুৰক্ষিত হৈ থকাটো শিশুসকলৰ অধিকাৰ।

৭। পুষ্টিকৰ খাদ্য, কাপোৰ আৰু এখন সুৰক্ষিত থকা ঠাই পোৱাটো মৌলিক অধিকাৰ। এই অধিকাৰসমূহ চৰকাৰৰ পৰা সহায় লৈ হ'লেও উপভোগ কৰিব পাৰে।

৮। উপযুক্ত স্বাস্থ্যজনিত সেৱা লাভ কৰাটো সকলো শিশুৰে অধিকাৰ।

৯। গুণগত আৰু উচ্চ মানদণ্ডৰ শিক্ষা লাভ কৰাটো প্ৰতিটো শিশুৰে অধিকাৰ। এইক্ষেত্ৰত শিশুসকলক উৎসাহিত কৰাটো প্ৰতিজন নাগৰিকৰে কৰ্তব্য।

১০। সকলো শিশুৰে নিজা ধৰ্মৰ লগতে আন ভাষা-সংস্কৃতি অনুশীলন কৰা, মানি চলাৰ অধিকাৰ আছে। সংখ্যালঘু শ্ৰেণীৰ শিশুৰ

কাৰণে কিছুমান বিশেষ সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা আছে, যাতে তেওঁলোক নিশ্চিতমনে নিজা ধৰ্ম, ভাষা-সংস্কৃতিৰ অনুশীলন কৰিব পাৰে।

১১। খেল-ধেমালি কৰা, বিভিন্ন সাংস্কৃতিক কামৰ সৈতে জড়িত হ'ব পৰাৰ অধিকাৰ আছে।

১২। শিশুসকলৰ বিভিন্ন ধৰণৰ অপৰাধ যেনে অপহৰণ, মানৱ দেহাৰ সৰবৰাহ, জোৰকৈ বেলেগ এখন ঠাইলৈ পঠিয়াই দিয়া আদিবোৰৰ পৰা সুৰক্ষিত হৈ থকাৰ অধিকাৰ আছে।

১৩। যিবোৰ শাৰীৰিক শ্ৰমৰ দ্বাৰা শিশুৰ স্বাস্থ্যৰ হানি হয়, পঢ়া-শুনাত ব্যাঘাত হয়, সেই কৰ্মবোৰৰ পৰা বিৰত থকাৰ, সুৰক্ষিত হৈ থকাৰ সম্পূৰ্ণ অধিকাৰ আছে।

১৪। যিকোনো নিচাজাতীয় দ্ৰব্যৰ কু-প্ৰভাৱৰ পৰা সুৰক্ষিত হৈ থকাটো শিশুৰ অধিকাৰ। তেনেধৰণৰ যিকোনো সামগ্ৰী কিনা-বেচা বা সৰবৰাহ কৰাত শিশুসকলক নিয়োজন কৰিব নোৱাৰে।

১৫। ঘৰ, বিদ্যালয় বা শিশু গৃহত সকলো শিশুৱে যিকোনো ধৰণৰ শোষণ, অত্যাচাৰৰ পৰা সুৰক্ষিত হৈ থকাৰ সম্পূৰ্ণ অধিকাৰ আছে।

১৬। যুদ্ধক্ষেত্ৰলৈ যাবলৈ কোনেও শিশুসকলক বাধ্য কৰিব নোৱাৰে। শিশুক কোনো অস্ত্ৰধাৰী গোটেও যোগদান দিবলৈ জোৰ কৰিব নোৱাৰে।

১৭। যদি কোনো ব্যক্তিয়ে শিশুক আঘাত কৰে, অবহেলা কৰে বা বেয়া ব্যৱহাৰ কৰে তেনেহ'লে সেই শিশুৱে সকলোৰে পৰা সহায় পোৱাটোও শিশুৰ অধিকাৰ।

১৮। যিকোনো ধৰণৰ যৌন নিৰ্যাতনৰ পৰা সুৰক্ষিত হৈ থকাৰ অধিকাৰ শিশুসকলৰ আছে। আনকি পিতৃ-মাতৃয়েও শিশু অৱস্থাত বিয়াৰ বাবে জোৰ কৰিব নোৱাৰে।

১৯। প্ৰয়োজন অনুসৰি আইনতগত সাহাৰ্য পোৱাৰো অধিকাৰ আছে।

২০। শিশুসকলক শিশু অধিকাৰসমূহ জনাত আৰু উপভোগ কৰাত সহায় কৰাটো তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ আইনগত দায়িত্ব।

আজিও আমাৰ সমাজত এক বৃহৎ সংখ্যক শিশু আছে যিসকলে অপৰিপুষ্টি, স্বাস্থ্যৰ যতন নোপোৱা, বিভিন্ন ৰোগ, শ্ৰম, লিংগ বৈষম্য, জাতি ধৰ্মৰ বৈষম্য আদিৰ বলি হৈ আছে। তদুপৰি শিশুসকল শাৰীৰিক আৰু মানসিক উৎপীড়নৰ বলি হোৱাও দেখা পোৱা যায়। লগতে তেওঁলোক ঘৰত, স্কুলত, শিশুগৃহ, হোষ্টেল আনকি ৰাজহুৱা স্থানতো যৌন শোষণৰ বলি হয়।

শিশুসকল নিৰ্যাতন বা হিংসাৰ বলি হোৱা ঘটনাই গোটেই সমাজখনতে বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলায়। সেইকাৰণে এনেধৰণৰ হিংসাৰ কবলৰ পৰা শিশুক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা মানেই হৈছে আমাৰ ভৱিষ্যত সুৰক্ষা কৰা, এখন বৃহৎ সমাজক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা।

শিশুৰ অধিকাৰ সমূহক সুৰক্ষা দিয়াৰ স্বাৰ্থতেই ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত, ৰাজ্যিক পৰ্যায়ত আৰু কেন্দ্ৰীয় শাসিত ৰাজ্যসমূহত শিশু অধিকাৰ সুৰক্ষা আয়োগ গঠন কৰা হৈছে আৰু এই আয়োগসমূহ "শিশু অধিকাৰ সুৰক্ষা আয়োগ আইন, ২০০৫" অনুসৰি গঠন কৰা হৈছে। প্ৰতিখন আয়োগৰ এজন অধ্যক্ষ আৰু ছজন সদস্য থাকে। এই আয়োগসমূহক শিশু অধিকাৰৰ লগত জড়িত কাৰ্যসূচীসমূহ সুচাৰুৰূপে পালন কৰা হৈছে নে নাই তাক চোৱা-চিতা কৰাৰ দায়িত্ব দিয়া হৈছে। শিশু অধিকাৰ সম্পৰ্কীয় যিকোনো গোচৰ এই আয়োগসমূহে ল'ব পাৰে আৰু স্বতন্ত্ৰভাৱে গোচৰ ৰুজু কৰি তদন্ত কৰিব পাৰে। লগতে প্ৰয়োজনীয় দিহা পৰামৰ্শ চৰকাৰক বা বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষক দিব পাৰে।

অসম চৰকাৰে এই ক্ষেত্ৰত লোৱা পদক্ষেপ সঁচাকৈয়ে উল্লেখনীয়। অসম চৰকাৰে ৰাজ্যিক শিশু সুৰক্ষা আয়োগখন গঠন হোৱা দিনটো "৪ মাৰ্চ" 'শিশু সুৰক্ষা দিৱস' হিচাপে পালন কৰাৰ বাবে ২০১০ চনৰ ৩ ডিচেম্বৰ তাৰিখে এখন অধিসূচনা জাৰি কৰিছিল। যিটো দেশৰ ভিতৰতে প্ৰথম। এইক্ষেত্ৰত চৰকাৰৰ লগতে প্ৰত্যেক নাগৰিকে যদি শিশুক অধিকাৰসমূহ উপভোগ কৰাত আৰু আইনখন সফলভাৱে প্ৰয়োগ কৰাত সহায় কৰে তেন্তে আমাৰ ভৱিষ্যতৰ পৃথিৱীখন সুস্থ, সুন্দৰ আৰু সুৰক্ষিত হ'ব।

(শ্ৰীমতী বৰ্মন খাদ্য অভিযান্ত্ৰিক আৰু কাৰিকৰী বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ অষ্টম ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

সুন্দৰৰ সেউজীয়া বাটত অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ

অমৃতা ডেকা

(এক)

৩০ৰ দশকৰ আৰম্ভণিতে, তেজপুৰৰ এক আঢ্যৱন্ত পৰিয়ালৰ এজন যুৱকে সুদূৰ জাৰ্মানীত চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণৰ প্ৰয়োজনীয় কলা-কৌশল সমূহ আয়ত্ব কৰি আহি, অসমত এক ঐতিহাসিক চৰিত্ৰৰ ওপৰত এখন পূৰ্ণাংগ ছবি নিৰ্মাণ কৰাৰ সপোন দেখিছিল। চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণৰ প্ৰয়োজনীয় সা-সুবিধাৰ অভাৱ তথা অভিনয়ত নাৰীৰ অংশগ্ৰহণ অস্পৃশ্য বুলি গণ্য কৰা সমাজ ব্যৱস্থা, এই সকলোবোৰ প্ৰত্যাহ্বান অতিক্ৰম কৰি এই উচ্চাকাংক্ষী যুৱকজনৰ অক্লান্ত প্ৰচেষ্টাৰ অন্তত ১৯৩৫ চনৰ ১০ মাৰ্চত প্ৰথম অসমীয়া বোলছবি 'জয়মতী'য়ে মুক্তি লাভ কৰিছিল আৰু সূচনা হৈছিল অসমীয়া ইতিহাসৰ এক সোণালী যুগৰ। এই স্বপ্নসন্ধানী, সুন্দৰৰ পূজাৰী যুৱকজনেই হ'ল ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, যি জয়মতী নিৰ্মাণেৰে কেৱল এই শিল্পকৰ্মই সৃষ্টি কৰা নাছিল, বৰঞ্চ সৃষ্টি কৰিছিল অসমীয়া সমাজ, সংস্কৃতি তথা শিল্পক সভ্যতাৰ পোহৰেৰে উজ্জ্বল কৰিব পৰা এক মহান বিপ্লৱৰ। জ্যোতিপ্ৰসাদে গঢ়ি থৈ যোৱা সেই সোণোৱালী বাটেৰে আগবাঢ়ি ১৯৩৫ চনৰ পৰা বৰ্তমান সময়লৈকে প্ৰায় ৩৫০ খনৰো অধিক অসমীয়া কথাছবি নিৰ্মাণ হ'ল; তাৰে বহুতো ছবিয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় তথা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খ্যাতিৰে অসমলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিছে।

(দুই)

৩০ৰ পৰা ৬০ৰ দশকঃ ৩০ৰ দশকটো, অসমীয়া ছবিজগতৰ জ্যোতিপ্ৰসাদৰ যুগ বুলি ক'লেও ভুল নহ'ব। ১৯৩৫ চনত জয়মতী কথাছবিৰে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰৰ শুভাৰম্ভণি ঘটোৱাৰ প্ৰায় চাৰি বছৰৰ পাছতেই জ্যোতিপ্ৰসাদে নিৰ্মাণ কৰি উলিয়ালে আন এখন বোলছবি 'ইন্দ্ৰমালতী'। 'জয়মতী' আৰু 'ইন্দ্ৰমালতী' বোলছবিয়ে সেই সময়ৰ অসমীয়াক এক নতুন পথৰ সন্ধান দিয়ে। সেই পথকেই অনুসৰণ কৰি ১৯৪০ চনত ডিব্ৰুগড়ৰ ৰোহিনী কুমাৰ বৰুৱাই 'মনোমতী' আৰু ১৯৪১ চনত শিৱসাগৰৰ পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱাই 'ৰূপহী' কথাছবি নিৰ্মাণ কৰি উলিয়ায়। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ সান্নিধ্যৰে সমৃদ্ধ হৈ ১৯৪৮ চনত নটসূৰ্য ফণী শৰ্মা আৰু কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই এটি সামাজিক কাহিনীৰে নিৰ্মাণ কৰিছিল 'চিৰাজ'—যি সেই সময়ত অভূতপূৰ্ব জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। জ্যোতিপ্ৰসাদ জীয়াই থকা কালছোৱাত নিৰ্মাণ হোৱা আন কথাছবিসমূহ হ'ল বদন বৰফুকন (১৯৪৬), পাৰঘাট (১৯৪৮), বিপ্লৱী (১৯৪৮) আৰু সতী বেউলা (১৯৪৮)।

১৯৫০ৰ পৰা ১৯৫৪ চনলৈ এই সময়ছোৱাত এখনো অসমীয়া কথাছবিয়ে মুক্তি লাভ কৰা নাছিল। আনহাতে ১৯৫৫ চনৰ পৰা ১৯৬০ চনলৈ এই সময়ছোৱাত সৰ্বমুঠ সোতৰখন অসমীয়া কথাছবিয়ে মুক্তি লাভ কৰিছিল। ১৯৫৮ চনত নিপ বৰুৱাৰ পৰিচালনাৰে মুক্তি লাভ কৰা 'ৰঙা পুলিচ' ছবিখনে অসমীয়া ছবিজগতৰ প্ৰথমটো 'ৰাষ্ট্ৰপতি পদক' লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ১৯৫৯ চনত মুক্তি লাভ কৰা প্ৰভাত মুখাৰ্জী পৰিচালিত 'পূবেৰুণ' বোলছবিয়ে 'ৰাষ্ট্ৰপতি পদক পোৱাৰ উপৰিও বাৰ্লিনত অনুষ্ঠিত হোৱা আন্তৰ্জাতিক চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত প্ৰদৰ্শিত হৈছিল। সেই সময়তে অসমীয়া ছবিজগতত আগমন ঘটিছিল এক উজ্জ্বল নক্ষত্ৰৰ, যাৰ নাম ড° ভূপেন হাজৰিকা। ১৯৪৮ চনত 'সতী বেউলা' ছবিখনত সংগীত পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰাৰ পাছত ১৯৫৫ চনৰ পৰা ১৯৬০ চনলৈ এই পাঁচ বছৰত তেওঁ পাঁচখন ছবিত সংগীত পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল; এই ছবিসমূহ আছিল—'পিয়লি ফুকন' (১৯৫৫), 'এৰাবাটৰ সুৰ' (১৯৫৬), 'ধুমুহা' (১৯৫৭), 'কেঁচাসোণ' (১৯৫৯) আৰু 'পুৱতি নিশাৰ সপোন' (১৯৫৯)। তাৰোপৰি 'এৰাবাটৰ সুৰ' ছবিখনত তেওঁ চলচ্চিত্ৰ পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল। কোৱা হয় যে 'এৰাবাটৰ সুৰ' প্ৰথম অসমীয়া সংগীত মধুৰ কথাছবি 'সাগৰ সংগমত কতনা সাঁতুৰিলো' গীতটি অতি সুন্দৰভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।

১৯৫০ৰ পৰা ১৯৭০ চনলৈ এই সময়ছোৱাত অসমীয়া বোলছবিৰ এক উল্লেখযোগ্য দিশ আছিল ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ সংগীত। ৬০ৰ দশকত ড° ভূপেন হাজৰিকাই সংগীত পৰিচালকৰূপে কাম কৰা ছবিসমূহ হ'ল—শকুন্তলা (১৯৬১), মণিৰাম দেৱান (১৯৬৩), প্ৰতিধ্বনি (১৯৬৪), লটিঘটি (১৯৬৬) আৰু চিকমিক বিজুলী (১৯৬৯)। এই ছবিকেইখনৰ ভিতৰত সৰ্বেশ্বৰ চক্ৰৱৰ্তী পৰিচালিত 'মণিৰাম দেৱান' ছবিখন বাদ দি বাকী চাৰিওখন ছবিয়েই পৰিচালনা কৰিছিল ড° ভূপেন হাজৰিকাই। ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত 'লটি ঘটি' ব্যংগচিত্ৰখনে অসমীয়া ছবিজগতত এক নতুন ৰস প্ৰদান কৰিছিল। এই ছবিখনে

লাভ কৰিছিল 'ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৰূপৰ পদক'। ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ পৰিচালনাৰে নিৰ্মাণ হোৱা 'ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৰূপৰ পদক' লাভ কৰা সেই সময়ৰ আন দুখন কথাছবি হ'ল—'প্ৰতিধ্বনি' আৰু 'শকুন্তলা'। ৬০ৰ দশকৰ দিক্ নিৰ্ণয়কাৰী এখন উল্লেখযোগ্য ছবি আছিল ড° ব্ৰজেন বৰুৱা পৰিচালিত 'ডাঃ বেজবৰুৱা'। কলকাতাৰ ষ্টুডিঅ' আৰু কাৰিকৰী শিল্পীক বাদ দি নিৰ্মাণ কৰা এইখনেই আছিল প্ৰথম অসমীয়া কথাছবি, সেয়েহে—'ডাঃ বেজবৰুৱা'' ছবিখন অসমীয়া ছবিজগতৰ 'টাৰ্ণিং পইণ্ট' হিচাপে গণ্য কৰা হয়। দৰ্শকৰ মাজত বিপুল জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰাৰ উপৰিও এই ছবিখনে 'আঞ্চলিক ভাষাৰ শ্ৰেষ্ঠ ছবি' শিতানত 'ৰজত কমল বঁটা' লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এই দশকতে সংগীত পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ ঘটিছিল ৰমেন বৰুৱাৰ। ডাঃ বেজবৰুৱা (১৯৬৯), বৰুৱাৰ সংসাৰ (১৯৭০) আৰু মুকুতা (১৯৭০) ছবিত ৰমেন বৰুৱাৰ দক্ষ সংগীত পৰিচালনাই অসমীয়া ছবিজগতত এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছিল।

(তিনি)

৭০ৰ পৰা ৯০ৰ দশকঃ ৭০ৰ দশকটি অসমীয়া বোলছবিৰ এক উল্লেখযোগ্য দশক; কিয়নো এই সময়ছোৱাতে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰই ৰঙীণ ৰূপ পায়। ১৯৭২ চনত ত্যাগী শিল্পী, পৰিচালক, কমল নাৰায়ণ চৌধুৰীয়ে 'ভাইটি' কথাছবিখনৰ জৰিয়তে ৰঙীণ অসমীয়া চলচ্চিত্ৰৰ বাট মুকলি কৰি দিয়ে। এই দশকতে পূৰ্বৰ সকলো অভিলেখ ভংগ কৰি সৰ্বাধিক অসমীয়া বোলছবি নিৰ্মাণ হৈছিল; তাৰোপৰি চাৰিখন 'এ' চাৰ্টিফিকেট (প্ৰাপ্তবয়স্কৰ বাবে) পোৱা বোলছবিয়েও মুক্তিলাভ কৰিছিল।

অমূল্য মান্না পৰিচালিত 'মৰীচিকা' বোলছবিয়ে আছিল 'এ' চাৰ্টিফিকেটপ্ৰাপ্ত প্ৰথম অসমীয়া ছবি। এই দশকৰ প্ৰথম ভাগতে ১৯৭৪ চনত মুক্তি লাভ কৰা দেউতী বৰুৱা পৰিচালিত 'বৃষ্টি' এখন উল্লেখযোগ্য ছবি; এই ছবিখনেই হ'ল মুম্বাই দূৰদৰ্শনযোগে সম্প্ৰচাৰিত হোৱা প্ৰথম অসমীয়া বোলছবি। এই সময়ছোৱাত ৰাইজৰ মাজত বিপুল সমাদৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা দুখন ছবি হ'ল —দ্বিৰন বৰুৱা পৰিচালিত 'যোগ বিয়োগ' (১৯৭১) আৰু তৰামাই (১৯৭৫)। এই দুয়োখন কথাছবিত ব্যৱহাৰ হোৱা গীত অতি জনপ্ৰিয় হৈছিল। গীতৰ সুন্দৰ ব্যৱহাৰৰ বাবেই ছবি দুখন দৰ্শকে বিশেষভাৱে আদৰি লৈছিল। ১৯৭৫ চনত আব্দুল মজিদ পৰিচালিত 'চামেলি মেমচাহাব' এই দশকৰ আন এখন উল্লেখযোগ্য কথাছবি। এই ছবিখনৰ বাবে ড° ভূপেন হাজৰিকাই শ্ৰেষ্ঠ সংগীত পৰিচালকৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মান লাভ কৰিছিল। এই দশকতে, ১৯৭১ চনত ইন্দুকল্প হাজৰিকা পৰিচালিত 'মানৰ আৰু দানৱ' ছবিৰ জৰিয়তে অসমীয়া ছবিজগতত সংগীত পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰে জিতু তপনে। অসমীয়া কথাছবিত বিহুগীতৰ আগমনো এই সময়খিনিতেই ঘটে; যিয়ে অসমীয়া কথাছবিৰ সংগীতক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰে। ৭০ দশকৰ দ্বিতীয়াৰ্ধত অসমীয়া ছবিজগতত আত্মনিয়োগ কৰে দুজন অতি প্ৰতিভাসম্পন্ন, চিন্তাশীল পৰিচালক পদুম বৰুৱা আৰু ড° ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া। ১৯৭৫ চনত পদুম বৰুৱাই 'গংগা-চিলনীৰ পাখি'ৰ জৰিয়তে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰত এক নতুন শৈলীৰ আৰম্ভণি ঘটায়। কেমেৰাৰ ভাষাৰ লগত সংগীতৰ অপূৰ্ব প্ৰয়োগ, সুপৰিকল্পিত শ্বট নিৰ্বাচন তথা অনন্য পৰিচলনশৈলীৰ বাবে 'গংগা-চিলনীৰ পাখি' ছবিখন অসমীয়া ছবিজগতৰ মাইলৰ খুটি ৰূপে পৰিগণিত কৰা হয়। ১৯৭৭ চনত 'সন্ধ্যাৰাগ' বোলছবিৰ জৰিয়তে সুনিপুন পৰিচালক ড° ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াই অসমীয়া ছবিজগতত এক সুকীয়া ধাৰাৰ সৃষ্টি কৰে। 'সন্ধ্যাৰাগ' ছবিখনে 'ইণ্ডিয়ান পেনোৰামা'ত প্ৰদৰ্শিত প্ৰথমখন অসমীয়া ছবিৰ সন্মান লাভ কৰাৰ লগতে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। এই সময়ছোৱাতে, ১৯৮০ চনত মুক্তি লাভ কৰা নিপ বৰুৱা পৰিচালিত 'আজলী নবৌ' ছবিখনে বিপুল জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। 'আজলী নবৌ' আছিল ইষ্টমেন কালাৰত নিৰ্মিত প্ৰথমখন অসমীয়া বোলছবি। ৭০ৰ দশকটিত ইন্দুকল্প হাজৰিকা, গৌৰী বৰ্মন, পুলক গগৈ, আব্দুল মজিদ, পদুম বৰুৱা, ড° ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া, শিৱপ্ৰসাদ ঠাকুৰ আদি সুনিপুন চিত্ৰ পৰিচালকৰ অসমীয়া ছবিজগতলৈ ঘটা আগমনে আৰু জিতু, তপন, জয়ন্ত হাজৰিকা, অজিত সিংহ, তফজ্জুল আলী, ডাঃ উপেন কাকতি, ৰুদ্ৰ বৰুৱা, খগেন মহন্ত আদি সুদক্ষ সংগীত পৰিচালকৰ সংগীতে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰৰ ভেটি গজগজীয়া কৰি তোলে।

১৯৮১ৰ পৰা ১৯৯০ চনলৈ এই সময়ছোৱাত কেইবাখনো উচ্চমানৰ অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণ হয়। এই দশকতে সুদক্ষ, চিন্তাশীল পৰিচালক ড° ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়াৰ পৰিচালনাত 'অনিৰ্বাণ' (১৯৮১), অগ্নিস্নান (১৯৮৫), কোলাহল (১৯৮৮) নিৰ্মাণ হয়। 'অনিৰ্বাণ' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত পুৰষ্কাৰ লাভ কৰে আৰু অগ্নিস্নান ছবিখনে 'ইণ্ডিয়ান পেনোৰামা'ত প্ৰদৰ্শিত হোৱাৰ উপৰিও ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত প্ৰথমবাৰৰ বাবে শ্ৰেষ্ঠ চিত্ৰনাট্যৰ সন্মান বুটলিবলৈ সক্ষম হয়। আনহাতে 'কোলাহল' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰষ্কাৰ পোৱাৰ লগতে 'ইণ্ডিয়ান পেনোৰামা'ত প্ৰদৰ্শিত হয়। এই দশকৰ এক উল্লেখযোগ্য দিশ হ'ল অসমীয়া ছবিজগতলৈ মহিলা পৰিচালকৰ আগমন। ১৯৮৩ চনত 'নয়নমণি' ছবিখনৰ জৰিয়তে সুপ্ৰভা দেৱীয়ে প্ৰথম অসমীয়া মহিলা চলচ্চিত্ৰ পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰে। এই সময়ছোৱাৰ এখন উল্লেখযোগ্য ছবি হ'ল—১৯৮৩ চনত মুক্তিলাভ কৰা নিপ বৰুৱা পৰিচালিত—'ককা দেউতা নাতি আৰু হাতী'। নিপন গোস্বামীৰ দুৰ্দান্ত অভিনয় তথা হৃদয়স্পৰ্শী কাহিনীৰ

বাবে ছবিখনে দৰ্শকৰ বিপুল সমাদৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। এই কালছোৱাতে, ১৯৮৭ চনত বিশিষ্ট পৰিচালক জাহ্নু বৰুৱাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত "হালধীয়া চৰায়ে বাওধান খায়" ছবিখনে 'স্বৰ্ণ কমল' বঁটা লাভ কৰে। এই ছবিখনৰ বাবে ইন্দ্ৰ বনিয়াই ছুইজাৰলেণ্ডত অনুষ্ঠিত আন্তৰ্জাতিক চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত শ্ৰেষ্ঠ অভিনেতাৰ সন্মান লাভ কৰে আৰু লগতে ছবিখনে দ্বিতীয় শ্ৰেষ্ঠ ছবিৰ সন্মান লাভ কৰে। এই দশকতে, ১৯৮৮ চনত, 'পিতা-পুত্ৰ' ছবিখনৰ জৰিয়তে ছবি পৰিচালকৰূপে মুনিন বৰুৱাই আত্মপ্ৰকাশ কৰে। তেখেতৰ আগমনে অসমীয়া ছবিজগতক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰে।

৯০ৰ দশকৰ প্ৰথমছোৱাতে, ১৯৯১ চনত জাহ্নু বৰুৱা পৰিচালিত 'ফিৰিঙতি' ছবিখনৰ বাবে মলয়া গোস্বামীয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত শ্ৰেষ্ঠা অভিনেত্ৰীৰ সন্মান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। জাহ্নু বৰুৱাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত সেই সময়ৰ আন এখন উল্লেখযোগ্য ছবি হ'ল—'সাগৰলৈ বহু দূৰ'; ছবিখনে জাহ্নু বৰুৱালৈ শ্ৰেষ্ঠ পৰিচালকৰ ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰ লগতে বিষ্ণু খাৰঘৰীয়ালৈ জুৰীৰ বিশেষ বঁটা কঢ়িয়াই আনে। ১৯৯৩ চনত মুক্তিলাভ কৰে ব্ৰজেন বৰা পৰিচালিত প্ৰথম অসমীয়া শিশুছবি 'শ্ৰীমান মাইমন'। এই সময়ছোৱাৰে আন এখন উল্লেখযোগ্য কথাছবি হৈছে সঞ্জীৱ হাজৰিকা পৰিচালিত 'হলধৰ'। ছবিখনত অসমীয়া গ্ৰাম্য জীৱনৰ ছবিখন বৰ সুন্দৰভাৱে উপস্থাপন কৰা হৈছে। এই ছবিখনৰ বাবে সঞ্জীৱ হাজৰিকাই পৰিচালকৰ প্ৰথম চিনেমা শিতানত ৰাষ্ট্ৰীয় ইন্দিৰা গান্ধী বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। ৯০ৰ দশকৰ দ্বিতীয়াৰ্ধত ডাঃ সান্ত্বনা বৰদলৈ, মঞ্জু বৰা আদি সুদক্ষ মহিলা পৰিচালকে অসমীয়া ছবিজগত মহিলা পৰিচালকৰ আসনখন উচ্চস্তৰলৈ উন্নীত কৰিবলৈ সক্ষম হয়। ১৯৯৬ চনত মুক্তিপ্ৰাপ্ত সান্ত্বনা বৰদলৈৰ 'অদাহ্য' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ, ভাৰতৰ আন্তৰ্জাতিক মহোৎসৱত এছিয়াৰ পৰিচালকৰ ছবিৰ শিতানত জুৰীৰ বঁটা, অৰবিন্দন বঁটা আদি ভালেকেইটা সন্মান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। আনহাতে ১৯৯৯ চনত মঞ্জু বৰা পৰিচালিত 'বৈভৱ' ছবিখনে ৰাষ্ট্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত জুৰীৰ বিশেষ বঁটা, ষষ্ঠ ঢাকা আন্তৰ্জাতিক চলচ্চিত্ৰ মহোৎসৱত শ্ৰেষ্ঠ ছবিৰ সন্মান, চেন্নাইৰ গোলাপুড়ি নিবাস বঁটা আদি বহুকেইটা সন্মান কঢ়িয়াই আনে।

১৯৯৮ চনত অশোক কুমাৰ বিষয়া পৰিচালিত 'যৌৱনে আমনি কৰে' ছবিখনে ৰাইজৰ মাজত বিপুল জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰাৰ উপৰিও অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ জগতত এক খলকনিৰ সৃষ্টি কৰি এক নতুন ধাৰাৰ সৃষ্টি কৰে। অসমীয়া চলচ্চিত্ৰলৈ আগমন ঘটে নৃত্য-গীতেৰে পৰিপূৰ্ণ ৰোমাঞ্চ, এক্সন তথা অল্প বসনা চৰিত্ৰৰ অভিনেতা-অভিনেত্ৰীৰ জোৱাৰ। 'যৌৱনে আমনি কৰে'ৰ সফলতাই বহু পৰিচালক-প্ৰযোজকক ছবি নিৰ্মাণ কৰিবলৈ উৎসাহ যোগায়।

(চাৰি)

২০০০ চনৰ পৰা বৰ্তমান সময়লৈ ঃ ২০০০ চনৰ পৰা বৰ্তমান সময়লৈ এই সময়ছোৱাত বহু ন ন প্ৰতিভাই অসমীয়া ছবিজগতত খোজ পেলায়। ২০০০ চনত মুক্তিপ্ৰাপ্ত মুনিন বৰুৱা পৰিচালিত 'হিয়া দিয়া নিয়া' ছবিখনৰ জৰিয়তে জনপ্ৰিয় গায়ক জুবিন গাৰ্গে সংগীত পৰিচালকৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰে। এই ছবিখনে ৰাইজৰ মাজত বিপুল জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। জুবিন গাৰ্গে পৰিচালনা কৰা তথা কণ্ঠদান কৰা গীতসমূহ আৰু যতীন বৰাৰ সাৱলীল অভিনয় এই দুই প্ৰধান দিশৰ বাবে ছবিখনে দৰ্শকৰ বিপুল সঁহাৰি লাভ কৰে। ২০০২ চনত জাহ্নু বৰুৱা পৰিচালিত 'কণিকাৰ ৰামধেনু' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰে। আনহাতে ২০০৩ চনত জাহ্নু বৰুৱা পৰিচালিত আন এখন ছবি 'তৰা'ই শ্ৰেষ্ঠ শিশু ছবিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। এই সময়ছোৱাত মঞ্জু বৰা পৰিচালিত দুখন উল্লেখযোগ্য ছবি হ'ল—'আকাশী তৰাৰ কথাৰে' (২০০৩) আৰু 'লাজ' (২০০৪)। 'আকাশী তৰাৰ কথাৰে' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰাৰ উপৰিও ছবিখনৰ গীতৰ বাবে তৰালি শৰ্মাই শ্ৰেষ্ঠ নেপথ্য গায়িকাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মান লাভ কৰে। আনহাতে 'লাজ' ছবিখন ইণ্ডিয়ান পেনোৰামাত প্ৰদৰ্শিত হয়। ২০০৪ চনত মুনিন বৰুৱা পৰিচালিত 'দীনবন্ধু' ছবিখনে আঞ্চলিক ভিত্তিত ৰাষ্ট্ৰীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। এই সময়ছোৱাতে মুনিন বৰুৱাই কেইবাখনো সুন্দৰ কথাছবি অসমীয়া ৰাইজক উপহাৰ দিয়ে। সেইসমূহ হ'ল—'হিয়া দিয়া নিয়া (২০০০), দাগ (২০০১), নায়ক (২০০১), কন্যাদান (২০০২), বিধাতা (২০০৩), বাৰুদ (২০০৪), ৰং (২০০৪), দীনবন্ধু (২০০৪) আৰু ৰামধেনু (২০১১)। ২০০০ চনৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে এই সময়ছোৱাত মুন্না আহমেদ, বাহাৰুল ইছলাম, বাণী দাস, সুমন হৰিপ্ৰিয়া, তিম'থী দাস হাঙ্গে আদি ভালেমান সুদক্ষ পৰিচালকৰ অসমীয়া ছবিজগতলৈ আগমন ঘটে। অসমীয়া চলচ্চিত্ৰৰ সংখ্যাও যথেষ্ট বৃদ্ধি পায়। এই সময়ছোৱাৰ এখন উল্লেখযোগ্য ছবি হ'ল হিৰেন বৰা পৰিচালিত 'বসুন্ধৰা (২০১০)। ছবিখনে শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া ছবিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মান লাভ কৰাৰ লগতে 'ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা' বঁটা আৰু বহুকেইটা বঁটা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। এই দশকৰে আন এখন উল্লেখযোগ্য ছবি হ'ল—'এখন নেদেখা নদীৰ সিপাৰে' (২০১২)। বিদ্যুৎ কাকতিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত ছবিখন ৱাচিংটন ডিচিত অনুষ্ঠিত হোৱা 'চাউথ এছিয়ান ফিল্ম ফেষ্টিভেল'ত প্ৰদৰ্শিত হোৱাৰ উপৰিও শ্ৰেষ্ঠ চিত্ৰনাট্যৰ সন্মান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। উল্লেখযোগ্য যে এই সময়ছোৱাতে জাহ্নু বৰুৱা পৰিচালিত 'বান্ধোন' (২০১২) আৰু

'অজেয়' (২০১৪) ছবি দুখনে ক্ৰমে ৬০ তম আৰু ৬১ তম ৰাষ্ট্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ বঁটা প্ৰদান অনুষ্ঠানত শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া ছবিৰ সন্মান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। শেহতীয়াকৈ, ২০১৫ চনত মুক্তিপ্ৰাপ্ত বাণী দাসৰ পৰিচালনাৰে নিৰ্মিত 'অহেতুক' ছবিখনে দৰ্শকৰ মাজত বিপুল জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

১৯৩৫ চনৰ জয়মতীৰ পৰা আজিৰ তাৰিখলৈকে অসমীয়া চলচ্চিত্ৰৰ এই সুদীৰ্ঘ পৰিক্ৰমাৰ পৰা এটা কথা নিশ্চিতভাৱে ক'ব পাৰি যে পৰিসংখ্যাৰ দৃষ্টিৰে চালে, অসমীয়া কথাছবিৰ সংখ্যা কমা নাই বৰঞ্চ বাঢ়িছেহে। তদুপৰি উন্নত মানদণ্ডৰ, সুৰুচীপূৰ্ণ বহুকেইখন অসমীয়া ছবি নিৰ্মাণ হৈছে। এই সুদীৰ্ঘ সময়ছোৱাত সৃষ্টি হ'ল বহুতো গুণী-জ্ঞানী শিল্পী, কলা-কুশলী তথা ন ন প্ৰতিভাৰ। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খ্যাতিৰে বহুকেইখন অসমীয়া ছবিয়ে অসমৰ নাম বিশ্বদৰবাৰত জিলিকাবলৈ সক্ষম হৈছে। অসমীয়া জাতিৰ হিয়াৰ আমঠু, অসমীয়াৰ আবেগ আৰু জাতীয়তাবোধ জড়িত 'অসমীয়া ছবি উদ্যোগটিৰ বাবে আমি যথেষ্ট আশাবাদী। সুন্দৰৰ পুজাৰী জ্যোতি প্ৰসাদৰ চিন্তা আৰু উদ্যমক আদৰ্শ হিচাপে লৈ জ্যাতিপ্ৰসাদে গঢ়ি থৈ যোৱা সেন্দুৰীয়া আলিয়েদি আহি ন ন শিল্পী তথা যুৱ প্ৰতিভাই অসমীয়া চলচ্চিত্ৰক যেন উন্নতিৰ শিখৰলৈ আগুৱাই লৈ যাই সেয়াই আমাৰ একান্ত কাম্য। সেয়েহে আজি ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ ভাষাৰেই ক'ব খোজো—

"আদিতেই যাত্ৰা কৰি অনাদিলৈ যাওঁ
ধ্বংসৰ মাজেদি মই
ৰূপান্তৰৰ ৰূপ পাই
নৱতম সৃষ্টিৰ শলিতা জ্বলাওঁ।"

(শ্ৰীমতী ডেকা পদাৰ্থ বিজ্ঞান বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰী)

সৌজন্য ঃ গুগ'ল

সময়ৰ শৰ

প্ৰাঞ্জল বৰ্মন

সময়, বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ এনেকুৱা এটা সত্তা যাৰ বাস্তৱিকতা কোনেও দেখি নাপায়, অথচ ইয়াৰ অবিহনে ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বিশ্লেষণ কৰাটোৱেই সম্ভৱ নহয়। চিৰপ্ৰবাহমান সময়ৰ সোঁতত ভাঁহি ফুৰা আমিবোৰ যেন একো একোটা ক্ষুদ্ৰাতিক্ষুদ্ৰ কণিকা যাৰ সামৰ্থ সময়ৰ গতি ৰুদ্ধ কৰাটো বাদেই, সময়ৰ গতিৰ লগত ফেৰ মাৰিবলৈও যথেষ্ট নহয়।

যিদৰে সুউচ্চ পৰ্বতৰ পৰা জলধাৰা নিজৰাৰ বেশত নামি আহি নদীত পৰি তাৰপৰা আকৌ নদীয়েদি বৈ গৈ সাগৰত পৰে, ঠিক তেনেদৰে সময়েও ইয়াৰ সৃষ্টিৰ উৎসৰ পৰা নিৰন্তৰ একেটা দিশত বৈ গৈ থাকে অতীতৰ পৰা বৰ্ত্তমান আৰু বৰ্ত্তমানৰ পৰা ভৱিষ্যতলৈ। ইয়াৰ কোনো পশ্চাদগতি নাই। যিদৰে নদীৰপৰা পানী বৈ গৈ নিজৰাত নপৰে ঠিক তেনেকৈ সময়েও ভৱিষ্যতৰ পৰা বৰ্ত্তমান বা বৰ্ত্তমানৰ পৰা অতীতলৈ নবয়। সময়ৰ এই একমুখী গতিক বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ এটা প্ৰাথমিক নীতি বুলি ধৰা হয়। বিজ্ঞানত ইয়াক 'সময়ৰ শৰ' (Arrow of Time) বুলি কোৱা হয়। এই শৰডালে সদায় আগফালেহে গতি কৰে।

অতীত, বৰ্ত্তমান আৰু ভৱিষ্যত হৈছে সময়ৰ তিনিটা ভাগ। অতীত যি এটা সময়ত বৰ্ত্তমান আছিল আমাৰ বাবে, আমাৰ প্ৰকৃতিত থকা সকলোৰে বাবে। কিন্তু আমি তাক ধৰি ৰাখিব নোৱাৰিলো। কিয়নো সময় নিৰন্তন গতিত গৈ আছে আৰু ইয়াক ধৰি ৰখা সম্ভৱ নহয়। গতিকে অতীত আমাৰ সকলোৰে বাবে কিছুমান হেৰোৱা স্মৃতি মাথোন। বৰ্ত্তমান যিটো বাস্তৱ, যিটো সত্য, যিটো এতিয়া ঘটি আছে আমাৰ লগত।

বৰ্ত্তমানৰ সকলোবোৰ বস্তুৱেই জানো আমি। ভৱিষ্যত যিটো আমি নাজানো, জনাটো সম্ভৱ নহয়। ভৱিষ্যতৰ ঘটনাক্ৰম আমি মাত্ৰ অনুমানহে কৰিব পাৰো বা আশা কৰিব পাৰো, কিন্তু আমি অনুমান কৰা ধৰণেই ঘটিব বুলি নিশ্চিত হ'ব নোৱাৰো। কিয়নো সময়ৰ শৰডাল সদায় আগফালেহে যায়।

কিন্তু এতিয়া প্ৰশ্নটো হ'ল যে বৰ্ত্তমানৰ পৰা অতীতলৈ ঘূৰি গৈ অতীতত ঘটি যোৱা ঘটনাৱলীৰ পৰিৱৰ্ত্তন সম্ভৱনে? নতুবা বৰ্ত্তমানৰ পৰা ভৱিষ্যতলৈ গৈ ভৱিষ্যতে হ'বলগীয়া ঘটনাৱলীৰ আগতীয়া বিৱৰণ কিমানদুৰ সম্ভৱ? মহান বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনৰ আপেক্ষিকতাবাদৰ সূত্ৰ আৱিষ্কাৰ হোৱাৰ আগতে এই প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ মাত্ৰ এটাই আছিল—'অসম্ভৱ'; সময়ৰ সোঁতৰ বিপৰীতে গৈ অতীতত উপস্থিত হোৱা বা ভৱিষ্যত জনাটো অসম্ভৱ। এইটো এটা আমাৰ সম্মুখত প্ৰকৃতিয়ে সৃষ্টি কৰি থোৱা বাধা, যাক নেওচি সময়ৰ পৰিভ্ৰমণ কৰাটো কাৰো পক্ষে সম্ভৱ নহয়।

কিন্তু আপেক্ষিকতাবাদৰ আৱিষ্কাৰৰ লগে লগে সময় পৰিভ্ৰমণৰ সম্ভৱনাৰ কথাও বিজ্ঞানীসকলৰ মনলৈ আহিল। এনেকুৱা কেইটামান সম্ভাৱনাৰ কথাই মই এই লেখাটোত সন্নিবিষ্ট কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছো।

আইনষ্টাইনে আপেক্ষিকতাবাদৰ সূত্ৰৰ দ্বাৰা দেখুৱাইছে যে স্থান আৰু কাল (সময়) দুটা এটা আনটোৰ পৰা পৃথক নহয়। অৰ্থাৎ কাল অবিহনে স্থানৰ ধাৰণা অসম্পূৰ্ণ। ঠিক তেনেকৈ স্থান অবিহনেও কালৰ ধাৰণা ভিত্তিহীন। স্থান আৰু কাল একেটা মূদ্ৰাৰে ইপিঠি-সিপিঠি। আপেক্ষিকতাৰ সূত্ৰৰে আইনষ্টাইনে স্থান আৰু কালক একেলগে সাঙুৰি 'স্থান-কাল' (Space-time) নামেৰে এটা মহাসত্বা ডাঙি ধৰিছিল আমাৰ পৃথিৱী, সূৰ্য সমন্বিতে বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ সমস্ত গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ এই অসীম বিস্তৃতিৰ স্থান কালৰ মাজতেই আবদ্ধ হৈ আছে। আপেক্ষিকতাবাদৰ সূত্ৰমতে গ্ৰহ-নক্ষত্ৰবিলাকৰ শক্তিশালী মধ্যাকৰ্ষণৰ কাৰণে স্থান-কালতো বক্ৰতা সৃষ্টি হয়। স্থান-কালৰ এই বক্ৰতাক ৰবৰৰ পাতল Sheet এখনৰ ওপৰত গধুৰ শিল এটা ৰাখিলে Sheet খন দোঁ খাই যোৱাৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি। মধ্যাকৰ্ষণ যিমানেই বেছি হয়, স্থান-কালত সৃষ্টি হোৱা বক্ৰতাও সিমানেই বৃদ্ধি হয়। আমাৰ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডত এনেকুৱা কিছুমান বস্তু আছে যাৰ মধ্যাকৰ্ষণ ইমানেই বেছি যে ইয়াৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা স্থান কালৰ বক্ৰতাই পুনৰ নিজে নিজৰ লগত লগ লাগি ঘূৰণীয়া স্থান-কালৰ সৃষ্টি কৰে। এনেকুৱা বক্ৰতাৰ বাবে 'সময়ৰ শৰ' ডালেও য'ৰপৰা আৰম্ভ হৈছিল, বেকা হৈ আহি পুনৰ তাতেই লগ লাগে। স্থান কালৰ এনে বক্ৰতাত যিকোনো পৰিঘটনাই অনন্তকাল ধৰি বাৰে বাৰে পুনৰাবৃত্তি হৈ থাকে। অৰ্থাৎ ধৰা হ'ল মই ৰাতিপুৱা ৯ বজাত হোষ্টেলৰ পৰা ১ কিলোমিটাৰ আঁতৰত থকা ক্লাছৰুমলৈ যাব বিচাৰিছো। তাৰ কাৰণে মোক সময় লাগে ১০ মিনিট। অৰ্থাৎ মই শ্ৰেণীকোঠাৰ দুৱাৰমুখত যদি মোৰ ঘড়ীটো চাওঁ তেন্তে দেখিম এতিয়া ৯.৩০ বাজিছে। যদি স্থান-কালৰ বক্ৰতাই হোষ্টেলৰ ৰুমৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বক্ৰ হৈ শ্ৰেণীকোঠাৰ মাজেৰে পুনৰ মোৰ হোষ্টেলৰ ৰুমৰ স্থান-কালত লগ লাগিছে তেন্তে ঘটনাটো হ'ব এনে ধৰণৰ— শ্ৰেণীকোঠাৰ দুৱাৰমুখত মোৰ ঘড়ীৰ কাটা ৯.১০ত মিলি থাকিব কিন্তু শ্ৰেণীকোঠাৰ দুৱাৰ খুলি ভিতৰত সোমাই গলে মই দেখিম যে মই এতিয়াহে হোষ্টেলৰ ৰুমৰ পৰা ওলাইছো আৰু মোৰ ঘড়ীত তেতিয়া ৯ টা বাজি আছে। এই ঘটনাটো

বাৰে বাৰে পুনৰাবৃত্তি হৈ থাকিব অনন্তকাল জুৰি। উপৰোক্ত ঘটনাটো মই এটা উদাহৰণ হিচাপেহে দেখাব বিচাৰিছো। ইয়াৰ দ্বাৰা স্থান কালৰ বক্ৰতা সম্বন্ধে থকা সকলোবোৰ যুক্তি প্ৰতিফলিত নহ'বও পাৰে। যিয়েই নহওক, এনেধৰণৰ ঘটনা আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত ঘটাৰ কোনো সম্ভৱনাই থাকিব নোৱাৰে। স্থান কালক এনে ধৰণে বক্ৰ কৰিবলৈ যিমানখিনি শক্তিৰ প্ৰয়োজন, সিমানখিনি শক্তি আমাৰ সূৰ্যৰটো নায়েই তাতকৈ শ শ গুণ ডাঙৰ নক্ষত্ৰবিলাকৰো নাই। কৃষ্ণ গহ্বৰ (Black hole) বা নিউট্ৰন তৰা আদি এনেকুৱা কিছুমান বস্তু আছে, যাৰ প্ৰবল মধ্যাকৰ্ষণৰ দ্বাৰা স্থান কালত অতিপাত বক্ৰতাৰ সৃষ্টি হৈ এনেকুৱা ঘূৰণীয়া স্থান কালৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

ওপৰত আমি কৈ আহিছো যে পদাৰ্থ বা শক্তিৰ প্ৰভাৱত স্থান কালত বক্ৰতা সৃষ্টি হয়। যিহেতু প্ৰকৃতিৰ সমস্ত ঘটনাৱলী এই স্থান কালতেই ঘটি থাকে, গতিকে আমি ক'ব পাৰো যে স্থান কালত হোৱা এই বক্ৰতাৰ প্ৰভাৱ ইয়াত ঘটি থকা ঘটনাপঞ্জীতো নিশ্চয় পৰিব। ওপৰৰ উদাহৰণটোৰ নিচিনাকৈ যদি ভৰ বা শক্তিৰ প্ৰভাৱত স্থান কালক অতীতৰ স্থান কালৰ লগত লগ লগাই দিব পৰা যায় তেন্তে বৰ্ত্তমানত হোৱা ঘটনাবোৰ নিজে নিজে অতীতলৈ ঢাপলি মেলিব। এয়াই হৈছে সময়ৰ পৰিভ্ৰমণৰ ধাৰণা যাক আইনষ্টাইনৰ আপেক্ষিকতাবাদ সূত্ৰৰ দ্বাৰা বুজাব পাৰি। কিন্তু কোৱা হৈছে যে এনেধৰণে স্থান কালক বক্ৰ কৰিবলৈ যিমান পদাৰ্থ বা শক্তিৰ প্ৰয়োজন হয়, সি ইমানেই বেছি যে আইনষ্টাইনৰ সাধাৰণ আপেক্ষিকতাবাদৰ সূত্ৰই গাণিতিকভাৱে কাম নকৰা হৈ পৰে। ইয়াক শুদ্ধ কৰিবলৈ কোৱাণ্টাম সূত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলগা হয়। গতিকে এক কথাত ক'বলৈ গ'লে সময়-পৰিভ্ৰমণ ইমান সহজে সম্ভৱপৰ নহয় আৰু ভৱিষ্যতে হ'লেও তাৰ বাবে বহু শ বছৰ অপেক্ষা কৰিব লাগিব পাৰে।

সময় পৰিভ্ৰমণৰ আন এটা ধাৰণা হৈছে স্থান কালত সুৰংগ (Wormhole) সৃষ্টি কৰি তাৰ মাজেৰে পৰিভ্ৰমণ। আইনষ্টাইন আৰু তেওঁৰ সহযোগী নাথান ৰোজেনে গাণিতিকভাৱে দেখুৱাইছিল যে স্থান কালত এনে ধৰণৰ সুৰংগ সৃষ্টি কৰাটো সম্ভৱ। যাক পিছত আইনষ্টাইন-ৰোজেন ব্ৰীজ হিচাপে জনা গৈছিল। কিন্তু আইনষ্টাইনৰ মতে এই ব্ৰীজখনৰ মাজেৰে মহাকাশযান পঠিওৱাটো সম্ভৱ নহয়। এই ব্ৰীজখনত সৃষ্টি হোৱা স্থান কালৰ অসীম বক্ৰতাৰ বাবে ইয়াৰ ভিতৰত কেনো বস্তুৱেই ধ্বংস নোহোৱাকৈ সাৰি যাব নোৱাৰে। কিন্তু আইনষ্টাইনৰ পিছৰ উত্তৰসূৰী গণিতজ্ঞ ৰয়কাৰ নামৰ বিজ্ঞানীজনে গাণিতিকভাৱে দেখুৱাইছিল যে আইনষ্টাইন ৰোজেন ব্ৰীজখনৰ (আচলতে এটা সুৰঙ্গ) দুয়োটা মূৰ স্থানকালৰ দুটা বেলেগ বেলেগ প্ৰান্তত লগ লাগি থাকে। অৰ্থাৎ এই ব্ৰিজখনৰ এটা মূৰেৰে সোমাই গ'লে আনটো মূৰেৰে সম্পূৰ্ণ বেলেগ স্থান কালত উপস্থিত হ'ব পাৰে। যাৰ কোনো ধৰণৰ বস্তু, পদাৰ্থ বা সময়েই আমাৰ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ লগত মিল নাখায়। এনে ধৰণৰ কথাৰেই ২০১৪ ত খৃষ্টফাৰ নোলানে 'ইণ্টাৰষ্টেলাৰ" (Interstellar) নামৰ কথাছবি এখন নিৰ্মাণ কৰিছিল। কিন্তু স্থান-কালত সুৰংগ সৃষ্টি কৰিবলৈ দৰকাৰী কাৰিকৰী কৌশল আমাৰ পৰা এতিয়াও বহু যোজন দূৰত।

এই লেখাটোত আমি স্থান আৰু কাল সম্বন্ধীয় কিছুমান বৈজ্ঞানিক ধাৰণা উল্লেখ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছো। ইয়াতেই আমি সময় পৰিভ্ৰমণৰ সম্ভৱনাৰ বিষয় কিছুমানো উল্লেখ কৰিছো। কিন্তু আইনষ্টাইনৰ অতি জনপ্ৰিয় সূত্ৰ $E=mc^2$ ৰ যোগেদি অতি সহজেই সময় পৰিভ্ৰমণৰ সম্ভৱনাটো নশচাৎ কৰিব পাৰি। এই সূত্ৰটোত ব্যৱহৃত E হৈছে শক্তি (Energy), m মানে ভৰ (mass) আৰু c পোহৰৰ গতিবেগ। এই সূত্ৰমতে কোনো বস্তুৱে যদি পোহৰৰ প্ৰায় সমান বেগেৰে যাব লাগে তেন্তে ইয়াৰ ভৰ ক্ৰমান্বয়ে বাঢ়ি গৈ গৈ এসময়ত অসীম (Infinite) হৈ পৰে। গতিকে অসীম ভৰৰ বস্তু এটাক ঠেলি নিবলৈ হ'লে আমাক অসীম শক্তিৰ প্ৰয়োজন।

যিহেতু বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ কোনো বস্তুৰেই অসীম শক্তি নাই; গতিকে আমি কব পাৰো যে কোনো বস্তুৱেই পোহৰৰ সমান বেগেৰে যাব নোৱাৰে। আনহাতে সময় পৰিভ্ৰমণ কৰি অতীত বা ভৱিষ্যতলৈ যাবলৈ হ'লে পোহৰৰ সমসাময়িক বা তাতকৈ বেছি বেগত যাবই লাগিব। গতিকে একেআষাৰে এটা কথাই ক'ব পাৰি যে আমাৰ পক্ষে সময় পৰিভ্ৰমণ সম্ভৱ নহয়। ইয়াৰ পিছতো বহুতো বিজ্ঞানীয়ে বিভিন্ন ধাৰণাৰে বিভিন্ন সময়ত সময় পৰিভ্ৰমণৰ সম্ভৱনা সাব্যস্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰি আছে। ইয়াৰ ভিতৰত বহুকেইটা ধাৰণা গ্ৰহণযোগ্য বুলিও বিবেচিত হৈছে। তথাপি ইয়াৰ কাৰণে দৰকাৰী শক্তি আৰু কাৰিকৰী কৌশল বৰ্ত্তমান প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ তুলনাত বহু দূৰত।

(শ্ৰী বৰ্মন ইলেক্ট্ৰনিকচ্ আৰু সংযোগ আভিযান্ত্ৰিক বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰ)

এখন অনুপম পৃথিৱীৰ পম খেদি

অংশুমান শইকীয়া

ক্ৰমবিকাশৰ সুদীৰ্ঘ পথচোৱাত মানৱজাতিয়ে জীৱন-সংগ্ৰামৰ অৰ্থে প্ৰকৃতিৰ বিভিন্ন উপাদানৰপৰা অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰি আহিছে। ইতিহাসলৈ উভতি চালে চকুত পৰে যে বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ জীৱই মানৱ জাতিৰ উন্নয়নত উল্লেখনীয় অৱদান আগবঢ়াইছে। মানুহৰ বিশ্বস্ত সহচৰ কুকুৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰি নিমাখিত পাৰ চৰাইলৈকে এই সকলোৱেই মানৱ সভ্যতাৰ অগ্ৰগতিৰ বাৰ্তাবাহক।

"ফুটুকীয়া সাজ তোমাৰ
হেঙুলীয়া ৰেখা
কেতেকী ৰেণুৰে ঘহা
নাচনী পখিলা"

ৰোমাণ্টিক কবি চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ এই মধুৰ কাব্যিক বৰ্ণনাই পখিলাৰ অতুলনীয় সুন্দৰতাক সাৱলীলভাৱে আমাৰ সন্মুখত দাঙি ধৰে। এই কবিতাফাঁকিৰ সুমধুৰ ব্যঞ্জনাই আমাক এখন অনুপম পৃথিৱীলৈ কঢ়িয়াই লৈ যায়, য'ত প্ৰকৃতিৰ ৰূপ-সৌন্দৰ্যৰ মেলা বহে, এই সৌন্দৰ্যৰ সুধা পান কৰি আমি বিমল আনন্দ লাভ কৰো।

পাহাৰ-ভৈয়াম, অৰণ্য, নৈ-উপনৈ, ভুমি-আকাশ, কংক্ৰীটৰ মহানগৰ, ফুলনি আদি প্ৰকৃতি তথা মানৱসৃষ্ট পৰিৱেশত, সমীৰত সৌন্দৰ্যৰ ফাকু ছটিয়াই উৰি ফুৰা পতঙ্গবিধেই হ'ল পখিলা, 'প্ৰকৃতিৰ উৰন্ত অলঙ্কাৰ'। সাধাৰণতে, আন জীৱৰ দৰে পতংগই আমাৰ বিভিন্ন চৰ্চাত আগস্থান নাপায়। কিন্তু, পখিলাই ইয়াৰ সৌন্দৰ্য আৰু নান্দনিকতাৰ জৰিয়তে আমাৰ মাজত এক সুখীয়া স্থান অধিকাৰ কৰি ৰাখিছে। শিশুৰ পৰা বৃদ্ধলৈকে সকলোৱেই পখিলাৰ নিমাখিত ৰূপ আৰু ভিন্নতাৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হয়। সাধুকথাৰপৰা আৰম্ভ কৰি, চিত্ৰকলা, সাহিত্য, জন বিশ্বাস তথা আধুনিক জীৱনৰ বিভিন্ন বৈজ্ঞানিক তথা প্ৰযুক্তিগত ধ্যান ধাৰণাত এই সুন্দৰ পতঙ্গবিধৰ প্ৰভাৱ চকুত পৰে।

আমাৰ সাধু তথা কল্পকাহিনীত সৰগৰপৰা নামি অহা পৰীবোৰৰ দেহত পখিলাৰ দৰে পাখি সংযুক্ত হৈ থকাৰ কথা কল্পনা কৰা হয়। প্ৰাচীন মিচৰীয় সভ্যতাৰ চিত্ৰকৰ্মত পখিলাৰ উপস্থিতি দেখা পোৱা যায়। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত বহুলভাৱে ব্যৱহাৰ হোৱা বিভিন্ন ৰূপসজ্জা তথা গৃহসজ্জাৰ সামগ্ৰী যেনে আ-অলংকাৰ, চীনামাটিৰে নিৰ্মিত সামগ্ৰী আদিত পখিলাৰ চিত্ৰ অংকিত হৈ থাকে। আধুনিক যুগৰ বিভিন্ন কম্পিউটাৰত নিৰ্মিত গ্ৰাফিকেল চিত্ৰতো পখিলা দেখা পোৱা যায়।

পৃথিৱীৰ বিভিন্ন সংস্কৃতিত পখিলাক লৈ নানান লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন চলে। পৌৰাণিক গ্ৰীক দেশত পখিলাক আত্মা আৰু বিবেক জ্ঞান কৰা হৈছিল। ৰুছ ভাষাত পখিলাক 'বাব'চকা' বোলে, ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল 'আইতা'। জাপানৰ জনবিশ্বাস অনুসৰি পখিলা আহি কোনো মানুহৰ ঘৰত প্ৰৱেশ কৰা মানে 'অতি মৰমৰ মৃত ব্যক্তিগৰাকীৰ আত্মাই তেওঁলোকক চাবলৈ আহিছে'। চীন দেশত দুটা পখিলা একেলগে উৰি ফুৰা দৃশ্যক প্ৰেমৰ প্ৰতীক বুলি গণ্য কৰা হয়। এনে লোকবিশ্বাসে হয়তো অজানিতে বহুত পখিলাক মৃত্যুমুখৰ পৰা ৰক্ষা কৰে। আমাৰ দাঁতিকাষৰীয়া মণিপুৰত বসবাস কৰা নগাসকলে পখিলাক পূৰ্বপুৰুষ বুলি মান্য কৰে। পৃথিৱীৰ বহুত ঠাইত পখিলাক সৌভাগ্যৰ প্ৰতীক ৰূপে গণ্য কৰা হয়। পখিলাক লৈ বিভিন্ন ঋণাত্মক জনবিশ্বাসৰো প্ৰচলন আছে। ফিলিপাইনচৰ লোকবিশ্বাস মতে ঘৰৰ ভিতৰত ক'লা বৰণৰ পখিলাৰ প্ৰৱেশ ঘটিলে আপোনজনৰ মৃত্যুৰ বাতৰি আহে অথবা ঘৰৰ গৰাকীৰ মৃত্যু হয়। জাপানত কোনো কোনো ঠাইত কিছুমান বিশেষ পখিলাক দানৱৰ আত্মাৰ লগত তুলনা কৰা দেখা যায়।

আমাৰ অসমীয়া সমাজতো পখিলাক লৈ কেইবাটাও জনবিশ্বাস আছে। কোনো অবিবাহিত ব্যক্তিৰ গাত পখিলা পৰিলে ব্যক্তিগৰাকীৰ বিবাহৰ দিন ওচৰ চাপি অহা বুলি এক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন আছে। বিবাহৰ নিমন্ত্ৰণী পত্ৰত সৌভাগ্যৰ প্ৰতীক ৰূপে

পখিলাক চিত্ৰায়িত কৰা দেখা যায়। বিভিন্ন অসমীয়া পৰম্পৰাগত শিল্প যেনে- কাহ-শিল্প, পাট-মুগাৰ বস্ত্ৰশিল্প আদিত পখিলাৰ চানেকি থাকে। অৱশ্যে, অসমীয়া সমাজত চৰাইৰ দৰে পখিলাৰ কোনো স্থানীয় নামৰ প্ৰচলন নাই। অসমীয়া সাহিত্যত পখিলাৰ স্থান সুকীয়া। বিভিন্ন সময়ত বিভিন্নজনে পখিলাক প্ৰতীকি ৰূপত লৈ কেইবাটাও সুন্দৰ অসমীয়া কবিতা ৰচনা কৰিছে।

"চোৰাচোন পখিলাটি
কেনেনো শুৱনি,
কেনেনো ধুনীয়া তাৰ
পাখি দুইখনি
কেতিয়াবা ওপৰত
আকৌ তলত
এটি আহি পৰিছেহি
আনটো ফুলত"।

- দুৰ্গা প্ৰসাদ মজিন্দাৰ বৰুৱা

পখিলাৰ অপূৰ্ব সুন্দৰতাৰ মূল উৎস তথা আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু হ'ল ইহঁতৰ পাখি দুখনি। এই পাখি দুখনি অতি স্পৰ্শকাতৰ তথা লাহি। এই অনন্য পাখি দুখনিৰ অন্তৰালত বহুত বিস্ময়কৰ ৰহস্য লুকাই আছে আৰু আধুনিক বিজ্ঞানৰ জোৰাৰে এনে ৰহস্যৰ ভেঁটা ভাঙি কিছুমান নিত্য নতুন তথ্য পোহৰলৈ আনিছে। গৱেষণাৰ জৰিয়তে প্ৰমাণিত হৈছে যে বিভিন্ন ৰাসায়নিক পদাৰ্থ আৰু পাখিৰ জটিল গঠনেই পখিলাৰ এই অনন্য সুন্দৰতাৰ উৎস।

আমি জানো যে কোনো ঠাইত সূৰ্য্যৰ পোহৰ পৰিলে তাত নিহিত হৈ থকা পদাৰ্থবোৰে কিছুমান বিশেষ তৰঙ্গ দৈৰ্ঘৰ পোহৰ শোষণ কৰে আৰু কিছুমান তৰঙ্গ দৈৰ্ঘৰ পোহৰ পুনৰাই পোহৰৰ উৎসৰ দিশে প্ৰতিফলিত কৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে ক্লৰ'ফিলে নীলা আৰু ৰঙা ৰং শোষণ কৰে আৰু সেউজীয়া ৰঙৰ প্ৰতিফলন ঘটায়। পখিলাৰ পাখিযোৰ 'মেনালিন' নামৰ এক ৰাসায়নিক পদাৰ্থৰে নিৰ্মিত ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ বাকলিৰে গঠিত। এই 'মেলানিন'ৰ বাবেই পখিলাৰ পাখি দুখনিয়ে ক'লা, হালধীয়া আৰু বগা ৰং প্ৰতিফলিত কৰে।

এই ক্ষুদ্ৰ বাকলিবোৰৰ গঠনো অতি আমোদজনক। পাখিৰ এই বাকলিবোৰ কেইবাটাও স্বচ্ছ তৰপেৰে পূৰ্ণ। সূৰ্য্যৰ পোহৰ এই বাকলিবোৰৰ স্বচ্ছ তৰপৰ মাজেৰে পাৰ হৈ অতি সুপৰিকল্পিতভাৱে বিচ্ছুৰিত হয়। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ভিন-ভিন তৰঙ্গ দৈৰ্ঘৰ পোহৰ প্ৰতিফলিত তথা প্ৰতিসৰিত হৈ আমাৰ চকুত পৰে। অৱশ্যে, পখিলাৰ প্ৰজাতি অনুসৰি এই বাকলিবোৰৰ গঠনো ভিন্ন। এনেবোৰ কাৰণতে পখিলাৰ দেহত বিভিন্ন ৰঙৰ সমাহাৰ ঘটে। দক্ষিণ আমেৰিকাৰ ঘন অৰণ্যত বিচৰণ কৰা ব্লু মৰফ' পৃথিৱীৰ সবাতোকৈ সুন্দৰ পখিলাবোৰৰ অন্যতম। ইয়াৰ বৰণ ডাঠ নীলা আৰু এই ৰঙৰ বাবেই বহুত দুৰৰ পৰাই এইবিধ পখিলা চকুত পৰে। নীলা ৰঙৰ তৰঙ্গ দৈৰ্ঘ ৪০০-৪৮০ নেন'মিটাৰ। ব্লু মৰফ' (Blue Morpho) পখিলাৰ পাখিৰ ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ তৰপবোৰৰ মাজৰ দূৰত্ব প্ৰায় ২০০ নেন'মিটাৰ। এই বাকলিবোৰত নীলা ৰঙৰ সমাৱোপণ (কনস্ট্ৰাকটিভ ইণ্টাৰফাৰেন্স) ঘটাৰ ফলত ব্লু মৰফ' পখিলাৰ পাখি দুখনিৰ পৰা নীলা ৰঙটো গাঢ় ভাৱে প্ৰতিফলিত হয়। শেহতীয়া গৱেষণা অনুসৰি লাইকিনিদি আৰু পেপিলিঅ'নিদি গোত্ৰৰ পখিলাৰ পাখিত 'জায়ৰইদ' নামৰ সৰু সৰু জটিল আৱৰণ থাকে যিয়ে পোহৰৰ অপৱৰ্তন (ডিফ্ৰেক্সন) ঘটায়।

পখিলাৰ এক লেখত ল'বলগীয়া বৈশিষ্ট্য হ'ল ইহঁতৰ প্ৰজাতিভিত্তিক ভিন্নতা। জৈব-বিৱৰ্তনৰ প্ৰভাৱত পখিলা প্ৰজাতিবোৰৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ সুস্পষ্ট। পখিলাৰ কোনোবা এটি প্ৰজাতি যদি ৰঙচঙীয়া, আন এটা প্ৰজাতি আকৌ এক-ৰঙী। প্ৰজাতিবোৰৰ আকাৰ, উৰণ শৈলী তথা অন্যান্য আচাৰ-ব্যৱহাৰবোৰৰ প্ৰকৰণ (Variation) অতি আমোদজনক। কিছুমান পখিলাৰ একক ভিন্নতা মন কৰিবলগীয়া। কমন ইমিগ্ৰান্ত পখিলাবিধৰ এটাৰ লগত আনটোৰ ধৰণ আৰু বৰণৰ পাৰ্থক্য অতি বেছি। লিঙ্গ ভেদেও পখিলাৰ ৰং, দেহৰ গঠন তথা উৰণ শৈলীৰ পৰিৱৰ্তন পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, কমন মৰমন আৰু গ্ৰেট এগফ্লাই নামৰ পখিলাদুবিধৰ মতা আৰু মাইকী উভয়ৰে মাজত পাৰ্থক্য চকুতলগা।

কিছুমান প্ৰজাতিৰ মাজত পখিলাৰ থকা ঋতুজনিত ভিন্নতা এক ৰসাল পৰিঘটনা। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে শুকান আৰু আৰ্দ্ৰ এই দুয়ো ঋতুতে একেবিধ পখিলাৰে দুটা ভিন্ন ৰূপ দেখা পোৱা যায়। মূলতঃ পৰিৱেশৰ লগত নিজকে খাপ খুৱাই শত্ৰুৰ পৰা বচাই ৰখাটোৱেই এই অভিযোজনৰ প্ৰধান লক্ষ্য। ক্ৰুইজাৰ নামৰ নিম্ফিলিদি গোত্ৰৰ পখিলাবিধ পাখিৰ বৰণ শীতকালি ধোঁৱাবৰণীয়া আৰু গ্ৰীষ্মকালত মুগা। উষ্ণতা, বৃষ্টিপাত আদি পাৰিপাৰ্শ্বিক উপাদানবোৰেই এনে ভিন্নতাৰ মূল কাৰণ।

পখিলাৰ জীৱনযাত্ৰা অতি ৰোমাঞ্চকৰ আৰু ৰহস্যপূৰ্ণ। চাৰিটা স্তৰত পখিলাৰ জীৱন-চক্ৰ পূৰ্ণ হয়। কণী, পলু আৰু লেটা, এই তিনিটা বিশেষ স্তৰ পাৰ হোৱাৰ পাছতহে পখিলাই আমাৰ 'চিনাকি পখিলাৰ' ৰূপ লাভ কৰে। পখিলাই সকলো উদ্ভিদত কণী নাপাৰে, কণী পাৰিবলৈ মাইকী পখিলাই সঠিক পোষক উদ্ভিদজোপা (Hostplant) ইহঁতৰ ৰসায়ন-সংবেদী অঙ্গৰ জৰিয়তে চিনাক্ত কৰে আৰু উদ্ভিদজোপাৰ কোমল পাতবোৰৰ তলৰফালে অথবা ডালত কণী পাৰে। কেতিয়াবা পোষক উদ্ভিদৰ দাঁতিত থকা আন উদ্ভিদতো পখিলাই কণী পাৰে। কিছুমান পখিলাই এখিলা পাততে শাৰীবদ্ধভাৱে থোপা পাতি ১০-২০ টা পৰ্যন্ত কণী পাৰে। পখিলাৰ ভিন্নতা অনুসৰি কণীবোৰৰ আকৃতিও ভিন ভিন।

প্ৰায় এক সপ্তাহমানৰ ভিতৰত কণী ফুটি পলুবোৰ ওলাই আহে আৰু পোনপ্ৰথমে কণীবোৰৰ অৱশিষ্ট অংশক খাদ্য ৰূপে গ্ৰহণ কৰে।

পলুবোৰৰ শৰীৰটো চুঙা আকৃতিৰ যিটো আঙুঠিসদৃশ সৰু সৰু খণ্ডৰে গঠিত। পলুবোৰৰ মূঠ বাৰযোৰ মান ঠেং থাকে। পলুবোৰৰ দেহটো কোমল আৰু স্পৰ্শকাতৰ। অৱশ্যে, তুলনামূলকভাৱে পলুৰ মূৰ অংশ কঠিন আৰু ই 'কাইটিন' নামৰ পদাৰ্থৰে নিৰ্মিত। পলু পখিলাৰ জীৱন-চক্ৰৰ মূল বৃকাল। পলুবোৰে মাথো পোষক উদ্ভিদৰ পাত খোৱাতেই ব্যস্ত থাকে। কেতিয়াবা একেজোপা গছতে পলুৰ সংখ্যা বাঢ়ি যোৱাৰ বাবে খাদ্য সংকটে দেখা দিয়ে, তেনে ক্ষেত্ৰত পলুৰ বিকাশ ভালদৰে নহয়। এনে পলুৰপৰা বিকশিত পখিলাবোৰ সৰুফুটীয়া হয়। পলু সাধাৰণতে তৃণভোজী, কিন্তু কমন একেচিয়া ব্লু পখিলাৰ পলুৱে পৰুৱাৰ পলুক খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। পলুৱে ইয়াৰ বৃদ্ধিকালত তিনি-চাৰিবাৰ মোট সলনি কৰে। মোট সলোৱাৰ পাছত পলুৱে মোটটোক খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। পলুৰ এনে কাৰ্য বিস্ময়কৰ তথা আমোদজনক।

পলু অৱস্থাতেই পখিলাৰ শত্ৰু সৰ্বাধিক। সকলো পলু পূৰ্ণাংগ পখিলাত পৰিণত নহয়। চৰাই, জেঠী, মকৰা আদিয়ে ইহঁতক বিভিন্ন প্ৰকাৰে ক্ষতিসাধন কৰে। এই পলুবোৰে পৰিৱেশতন্ত্ৰত এক উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰে। চৰাইৰ নৱজাতকৰ বাবে পলুবোৰ পুষ্টিৰ এক প্ৰয়োজনীয় ভাণ্ডাৰ। কিছুমান পৰজীৱীয়ে পলুৰ কোমল দেহত ছেদ কৰি কণী পাৰে আৰু পাছত পৰজীৱীবোৰৰ পোৱালিবোৰ পখিলাৰ পলুবোৰৰ দেহৰ অন্তৰভাগত বিকশিত হৈ পলুৰ দেহ ফালি ওলাই আহে, ফলত পলুটোৰ মৃত্যু হয়।

শত্ৰুৰ পৰা নিজকে বচাই ৰখাৰ উদ্দেশ্য পলুৱে পন্থা অৱলম্বন কৰে। পখিলাৰ এনে অভিযোজন অতি বিস্ময়কৰ আৰু আমোদনজক। ছাতক-নেজীয়া পখিলাৰ পলুবোৰ প্ৰথম অৱস্থাত চৰাইৰ মলৰ দৰে দেখি। ফলত শত্ৰুৱে ইহঁতক অৱহেলা কৰি আঁতৰি যায়। মিল্ক উইড পখিলাৰ পলুবোৰ ৰং চঙীয়া। এই উজ্জ্বল ৰঙে ইহঁতক খোৱাৰ অনুপযোগিতাৰ কথাই সূচায়। ৰেড-পেৰেট পখিলাৰ পলু দুপৰ টেঙাৰ কোমল পাতত ফুটা কৰি সোমাই থাকে। পলুৰ মূৰৰ পাছফালে এডাল সুমথিৰা বৰণৰ শুং লুকাই থাকে। শত্ৰুৰ উপস্থিতি অনুভৱ কৰিলে ইহঁতে এই শুংডাল উলিয়াই দিয়ে আৰু বতাহত এক দুৰ্গন্ধযুক্ত পদাৰ্থ এৰি দিয়ে, ফলত শত্ৰুৱে ভয় খাই আতৰি যায়। একেচিয়া ব্লু (Acesia Blue) নামৰ পখিলাবিধৰ পলুৰ পেটৰ তলতে এটা সৰু মৌ-গ্ৰন্থি থাকে। পৰুৱা এই মৌৰ ৰসৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হয় আৰু পলুবোৰৰ চৌদিশে ইহঁতে অৱস্থান কৰি এক সুৰক্ষা বেষ্টনী তৈয়াৰ কৰে।

পলু পুৰঠ হোৱাৰ পাচত লেটা বান্ধিবৰ বাবে ইহঁতে এটুকুৰা সুচল ঠাইৰ সন্ধান কৰে। লেটালৈ ৰূপান্তৰ হোৱাৰ পূৰ্বে ইহঁতে ভালদৰে ঠাই টুকুৰা খামোচ মাৰি ধৰি লয় আৰু ৮-৯ ঘণ্টা লৈকে নিশ্চল হৈ পৰে। ইয়াৰ পাছত পলুটোৰ দেহত মৃদু কম্পন আৰম্ভ হয়, ধীৰে ধীৰে পলুটো লেটালৈ পৰিবৰ্তন হয়। পলুৰ পৰা লেটা হোৱাৰ পৰিঘটনা অতি মন্থৰ। প্ৰত্যেক পখিলাৰ লেটাৰ সুকীয়া বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ ৰূপ দেখা যায়। বাহ্যিকভাৱে লেটা নিশ্চল যদিও ইয়াৰ অভ্যন্তৰত বহুত কুচকাৱাজ চলি থাকে। পলুৰ দেহৰ কোষ বিভাজন ঘটি পূৰ্ণাঙ্গ পখিলাৰ ৰূপ লয়। কিছুমান লেটা দেখিবলৈ অতি ধুৱনি। লেটা অৱস্থাতো পখিলা শত্ৰুৰ আক্ৰমণৰ বলি হয়। প্ৰায় ২০-২৫ দিনৰ পাছত লেটাটো স্বচ্ছ হৈ পৰে আৰু পখিলাৰ পূৰ্ণাংগ ৰূপটো অন্তৰভাগত পৰিস্ফুট হৈ উঠে।

লেটাৰ পৰা পখিলা ওলোৱাৰ আগে আগে লেটাৰ এটা মূৰত ফাট মেলে আৰু ভিতৰত থকা পখিলাটোৱে প্ৰথমে তাৰ ঠেং কেইটা জোৰেৰে হেঁচি খোলাটোৰ বাহিৰ কৰে আৰু পিচত গাৰ বলেৰে দেহটো বাহিৰলৈ উলিয়াই আনে। প্ৰথমাৱস্থাত পখিলাটো কিছু সময় আছুতীয়া ঠাইত নিশ্চল হৈ পৰি থাকে আৰু পাখিৰ সম্পূৰ্ণ সম্প্ৰসাৰণৰ লগে লগে পখিলাই উৰণ ক্ষমতা লাভ কৰে।

পখিলাৰ জীৱন বিভিন্ন ৰসাল ঘটনাৰে ভৰা। পখিলাৰ গড় আয়ুস প্ৰায় ২-৩ সপ্তাহ। কিন্তু, কিছুমান ডাঙৰ প্ৰজাতিৰ চাতকনেজীয়া পখিলা আঠমাহ পৰ্যন্ত জীয়াই থকাৰো উদাহৰণ আছে। কিছুমান পখিলা শত্ৰুৰ কবলত পৰি এটা দিনো জীয়াই নাথাকে। অন্যান্য পতঙ্গৰ দৰে ইহঁতৰো জীৱন ৰেখাডাল পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থা যেনে বৃষ্টিপাত, উষ্ণতা, খাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা, শত্ৰু আদি কাৰকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। মানুহেও এই নিৰ্বোধ পতঙ্গবিধক নানা প্ৰকাৰে অনিষ্টসাধন কৰে। এই সুন্দৰ পখিলাবোৰ মাৰি শুকুৱাই লৈ কাঠৰ ফ্ৰেমত ভৰাই গৃহসজ্জাৰ সামগ্ৰী, পখিলাৰ এলবাম আদি তৈয়াৰ কৰে। এনে কৰ্ম আইনৰ পৰিপন্থী। কিন্তু বিশ্বজুৰি বিয়পি থকা ৰমৰমীয়া চোৰাং বজাৰখনে এনে অনৈতিক কাৰ্যত ইন্ধন যোগাই আহিছে।

বিভিন্ন শত্ৰুৰ পৰা নিজকে সুৰক্ষিত কৰি ৰাখিবলৈ পখিলাই কেতবোৰ পন্থা অৱলম্বন কৰে। পখিলাৰ আত্মৰক্ষাৰ এক আমোদজনক শৈলী হ'ল অনুকৰণ (Mimicry)।

চৰাই-চিৰিকতিয়ে সকলো পখিলাৰ প্ৰজাতিক খাদ্য ৰূপে গ্ৰহণ নকৰে। কিছুমান পখিলাৰ দেহত ৰাসায়নিক পদাৰ্থ সঞ্চিত হৈ থাকে। পলু অৱস্থাত এনে পখিলাই কিছুমান বিষাক্ত উদ্ভিদৰ পাত খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে, ইয়াৰ ফলত পৰৱৰ্তী অৱস্থাটো ইহঁতৰ দেহত সেই পদাৰ্থবোৰ জমা হৈ থাকে। শত্ৰুয়ে এনে বিষাক্ত পখিলা ভক্ষণ কৰাৰপৰা বিৰত থাকে। এনে পখিলাৰ বৰণ উজ্জ্বল আৰু এই উজ্জ্বল ৰঙৰ বাবে ইহঁতক দূৰৰ পৰাই শত্ৰুয়ে চিনি পায়। এনেবোৰ পখিলাৰ উৰণৰ গতি স্বাভাৱিকতে মন্থৰ।

কিছুমান অবিষাক্ত প্ৰজাতিৰ মাইকী পখিলাৰ দেহত কণী জমা হৈ থকা অৱস্থাত ইহঁতৰ উৰণ ক্ষমতা হ্ৰাস পায়। এনে সময়ত ইহঁত সহজতে শত্ৰুৰ চিকাৰ হয়। সেয়েহে, এনে অৱস্থাত মাইকী পখিলাই নিজৰ দেহত আন বিষাক্ত পখিলাৰ বৰণ আৰু আচৰণ অবিকলভাৱে অনুকৰণ কৰি শত্ৰুৰ চকুত ধূলি মাৰে। কমন মৰমন, কমন পাল্ম ফ্লাই নামৰ পখিলা দুবিধে ক্ৰমে ক্ৰিমছন ৰ'জ আৰু জেযেবেল

পখিলাৰ অতি সফল অনুকৰণ কৰে। শেহতীয়া বৈজ্ঞানিক গৱেষণা অনুসৰি এক বিশেষ জীণৰ (Doublesex Gene) সহায়ত মাইকী কমন মৰমন পখিলাই এনে বহুৰূপিতা প্ৰকাশ কৰে (দি হিন্দু, ৬ মাৰ্চ, ২০১৪)। মাইকী কমন মৰমন পখিলাবিধৰ চাৰিটা ভিন্ন ৰূপ দেখা পোৱা যায়। পখিলাৰ এনে ৰহস্যময়ী বৈশিষ্ট্য বিশ্বৰ পখিলাপ্ৰেমীসকলৰ বাবে অতি আমোদজনক তথা অনুসন্ধিৎসুতাৰ কাৰক।

মাড্-পাডলিং পখিলাৰ আন এক উল্লেখনীয় বৈশিষ্ট্য। সাধাৰণতে, পাইৰিডি গোত্ৰৰ মতা পখিলাবোৰে আৰ্দ্ৰ-সেমেকা, জেকা মাটিত জাক পাতি খনিজ লৱণৰ সন্ধান কৰে। পখিলাৰ এনে খাদ্য গ্ৰহণৰ দৃশ্য অতি বিনন্দীয়া। এইদৰে গ্ৰহণ কৰা লৱণেৰে সমৃদ্ধ কৰি মতা পখিলাই নিজকে প্ৰজননৰ বাবে সাজু কৰে। এই লৱণৰ জৰিয়তে পখিলাই ভৱিষ্যতে উন্নত মানৰ বংশধৰ জন্ম দিবলৈ সক্ষম হয়।

পখিলা বুলি কলে পোনপ্ৰথমে আমাৰ মনলৈ ভাহি আহে নানাৰঙী ফুলৰ সমাহাৰ। 'মেচ'যয়িক' যুগৰ 'ক্ৰিটেচিয়াছ' কালত পৃথিৱীত পখিলাৰ আবিৰ্ভাৱ হোৱাৰ প্ৰমাণ আছে। এনে সময়তে সপুষ্পক উদ্ভিদবো ক্ৰমবিৱৰ্তন আৰম্ভ হৈছিল। এই দুয়োৰে বিৱৰ্তনত এটি আনটোৰ ওপৰত গভীৰভাৱে নিৰ্ভৰশীল। অৰ্থাৎ, সুদুৰ অতীতৰ পৰাই পখিলা আৰু পুষ্পৰ মাজত এক নিবিড় সম্পৰ্ক বিদ্যমান। পখিলাই জুলীয়া পদাৰ্থহে খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। অধিকাংশ পখিলাই ফুলৰপৰা নেক্তাৰ গ্ৰহণ কৰে। কিন্তু, নিম্ফিলিডি গোত্ৰৰ পখিলাবোৰ কেতিয়াও ফুলত নপৰে। ইহঁতে পকা ফল, মৃত জীৱ-জন্তুৰ পচা দেহ, জীৱৰ মল আদিত পঞ্জীভূত হৈ থকা খনিজ লৱণ দেহৰ এন্টেনাৰ জৰিয়তে শুহি লয়। এই গোত্ৰৰ পখিলাবোৰ অতিকৈ শুৱনি, আকৰ্ষণীয় তথা উজ্জ্বল বৰণযুক্ত। টনী ৰাজাহ, পালিড নাবাব, উইজাৰ্ড আদি এনে পখিলাৰ উদাহৰণ।

ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ বিভিন্নতা আৰু প্ৰাচুৰ্যতাৰে ভৰপুৰ। ছিকিম, অৰুণাচল প্ৰদেশ আৰু অসমকে ধৰি বাকী কেইখন ৰাজ্যত পখিলাৰ প্ৰজাতি আৰু উপ প্ৰজাতিৰ সংখ্যা হাজাৰবো অধিক। কিন্তু, দিনক দিনে বাঢ়ি অহা জনসংখ্যাই পখিলাৰ এনে প্ৰাচুৰ্যতাৰ প্ৰতি ভাবুকি কঢ়িয়াই আনিছে। বৰ্ধিত জনসংখ্যাই মানুহৰ আবাসস্থলৰ প্ৰয়োজনীয়তা বঢ়াই তুলিছে আৰু অৰণ্যৰ ঠাইত গঢ় লৈ উঠিছে কংক্ৰিটৰ মহাৰণ্য আৰু বিশাল কৃষিক্ষেত্ৰ। পখিলাৰ সফল জীৱন চক্ৰ মূলতঃ পোষক উদ্ভিদৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল। কিন্তু, অবিৰাম বন ধ্বংসই এনে পোষক উদ্ভিদৰ পৰ্যাপ্ততাৰ ওপৰত আঘাট হনাৰ হেতুকে পখিলাৰ সংখ্যা নিম্নগামী হৈছে। মানৱৰ উপৰ্যুপৰি অত্যাচাৰত ভাৰতৰ কেইবিধমান ধুনীয়া চাতকনেজীয়া পখিলা কেইচৰ-ই-হিন্দ, ভূটান গ্লৰী আদি লুপ্তপ্ৰায় অৱস্থাত উপনীত হৈছে।

এই পৃথিৱীত কোনো এক প্ৰজাতিৰ সৃষ্টিৰ অন্তৰালত এটা মহৎ লক্ষ্য নিহিত হৈ থাকে। প্ৰতিটো প্ৰজাতিয়েই জীৱজগতৰ খাদ্য-শৃঙ্খলৰ একো একোটা অংশ। নানাৰঙী পখিলাবোৰেও আমাৰ চৌপাশৰ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ প্ৰতিপলানৰ ক্ষেত্ৰত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। মৌ-মাখিৰ দৰে পখিলায়ো পৰাগযোগ ঘটায়। পখিলাৰ সংখ্যা নিম্নগামী হোৱাৰ ফলত কৃষি খণ্ডতো উৎপাদন হ্ৰাস পোৱা দেখা যায়। সঠিক উপায়েৰে যদি এই বিনন্দীয়া পতঙ্গ বিধক সংৰক্ষণ কৰা নাযায়, তেন্তে অদূৰ ভৱিষ্যতে পখিলাৰ প্ৰজাতিৰ সংখ্যা হ্ৰাস পোৱাৰ পূৰ্ণ সম্ভাৱনা আছে। গতিকে, এক ফলপ্ৰসূ চিন্তাৰে পখিলাকে ধৰি অন্য জীৱ সমূহক সংৰক্ষণ কৰি মানৱ জাতিৰ উন্নয়নৰ ৰঙীণ যাত্ৰাত সহযাত্ৰীৰ ৰূপত গ্ৰহণ কৰাটোহে আমাৰ বাবে বুধিমানৰ কাম হ'ব।

(শ্ৰী শইকীয়া গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

নতুনত্বৰ পৰশত সৃষ্টিৰ লক্ষ্য

ভাস্কৰজ্যোতি ভট্টাচাৰ্য

বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ দ্ৰুত প্ৰসাৰৰ ফলত গোটেই পৃথিৱীতে এজাক বতাহ বলিব ধৰিছে। নাম বিশ্বায়ন। এই বিশ্বায়নৰ ফলস্বৰূপে আজিৰ নতুন বস্তু কাইলৈ যেন পুৰণি হৈছে। পৰিৱেশ দিনক দিনে সলনি হৈছে। পাঠক-দৰ্শক-শ্ৰোতা প্ৰত্যেকৰে মন নিত্য নতুন চিন্তাধাৰাৰে ভৰি পৰিছে। আৰু সৃষ্টিসমূহ? যিহেতু প্ৰতিজন শিল্পী-সাহিত্যিকে সৃষ্টিৰ সমল পৰিৱেশৰ পৰাহে বিচাৰি লয়, গতিকে পৰিবৰ্তন হোৱাটোৱে স্বাভাৱিক। পৰিবৰ্তন লাগিবই, নহ'লে কোনেও আদৰি নল'ব। পৰিবৰ্তন মানেই নতুন, নতুন মানে পৰিবৰ্তন। এইখিনিতে প্ৰশ্ন আহে, প্ৰতিজন সৃষ্টিশীল ব্যক্তিয়ে ভবাৰ নিচিনাকৈ পাঠকবৃন্দৰ মন সলনি হৈছেনে? পাঠকে নিজেই নিজৰ নিজৰ পৰিবৰ্তন আনিছে নে সৃষ্টিয়ে তেওঁলোকক বান্ধি ৰাখিছে? আকৌ সৃষ্টি বাৰু সকলোৱে কৰিব পাৰেনে? লেখক-সাহিত্যিক, নাট্যকাৰ, কবি বাৰু সকলোৱে হ'ব পাৰেনে? ভাল লিখিলেই লেখক হয়নে?

আজিৰ তাৰিখত এইকেইটা গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্ন। বেছিভাগ সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰতে আজি দেখিছো যে কিছুমানত আধুনিকতাবাদ আৰু আন কিছুমানত উত্তৰ আধুনিকতাবাদ প্ৰকট হৈ ওলাইছে। প্ৰথমতে স্পষ্ট কৰি লওঁ যে আধুনিকতাবাদৰ ৰহন লগা সৃষ্টি বহুবছৰ টিকি থকাৰ বিপৰীতে উত্তৰ-আধুনিকতাবাদ সন্নিবিষ্ট সৃষ্টি এদিন হিৰ', আনদিনা জিৰ' হোৱাহে দেখা যায়।

এই খিনিতে আকৌ এটা নতুন প্ৰশ্ন আহে। উত্তৰ আধুনিকতাবাদে বাৰু কাক গ্ৰাস কৰিব পাৰে? চমু উত্তৰ-যুবপ্ৰজন্মক। অপ্ৰিয় হ'লেও সত্য যে যুবপ্ৰজন্মৰ আবেগবিহ্বল মনত যিদৰে ভাল মানুহ বুলি প্ৰতিষ্ঠা হবলৈ সহজ, বেয়া হোৱাৰ ক্ষেত্ৰতো একেই। তেন্তে অকল যুবপ্ৰজন্মৰ বাবে গঠিত সৃষ্টি কিমানদিনলৈ স্থায়ী হ'ব পাৰে? খুব বেছি ১০ বছৰ।

বিশ্বায়নৰ ধামখুমীয়াৰ বাবে আজিকালি সৃষ্টি আৰু পাঠকৰ মনৰ যোগসূত্ৰডাল চুটি হোৱা দেখা গৈছে। বোধহয় এনেকুৱাও হ'ব পাৰে যে সৃষ্টিশীল ব্যক্তিয়ে নিজৰ নিচিনাকৈ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডক ভাবি লৈছে। কিন্তু এয়া সম্ভৱ জানো? উত্তৰ আধুনিকতাৰ কথাটো বাদেই, আনকি আধুনিকতাৰ সংজ্ঞাটোও মানুহৰ শ্ৰেণীবিশেষে পৃথক পৃথক হোৱা দেখা যায়।

এটা সময় আছিল, কিতাপৰ দোকান মাত্ৰ ৪০০ লেখকৰ লেখাৰদ্বাৰাহে ভৰিছিল, আৰু এই সংখ্যা আজি ৪০০ ৰ পৰা ৪০০০০০ হৈছে। এনেকুৱা এটা সময়ত ভাল কিতাপ নিৰ্বাচন কৰাটো গৱেষণাৰ বিষয়বস্তু হৈছে। আনকি এটা জীৱন গৱেষণা কৰিলেও ভাল কিতাপখন ওলাই নাহিব পাৰে। গতিকে সৰহসংখ্যক ক্ষেত্ৰতে দেখা যায় যে পাঠকে লিখক আৰু প্ৰকাশকৰ নাম চাইহে কিতাপ ক্ৰয় কৰে, যদিওবা এজন স্বনামধন্য লিখকৰো আটাইবোৰ লেখা উচিত মাণদণ্ডৰ নহবও পাৰে।

এনেকুৱা এটি সময়ত দুখীয়া অথচ দক্ষতাসম্পন্ন লেখক এজনৰ সপোনৰ কিতাপখন প্ৰকাশ পাবলৈ কেইবাযুগ পৰ্যন্ত লাগিব পাৰে, আৰু তাৰ বাবে তেওঁ কিমান প্ৰকাশকৰ ওচৰত বাটকুৰি বাব লাগিব, কোনো হিচাপ নাই। এটা সময়ত আনকি ধৈৰ্য্যচ্যুত হৈ কোনো কোনো সৃষ্টিশীল লেখকে চিৰদিনৰ বাবে কাগজ-কলম জপাই থোৱাৰো উদাহৰণ নথকা নহয়।

প্ৰতিজন সৃষ্টিশীল লোকে লিখাৰ সময়ত নিজকে একো-একোজন বিশেষ বুলি গণ্য কৰে। এয়া ভাল কথা। নহলে কাৰোবাৰ অকণমান সমালোচনাৰ সন্মুখীন হলেই ভাগি পৰাৰ সম্ভাৱনা থাকে। কিন্তু এনেদৰে যদি সদায় নিজকে অন্যৰ লগত বিজাই নাচাই, সময়ৰ কথা নাভাবি বিশেষ বুলি ভাবিয়ে থাকে, তেন্তে ফল বিষময় হোৱাৰো সম্ভাৱনা নথকা নহয়।

এই প্ৰবন্ধটোত মই বিশেষকৈ আধুনিক কবি-পাঠকৰ সম্পৰ্কৰ কথাহে কব বিচাৰিছো।

বিগত কিছুদিনৰ পৰা মই সুযোগ সুবিধা পালেই বিজ্ঞজনৰ পৰা আধুনিক কবিতা সম্পৰ্কে কথা উলিয়াবৰ চেষ্টা কৰি আহিছো। কিন্তু বহুজনৰে দেখোন একেটাই কথা-কবিতাবোৰ তেওঁলোকে হেনো বুজি নাপায়। সেইবাবেই নপঢ়ে। হায়! তেন্তে কি হ'ব সেই সৃষ্টিৰ ভবিষ্যত? ভুল ক'ত? পাঠকৰ নে স্ৰষ্টাৰ?

কিছুদিন আগতে মই সম্পাদনা কৰা আলোচনী এখনত প্ৰকাশৰ বাবে কবিতা এটি আহিছিল। ২০ শাৰীমানৰ কবিতা। শব্দবোৰ মোৰ বোধগম্য হলেও কবিতাটোৰ অৰ্থ কিন্তু উলিয়াব নোৱাৰিলো। প্ৰথম কেইটিমান শাৰী শ্ৰদ্ধাৰ পাঠকৰ হাতত বিচাৰৰ বাবে তুলি দিলো....

"নীলা ৰ'দ
সেউজীয়া আকাশ
আৰু মই...
অদ্বিতীয় মানুহ
হিংস্ৰ মন
বগা মৃদু বতাহ
আৰু মই......"

এনেকুৱা বহু কবিতাৰ অৰ্থ বিচাৰি বিচাৰি প্ৰায়েই মূৰটো গৰম হৈ যায়। তথাপিও কিছু অৰ্থই ধৰা নিদিয়ে। সেউজীয়া আকাশ আৰু বগা মৃদু বতাহৰ কথা কেৱল কবিয়েহে জানে। এয়াই সঁচা নে? বোধহয় সঁচা, কাৰণ এনে ধৰণৰ হাজাৰ-বিজাৰ কবিতা আজিকালি কাকতে-পত্ৰই, আলোচনী ইত্যাদিত ওলাই থাকে। সম্পাদনা কৰ্ময়ো চাগে কবিৰ ওপৰতে তৰখা বাখিয়েই প্ৰকাশ কৰি যায়।

প্ৰকৃত ৰহস্য ভেদ কৰিবলৈ মই উক্ত কবিতাৰ কবিকেই লগ কৰিলো। মোৰ প্ৰশ্নৰ বিপৰীতে তেওঁৰ উত্তৰ আছিল এনেকুৱা...

১। আপোনাৰ মনত বাৰু উক্ত চিত্ৰবোৰ কেনেকৈ আহিল?

উত্তৰ ঃ আহে আকৌ! আচলতে এই চিত্ৰবোৰ গোটাবৰ বাবে আমি বহু কষ্ট কৰিব লগা হয়।

২। কবিতাটোৰ অৰ্থ বুজাই কব নেকি?

উত্তৰ ঃ ইমান সহজ কবিতাটোৰ অৰ্থও বুজাই কব লাগেনে?

৩। মই হলে একো বুজি পোৱা নাই।

উত্তৰ ঃ চেষ্টা কৰি চাওক। চেষ্টাৰ অসাধ্য একো নাই।

৪। মই নোৱাৰিম। বহু চেষ্টা কৰিলো। অনুগ্ৰহ কৰি আপুনিয়েই কৈ দিয়ক ....

উত্তৰ ঃ আপোনাৰ দৰে সম্পাদক মই প্ৰথমবাৰৰ বাবে দেখিছো। আচলতে সম্পাদক হ'লে ভাষাটোৰ ওপৰত যথেষ্ট জ্ঞান থকা প্ৰয়োজন। আশাকৰো এনেকুৱা ধৰণৰ প্ৰশ্ন সুধি ভৱিষ্যতে আপুনি মোক আমনি নকৰিব। এনেকুৱা কত কবিতা কত কিমান আলোচনী, বাতৰি-কাকতত প্ৰকাশ কৰিলো, কিন্তু কোনো সম্পাদকে মোক অৰ্থ সোধা নাই।

৫। অনুগ্ৰহ কৰি অৰ্থটো কৈ দিলে ভাল হয়। নহ'লে মই প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰিম।

উত্তৰ ঃ চাওক কবিতাটোত মই নীলা ৰং, সেউজীয়া আকাশ আৰু মোৰ কথা লিখিলো। তাৰ পাছত জোৰ দিবৰ বাবে পুনৰ মোৰ কথা অলপ বেলেগ ধৰণেৰে লিখিছো।

কবি বস্তা-চিন্তা পৰি গ'ল। আৰু মোৰো অৰ্থ শুনি তেল-পানী দিব লগা অৱস্থা! বাপৰে! কি আচৰিত অৰ্থ দেখোন। কবিৰ অৱস্থাটো চাই মই আৰু দুনাই প্ৰশ্ন কৰাৰ সাহস গোটাব নোৱাৰিলো। আকৌ প্ৰশ্ন কৰিলে হয়তোবা পুলিচ আৰু ডাক্তৰ দুয়োটাৰে প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে। সেয়েহে লাহেকৈ মই কবিক অৰ্থটো এতিয়াহে বুজি পালো বুলি ক'লো যদিও আচলতে একোৱেই বুজি নাপালো। চাগে কবিতাটোৰ দ্বাৰা কি বুজাব বিচাৰিছে কবিয়ে নিজেই নাজানে।

সঁচা অৰ্থত কবলৈ গ'লে কেইজনমান স্বনামধন্য কবিক বাদ দি বাকী সকলেৰে এতিয়া নিগনিৰ দৌৰত দৌৰিছে। পাঠকৰ কথা নাভাবি বাকী সকলোৰে এতিয়া যিমান পাৰে সিমান টানকৈ লিখাত ব্যস্ত হৈ পৰিছে। যদি পাঠকে সহজে বুজি নাপায়, তেন্তে পঢ়িবই বা কিয়? ফলত সৃষ্টিৰ লক্ষ্য বিচ্যুতি ঘটিছে, দোকানখনলৈ গৈ বুজি পোৱা কবিতাপুথিখন যাচনি কৰিবলৈ পাঠকে চাৰি-পাঁচ ঘণ্টা ব্যয় কৰিব লগা হৈছে। ফলত সেই সৃষ্টিৰ সমাদৰ কমি গৈছে। আনকি কোনো-কোনোৱে এনে মূৰ্খামিৰ ফল যোগ্যজনেও ভুগিব লগা হৈছে। আকৌ লগতে ভুলকিয়াওঁ যে সকলোৱে বুজি পালেই যেনিবা, তথাপিও ভাল কবিতা নহ'ব পাৰে। কাৰণ সামাজিক দায়বদ্ধতা অবিহনে কোনো শিল্পক ভাল আখ্যা দিব নোৱাৰি। বৰ্তমান কবিতা বুলিলে ছন্দ নিমিলে। তথাপিও কবিতাৰ লক্ষ্য একেই আছে। কিন্তু পাঠকক সহজে চুই যাব পাৰিছেনে? চাওঁ আহক দুটি ভিন্ন ৰকমৰ কবিতালৈ....

১। কোন কাৰ জগতৰ, কোন কাৰ মৰমৰ
চকুৰ চিনাকী দুদিনৰ
সসীমৰ ৰূপ তৃষ্ণা অসীমত বুৰ যাব
যদি গলে জৰী মৰমৰ....

২। সকলো ধোঁৱা হ'ব মোৰ বাবে
চিনি নাপাম কাকোকে
পাহৰি যাম আনকি মোৰ প্ৰিয়াক
যিদিনা জ্বলিব শ্মশানত একুৰা জুই।

পাঠক হিচাপে আপুনি বাৰু কোন শ্ৰেণীৰ কবিতাক আদৰি ল'ব? আনকি ৫০-৬০ বছৰৰ পাছতো ছন্দ মিলোৱা কবিতাটো মনত ৰৈ যোৱাটোৱে স্বাভাবিক। তেনেক্ষেত্ৰত এইটো পৰিস্ফুট হয় যে সৃষ্টিৰ লক্ষ্য এক হলেও প্ৰকাশৰ ধৰণৰ কাৰণে কোনোবাটো দীৰ্ঘজীৱী নহয়। বৰ্তমান সময়ত ছন্দ মিলাবৰ প্ৰয়োজন নোহোৱা বাবে কবিৰ সংখ্যা বাঢ়িছে, পাঠকৰ মাজত এনেকুৱা গুজৱ উঠিছে, কথাটো একেবাৰে নোহোৱা নহয়। হয়তো সকলো কবিয়েই কবি নহয়, কিন্তু কাক বৰ্জন কৰিব, নিশ্চয় অসম্ভৱ। তথাপি এটা কথা কব পাৰো..... ভাষাৰ পৰিমাৰ্জিত ৰূপ বহন কৰি জনমানসৰ উন্নতি সাধিব পৰা কবিতাৰ খাবাৰে লিখা যিকোনো লিখনিয়ে কবিতা। গতিকে এইখিনিৰে পৰা এটা কথা স্পষ্ট হ'ল যে উত্তৰ-আধুনিকতাৰ চোলা পাঠকতকে স্ৰষ্টাইহে বেছিকৈ পিন্ধিছে, তেওঁলোকে এটা বোধ এৰি দিছে, জগতখন ধুৱলী-কুঁৱলী হৈছে, এনেকুৱা পৰিবেশতে পাঠকে স্ৰষ্টাক আদৰি লৈছে। এসময়ত ধোঁৱা আঁতৰি গৈছে, বতৰ স্বচ্ছকাল হৈছে, আকৌ স্ৰষ্টাক দলি মাৰি দিছে। অপ্ৰিয় হলেও সত্য যে এনেকৈয়ে বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন পাঠকৰ মাজত বোধভ্ৰষ্ট কৰি কিছুসংখ্যক লিখা মানুহ জীয়াই আছে। অন্ততঃ ১০০০ জনৰ ভিতৰত ২০০ জন এনেকুৱা লিখক ওলাব। গতিকে পাঠকে অবক্ষমান সচেতন হৈ এনে শ্ৰেণীৰ লিখকক বৰ্জন কৰা দৰকাৰ।

লিখা মানেই ভাষাৰ সাধনা নহয়, এক্ষেত্ৰে কোনো নাট্যগোষ্ঠী, থিয়েটাৰ খোলা মানেই সংস্কৃতিৰ পূজা নহয়। বৰঞ্চ যদি নিজৰ মুনাফাটোহে চৰম লক্ষ্য হয়, তেনেহলে এইবোৰে হয়তো বিপজ্জনক পৰিৱেশহে সৃষ্টি কৰিব পাৰে। পৰিৱেশে পাঠকক গঢ় দিব পাৰে, পূৰ্বৰ পৰা আধুনিক হবলৈ শিকাব পাৰে, কিন্তু সম্পূৰ্ণ ব্যক্তিত্ব ওৰফাই পেলাব নোৱাৰে। গতিকে এটি কথা স্পষ্ট যে

এখন বেয়া কিতাপ বা এখন বেয়া নাটকে পাঠকক সাময়িকভাবে উত্তেজিত কৰি বেয়া কামত লিপ্ত কৰাব পাৰে। এইটোকো স্বীকাৰ নকৰি নোৱাৰি যে ভাল-বেয়া দৰ্শক-পাঠক-শ্ৰোতাৰ মনৰ ওপৰতো কিছু পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে।

কিছুদিন আগৰেপৰাই শুনি আহিছো আজিকালি প্ৰতিজনেই লিখক, সাহিত্যিক, নাট্যকাৰ ইত্যাদি। সঁচানে? মূৰটোক চেপি চেপি কলমৰ আগেৰে কিবা এটা উলিয়লে লেখা হয়নে? পাঠকৰ মাজৰ এই গুজৱটো একেবাৰে নোহোৱা নহয়। বিভিন্ন কাকত-আলোচনীৰ সম্পাদকীয় মেজবোৰ, বিভিন্ন মনোৰঞ্জনধৰ্মী চেনেলৰ Writing Deskবোৰ চালে মোৰো এনেকুৱাই যেন অনুভৱ হয়। তথাপিও কিন্তু সৃষ্টিবোৰৰ মাণদণ্ড বঢ়া নাই, বৰং ক্ষেত্ৰবিশেষে কমিছেহে। এই প্ৰবন্ধটোৰ অত্যাধিক দৈৰ্ঘ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বিষয়বস্তু মূলতঃ কবিতাতেই সীমাবদ্ধ কৰা হৈছে। তথাপিও এটা কথা কোৱা নিশ্চয় সমীচিন হ'ব, যিহেতু সৃষ্টিৰ আলমতেই প্ৰবন্ধটো গঢ় লৈ উঠিছে। যোৱা বছৰটোত অতিকমেও বিশখনকৈ অসমীয়া চিনেমা মুক্তি পালে। কিন্তু কোনো এখনেই হিট নহ'ল। হিট নোহোৱাৰ সমস্ত দোষ পৰিচালক-প্ৰযোজকে দৰ্শক আৰু চিনেমা হলৰ মালিককে দিলে। এবাৰো তেওঁলোকে ভাবি নাচালে যে তেওঁলোকৰ চিনেমাখনত হিট হ'বৰ বাবে উপুক্ত মচলা আছিলনে? ইয়াৰ মাজৰে দুই-এজন আকৌ চিনেমাৰ মছলা সম্পৰ্কত নতুন নতুন ধাৰণা আগবঢ়ালে। সেই মছলা তেওঁলোকৰ চিনেমাখনত আছিল, কিন্তু দৰ্শকে হেনো আঁকোৱালি নল'লে। অসমীয়া দৰ্শকৰ হেনো অসমীয়া চেণ্টি নাই!!! আনকি দৰ্শকক মছলাৰ কথা জনাবৰ বাবে তেওঁলোকে হ'ৰ্ডিং-পোষ্টাৰত এনেকুৱা ধৰণে লিখিও দিছিল— "পোন প্ৰথমবাৰৰ বাবে অসমীয়া চিনেমাত চুম্বনৰ দৃশ্য", "পোনপ্ৰথমবাৰৰ বাবে অসমীয়া চিনেমাত সাগৰৰ তীৰত ৰোমাঞ্চ" ইত্যাদি ধৰণৰ।

এইবোৰ কৰবাত মছলা হ'ব পাৰে নেকি? স্ৰষ্টাই ভবাৰ নিচিনাকৈ আজি অসমৰ দৰ্শক ইমানো পিছ পৰি আছেনে? গতিকে এইখিনিতে আকৌ স্পষ্ট হ'ল যে দৰ্শকতকৈ স্ৰষ্টাইহে বৰ্তমান উত্তৰ-আধুনিকতাবাদৰ চোলা বেছিকৈ পিন্ধিছে। মচলাৰ প্ৰকৃত সংজ্ঞা বিচাৰি নাপাই তেওঁলোকে জোৰকৈ চিনেমাখনত কিবা-কিবি ভৰাইছে, যাৰ ফলত চুপাৰ-ডুপাৰ ফ্লপ হৈছে। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিবই লাগিব যে যুগ সাপেক্ষ মচলাৰ ধাৰণাটো কিন্তু বাংলা, মাৰাঠী, হিন্দী বা আন ভাষাৰ চলচিত্ৰ উদ্যোগবোৰতো সুস্পষ্ট নহয়।

বৰ্তমান ডিজিটেল মিডিয়াৰ যুগ। তথাপিও মানুহৰ আৱেগ-অনুভূতিক বছৰ বছৰ ধৰি বহন কৰি অহা বাবে প্ৰিন্ট মিডিয়াও নচলাকৈ থকা নাই। মুঠতে এইটো যুগত সমাজৰ অতি কমেও ৫০ শতাংশ শিক্ষিত মানুহে নিজৰ নামটো কেনেকৈ কোনোবা কাকত-আলোচনী, টি.ভি. ইত্যাদিত উলিয়াব পাৰে তাকে লৈ ব্যস্ত হৈ পৰা দেখা গৈছে। সেইকাৰণে হয়তোবা বিভিন্ন বৃত্তিৰ পৰা বহু লোকে গল্পকাৰ, নাট্যকাৰ, কবি, প্ৰবন্ধকাৰ, চিত্ৰ-নাট্যকাৰ, চিত্ৰ-পৰিচালক হ'বলৈ ধাপলি মেলিছে। আনকি কোনো-কোনোৱে চাকৰি জীৱনৰ পৰা অবসৰ লৈও উপৰোক্ত Tag(যিহেতু এইবোৰ কিছু সংখ্যকৰ বাবে হৈ পৰে এক সুকীয়া পৰিচয়ৰ আহিলা)বোৰ লগাবলৈ চেষ্টা কৰা দেখা গৈছে যাৰ পঢ়া-জীৱন বা চাকৰি জীৱনত এইবোৰ বৃত্তিৰ লগত কোনো লিংকেই নাছিল। গতিকে প্ৰশ্ন আহে, ইমানেই সহজনে এইবোৰ বৃত্তি? শিকিবলগীয়া বস্তু এইবোৰ বৃত্তিত নায়েই নেকি? নিশ্চয় নহয়। কিন্তু তেওঁলোকেওতো কিবা এটা বনাব। হয় কবিতাৰ কিতাপ বনাব, নহলে চিনেমা বনাব, ইত্যাদি ইত্যাদি.....কাৰণ, পইচা থাকিলেই বৰ্তমানৰ যুগটোত এখন কিতাপ লিখা বা এখন চিনেমা নিৰ্মাণ কৰা কোনো কাম হ'ব নোৱাৰে। কাম হ'ব তেতিয়াহে, যেতিয়া সেই সৃষ্টি সৰহসংখ্যক পাঠক বা দৰ্শকৰ দ্বাৰা ভাল বুলি বিবেচিত হয়।

যি কি নহওক, বৰ্তমানৰ সমাজখন হাজাৰ-বিজাৰ সৃষ্টিশীল লোকেৰে যে ভৰি পৰিছে, সেইটো খাটাং। কোনোবা লিখকে (মই নামটো পাহৰিলো) গুজৱ কৰি কোৱাৰ নিচিনাকৈ বৰ্তমান হেনো পটুৱৈতকৈ কবিৰ সংখ্যাহে বাঢ়িছে। কথাটো কিমান দূৰ সঁচা মই ক'ব নোৱাৰিম, অ' অৱশ্যে এইটো কথা নিশ্চয় ক'ব পাৰিম যে বৰ্তমানৰ মাৰ্কেটখনত কিন্তু হাজাৰ-বিজাৰ বহুৰঙী Product ওলাইছে।

প্ৰতিটো সৃষ্টিৰেই প্ৰাৰম্ভিক বীজ লেখকৰ কলমতেই সঞ্চাৰিত হয় আৰু সেয়েহে লেখকে আৰু পাঠক-দৰ্শক-শ্ৰোতাৰ যোগসূত্ৰডালেৰে প্ৰবন্ধটি শেষ কৰাটো উপযুক্ত হ'ব।

পূৰ্বৰ লিখনিৰ পৰা এইটো কথা সুস্পষ্ট যে ইমান সংখ্যক লেখকৰ মাজৰ পৰা ভাল লিখকজন বিচাৰি উলিয়াবলৈ নিশ্চয় প্ৰতিজন লোকেই অসমৰ্থ হ'ব। গতিকে আপুনি যিজন লিখকৰ লিখনি পঢ়ি ভাল পায়, ভাষা যদি পৰিমাৰ্জিত আৰু সামাজিক দায়বদ্ধতা যদি লিখনিত প্ৰকট হয়, তেন্তে তেৱেঁই আপোনাৰ বাবে শ্ৰেষ্ঠ লিখক।

অধিকসংখ্যক ক্ষেত্ৰতেই আজি দেখিছো স্ৰষ্টাতকৈ পাঠক বেছি চিৰিয়াছ, ই হয়তো যুগৰে শুভ লক্ষণ। এয়াই স্ৰষ্টাক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিব। শেষত স্বামী বিবেকান্দই কোৱাৰ দৰে কওঁ- "ভাল লিখিলেই লিখক নহয়, ভাষাক সঠিক ৰূপ প্ৰদান কৰি জনজীৱনৰ কল্যান সাধিব পৰা প্ৰতিটো লিখনিয়েই লেখা, আৰু আঁৰত থকা মানুহজন হ'ল লেখক"।

(শ্ৰী ভট্টাচাৰ্য ৰসায়ন বিজ্ঞান বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দশম ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

किशोरावस्था की पारिवारिक व शैक्षणिक समस्याएँ

डॉ॰ हितेश शर्मा

किशोरावस्था को आँधी और तूफान की अवस्था कहा जा सकता है। एक किशोर अत्यधिक तनाव और प्रतिबल का अनुभव करता है। पारिवारिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, शैक्षणिक, आर्थिक आदि क्षेत्रों में जब किशोर बने बनाये प्रतिमान तोड़ता है और अपनी इच्छा की पूर्ति करना चाहता है तो वे संस्थाएँ दीवार बनकर खड़ी हो जाती हैं। इससे असन्तुष्ट किशोर कभी शांतिपूर्ण अहिंसक साधनों का प्रयोग कर अपनी लक्ष्य पूर्ति करता है, तो कभी हिंसक साधनों से। दोनों ही साधन उसके तनाव को अभिव्यक्ति प्रदान करते हैं।

आज का युग एक प्रतिस्पर्द्धा का युग माना जाता है, अतः किशोरावस्था में प्रवेश के साथ ही किशोरों के लिए भविष्य से संबंधित विभिन्न समस्याएँ जैसे शिक्षा, रोजगार का चयन आदि उसे घेर लेती हैं। वर्तमान में किशोर सबसे अधिक शिक्षा संबंधी तनाव से घिरा रहता है, शिक्षा में बढ़ती प्रतियोगिता उसे तनाव की ओर ले जाती है। आज का किशोर अपना मानसिक सन्तुलन खोता जा रहा है। वह खींचा-खींचा सा रहता है, बदमिज़ाज होता है और काम नहीं करता है, जिसकी उससे आशा की जाती है। माता-पिता बच्चों से अच्छे परिणामों की आशा करते हैं जिसकी वजह से बच्चा पढ़ाई के प्रति तनावग्रस्त हो जाता है। शैक्षणिक संस्थाओं का बढ़ता हुआ पढ़ाई का बोझ किशोरों में ज्यादा तनाव पैदा करता है- बढ़ती हुई प्रतिस्पर्द्धा व प्रतियोगिता, किशोरों पर बढ़ता माता-पिता का दबाव उन्हें तनाव की ओर ले जाता है और कहीं-कहीं यह तनाव आत्महत्या जैसे अपराधों को जन्म दे रहा है, जो सामाजिक संरचना को शिथिल कर रहा है। परीक्षा में असफल होने पर बच्चा ऐसे कदम उठाता है। एक ओर उसमें शारीरिक परिवर्तन होते हैं, दूसरी ओर उसके सामाजिक व्यवहार में परिवर्तन आता है। किशोर न स्वयं को समझ पाता है और न अपने पर्यावरण को। यही कारण है कि वह कभी-कभी भटक जाता है। किशोरों का तनाव समाज के सम्पूर्ण ढाँचे को प्रभावित करता है क्योंकि किशोर समाज का एक महत्वपूर्ण अंग है।

किशोरावस्था को सुचारू रूप से व्यतीत करने के लिए यह आवश्यक है कि बालक को किशोरावस्था के लिए पहले से तैयार किया जाये ताकि वह अपनी सामाजिक भूमिकाओं को निभा सके। प्रथम महायुद्ध के पश्चात् किशोरावस्था पर कई शोध कार्य हुए एवं कालांतर में इनके प्रकाशन में लगातार बढ़ोत्तरी होने लगी है। पिछले कई वर्षों से किशोरावस्था से संबंधित समस्याएँ जैसे व्यवसाय, आर्थिक दशा, केरियर, विवाह आदि से संबंधित शोध हुए हैं। अध्ययन के परिणाम यह दर्शाते हैं कि लड़कियों को पारिवारिक कार्य में अधिक हाथ बटाना पड़ता है इसलिए वे एक निश्चित दिनचर्या का पालन नहीं कर पाती हैं। उनके लिए पढ़ाई और घर के काम साथ-साथ चलते हैं, इसलिए शायद लड़कियों में तनाव अधिक होता है। 1970 में टी. वी. माथुर के द्वारा किशोरों में निराशा के कारणों का पता लगाने के लिए किए गए एक अध्ययन से यह ज्ञात हुआ कि किशोरों में निराशा के कारण मुख्य रूप से घर, स्वास्थ्य, व्यक्तिगत, सामाजिक एवं आर्थिक क्षेत्रों के थे। निराशा के मुख्य कारण स्वास्थ्य एवं आर्थिक समस्याएँ थीं। 1971 में आर. एस. मुले के मुख्य निष्कर्ष थे कि नगरीय बालक ग्रामीण बालकों की अपेक्षा ज्यादा समस्याएँ लिए हुए थे। किशोरियों की समस्याओं का सामाजिक एवं आर्थिक स्तर से बहुत अधिक संबंध था।

सर्वाधिक किशोरों ने यह विचार व्यक्त किए हैं कि परिवार द्वारा उन्हें महत्वपूर्ण समझा जाये। परिजनों द्वारा उनकी समयानुकूल प्रशंसा की जाये। उनके अच्छे कार्यों के प्रति रूचि, उत्साह तथा उनके कार्यों में सहभागी होकर उन्हें समय पर प्रोत्साहन दिया जाये। ऐसे भी किशोर हैं जो स्वतंत्र घूमना फिरना चाहते हैं। अतः परिवारवालों द्वारा

समय पर जब उन्हें इन सब कार्यों से रोका जाता है तो वे ज्यादा तनाव में आ जाते हैं। किशोर सबसे अधिक तनाव में तब आता है जब उसे स्वतंत्रता नहीं दी जाती है। अध्ययन से यह भी ज्ञात हुआ कि परिवार के सदस्य अपनी संतान के विकसित विवेक पर विश्वास नहीं करते हैं अत: वे उनकी हर बात पर अपना आधिपत्य जमाते हैं। इस आधिपत्य से किशोर चिन्तित, चिढ़चिढ़े हो जाते हैं। ऐसी स्थिति में किशोर अभिभावकों को प्रगतिशील नहीं मानते हैं, उनकी बातों को अनसुनी करते हैं। इस तरह का व्यवहार उनके तनाव को और बढ़ाता है। किशोर तब भी क्रोध में आता है, जब उसे चिढ़ाया जाता है, उसका उपहास किया जाता है, उसकी आलोचना की जाती है या उसे उपदेश दिया जाता है। जब वह समझता है कि माता-पिता और शिक्षक उसके साथ या उसके दोस्तों के साथ अनुचित बर्ताव कर रहे हैं या उन्हें अनुचित रूप से दण्ड दे रहे हैं, जब वे सुविधाएँ जिन्हें वह उचित समझता है, उससे छीन ली जाती हैं, जब उसके साथ बालक जैसा बर्ताव किया जाता है, जब उससे जबर्दस्ती कुछ कराया जाता है अथवा जब लोग उस पर शासन जमाते हैं और उससे तीखी बातें करते हैं। किशोरों का भविष्य उनके अध्यापकों पर निर्भर करता है। जब तक किशोरों के अपने अध्यापकों से सम्बन्ध अच्छे नहीं होंगे, वह उचित शिक्षा प्राप्त नहीं कर सकता। अध्यापक ही विद्यार्थी के मार्गदर्शन का कार्य करता है। अध्यापक के अपने विद्यार्थी से अच्छे संबंध ही उसके भविष्य का निर्माण कर सकते हैं।

अध्ययन के प्रति छात्रों में रूचि तभी विकसित हो सकती है जबकि विद्यालय और पढ़ाई में छात्र नीरसता की अपेक्षा आनन्द अनुभव करें। स्कूल का अनाकर्षक वातावरण, अध्यापक की सत्तावादिता और पारिवारिक-आर्थिक कठिनाइयाँ छात्रों के लिये अध्ययन को एक समस्या बना देती है। ये परिस्थितियाँ किशोर के लक्ष्य से उसे भटका देती हैं। इस प्रकार आज का किशोर ऐसी शिक्षा पाना चाहता है जिसमें उसे कठिनाइयाँ न हो, उसे स्वतंत्रता प्राप्त हो तथा किशोर चाहता है कि शिक्षण संस्था व अध्यापक समय समय पर उनका मार्गदर्शन करें। सही मार्गदर्शन व विद्यालय का वातावरण व्यवस्थित होने से ही किशोर का भविष्य सही मार्ग पर होगा। सामान्य वर्ग के किशोरों में अपने भविष्य के प्रति अधिक चिंता होती है क्योंकि अधिक अंक लाने पर भी उसे नौकरी नहीं मिल पाती क्योंकि आरक्षण का लाभ अ. जाति व जनजाति के छात्रों को मिलता है। अध्ययन से ज्ञात हुआ है कि किशोरावस्था में क्रोध उभारने वाली स्थितियां अधिकांश सामाजिक होती है।

निम्न आर्थिक स्तर भी किशोरावस्था की एक महत्वपूर्ण समस्या है। सामान्यत: जो उच्च वर्ग के होते हैं, वे बालकों की हर इच्छा पूर्ण कर सकते हैं, जबकि जिन किशोरों के माता-पिता निम्न आर्थिक स्तर के होते हैं, वह अपने बच्चों की आवश्यकताओं को पूरा नहीं करा पाते हैं। वे सभी साधन उन्हें उपलब्ध नहीं करा पाते हैं जो कि उनकी सृजनशीलता के सहायक हैं। इस प्रकार निम्न आर्थिक स्तर की यह समस्या किशोर को तनाव से घेर देती है, जब वह अपने दोस्तों व रिश्तेदारों के बच्चों को देखता है तो उसमें भी सभी वस्तुएँ जो उसके दोस्तों या सगे संबंधियों के पास हैं, पाने की इच्छा करता है, पर जब उसकी आवश्यकताओं की पूर्ति नहीं हो पाती है तो वह तनाव से घिर जाता है, अपने भाग्य को कोसता रहता है। परिवारजनों द्वारा किशोरों के साथ काफी अच्छा व्यवहार किया जाता है, फिर भी उदासी के काल में अधिकांश किशोर अकेले रहना पसंद करते हैं। निष्कर्ष यह है कि जब परिवार उनकी उदासी को जन्म देता है, तब वे परिवार में अधिक समय बिताना नहीं चाहते हैं। परिवार वाले किशोरों को समझने की कोशिश नहीं करते तथा वे चाहते हैं कि वे अपने पैरों पर खड़े हों, आत्मनिर्भर बन जायें, परिवार का नाम उज्ज्वल करें, घरवालों की इच्छानुसार चलें, हर काम पूछकर करें, साथ ही वे अधिक अध्ययन भी करें। सभी कार्य संभव नहीं हो सकते अत: वे चाहते हैं कि परिवार के जन उनको समझने की कोशिश करें, उनसे नाराज न हों। यह आवश्यक है कि बालक को किशोरावस्था के लिए पहले से तैयार किया जाये ताकि वह अपनी सामाजिक भूमिकाओं को निभा सके।

किशोरवस्था समुद्र में उत्पन्न ज्वार भाटे के समान है। किशोरावस्था किशोरों के जीवन में कई उमंग, नये उल्लास, नयी इच्छाओं तथा नयी प्रेरणाओं को उत्पन्न करती है। किशोरावस्था में मन बाहरी दुनिया के अनुभवों के प्रति अधिक संवेदनशील होता इसलिये जरा-सी खरोच भी गहरी उदासी और तनाव को जन्म देती है। आधुनिक समाज में किशोरों को विशेष महत्व प्रदान किया जाना चाहिए।

किशोरावस्था में मन विभिन्न प्रकार के प्रभावों का एक सम्मिश्रण होता है जिसे समझना कठिन होता है। किशोरावस्था में मन गीली मिट्टी के समान होता है। एक कुम्हार गीली मिट्टी को भिन्न-भिन्न रूप प्रदान करने के पश्चात् उसे आग में तपाता है। गीली मिट्टी में किसी भी प्रकार का परिवर्तन किया जा सकता है लेकिन यदि यह कटोर हो गई तो इसका रूप स्थिर हो जाएगा। उसी प्रकार किशोर बालक है तब तक उसमें कोई परिवर्तन किया जा सकता है, लेकिन किशोर होने पर वह सूखी मिट्टी की तरह हो जाता है अर्थात् एक परिपक्व आकृति लेने के बाद उसमें कोई भी परिवर्तन करना मुश्किल होता है इसी नियम के आधार पर किशोरावस्था में मन को कोमलता से कठोरता में परिवर्तित होने से पूर्व उसे सही मार्गदर्शन, कुम्हार जैसे सही हाथों की देखभाल की अति आवश्यकता होती है।

किशोरों की समस्याओं की दूर करने के लिए हमें क्या-क्या करना चाहिए-

१. किशोरों के साथ सौहार्दपूर्ण व्यवहार किया जाना चाहिए।

२. किशोरों में आत्मविश्वास का अनुभव कराना चाहिए तथा कर्म के लिये प्रोत्साहित करते रहना चाहिए।

३. योग्यताओं को दबा देने से किशोरों का विकास रूक जाता है अत: योग्यताओं को मान्यता देनी चाहिए।

४. किशोरों का समुचित विकास करने के लिये उन्हें घर तक ही सीमित नहीं रखना चाहिए उन्हें बाहरी दुनिया से भी अवगत कराना चाहिए।

५. माता-पिता को चाहिए कि वह अपने किशोर बच्चे की तुलना अन्य किशोर से न करें।

६. किशोरों की समस्याओं को जानकर उनका उचित निराकरण कर उनकी सहायता करनी चाहिए।

७. माता-पिता द्वारा किशोरों से प्रेमपूर्वक तथा मित्रता पूर्वक व्यवहार करना चाहिए। जिससे कि वह अपने आपको उपेक्षित महसूस न करें।

८. किशोरों को उनकी गलतियों के लिये दण्डित न करते हुए प्रेमपूर्वक उनकी गलतियों का एहसास करा कर गलतिया न करने के लिये प्रेरित करना चाहिए।

९. किशोरों की संगति पर विशेष ध्यान दिया जाना चाहिए।

१०. किशोरों में आत्मनिर्भरता की भावना को जागृत करना चाहिए ताकि वे सुख:दुख, सफलता-असफलता, आशा-निराशा, हार-जीत को दृढ़ता के साथ सहन कर सके।

(डॉ॰ शर्मा शिक्षा विभाग के सहायक अध्यापक है)

শিশুর জীবন ধারণের অধিকার ও সার্বিক শিক্ষা

ড° সত্যসুন্দর ভট্টাচার্য

সকাল ৮-৩০-এর ইন্টারসিটি এক্সপ্রেস-এর একটি জনবহুল কামরায় পা রাখতেই জামার কোনায় একটা ছোট টান পড়ল, 'বাবু, দুটো টাকা দিননা, খুব খিদে পেয়েছে'। নিচে তাকাতেই একটা নিরাশ শিশুমুখ, নাক বেয়ে ফোঁটা ফোঁটা থকথকে আবর্জনাময় সর্দির উকি ঝুঁকি। ছেঁড়া জামা আর ভাষাহীন দুটো চোখ আবার বলল, 'দিন না দুটো টাকা, বাবু'। বিরক্তি সহকারে মানিব্যাগ হাতড়ে খুচরো পয়সা যা ছিল ওর হাতে দিয়ে বললাম, 'পালা, বজ্জাত'। বাড়ি থেকে কয়েকটি স্টেশন দুরে আমার অফিস, তাই তখন আমি পুরোদস্তুর ডেলি প্যাসেঞ্জার। সময়টা হলো ২০০৯-২০১০ আর যে ছবির বর্ননা দিলাম, সেটা ছিল অতি স্বাভাবিক যে কোন একটি দিনের ছবি। একরাশ ৮ থেকে ২৫ বছরের ছেলেমেয়ে বর্ধমান-রামপুরহাট লাইনের যেকোন ট্রেনে ভিক্ষার থলি নিয়ে দাপিয়ে বেড়াত। কেউ দুটো পাথর বাজিয়ে চটুল হিন্দি গান গাইত, কেউ বা আবার শিব, দূর্গা, কালী ঠাকুর সেজে ঘুরে বেড়াত আর কেউ কেউ কোনও ভনিতা ছাড়াই স্রেফ হাত পেতে দিত অগুনতি বাবু, দাদা, দিদি, মাসিমাদের সামনে। এরকমই একদিন অফিসের কাজে রামপুরহাট যেতে হয়েছিল। কাজ শেষ হতে রাত হয়ে যাওয়ায় বাড়ি ফেরার জন্য মধ্যরাত্রের কোণ ট্রেন ধরা ছাড়া আর কোনও উপায় ছিল না। অতএব আমি এবং আমার এক সহকর্মী রামপুরহাট স্টেশনে ৩নং প্লাটফর্মে বসে আছি ট্রেনের অপেক্ষায়। রাত তখন প্রায় ১২টা। ঐ লাইনের সর্বশেষ প্যাসেঞ্জার ট্রেনটি ক্লান্ত পদক্ষেপে কলকাতা থেকে এসে পৌছাল। গুটিকয়েক লোক ঘুমচোখে ট্রেন থেকে নেমে যে যার গন্তব্যের দিকে পা বাড়াল। আর এইসময় আচমকা কয়েকগুচ্ছ শিশু ও কিশোরের মিলিত কলরবের সুত্র লক্ষ্য করে পেছনের দিকে তাকাতেই একটি কামরায় সেইসব ভিক্ষুক শিশুদলের খোঁজ পেলাম। একটু পরেই ধোপদুরস্ত পোষাক পরিহিত দুজন মাঝবয়সী লোক ঐ কামরায় উঠতে কলরব হঠাৎ থেমে গেল। কৌতহল বশে আমি ও আমার সঙ্গী অন্ধকারে আর একটু কাছে গিয়ে এক অদ্ভুদ দৃশ্য দেখে স্তম্ভিত হয়ে গেলাম। দেখলাম ঐ লোকদুটির হাতে ভিখারী বাচ্চাগুলো নিঃশব্দে তাদের সারাদিনের রোজগার তুলে দিচ্ছে আর বদলে জুটছে হাফ পাউণ্ড পাঁউরুটি আর একটি ডেনড্রাইট এর টিউব। কিছুক্ষণ পর কাজ শেষ করে লোকদুটি কামরা থেকে নেমে দুলকি চালে ফ্লাইওভারের সিঁড়ি বেয়ে উধাও হয়ে গেল। আমরা দুজন হতবাক হয়ে চেয়ে রইলাম ওদের যাওয়ের পথে। একটু দুরে, রেলপুলিশের দপ্তর তখন সুখনিদ্রায় নিমজ্জিত। আরও কিছু পর বাচ্চাগুলি একে একে কামরা থেকে নেমে আরও গভীর অন্ধকারের দিকে হারিয়ে গেল।

এই ঘটনার সাক্ষী হওয়ার পর অনেক রাত আমার ঘুম হয়নি। আজও ঐ দৃশ্যাবলী আমাকে তাড়া দিয়ে যায়। এদের কে কি শিশুশ্রমিক বলা যেতে পারে? নাকি কেবলই একটি শোষনের ছবি। শিশু শ্রমের ব্যাখ্যা কি? এই প্রসঙ্গে আমাদের সংবিধানে ২৪ নং ধারা (Article 24) অনুযায়ী ১৪ বছর বা তার কম বয়সী শিশুদেরকে কোনও কারখানায় বা খনিতে বা কোনো রকম ঝুঁকিপূর্ণ কাজে নিযুক্ত করা যাবে না। আবার সংবিধানে ২৩ নং ধারা অনুযায়ী জোরপূর্বক মানুষকে ভিক্ষা পেশা অবলম্বন করতে বাধ্য করানো একটি শাস্তিমূলক অপরাধ। তাহলে কি রেলপুলিশ বা বৃহত্তর প্রশাসন এই ধরনের ব্যবস্থার প্রতি ঔদাসিন্য দেখিয়েই চলবে?

এছাড়াও, আমাদের দেশে The Child Labour Act, 1986 (Prohibition and Regulation) নামক একটি আইন আছে। সাংবিধানিক নির্দেশাবলিকে আরও একটু দৃঢ়তা প্রদানের উদ্দেশ্যে সম্ভবতঃ এই আইন প্রবর্তিত হয়েছিল। এখানে বলা হয়েছে যে কোনও শিশু, মানে যার বয়স ১৪ বছর পূর্ণ হয়নি, তাকে দিয়ে তালিকাভুক্ত কোনও কাজ করানো যাবেনা। এই তালিকা অর্থাৎ Schedule-এর দুটি ভাগ আছে—Part A ও Part B। দুটি ভাগেই কিছু শ্রমমূলক কাজের নাম নথিভুক্ত করা আছে। যেমন Part A-তে আছে রেলপথ যাত্রীদের খাবার সরবরাহ বা Catering-এর কাজ, রেলওয়ে সংক্রান্ত স্থাপত্যমূলক কাজ, প্লাস্টিক কারখানার, বা গ্যারেজের গাড়ি মেরামতের কাজ ইত্যাদি। Part B তে রয়েছে বিড়ি তৈরী, চামড়া পাকা করার কাজ, সাবান তৈরী, ইটভাঁটা (Brickyard), ছাদের টালির কাজ ইত্যাদি। ২০০৬ সালে এই আইনের সংশোধন হিসাবে গৃহকর্মের চাকর হিসাবে শিশুদের নিযুক্ত করা এবং হোটেল, ধাবা, Resort

বা যেকোন বিনোদনকেন্দ্রে শিশুদের শ্রমিক হিসেবে নিযুক্ত করাও বেআইনি বলে চিহ্নিত করা হয়েছে। এতদসত্ত্বেও শিশুশ্রম বা শিশুদের শোষণ বন্ধতো হয়ইনি বরং সারা দেশ জুড়ে তা বর্দ্ধিত হয়েছে। আসল কথা হলো, কজন সাধারণ নাগরিক দেশের সংবিধান বা এই সমস্ত গুরুত্বপূর্ণ আইন সম্পর্কে ওয়াকিবহাল? আমি অনেক উচ্চ শিক্ষা প্রতিষ্ঠানের বেশ কিছু শিক্ষক বা গবেষককে জিজ্ঞেস করে দেখেছি যে অনেকেই এইসব বিষয়ে কিছুই জানেন না এবং অনেকেই দম্ভ সহকারে বলেন যে এই নিয়ে চর্চা করা তাঁদের কাজ নয়। আর যাঁরা জানেন তাঁরা 'আমি প্রচুর কিছু জানি' এই গর্বেই গর্বিত হয়ে ক্ষান্ত দেন। তাহলে গড়পড়তা সাধারণ মানুষের কাছে আর কি বা আশা করা যায়?

ভারতীয় সংবিধানের ৪৫ নং ধারা অনুযায়ী দেশের সব নাগরিককে বিনামূল্যে শিক্ষালাভের অধিকার প্রদান করা রাষ্ট্রের দায়িত্ব। তার জন্য আইনও আছে। আছে 'সর্বশিক্ষা অভিযান', 'মিড ডে মিল স্কীম' ইত্যাদি প্রকল্প। কিন্তু যে সমস্ত শিশুদের নিয়ে এই লেখা আরম্ভ করেছিলাম তারা শিক্ষা তো দূরের কথা, নূন্যতম মান অনুযায়ী বেঁচে থাকার অধিকার থেকেও বঞ্চিত। ঐ সব শিশুরা প্রতিনিয়ত ডেনড্রাইট বা আঠার গন্ধ সেবন করতে করতে কয়েক বছরের মধ্যেই প্রাণ হারায় বলে শুনেছি। সত্যি কথা বলতে কি ইদানিং যখন মাঝে মাঝে কলকাতাগামী ট্রেনে উঠি, ঐ শিশুগুলিকে আর দেখতে পাই না।

সরকার বা রাষ্ট্রব্যবস্থা কিন্তু একই নিয়মে এগিয়ে চলেছে। বিগত দশকে দেশের নানা প্রান্তে প্রচুর বিদ্যালয়, IIT বা NIT জাতীয় প্রতিষ্ঠান খোলা হয়েছে। কাগজে, কলমে, শিক্ষার প্রসার ও মানোন্নয়নের লক্ষ্যে। এছাড়াও আগাছার মতো গজিয়ে উঠেছে বেসরকারী শিক্ষা প্রতিষ্ঠান। শিক্ষার মান কতটা উন্নত হচ্ছে জানিনা তবে উচ্চ শিক্ষা লাভের খরচ দিন দিন বেড়ে উঠেছে। তদপুরি সাধারণ মানুষ কতটা প্রকৃতভাবে শিক্ষা সচেতন, সেই সম্পর্কে সরকার বা রাষ্ট্রব্যবস্থা, কোনদিনও ভেবেছে বলে মনে হয় না। এই প্রসঙ্গে একটি ছোট মজার ঘটনা দিয়ে এই লেখা শেষ করব। একবার কলকাতা থেকে গৌহাটি যাচ্ছিলাম রেলপথে। বাতানুকুল কামরায় আমার সহযাত্রী একটি বয়স্ক দম্পতি ও গৌহাটি IIT পঠনরত এক ছাত্র। সবাই সবার সঙ্গে পরিচিত হওয়ার পর, শিক্ষা ব্যবস্থার ও কর্মসংস্থান নিয়ে আলাপচারিতা শুরু হলো। কথায় কথায় বয়স্ক ভদ্রলোক ছাত্রটিকে জিজ্ঞেস করলেন, IIT থেকে পাস করার পর কত টাকা মাইনের চাকরি পাওয়া যায়? ছেলেটি উত্তর দিলো 'এই গড়পড়তা বছর প্রতি ৭-৮ লাখ মাইনের পাওয়া যায়'। ভদ্রলোক চোখ বড় বড় করে বললেন, 'তোমার পড়াশুনার জন্য তোমার বাবা ইতিমধ্যে লাখ দশেক খরচ করে ফেলেছেন, আরও হয়তো খরচ হবে, তাহলে শেষমেশ কটাকার লাভ হলো?' একথা শুনে আমি ও ঐ ছাত্রটি একে অপরের দিকে হতভম্ব হয়ে চেয়ে রইলাম। শিক্ষার গুরুত্ব যদি এইভাবে মাপা হয় তাহলে কি হবে আইন প্রণয়ন করে? তাই মনে হয় সবার আগে প্রয়োজন শিক্ষালাভের প্রকৃত গুরুত্ব, মানবাধিকার, জীবিকার অধিকার ইত্যাদি সম্পর্কে মানুষকে সঠিকভাবে অবহিত করা। তারজন্য যদি রাষ্ট্র ব্যবস্থার গতিমুখ পরিবর্তন করতে হয় তাহলে সেটাই করা দরকার।

(লেখক ড° ভট্টাচার্য পরিবেশ বিজ্ঞান বিভাগের সহকারী অধ্যাপক)

Photo credit : Abhijit Kumar Baruah
(AKB Photography)

"It's no wonder that truth is stranger than fiction. Fiction has to make sense."

- Mark Twain

Fiction

ৰেখা চিত্ৰ

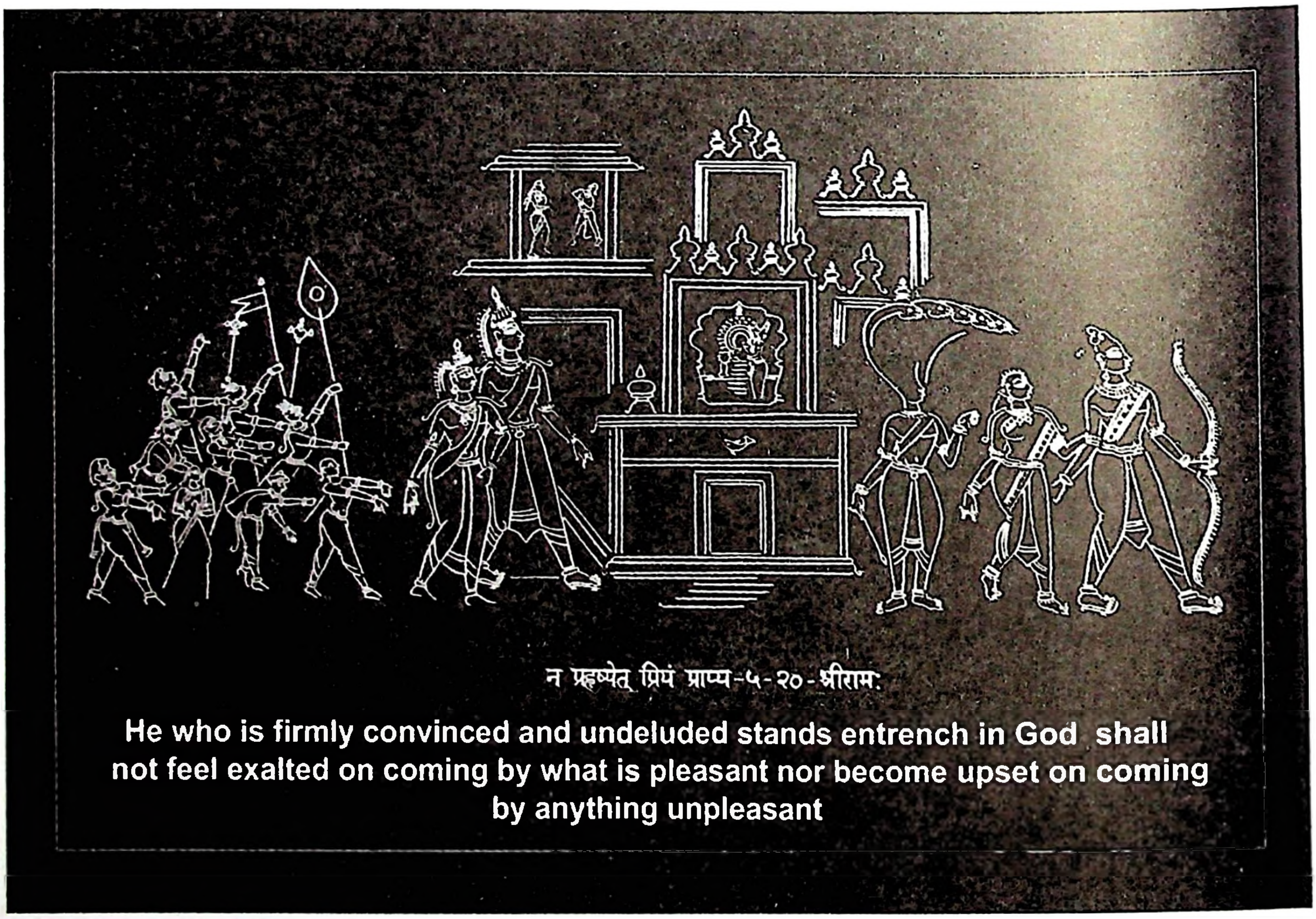

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Citizens

Origin : **Dr. Smriti Kumar Sinha**
Translation: **Ramlal Sinha**

At the election office

Shompens!! The faces of polling officer Kiran Taneja and me turned bone dry. We're reduced to a nervous wreck. The election office at Campbell Bay in the Great Nicobar Islands deputed us for poll duty at Shompen village. We battened down the hatches. Taking an electronic voting machine, the voter list, a diary and the like; we sat in a corner of the verandah, not knowing whether to laugh or cry. The word 'Shompens' sent our pulses racing. What haunted us was: would we at all come back? I'd rather have a secure life had I been a village vendor. I paid homage to Sri Sri Bhubaneswar Sadhuthakur, took out the sacred thread and chanted the Gayatri mantra.

"What are you afraid of? We'll be accompanied by a security personnel. Aside from this, the Shompens are a peace-loving tribe. Gone are the days when they killed strangers. They're civilized now," without even batting an eyelid, Braja Rajkumar, presiding officer, told us with a guarded smile, not to let betel nut-laden spittle make its exit.

Bespectacled and obese Braja Sir was in his mid-fifty. His bald head had a peripheral distribution of curly black and grey hair. Adventurous Braja Sir said: "We've read about the Shompens. None of us has seen them. Won't it be exciting to meet them, face to face?"

Taking votes of the Shompens! They've just started wearing clothes and eating cooked food. Still in the Stone Age! The state-of-the-art EVM is in stark contrast to them. Our elections! Panic-stricken though, I smiled wryly.

Kiran hails from Delhi, and I'm from Baromuni in Assam. We're central government employees, newly posted to Nicobar Islands. Kiran had an aura of wittiness and cracking jokes. Braja Sir's pledge of safety did assuage Kiran to an extent, but me. The restlessness of my eyes wouldn't have escaped viewers' notice.

Carrying poll materials, we left for a day trip to Shompen village in a gypsy through a heath astride the East-West Corridor. The highway looked like a lazy and gigantic python basking in sunshine. Besides me; Braja Sir, Kiran, sepoy Jitender with a machine gun hung from one of his shoulders and a driver, Mulugu, were aboard the vehicle. The tricolour atop the engine of the vehicle was telling us–fear not.

"I've seen the Onges, Jarwas, Sentinelese and the Nicobaris; but not the Shompens. I've read about them. I've been here many times in my twenty-year service," said Braja Sir, with hands stretched across the vehicle.

"In what respect do the Shompens differ from other tribes?" Kiran asked Braja Sir.

"While the Andamanis, Onges, Jarwas and the Sentinelese are Negros; the Nicobaris and the Shompens are Mongoloids."

"What's their population?" I asked him.

"Around two hundred, and is declining fast."

"Sir, we've to blame it on this highway," Mulugu said, "This highway is for development, but it's desecrated this virgin countryside."

"How's that?" Kiran asked him.

"Sir, I'm born and bred here. All these places were full of thick forest when we were kids. Where's that forest cover now? Rampant tree felling to construct this corridor is underway. Many landless have been given settlement on either side of this highway. The houses along the highway are of ex-army men and those away are of refugees from Bangladesh. They're given settlement in 1971. The primitive tribes continue to move to far-flung areas," the worried Mulugu said.

"The Jarwas and the Nicobaris are often seen in Campbell town," I joined them.

"Yes sir, they're civilized to an extent. They wear clothes, but their population is on the fall due to diseases and bad habits. They've got spoilt, and are out to spoil the Shompens too. Days aren't far when the Shompens will extinct. You know, they rarely give birth to babies?" Mulugu said.

"Do the Shompens also venture on to urban areas?"

"No, they don't. They're absolutely primitive. They wear barks of fig trees, get fire by hitting stones, hunt animals with spears and cut animal flesh with shells of mussels. Only a few years ago, they were taught how to cook food," Mulugu said.

"Who taught them?" I asked him.

"The government and the Adhim Janajati Unnati Samiti."

"Unnati Samiti?"

"Yeah, it's a cult here. You aren't au fait with the NGO because you're newcomers here."

"It's because of this *samiti* that we're going to take votes of the Shompens today," Braja Sir backed Mulugu.

"How can it be, Sir?"

"The *samiti* has been working overtime to make the Shompens civilized. The NGO has been busy teaching them cooking, clothing, reading and the like," Braja Sir went on saying till Kiran disrupted him, and said: "It's right. They're human beings too. They should have their share of modern civilization."

"One day, the *samiti* demanded that the Shompens should get all that other citizens of India are entitled to. They aren't beasts just because they stay in jungles. They're human beings too. They're also citizens of India. Is living in cities the only criterion to be a citizen? They should have the right to exercise franchise. Why haven't their names enrolled in the voter list? Then followed mammoth rallies, processions and so on," Braja Sir said.

"Interesting! What's next?" Kiran said while unscrewing the lid of the water bottle. "Anthropologists, ethnologists and some nature NGOs, on the other hand, are of the view that for some obscure reason, the Shompens have remained isolated from the rest of the world for ten thousand-odd years. They're still in the Stone Age. They're happy in their own ways, and any effort from our part to make them civilized will only add to their woes. Their world is quite different from ours. What's the need to teach them lessons on democracy, citizenship, right to franchise and other artificial matters when they even don't have the basic idea about money? Even they don't have any idea about Bharat or India. Do they know that the Aryans, the Mughals, the British... the Congress and the BJP ruled this country? How can the knowledge on modern concepts be the yardstick to determine whether a race is civilized or not? Civilization is a relative term. In fact, the Shompens are very happy because they're very close to Mother Nature. For us, peace is scarce because we have distanced ourselves from the nature. We should let the Shompens live undisturbed," Braja Sir quoted some ethnologists as writing in the media.

"They're right from their point of view. What's next?" I questioned him.

"The outcome is: we're going to take their votes," Braja Sir said.

At Shompen Complex

The vehicle took a kuccha road in the woods. In the roller-coaster ride, we had to put an end to our discussion. My eyes were speaking the language of my throbbing heart. A dark forest! The route amid fig trees was a veritable tunnel, an archway. The tall and stout fig trees, thickly wrapped with creepers and prickly canes, were getting suffocated. The bid on the part of the *civilized* world to drive a wedge between the fig trees by constructing the route failed as the trees intimately embraced one another forming a canopy overhead and kept their age-old love intact. Even sunrays failed to penetrate them.

The route led us to an amphitheatre. A building in the deep forest! "Shompen Complex" reads the billboard. The complex well-fenced with an airtight security setup looked like a fortress. Three persons came out, introduced themselves and received us. The trio–caretaker Johnson, General Secretary Adhim Janajati Unnati Samiti Ranjan and Assistant General Secretary Perumol–helped us unload the poll materials and beddings, and take them to a room inside. Ranjan and Perumol were more agile than others in lifting the loads with mighty heaves. The interior of the room surprised us.

"Hulking beddings, mosquito nets, nails and small ropes that we carried along would be of no use. Who could expect such a lavish abode in this forest? Sheer luck!" said Braja Sir. Ranjan and Perumol were elated. They went out of the room.

"If not anything else, we'll burn the candles," Braja Sir added, and that made Johnson leave for the office nearby, smiling.

We had a bath and changed our dresses. Physician Vishwanathan was chatting with us. Braja Sir took a bolus of a mixture of betel nut, lime and tobacco; and offered his betel nut container to Dr. Viswanathan who

gently passed that to Ranjan. Munching betel nut, Braja Sir said: "Mr. Johnson, you've dashed our adventurous hopes."

"How's that Sir?" Johnson asked him.

"In our service life, we're deputed to election duty in cities, towns and villages where we had to halt for the night in schools without walls or in *panchayat* offices without roofs, and slept either on benches or spreading out beds on the bare ground. I've been fostering the hope of experiencing a nap in a house atop a fig tree," Braja Sir said.

"Sir, there's no sleeping space for polling officials in Shompen village. The Shompens sleep atop fig trees, poisonous serpents on the ground and the space between is a haven for mosquitoes. So this is the arrangement in the office of poor Johnson" Johnson said with an equal sense of humour.

"Do the Shompens still live in houses atop trees?" Braja Sir asked him.

"Not exactly atop trees. They erect houses much higher from the ground to get rid of animal attack. We've already prepared the blueprint of a housing scheme," Ranjan said.

"Like the one for the Sentinelese," Perumol joined him.

"Do they really wear bark of trees?" Braja Sir asked him

"Yeah. When barks of fig trees are tanned and dried, they look like clothes. We do provide them clothes. Initially they threw clothes out, but nowadays some of them have started to wear them. Two schemes -- one for education and the other for health care– are underway. There's a health centre in this complex too, and Dr.Vishwanathan visits it once a week," Ranjan went on enumerating what they did for the Shompens.

"Do they come to the health centre?"

"One or two, sometimes. They rely more on traditional herbal healing. They seldom fall ill. Diabetes, high blood pressure and cardiac troubles are quite alien to them."

"May be, these diseases are meant for urban citizens only."

"May be, that's why our government doctors are reluctant to serve people in rural and jungle areas," Kiran took a dig at the physician.

"This forest looks like a mosquito breeding ground. Don't they suffer from malaria?" Braja Sir asked the doctor.

"Strangely enough, laboratory tests reveal that their blood has sickle cell connections as is the case with wild animals. This might have kept malarial parasites at bay."

"OK. Do wild animals sleep inside mosquito nets?" Kiran bantered with the physician.

"They aren't beasts! They're human beings. Gentlemen, please don't assume that the forests here are human zoos," bristled with rage, Perumol registered his protest.

"The responsibility of civilizing the Shompens is ours. It's because of our agitation they have been recognized as citizens of India, and their names enrolled in the electoral roll," an equally annoyed but much restrained Ranjan claimed. The bastion wasn't ready to budge even an inch on Shompens' rights and dignity.

Gauging the direction the conversation was taking, Braja Sir pushed the box of betel nut towards Ranjan and diverted the topic.

"It's too late. How to go to the polling booth tomorrow?" Braja Sir asked Ranjan.

"Sir, don't worry. We'll arrange some *hori*s. We'll leave for the polling station in the wee hours," Ranjan replied.

"What are *hori*s?" I questioned him.

"These're country boats made by carving out fig timbers," said Ranjan.

"Good night." Ranjan and Perumol departed. Dr. Vishwanathan followed suit.

"Mr. Johnson, how will we acquaint the Shompens with the rules for casting votes?"

"An anthropologist staying here will accompany us. He's a government employee. He's also been assigned for election duty. He's been doing research on the Shompens for years together. He's well versed in the Shompen language."

"His name?"

"Dr. Vivek Santan."

"Dr. Santan! A scholar of repute! Can we have a chat with him?" the presiding officer said.

"Certainly, if he agrees to. Let's try. Of course, there's no way out if he doesn't. Introduction apart, I won't have any role to play."

All of us instantly went to Dr. Santan's room and knocked the door. He flung the door open, and spoke rudely: "Who's there?"

"Sir, I'm m... Johnson. These gentlemen have come for election duty. This is presiding officer Mr. Rajkumar, polling officer Mr. Kiran and...," a hesitating Johnson said only to get a straight reply in a brusque tone: "Sorry, my poll duty is tomorrow. Thanks. See you tomorrow."

When Dr. Santan was about to close the door, Braja Sir said: "We have come just to get ourselves introduced to you, if you've got an odd moment. We get your opinions on the Shompens in the media."

"What to do with the opinions now? Everything is over. You people have come with the last nail of the coffins for the Shompens, and I'm on the wait with the hammer. It's a directive from the government," murmured Dr. Santan.

"We're also government employees, and we haven't come here at our will. It's a compulsion."

After a brief silence, Dr. Santan called us in. We got in the room that was littered with books and discarded newspapers. There're spears made of stone, bamboo containers, barks of trees and all that jazz. We kept looking at the primitive tools and Dr. Santan, who was simply looking the other way without uttering any words. Silence hung heavily in the room.

I broke the silence by saying: "Sir, we're keen to know about the Shompens. Would you please share with us something about them?"

"What's left to say about them? Over the years, they were human beings, but now they're mere documents."

"What does it mean?"

"The Shompens have turned into documents with the enrollment of their names in the voter list. Now their identity is — the polling station, polling centre, serial no...blah blah." He added "The citizens of the world who lived off the land are now citizens of a small country — India. Henceforth, they're very much under the legal obligations of this country. In fact, citizens mean documents. We're all documents. You've come here under compulsion. I'm dead against civilizing the Shompens. The irony is that I'll begrudge every moment to be the interpreter in the polling."

"Sir, why are you so dead set against the idea of the Shompens being civilized and moving ahead on a par with rest of the world?" I blurted it out much to the astonishment of Braja Sir. He kept staring at me with his eyes wide open. It's my unrestrained tongue that lands me in troubled water. Severe punishment from my mother in childhood failed to discipline my delinquent tongue. I was quite restless for the fraught silence I had created by questioning the moody researcher's view point.

"I'm not against that. However, I do believe that education differs from person to person in accordance with their level of civilization," Dr. Santan said politely, much to my astonishment. "It's beyond imagination that the Shompens will be on a par with others by climbing the ladder of modern education overnight. It's a fallacy that the knowledge of the Shompens is limited. We lag behind them in real and natural knowledge. Of course, we're undoubtedly ahead of them in artificial knowledge."

"How do you say that sir?"

"You might have read in newspapers that thousands of people were killed in the recent tsunami. The modern science failed to forecast the catastrophe. The Shompens did predict the disaster. They moved to safer areas well ahead of time. Like other animals, the Shompens can decipher natural signals. Before making them civilized, it behoves us to learn encoding and decoding of natural signals from them. If we impose our ultramodern way of life on them in haste, we will lose their esoteric knowledge," Dr. Santan said, with much applause from Kiran, who said: "The British education has taken us on a par with others, but at the cost of our traditional knowledge."

"We fail to wake up even after losing our treasure of Vedic and traditional knowledge," Braja Sir joined them.

"The Vedic knowledge could be of around 4,000 years old, but the knowledge of the Shompens could be as old as 10,000 years," the anthropologist added.

"But we heard about the death of some Shompens too in the tsunami."

"Yeah, eight or nine of them either died or have been missing. As far as I know, the nine included an aged man, Mug, his wife Yung and their daughter Kosun and son Kural. They were of the village where we'll go to take votes tomorrow. The others were from near the coast. Besides the bank of the Galathea River, the Shompens live on the side of the Alexandria River near the sea. Shompen is an exonym. It has endonyms Keyet, living in the east, and Kalai, living in the west. In fact, they're nomads in these islands. Yung is perhaps from the Kalai clan and mighty Mug abducted

her. The man-woman ratio in them isn't balanced with the fairer sex being fewer, and that leads to fierce competitions among men for women. The newborns, however, are considered kids of the entire clan. Since they hardly give birth to babies, they're very fond of children. Some days before the tsuami, Mug and his family moved towards Alexandria, but nobody knows the reason. The villagers still remember them, especially Kosun and Kural," the anthropologist said.

We discussed the topic till late night, and then left for our rooms with troubled minds. Jitender was waiting for us.

At Shompen village

We left for Shompen village in the wee hours the next day. We were dropped near the Galathea River by the car. Three *hori*s, each with a primitive boatman, were waiting for us.

"Are they Shompens?" I asked Dr. Santan, sotto voce.

"No, they're Nicobaris. They're outsider-friendly, and as such a spoilt lot."

Braja Sir and Dr. Santan boarded the first *hori*; myself, Jitender and Kiran the second; and Ranjan and Perumol boarded the third *hori*. Dr. Santan and Perumol weren't even on speaking terms. The three *hori*s cut through the water close to one another. The river wasn't that big, and its width seemed to have reduced with trees falling from either bank. The sound that the *hori*s produced made some aquatic animals flee. When I asked what the sound could be of, Dr. Santan said that the fleeing animals were snakes. The river was alive with aquatic animals, including alligators.

A pair of gigantic serpents mating on a tree leaning towards the river! Dr. Santan and Ranjan alerted us. We crossed the tree cautiously.

"Mating snakes go berserk when they're disturbed," Ranjan said.

The *hori*s went on deeper into the dark forest. At some places where the sunlight could penetrate the thick forest cover atop us, pebbles on the river bed covered with algae were seen. The deeper we went into the forest, the less the chirping birds were. A big aquatic animal with a hissing sound hove into sight near the *hori*s. Three more bobbed up in quick succession! My heart throbbed fast. I cried out. The boatmen brought the *hori*s closer to one another, made a triangle and started beating the animals with their oars.

"What are these?" I asked Dr. Santan.

"They're alligators. Please, don't get afraid. These boatmen know how to tackle them."

They cautioned me not to touch the water. The repeated beating made the alligators move away. They're on the trail of our flotilla for a while, but retreated at last. I recalled my mother. The face of my fiancée made a quick flash in my mind. Before it was too late, I promised to offer a Narayan puja, if I could return home safe.

"The Shompens are fond of alligators' meat," Dr. Santan said.

"What else do they eat?" Kiran asked him.

"Tortoises, turtles, snakes, frogs, megapads and the like," Dr. Santan named a few.

"What's megapad?" I wanted to know.

"These are birds with long legs."

"Oh God! Men devoted to the feet of Lord Hori are Horipads, and birds with long legs are megapads. May be, Horipads and megapads are from the same genus," Kiran said much to the laughter of all, barring me. To some extent, I was upset and annoyed with them as they were cracking jokes even when the situation was so tense.

"How do they eat?" Braja Sir asked the anthropologist.

"Simply by roasting over fire. They don't use salt."

We reached the bank. The village was at a walking distance. While Kiran and I took bottles out and had water, Braja Sir took another piece of betel nut. We started beetling off down the islands' uncharted interior. The only sound was of dried leaves crunched beneath our shoes. We caught sight of some thatched houses much above the ground. The broken roofs thatched with palm leaves and the bamboo fences gave them a ramshackle look.

"This is the village. The Shompens shifted from here to a new location. That's the house of Mug and Yung. Do you see the bangle-like cane rolls hung from a post in the house?" Dr. Santan said.

When I was about to step forward to get a clear view, Dr. Santan stopped me, and said: "Deep trenches barricade the houses all around. They're covered with branches of trees to prevent animal access. Even if a tiger falls in any of the trences, give it up for lost. They're full of snakes."

"Thank you, Sir."

"Yeah, I can see the bangles!" said Kiran.

"Kids are made to wear such bangles lest they may fall from their houses. The number of bangles gives the exact count of children in a family. The age of the children is known from how old or new the bangles are," Dr. Santan said. He added "These two bangles were for Kosun and Kural. They'd have been fifteen and eight years old respectively if they had been alive. The villagers cry for them when they see these bangles."

We went ahead, and stopped in dappled light under a big tree. With bamboos, branches and leaves of trees, we erected a structure to install the EVM. We sat on the ground. Ranjan and Perumol were the only two polling agents in the alfresco polling booth. Braja Sir began to demonstrate the mock poll.

"Sir, please don't go the whole nine yards. Whom are you demonstrating? In fact, the entire exercise is a mock poll," Kiran told Braja Sir.

"There're rules set for us," Braja Sir said. He sealed the EVM, read the declaration, and took signatures of all. But where were the voters? Not a single was seen in the vicinity. Only hills with thick forest and some thatched houses atop trees in the back of beyond were visible. The first vote should be polled on time. We waited with bated breath for the Shompen voters. A restless Ranjan and Perumol started to look around. Braja Sir turned towards Dr. Santan. He took a few steps forward and ululated Akkha oooo aaaa– towards the village. There was no response. Dr. Santan repeated the call.

Patter of footsteps! Clearing creepers, someone was approaching us. A goliath of a man with a spear in hand stood in front of the anthropologist. "A Shompen!!" We're awe-struck seeing the barrel-chested muscleman.

We all stood up, as though to give him a standing ovation. What a body contour! A height of over seven feet, a wide chest, straight hair... a well-built yellowish body! The bark of fig tree that covered just the genital left little to the imagination. Distinct calf muscles, deltoids and shoulders... made his body an ensemble of muscle, muscle, muscle... A kidlike innocent, transparent and amazing face...Mr. Universe, in every sense of the title.

Dr. Santan talked to him in the Shompen language. The man only nodded his head, and moved towards the EVM like an African lion, ignorant of fear.

Heaving a sigh of relief, Dr. Santan said: "This is Akkha, leader of the Shompens."

He led Akkha to Kiran to cast the first vote of the day. Kiran took Akka's thumb impression in the register of voters. I, however, couldn't stain his index with indelible ink. I was terribly shaking. Looking at me, Akka gave an alluring smile. Braja Sir had to do my job.

"What an experience! I've felt electrocuted when I touched Akkha. As though I've come in contact with my forefathers of ten thousand years back," saying so Braja Sir pressed the button of the control unit. Dr. Santan led him to the EVM and said: "Press a button and Bob's you uncle." A man of Stone Age and the state-of-the-art EVM make strange bedfellows. Akka pressed a button. He leaped back when the EVM made its sound, indicating cast of the vote. The other Shompens standing away in the jungle took an attacking pose with their spears. Akkha laughed aloud, and made a gesture towards them. They came slowly towards the EVM. They looked alike. Dr. Santan called their names — Abbu, Kohingi, Kamak, Dalian, Ketutsue, Akuwan, Kaitai, Chayen... Kiran took their thumb impressions. I too began to stain their fingers without fear. Some pressed buttons, others refused. Without much delay, the volunteers of the *samiti* put their heads together and found out a solution— the voters would only touch party symbols and Braja Sir would press buttons accordingly. The polling staff and voters agreed to the proposal. However, it went awry as the voters started to snatch party symbols from one another. It was a game for them.

"Sir, it looks like a nursery class," Kiran told Braja Sir.

Barring three youths who spent their time by smoking, the rest exercised their franchise.

"Who're these three with machetes poked in their waistbands and match boxes in hands?" Kiran asked Dr. Santan.

"The Shompens keep materials like honey, resin, rubber and other valuables on trees near the Nicobari village, and refugees pay them back with narcotics, matches, machetes etc., through the Nicobaris."

"What a strange barter system!" Kiran passed a comment.

Braja Sir took out his betel nut box along with *zarda*. A Shompen went closer to him. Reading his

body language, the polling officer pushed the box towards him. Dr. Santan intervened, and said: "No sir, please."

Being embarrased Braja Sir had to keep his box in his pocket.

"Only male voters!" Braja Sir exclaimed.

"The Shompens shy away from strangers, and the females are more shyly. I can ask Akkha," said Dr. Santan.

Akkha heard everything, but went unheeded. The others followed him. We concluded the polling, and started our return journey.

The return journey

We reached the spot from where we had left for the village. We took all poll materials and bade goodbye to the three Nicobaris. They smiled back and left.

My heart gave a sudden leap when I saw the National Flag flying on our vehicle. I realized the courage a national flag of a country gives to its citizens. Ranjan, Perumol and Dr. Santan got down at the Shompen Complex. Elated Ranjan and Perumol kept staring at us. Disturbed Dr. Santan went straight to his room.

We're a relieved when the vehicle reached the East-West Corridor. We dived into a juicy discussion on the horrible experience of the day.

"When I saw the Shompen leader, a holy thought kept me spellbound. As though, I met one of my forefathers taking the annual tribute from me. He has an innocent face and a transparent look," Braja Sir said.

"Do the votes of the Shompens have anything worthwhile to do?" I asked Braja Sir.

"Why?"

"The Shompens have no knowledge about the country of which they're citizens. They're totally ignorant of citizenship, right to vote, rights and duties. Do their votes have anything good for the country?"

Only a wry smile flashed in Braja Sir's face. I repeated my question, "What I want to bring home is: won't the Indian democracy run without the votes of some 150-200 Stone-age Shompens? Will India's transition from a developing to a developed country hit a roadblock if the Shompens are denied voting rights?"

Braja Sir ejected betel nut-laden spittle out, hawked his voice, and said: "When we view from the standpoint of an anthropologist, the Shompens are only 150-200 in number. Right! Billions of Indians have exercised their franchise today. How many of them are actually conscious of this democratic right? Truly speaking, billions of 'Shompens' have exercised their franchise today in villages, towns and cities. These citizens are proud of staining their indices with indelible ink and thumbs with pad ink."

"Yeah, yeah," everybody, including me, supported this comment.

Lost in a deep thought, I kept staring at the deaf-and-dumb East-West Corridor that prostrated itself. The vehicle bound for the Campbell Bay election office was running over it with the votes of *citizens*. The National Flag atop the engine of the vehicle was at the receiving end. It was fluttering with a flapping sound at the impact of the strong wind generated by the world's biggest democratic faux pas. The tricolour's efforts to get folded to hide its face in shame proved futile in the powerful wind. The white strip, symbolizing non-violence, between its green and saffron counterparts of the flag got distorted. The Ashok Chakra, symbol of progress, was broken. With its broken spokes, the Chakra morphed to a big thumb impression.

(Dr. Sinha is a Professor in the Department of Computer Science and Engineering. Mr. Ramlal Sinha is former Associate Editor with the Seven Sisters Post and The Sentinel, Assam. The story is from the original in Bishnupriya Manipuri, written and published in 2006. Election Commission of India took votes of Shompens for the first time in April, 2014.)

A Colourful Umbrella

Origin : **Dr. Madan Mohan Sarma**
Translation : **Bashabi Gogoi Bhuyan**

She always used to talk to her father Pawan Baruah about two things- the first was a colourful umbrella, and the second, well... the second was actually not a thing as such, rather a wish. This wish was to live in a *pucca* house, a house built with brick and mortar, and she conveyed this wish in quite a roundabout manner.

She had a small, rather ordinary looking, black umbrella though. She can manage with that. But she is not a little girl anymore. According to school rules, she now wears a pair of *mekhala-chador* to school. However, had she been studying in an English medium school, she would still be in her frocks. *Baideo* says that when girls wear *mekhala- chador*, they look dignified. It may be so, since when you put on the *mekhala- chador*, it becomes difficult to run around freely or do mischief. Once home after school, she can move freely or just fool around when she has changed into a frock or a salwar- kameez.

Well, she had really wanted to buy a beautiful and colourful umbrella. Whenever she told her mother about it, she would say, you do have one, don't you? Mine is also lying unused. Why waste money on useless things?

Her mother does not carry an umbrella when she goes to sow or harvest the crops; she rather carries a *japi*. This keeps her hands free.

She can do nothing except sulk and keep quiet for some time.

May be her father came to know about this. Next day, while coming back from school in the late afternoon, he stopped at the market and bought her a polka- dotted, light pink folding umbrella. She opened the umbrella and posed in front of the mirror of the steel cupboard. She felt good.

****

The man returns from office at just about this time. Although he usually travels by bus, sometimes he does take his car. On the way, he also offers lifts to some. Earlier he used to stay in the city where he worked, instead of travelling fifty kilometres daily by bus, even when the road condition was very bad at one time. If one happened to get a seat at the back, one's whole body would keep jerking. The old windows would make a terrible noise. He would just bear with it. He winds up his day at the office to leave for home a little earlier than the office timing. Nobody opposes this though, especially after that incident regarding his only daughter. However, he arrives at the office even before those who live nearby. Once he used to stay in a rented house near the office and he felt quite comfortable then. Sometimes his wife, his three children and also his mother came and stayed with him. He would come home by car on Fridays or Saturdays. But one day, suddenly everything changed. He could not stay away from his wife and mother. He again started travelling for work from home.

He slows down his car whenever he reaches this spot. If he is travelling by bus, he looks out of the window. At about just this time he sees the girls walking by, smiling and chatting- may be going to their tuitions. They could be around fifteen or sixteen. Whenever he sees them, he is greatly saddened. Why can he not forget till now? It has been almost six years. She would also have stepped into her sixteenth year, crossing her fifteenth. Why are these thoughts crowding his mind? The moment he sees the girls he feels like stopping for a while. All of a sudden he feels as if she is also amongst them, laughing and giggling, twirling her colourful umbrella as she walks by.

The sun was not very hot. Even then, three of the girls were carrying their colourful umbrellas, lightly shoving and jostling, and saying something to each other. Suddenly a light pink umbrella was carried by the wind, and landed on the asphalt to the right of his car. He got very angry and stopped the car. It is only because there are no cars on the road now;

otherwise God knows where the umbrella would have blown, he thought. Moreover, the railway track is just near the road. Suddenly if.... He parked the car on the left and got down. He walked to the middle of the road, picked up the umbrella, closed it and crossed the road. And then asked in a somewhat stern voice, "Who's is this?"

The rosy cheeked girl with the slightly plump face looked up "It is mine."

He stared at the girl's face. After sometime he said, "Don't you know how to walk on the road? What would have happened if cars were coming from the opposite direction?" Saying this, he passed her the umbrella. She put the open umbrella on her shoulder. It seemed as if a soft pink tinge from the light pink polka-dotted umbrella spread over her lively face. His heart ached. It was a startling thought indeed- if she were alive today, she would have been much like this girl- the same colour of the skin, a slightly oval face, rosy complexion, the same thick eyebrows, and thick black hair falling to her waist.

"Where is your home?"

She told him. He had guessed as much- the village across the railway line.

"In which school do you study?"

She told him the name. It was a reputed school of his city, six-seven kilometers from here. How do you go to school?By bus?

She shook her head in the affirmative.

"Do you do this mischief even in the bus?"

She grinned.

Looking at her face, he again felt a sharp pang. By the time he quickly crossed the road and started his car, the girls had already disappeared into the narrow lane on the left. The sound of giggles still wafted in the air for sometime.

After driving for a while, he stopped his car in front of a *dhaba*. He suddenly felt very tired. An emptiness seemed to engulf him. Sometimes while returning home, he drinks a cup of tea or have *rotis* here. Seeing him, the bearded owner Kanu shoots off orders, Hey boy, give Sir a strong cup of milk tea, with less sugar.

Sitting on the chair, he stared at the road in front of him. The long distance night super buses will start plying from his city after a short while, and increase the traffic on the road. The sun rays have become softer now. The trees have cast their long shadows on the road in front of the eatery. He had ventured out with his car at precisely the same time. If he had not gone to office, he would have been able to admit her to the hospital a few hours earlier. He regretted thinking over this—if only he were not late those few hours...! Noticing his trembling hands, Naveen had said him to go and sit near her and let him drive. She was unconscious on her mother's lap. From time to time her body convulsed and inaudible muffled groans came out. His heart constricted. He could not look at his wife's face. Those one and a half hours to the hospital seemed like an eternity. She was hovering between consciousness and unconsciousness. Such pain! He spent the whole night on the bench outside the hospital room, standing up at times, and then sitting back again. Next morning, when she was brought out of the room amidst the bright sunlight.....aahh......

"It's hot. Shall I give you a cup?" The *dhaba* owner asked him.

"No, thanks." He picked up his glass of tea absent-mindedly.

****

In weather like this, she longs to stay in a *pucca* house like her aunt's with a shiny smooth floor. While entering the bathroom to have her bath, she is reminded of the bathroom that her uncle specially got made for her cousin Aijoni. After incessant rains such as this, there are the slugs, slithering on the floor of the bathroom and also outside on the ground, and even on the wooden sills of the windows of the small tin-roofed house. If your hand mistakenly falls on them, they feel quite slimy. It is yucky. She is a village girl, and therefore very accustomed to leeches, mosquitoes and slugs. This familiarity does not however mean that she should not be loathing them. She sometimes accompanies her mother to the fields to sow the crops. The leeches leave marks on her calves. Taking a little saliva, she tears them away with her left hand. More than fear, she is filled with disgust. If the leeches are really sticky, then she puts a little tobacco dipped water on them.

She feels good planting seedlings in the muddy fields. Her father however does not allow her to go to the field too often owing to her studies. Anyway he has to employ men to do the work. There are office-going people in almost every house. Therefore, it is

not possible for anyone to do all the agricultural activities alone. For ready cash, it is so necessary to have a job.

During heavy rains, she again yearns to lie on a bed in a *pucca* house and listen to the sounds of the raindrops falling on the tin roof. She did not have this longing earlier. It is only since the last two years that she has been having this odd feeling, sometimes when she returns home after spending a day in her aunt's, meaning, her mother's elder sister's house at one end of the town, or sometimes when she is returning from her classes on the top floor of her school's newly constructed two-storied building, this feeling that no, she will not be able to live in a *pucca* house.

As it is their spacious *kutcha* house remains cool during the summer months. In fact, it is quite pleasant to live in. The house even looks good from the outside. But if it rains heavily, the floor becomes damp. While studying, she does not want to keep her feet on the ground at all. Her father has provided lights. There are even ceiling fans in two rooms. The house is also quite high, so there is no fear of hitting your heads on the fans. But the problem is during continuous rains, the beds get wet from the raindrops blown in through the windows. Water drips on her study table. The big bell-metal bowl has to be kept to catch the dripping water. This is most irritating. Uncle Nareswar's house at the other end of the village has also become *pucca* now. But their house too can in no way be called a poor man's house. There is no dearth of food and clothes. Whatever grains they get from their own fields or through share-cropping is enough to provide for them the entire year, if not comfortably, then at least quite manageably. There are also plentiful seasonal fruits and leafy greens. But there is not much hard cash in hand. Her tuitions also require a considerable amount of money. That is the reason why Pawan Baruah, despite his great desire, was not able to build a new house.

When he hears her longing, he says, "My dear, I think I will be able to start work the day the loan is sanctioned. Looking at his wife, he says, If only I could do it before she reaches college..."

"Let it be. Why should you bother about with whatever she says? It is only because she is still young that she says these things. Why, tell me, how many children from the village have been able to travel like ours have?"

It is not that whatever she has said is false. Whenever he can spare some money, say in two-three years, Baruah takes his sons and daughter on trips outside. Last year he took them to Puri. They have to see the country. His opinion is that books do not teach you much. Actually, he himself never had the opportunity to travel out of his home when he was young. Scarcity of money was not the only reason. The desire to travel itself was never really there. The only travel was to Jorhat sometimes or at the most to his aunt's place in Nagaon. May be once he went to Barpeta *satra*. And when later he remembered the huge, round columns of the *kirtanghar*, he took his family to Barpeta.

Playfully pulling her long hair, he said "No trips for three years. Is that fine?"

She simply shook her head and smiled.

****

It has almost become his habit to slow down the car whenever he reaches this spot and then look towards his right. Sometimes he doesn't see anyone. Sometimes he sees the girls walking from afar. They recognize his car. They try to walk past him with serious faces, at the same time also suppressing giggles. He sees them in the rearview mirror. A quiet smile soundlessly passes over his lips.

He could easily see the engine shunting along from the distance. He could not make out whether the girls crossed it just before. The only thing he saw was a girl running after an umbrella which had blown away in the wind towards the railway tracks and then stumbling over and falling near the rail lines. Nobody saw this happening- neither her friends, nor the engine driver, nor even the villager riding his bicycle ahead of the girls. So noiselessly did such a terrible accident occur. He stopped his car and ran towards the girl. While trying to pick her up, he saw the light pink umbrella lying upside down nearby and swaying in the breeze. Then only her friends understood that something had happened to her. May be she collided hard with some iron rod at the back of the engine and got flung away.

He called outsoftly "Dear, can you hear me?"

There was only a trickle of blood from the nose- nothing else. It was as if that blushing face was

enveloped with a deep slumber. He kept on looking at her face, and his heart was overwhelmed with emotion- it was as if she was asleep. There was no sign of injury anywhere. It also seemed as if a small amount of blood was trickling down her left ear. He could not make out even if she had hurt herself in the back of her head- because of her thick black hair. After waiting for a while, he picked her up from the ground.

One of her friends picked up her umbrella and closed it. He carried her carefully to the car and propping her against it, opened the door. He laid her on the back seat. Two of her friends ran towards the car crying. They still could not fathom what had just happened.

He told one of them, Go, give the news to her family. I will take her to the Mission Hospital. He told her sobbing friend to sit near her. Just pull in your legs.

Keeping his hand under her nose he could feel her laboured breathing. A rapid feeling of fear or sadness was fast wearying him down. He urged himself saying, No, I can't be late today. Carefully backing his car, he concentrated on driving. He heard the sobs of her friend trying to shake her awake, Rupa, O' Rupa.

He called up his family and said he would be late. There was no phone in the girl's house. They had however bought a mobile phone. Rupa's friend told him. She didn't know the number though. It would have been good if the family members arrived soon. She would be kept under observation for some time. Some tests would be done. After that...... Let her father come first. The specialist was to be called.

****

His wife called. If it gets late, he should not drive alone. He answered, Don't worry, I might stay back. There are a lot of people here. His wife did not ask why he would want to stay back. It was not necessary to say everything aloud. Sometimes people understand unspoken words too.

The neighbours and other villagers were standing here and there. They were talking in hushed tones. Now all they had to do was to wait. Sitting on the bench in the verandah, her grandmother was crying, mumbling, one really couldn't make out, imploring the Almighty, take me away......Ah! The pain of watching all this.

Her father clasped his hands in his and said that there were no words to thank him for what he had done. "We met only today, but it feels like you are an old friend." Wiping his teary eyes with a handkerchief, he said "Just see the coincidence, did I have to get the papers sanctioning the house loan today only? You don't know- she longed to live in a *pucca* house- was it such a big wish?...but then..."

He put his hand on the man's shoulder. "Come, let us go and see her once."

He kept on watching her from this side of the glass door. Only her face could be seen- deep, deep sleep. And deepening the silence all around was the softly whirring metallic sound of the hospital equipment.

He could not say how much time had passed; may be it was already close to day-break. And he thought, she would wake up and open her eyes- a little scared, yet happy, or with childlike wonder, or may be...

(Mrs. Bhuyan is an Assistant Professor in the Department of English and Foreign Languages. The story is translated from the original in Assamese by Dr. Madan Mohan Sarma. Dr. Sarma is currently a Professor in the Department of English and Foreign Languages, Tezpur University, Assam. He is an eminent creative writer and critic in Assamese and also a translator.)

The Miracle Coli's Vengeance!

Anjan Barman

Story Background:

Bacteriophages are viruses that infect bacteria and utilize them as their host for their reproduction. In this story, a bacterium Escherichia coli has been tainted by a bacteriophage. This particular event is dreadful since the bacteriophage, once successfully in, controls the machinery of the host completely for its maintenance and reproduction. Here, this bacterium tries something whimsical and rare. In order to rescue herself and her progenies from the devil, she deploys an intelligent tactic! Considering her splendid effort unlike her peers, she's been referred to as i-*Coli* ('i' for intelligent) throughout the story. Let's see how she dealt with the paranoia!

The intelligent *Coli* (i-*Coli*) has been going through an inimical phase since the tiny dodgy devil has been in. She never dreamt of such an invasion by coli-eater! She's conscious of the consequences! The moment devil will awake she's going to be pierced into pieces; she's awaiting a unanimous death! A destiny she always shuns to succumb to!

She remembers the day she was brought to this dwelling. Suddenly she and her companions were relocated into a frozen murky world; she felt it cooler than ever! There she was uncertain of bright world again! But, next morning she felt her boogey was moving; gradually escalating warmth bestowed some hope all of a sudden! She could sense a delicate sweep on a not so hard matrix and taste something similar to past! She experienced the warmth of thirty seven and rejoiced!

She heard from her companions how the hellion takes over and intrudes into their essence. Soon after, she had vibes of her reservoir of amenities being devoured bit by bit! She felt her brain is hijacked; as if devil is manipulating entire machinery for its fate! She is re-programmed to serve an enemy's fortune and stands helpless. Meanwhile, she could feel a number of identical entities crawling over her, trying to embed them inside; but surprisingly they could not dig into!

The plethora of routine hominoid anguish can hardly annihilate her hopes; but the unwelcomed scrounger diminishes her every desire to endure! She's so feeble; neither can she perish nor does she want to duplicate, for she knows that the evil would accompany her replicas and jeopardize their fate too! Nevertheless, i-*Coli* has to follow the trail, she has to divide since she's maturing soon. But, she garnishes a dare to fight. She kept on hunting for the rarest clue that could purge the devil out, though that seemed almost impossible! However, her mission was on.

That evening, i-*Coli* had a bitter taste of sugar that further infuriated her; she was desperate to annihilate the culprit even costing her life! Suddenly, something clicked! She recollected their inherent aptitude to uptake alien mysteries that could at times ruin their own destiny too! This could, at least, have an insinuation for obstructing the monopoly of the intruder, silencing its fate forever! While accomplishing this, she may have to give up the ghost! But, she made up her mind! She would go to any extent for demolishing the devil!

She recalled that she was administered with a

peculiar ring (=mean recombinant circular DNA molecule i.e. plasmid) in her previous trial to manufacture a coir-like entity (=mean a protein), which she disliked utmost and vomited out vehemently for days. 'Could this ring serve her purpose any way?' She kept on thinking. Although unsure of upshot, as the ultimate option, she thought of putting the ring within devil's concrete and obliterate its cruel intention.

i-*Coli* began looking for her only hope within the spherical compartment. The ring curled within and lied idle in a corner awaiting its fate; typically in i-*Coli*'s spring days (=mean favorable conditions), elimination is destiny. Fortunately it was to be retained! She inspected and unwounded the ring carefully and allowed it to integrate through! She had no access to the intruder's chain and hence incorporated the ring within her own!

i-*Coli* was anxious to sense, what followed next! Now that she was almost certain to split, every moment her restlessness deepened! She doesn't want the hellion to penetrate her descendants! She was frantically foreseeing a marvel!

Just before i-*Coli*'s quirky apparatus was to resume disintegration modus operandi, an unorthodox event crop up! The same coir-like entity emanated and stunned i-*Coli*'s perceptivity! As soon as it was born, coir assumed a globular fabric and then developed a forked pocket by introgression and subsequent bifurcation across its core! i-*Coli* had never peered at such an operation so curiously! Though devil's ignominy kept on aggravating, she was glee to apprehend what all followed! The next segment of operation was astounding! To i-*Coli*'s delight, forked globule advanced toward the devil's terrain; the other end stood firm, fork opened up, and started kissing the chain and then finally chopping it mercilessly at numerous spots! The devil's remnants were then taken care of by her eminent regiments.

Eventually i-*Coli* avenged her enemy and rescued her descendant's fate. She recruited her flawless armory to rebuild her collapsed fabric and regained vitality as before! During this thrilling episode, she naively discovered the tactic to eliminate the coli-eater. She was running out of time for splitting (=means bacterial division) was to begin. i-*Coli* hurriedly disseminated the fact to her immediate colony-members by outpouring a mysterious stuff! Her fellow mates manifested typical approbations for her by cuddling as if they perceived something splendid for their survival. She began her splitting episode and gave birth to twins! Just after some time, offsprings could vibe a tight void dislodging and dipping them into an insipid liquid; following this they experienced 2-3 jerks within an urn. Perhaps, hominoid endured a new set of expedition anticipating wonders from them! They don't have any choice but to go on used up for they have been made to serve human! But, they would remember what their mother did to wrestle the dodgy hellion out, always and ever!

(Mr. Barman is a Research Scholar in the Department of Molecular Biology and Biotechnology)

The Tiptoeing Sun

Adityam Kashyap

He went on nibbling on the coarse chapatti mechanically with eyes fixed on the plate languidly after blurting his concise complaint. And my mind glided back to the day I moved to this neighborhood with my six year old son gripping my index finger in trepidation and anxiety. The towering concrete buildings, wallpapered with moss, were smoking generously and ceaselessly in the distance. Clothes of various shapes and sizes were sunbathing themselves on the corroded banisters at the edge of balconies. But I was not to live in one of the tiny apartments in those structures. Turning left, I saw a worn out path that led to a handful of hovels. It was one of the roads that preserve their dampness and mire intact, regardless of the weather. Countless plastic bags of different colors were planted everlastingly all through the road. So this was going to be our sweet abode. My son lingered next to me the whole time until we entered our shed.

As a couple we never really got on. Although we both knew it, it took us about seven years to accommodate the fact in our lives. Therefore, one day, amid the unbearable snarl and pandemonium, we decided to call it quits. Life has not changed much, to be honest. My son still goes to school and seems to enjoy it. For me it was a tad difficult at first to deal with both my work and my son single-handedly, but during those last three years things seemed to have come to their places. After drifting through several jobs, I'm now at my existing occupation. Some time back I had a little shop, or rather a stall. I would sell all kinds of products that, apparently, pushed people harder towards the end. For quite a few days it was my custom to come back home with the same amount of stuff that I took to the stall in the morning. People would just stare at me and move on. And I would wait. I sold my first cigarette and a packet of tobacco to a juvenile. And gradually, the number of customers at my stall increased with each passing day. The money I used to get from the shop was all spent in the food and other necessities of me and my son. It didn't suffice. So I started looking for something bigger. Then one day an opportunity presented itself when Chandu broached the subject of his employer looking for new drivers for some auto rickshaws. Chandu was a person I never saw going into another shop once he started coming to mine. Unlike his colleagues, he was a little reluctant at everything and didn't seem to like socializing with his peers. I was the only person he talked to in the whole marketplace. Although he offered me the possibility of the job as a joke, I was completely earnest in my intention. I asked Chandu if he would teach me all about the job and he consented after a string of refusals. My prospective employer had scanned me from head to toe with pursed lips before nodding his sanction and assessing my road skills. Chandu had taught me everything I needed to know and had also assisted me in the completion of my paperwork. So, it nearly took four months for me to switch to my current livelihood.

I don't like bathing in the morning. First because my sole pair of livery, perpetually soiled, seems to make me dirty as well. And secondly because I don't see any reason why I must go to work all clean and tidy when all I end up doing is inhaling the horrendous smoke and swallowing all the infernal cursing and swearing. So I have developed the routine of pouring bucketfuls of cold water on my head after I'm back from work. The money I've been getting from the work is not abundant, yet it somehow appeases me. I could never bring myself to save money. The last time I had a surplus was the first time I ever went to a laundry to have my clothes washed. This was my priority since I loathe washing clothes. My son was really gleeful when I told him that our clothes were going to a shop to get washed. The man at the counter stared at my face for a while. Humans are like grains of rice thrown into a pan of boiling water, behaving similarly, excepting a few, of course. Just like prosperity makes the rich rivals to each other, poverty, too, shoves the poor face-to-face into the ring. You get a little better off and the next thing you know you are feeling

someone breathing over your shoulder, always on a lookout to take you down. I wondered if he discerned a latent scorn at receiving work from someone he had been deeming far inferior to himself. Was he jealous of my humble ascent? But there was more of contempt in his gaze than mere envy. He didn't appear to be jealous. He just detested me for something I had done without my own realization. Anyhow, I was too rapturous to care. So I moved along and bought my son a packet of potato chips.

I don't smoke, never felt the urge to. But few pints of alcohol before bedtime give me the tranquility I long for the whole day. They soothe me and, I believe, disgust my son. He glares at the bottle, wrapped with a newspaper, and then puckers his face. My drinking ritual takes place after I serve his dinner. So sensing his disapproval, I scold him gently and tell him to go to sleep. I would have finished this disdained business elsewhere if there was another room in the hut. But in the only room I am given, I have somehow managed to make space for a bed and a kitchen. He sees me dropping the hot, bitter liquid down my throat and shakes his head. I know he hates me for this but I can't think of anything to stop it.

Immediately after I started my current job, things were a little absurd. My passengers used to stare at me the whole time they were inside the vehicle. Honestly speaking, I do have an eyelid bigger than the other but that's no reason to gape so quizzically! People have got worse deformities than that. Last December, finding my usual liquor store closed, I went to another shop and found people giving me the same perplexed stare. I own the fact that my uniform is a little too shabby, but what person toils and sweats the entire day and still appears picture perfect?

My son returns from school in the afternoon and I can't let him stay alone at home. So I have asked one of my neighbors to look after him during my absence. I must say, she was quite hesitant at first but then agreed to do it. She lives with her husband and has no child. I had advised her a while back to find out ways to earn some money for herself and make good use of her days. But she reckons her designation at home much more flattering than it actually is. She is like the mason fallen prey to the delusion that the house he is commissioned to construct belongs to him.Although she won't admit, I know she is quite pleased at having some company during the day to kill her time. She seems too attached to my son and he, too, adores her. She feeds him all kinds of things I never bother cooking. The food he gets at home includes rice, mashed potatoes, sometimes milk and seldom eggs, excepting a few occasions. She, on the contrary, gives him chapattis, fish, chicken and Hell knows what.

Like all Saturdays, I came home early that day. My son was playing with my neighbor, his temporary daytime guardian. He pretended that he didn't see me and continued playing. I can't help but notice his growing nonchalance towards me. We barely speak to each other now. I find nothing to say to him in order to uplift his eternally beat spirit. The more he is mixing with outside and engaging with others, the more he is being led astray from me by an anonymous force. I feel the enormous necessity along with the inability upon him of saying something to me. Something he wants to communicate but at the same time tries hard to conceal. All my endeavors to draw him closer to me are catapulting him farther away from me. I saw him see me and avert his face. With the extra money I earned that day, I had bought some chickpeas on my way home. I knew he was fond of chapattis and chickpea curry. I had cooked him chapattis before but without much success. But that they I was resolved. I didn't even buy any alcohol. It was going to be my first day sans drunkenness in a very long time. Thanking my neighbor, I entered my home with my son's wrist in my clasp and after a brief bath, fell on the preparations for the grand meal. My son was sitting on the bed and trying to pluck the limbs of a dead mosquito. When I was done making the curry and the chapattis, I served him the food with a satisfied grin. I could hear the teamwork of interminable grievance and shame in his voice when he looked at the plate and said listlessly, "Why are your chapattis never round, mother?"

(Mr. Kashyap is a student of M.A. 4th semester, Department of English and Foreign Languages)

প্রেয়সীৰ স্বপ্ন

পংকজ জ্যোতি মহন্ত

"হেল্ল'...! নম্রতা ! শুন না, মোৰ সৰু ভাল খবৰ এটা আছে। এটা প্রজেক্ট পাইছো। তইতো জানই, আমাৰ ইউনিভাৰ্চিটিৰ একাডেমিক ৰেজিষ্ট্রাৰ, ৰেজিষ্ট্রাৰ, বা যিকোনো এডমিনিষ্ট্রেটিভ অফিচাৰকেইটা কিমান ফকটীয়া; স্কলাৰশ্বিপৰ পইছা ডেৰ বছৰৰ পাছতহে আহিব ! তাকো পাবলৈ কত গণ্ডগোল। প্রজেক্টৰ পইছা অহা মাহৰ পৰাই পাই থাকিম, মাহে পোন্ধৰ হাজাৰকৈ, সেইবাবে স্কলাৰশ্বিপটো মই দি দিম। প্রজেক্টটো একেটা টপিকৰে, গতিকে পিএইছডিত কোনো টেনচন নাই। আৰু দুবছৰৰ পাছত চাকৰি এটা পাম দেচোন ! গতিকে একো চিন্তা নাই।" প্লাৱনে একেলেঠাৰিয়ে কৈ গ'ল। নম্রতাই অতি উৎসাহেৰে উত্তৰ দিলে—

"ৱাও...., বঢ়িয়া ! তই গধুলি আমাৰ ঘৰলৈ আহিবি, ভাত খোৱাকৈ। সবেই একেলগে ফুৰ্টি কৰিম। ঘৰলৈ খবৰ দিছ নে নাই? আৰু মোলৈ কিন্তু কিবা এটা লৈ আহিবি, ধুনীয়া খোৱা বস্তু।"

- "দিছো খবৰ। ঠিক আছে বাৰু। কিন্তু শুন। মোৰ আৰু এটা কথা ক'বলৈ আছে।"

- "ক।"

-"চা, তই বেয়া নাপাবি কিন্তু। তই না ক'লেও মোৰ একো আপত্তি নাই। নক'লে হয়তো মোৰ পিছত বেয়া লাগিব পাৰে, সেইবাবে কৈ দিওঁ। আৰু তোক সব কথা ক'ব পৰি কাৰণেহে কৈছো। তই কিন্তু বেয়া পালে নহ'ব।" প্লাৱনে অনুৰোধৰ সুৰত ক'লে।

-"হ'ব হ'ব, ক। তই সেইবোৰ ক'লেহে মই বেয়া পাওঁ। চিধা, ডাইৰেক্ট ডাইৰেক্ট কথা কোৱা মানুহ, আজি পাতনি মেলি আছ যে? সোনকালে আচল কথাটো ক!"

-"ঠিক আছে। শুন-মোৰ লগত বিয়া হ'বি?"

"না... ! নহওঁ।" - নম্রতাই একেবাৰেই উত্তৰ দি অলপ ৰ'ল। তাই পুনৰ ক'লে - "কিন্তু, তই নোকোৱা কাৰণে মোৰ বহুত খং উঠি আছিল সদায়। ক'লি যে, বহুত ভাল লাগিল। মোৰ এটা ডাঙৰ আশা পূৰণ হ'ল।"

প্লাৱনে পুনৰ ক'লে - "শুন না। মানে, মই ভাবিলো— আমিতো দুয়োটা ভাল বন্ধু। ইটোৱে সিটোৰ কথা বুজি পাওঁ। আৰু [illegible]তো লাগেই। গতিকে, দুয়োটা বিয়া হ'লে আমি একেদৰেই থাকি যাম। বহুত মিলাপ্রীতিৰে থাকিব পাৰিম। কিন্তু, বেলেগৰ লগত [illegible] আগৰ দৰে ভাল বন্ধু হৈ থাকিব নোৱাৰি দেচোন। আৰু লগতে এটা অনিশ্চিত ভৱিষ্যত, ভাল হ'ব নে বেয়া হ'ব ! অকলে থাকিবলৈ বহুত কষ্ট হয়, সেইকাৰণে মই ভাবিছোঁ, মই এতিয়া অলপ পইছা পাইছো, তইয়ো অলপ পাই আছ, গতিকে আমি ধুনীয়াকৈ চলি যাব পাৰিম, আৰু দুয়োটাই একেলগে আমি ঘৰখন গঢ়ি থাকিম আগলৈ।"

-"হয়, বুজি পাইছো। আচলতে মইয়ো তোক বিচাৰিছিলো। কিন্তু এদিন এটা কথাত গম পালো, তোৰ লগত দুটামান কথাত মোৰ একেবাৰে মিল নাই, সেইকাৰণে মই ভাবিবলৈ বাদ দি দিলো। কাৰণ সেইটো কথাই পিছত আমাৰ সম্পৰ্কটো বেয়া কৰি পেলাব। গতিকে বন্ধু হৈ থাকিম বুলিয়েই ঠিক কৰিলো। তইয়ো মোৰ কথা ভাবিব পাৰ নে নাই সেইটো জানিবলৈ মোৰ খুব মন আছিল, আজি গম পালো, বহুত ভাল লাগিল। গধূলি আহিবি তই। দুয়োটাই ভালকৈ বহি লৈ পাতিম। তোলৈ মই ফ'ন কৰিলোৱেইহেঁতেন আজি। মোক চাবলৈ ল'ৰা অহা কথা আছে এইকেইদিনত। আগতে ঘৰৰ পৰা খবৰ কৰিছে; ফটো-চটো আছে, তই আহি চাব পাৰিবি আজি। পচন্দ কৰিম চাগে মই। আৰু চাকৰিটো এৰি দিম চাগে এইকেইদিনতে। চাকৰি কিনো আৰু, এংকৰিং! আঠ হাজাৰ পাওঁ !" নম্রতাই কৈ গ'ল।

প্লাৱনে মাজতে ক'লে - "হ'ব দে....। ঠিক আছে বাৰু। গধূলিলৈ গৈ আছো। এতিয়া বাই।"

- "বাই বাই।"

** ** ** **

"নামটো কি? দেখাত কিন্তু একেবাৰে মিলা নাই তোৰ লগত। সঁচাকৈ কৈছো। এনেই মানুহটো ভাল হ'ব পাৰে, নাজানো মই। কিন্তু তই যদি লগত গৈ থাক, তোৰ খুড়া বুলি ভাবিব সবেই। তোৰ খুড়াতকৈয়ো ডাঙৰ যেন লাগিছে। কেলৈ ইমান ডাঙৰ যেন লাগিছে?" ফটোকেইখন চাই চাই প্লাৱনে ক'লে।

নম্রতাই উত্তৰ দিলে - "ডাঙৰেই হয়। নামটো বিশাল। মোতকৈ বাৰ বছৰ ডাঙৰ।"

প্লাৱন - "দেখাত কিন্তু ২০ বছৰ ডাঙৰ যেন লাগিছে। কিয় পচন্দ কৰিম বুলি ভাবিছ তই?"

নম্রতা - "আচলতে চা, মই তোকো পচন্দ কৰিছিলো। কিন্তু তই যে এদিন কৈছিলি - তহঁতৰ পদুলি মুখৰ পৰা চোতাললৈকে

মাইঁতে পকা কৰিবলৈ লোৱা কাৰণে তই হাক দিছিলি, বন খিনিয়েই থাকিব লাবে বুলি কৈছিলি। মইয়ো কিন্তু পকা ফ্ল'ৰহে ভাল পাওঁ, কেঁচা মাটি, বন তেনেকৈ ভাল নাপাওঁ মই। তই কিন্তু সেইবোৰ ভাল পাৱ। বাকী সব মিল আছে ধৰ, কিন্তু এনেকুৱা কিছুমান কথাত আমাৰ মিল নাই। এতিয়া ঠিকেই আছে, কাৰণ এতিয়াতো আমি সব সিদ্ধান্ত একেলগে ল'ব লগা হোৱা নাই। কিন্তু বিয়া হোৱাৰ পাছত এইবোৰে আমাক বহুত সমস্যা দিব। সেইকাৰণে মই তোৰ লগত বিয়া হ'ম বুলি ভাবিবলৈ বাদ দি দিলো। তই ভাল পাৱ খালি চকুৰে দেখা পৃথিৱীখন আৰু মই ভাল পাওঁ ডাঙৰ দামী গ্লাছৰ মাজেৰে যিখন পৃথিৱী দেখা যায় সেইখন পৃথিৱী। গতিকে আমাৰ বহুত পাৰ্থক্য আছে। তই মাটিত খোজ দি ভাল পাৱ, আৰু মই ভাল পাওঁ "ৱাও. মাটিত খোজ দি ভাল লাগিছে" বুলি কেতিয়াবা কৈ। মই জানো, তই মোৰ কাৰণে সেইখিনি পুৱাব বিচাৰিবি, আৰু তই পাৰিবিও। তই পঢ়ো বুলি ভাবিলে ভাল ইনষ্টিটিউত এমবিএ কৰি তিনি বছৰৰ ভিতৰতে বহুত বেছি দৰমহা লৈ প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব পাৰিবি, সেইখিনি গুণ তোৰ আছে, আৰু মই নিজেও তোৰ কাৰণে তিনি বছৰ কি ! আৰু সাত বছৰ ৰ'ব পাৰিম। কিন্তু তই সেইধৰণৰ কেৰিয়াৰ নিবিচাৰ, তই মনত আঘাত পাবি পিছত। আৰু তই এনেকৈ গৱেষণা কৰি গ'লি...., চাকৰি কৰিলেও খুব বেছি মাহে চল্লিশ হাজাৰ টকা পাবিগৈ ! সেইখিনিৰে তইতো মোৰ কাৰণে তেনেকুৱা এটা পৰিৱেশ আনি দিব নোৱাৰ! আৰু আমাৰ অসমৰ কলেজ বা কিবা ইনষ্টিটিউটবোৰৰ পৰিৱেশটোও গৰাখহনীয়া চলি থকা নিচিনাই। মই ভাল পাওঁ টাইলছ, তই ভাল পাবি ধূলি; তই ভাল পাবি গছৰ ছাঁ, মই ভাল পাম এচি থকা বন্ধ কোঠা....। পিছত আমাৰ বহুত কাজিয়া লাগিব, আজিৰ বন্ধুত্ব একেবাৰে শেষ হৈ যাব। তাতকৈ আমি যদি আমাৰ পৰিয়ালৰ সৈতে কেতিয়াবা এদিন লগ খাওঁ, তই তোৰ পৰিৱেশলৈ আমাক লৈ যাবি, মই মোৰ পৰিৱেশলৈ তহঁতক এদিন লৈ যাম, বহুত ভাল লাগিব তেতিয়া...। গোটেই জীৱন আমি মিলি থাকিব পাৰিম...?।" কৈ কৈ নম্ৰতা কিছুসময় ৰ'ব বিচাৰিলে।

প্লাৱনে ক'লে - "হয় কথাখিনি। আগতীয়াকৈ ভাবি লোৱাতো ভাল। মই এইবিলাক চলি যাব বুলি ভাবিছিলো। মানে, ভাবিয়েই চোৱা নাছিলো। হ'ব দেঃ! কিন্তু এটা কথা আকৌ - বিশালৰ কথা তইতো এতিয়াও জনাই নাই, সিও যদি মোৰ নিচিনাই হয়, মানে তাৰ ভাল লগা বস্তুবোৰৰ কথা কৈছো....। তই ভালকৈ চাই ল'বি কিন্তু এতিয়াই।"

নম্ৰতা - "তাক আচলতে সেইবোৰ ক্ষেত্ৰত নাচালেও হ'ব বুলি মই ভাবিছো। কাৰণ সি ইতিমধ্যে সেই সজাত বন্দী হৈ গ'ল না ! সি তাৰ পৰা ওলাব নোৱাৰে বা নিবিচাৰে।"

প্লাৱন - "তেন্তে ঠিকেই আছে। আৰু...., কথা পাতি থাকোঁতে তোৰ আইছ-ক্ৰীম গলি গ'ল, গম পাইছনে নাই? খা সোনকালে।"

নম্ৰতা - "কাজু। আজি এটা স্পেচিয়েল পোলাও খুৱাম তোক।"

প্লাৱন - "এক মিনিট ! তই চাকৰি এৰিম বুলি যে ক'লি? বিয়ালৈ অলপ দিনতো ৰ'ব লাগিব! এতিয়াই এৰিব নালাগে নেকি চাকৰিটো।"

নম্ৰতাই ক'লে - "অলপ দিন মানে, তিনিমাহৰ ভিতৰত হৈ যাব চাগে। আৰু বিয়া হৈ ইয়াৰ পৰা গ'লগৈ বেলেগ চাকৰিতো কৰা নহ'ব চাগে। এইকেইদিনহে আৰু। চাওঁ কি কৰোঁ, এতিয়াই সিদ্ধান্ত লৈ লোৱা নাই বাৰু। আৰু কি জান, বিশালে মোক এংকৰিং কৰোঁতে দেখিয়েই পচন্দ কৰিছিল, কিবা বাতৰি চাইছিল এদিন গুৱাহাটীলৈ আহোঁতে। সেইয়া চা, সিও হয়তো মোক এংকৰ বুলিয়েই পচন্দ কৰিলে। একেজনী মানুহকে বেলেগ স্থানত দেখা হ'লে হয়তো সি পচন্দ নকৰিলেহেঁতেন কিজানি ! মইয়ো এনেকুৱা প্ৰদৰ্শন আৰু আহৰণৰ জগতখনক পচন্দ কৰোঁ। মই যেতিয়া প্ৰথম গুৱাহাটীলৈ আহিছিলো। কিছুমান মানুহ দেখি আচৰিত হৈ গৈছিলোঁ। তেওঁলোকে বছৰৰ মূৰত এদিন যদি মানিমুনি শাকেৰে এসাজ খাই সেইটোক লৈ গৌৰৱৰ অন্ত নাই। খাইছে বুলি গৌৰৱ নকৰে, 'তেওঁলোকে এতিয়াও মানিমুনি খাইছে' - সেই বুলিহে গৌৰৱ কৰে। আমিতো ঘৰত কতবাৰ খাইয়েই থাকো, একো ভাৱেই নাহে তেনেকুৱা। এতিয়া মই তেনেকুৱা গৌৰৱবোৰ ভাল পাওঁ, যাতে মইয়ো এদিন আনক ক'ব পাৰোঁ তেনেকৈ, কিন্তু সদায় সেইবোৰ পাই থকা পৰিৱেশ মই পাব নিবিচাৰো।"

প্লাৱন - "বুজিলো দে। ঠিক আছে। ক'বি কেতিয়াবা কিবা সহায় লাগিলে। তোৰ আশা পূৰণ কৰাত মই পৰাখিনি সহায় কৰিম।"

প্লাৱনৰ কথাষাৰ নম্ৰতাৰ কাণত সোমাল, কিন্তু তাইৰ মনলৈ বেলেগ কিবা এটা ভাৱ আহি থকাৰ দৰে তল মূৰ কৰি ৰহস্যপূৰ্ণ হাঁহি এটা মাৰি আছে। মুখলৈ চাই প্লাৱনে সুধিলে - "কি ভাবিছ?"

নম্ৰতাই উত্তৰ দিলে - মই জানো, বিশালক মোৰ খুড়াৰ দৰে লাগিব দেখাত। কিন্তু কোনেও মোক কোৱা নাই কথাতো। কিন্তু তই কৈ দিলি। তই হাঁহা নাই, বা মোক তই বিদ্ৰূপ নকৰ। আনে কৰিব পাৰে। বা আনে ভাল লাগিছে বুলিয়েই ক'ব। এনেই যিটো কোৱা হয়। এতিয়ালৈকে কোনো এটা যোৰ মই দেখা পোৱা নাই যাক মানুহে মুখৰ আগত "পাভ যোৰা" বুলি নকয় ! আনে কি দেখিব পাৰে সেইটো মই তোৰ পৰাই গম পাওঁ। তই মোৰ বাবে দাপোনৰ নিচিনা। তোৰ জৰিয়তেই মই নিজক দেখা পাওঁ। বহুবাৰ দেখিছো; এতিয়ালৈকে।

"হাঃ হাঃ, সেইকাৰণে মইয়ো তোৰ পৃথিৱীখনৰে এটা অংশ!" - প্লাৱনে কৌতুক কৰি ক'লে।

"হয়েই!" - নম্ৰতাই দৃঢ়তাৰে ক'লে।

** ** **

নম্ৰতাৰ বিয়াৰ পৰা উভতি আহি পাওঁতে পুৱা ন বাজিবৰ হ'ব। বিয়া গুৱাহাটীতে হৈ গ'ল। ঠাণ্ডা দিন। কাষৰ ৰুমৰ ল'ৰাকেইজনে বাহিৰত ৰ'দ লৈ কথা পাতি আছে। প্লাৱনেই সবতকৈ ডাঙৰ। প্লাৱনক দেখিয়েই সিহঁতে জোকাবলৈ ধৰিলে — "প্লাৱন দা, লগৰ ছোৱালীৰ বিয়া খাই আহিল? এতিয়া নিজৰ বিয়াখনৰ কথা ভাবক আৰু।" প্লাৱনে তাইকে বিয়া পাতিম বুলি যে এদিন ভাবিছিল সিহঁতক এনেই ক'বলৈ মন গৈছিল, কিন্তু সি ক'ব নিবিচাৰিলে, কাৰণ সেইটো ক'লে সিহঁতে "ট্ৰেজেদি" বুলি হুলস্থূল লগাব।

এইটো অঞ্চলতে ইউনিভাৰ্চিটিৰ হাজাৰ সংখ্যক ল'ৰা-ছোৱালী থাকে। পথটোৰেদি ল'ৰা-ছোৱালীৰ আহ-যাহ চলি আছে। "প্লাৱন দা, এইজনী ছোৱালীলৈ চাওক। আপুনি যে ভাল পায়। আপোনাৰ লগত সঁচাকৈ মিলিব কিন্তু"- আহি আহি সিহঁতৰ ওচৰ পোৱা ছোৱালী এজনীক জোকাবলৈ এটাই চিএঞৰি ক'লে। আটাইকেইটাই ছোৱালীজনীৰ ফালে চালে। হঠাৎ মৰা চিএঞৰটো শুনি ছোৱালীজনীয়েও মূৰ ঘূৰাই সিহঁতলৈ চাই পঠিয়ালে। আটাইকেইটাৰে চেহেৰা তাই স্পষ্টকৈ দেখা পাই গ'ল। মুদত মুখ ঘূৰাই তাই গুচি গ'ল। "হেই, এইজনী ! দেখিছো আগতে। ইমান গৰ্বত থাকে একেবাৰে। ভাল নালাগে। বিৰাট গৌৰৱী হ'ব ছোৱালীজনী। সৌটো হোষ্টেলতে থাকে। মই বহুতদিন দেখিছো। প্লাৱন দা নাচাব এইজনীক। নামো জানো মই তাইৰ" - এটাই গাই গ'ল।

"অ' এইজনী ছোৱালী আগতে মইয়ো দেখিছো দুদিন" - প্লাৱনে ক'লে।

"অ' দেখিছে তাৰমানে? নামটো লাগিব নেকি?" - এটাই জোকাবলৈ ক'লে।

"নালাগে নাম। নাম জানি মই কি কৰিম !" - প্লাৱনে উত্তৰ দিলে।

"হাঃ হাঃ, প্লাৱন দাই লাজ কৰিছে। কৈ দিওঁ শুনক নামটো - নিশিতা। কেমিষ্ট্ৰিৰ ছোৱালী। কিন্তু ভাল নহ'ব। একেবাৰে ইমান গৰ্বত থাকো ! ভাল নালাগে!"

"আচলতে তাই গৰ্বত নাথাকে চাগে। তাইৰ সেইটো গতেই চাগে, কথা-বতৰা বা মনটো ভাল হ'বও পাৰে।" -প্লাৱনে ক'লে।

"বা....! দেখিছা ! ভাল লাগিছে মানে আপোনাৰ। ৰ'ব, আজিৰ পৰা দেখিলেই প্লাৱন দা বুলি জোকাম।"

সি হাক দিলে সিহঁতে বেছিহে কৰিব বাবে প্লাৱনে একো নক'লে।

সঁচাকৈ সিহঁতে ছোৱালীজনীক সেইপিনেদি পাব হৈ যোৱা দেখিলেই "প্লাৱন দা" বুলি জোকাবলৈ ধৰিলে। কিন্তু প্লাৱনৰ সিমান ওলাই-সোমাই থাকিবলৈ সময় নহয়। সেইবাবে সি তাইক সেইদিনাৰ পৰা দেখাও পোৱা নাই। সেইকাৰণে তাইক প্লাৱন দা বুলি জোকাই জোকাই আমনি লগাত ল'ৰাকেইটাই 'নিশি", "দিনতেই নিশা হ'ব এতিয়া" আদি কৈ জোকাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আৰু লাহে লাহে সেইটোও এটা গতানুগতিক অৰ্থহীন ঘটনা হৈ পৰিবলৈ ধৰিলে..।

** ** ** **

নিশিতাক ইয়াতে লগ পাই যাব বুলি প্লাৱনে ভৰা নাছিল। ওচৰতে থকা চিনাকি ভনীয়েক পাপৰিৰ কোঠালৈ আহিছে সি। দুয়োজনী হয়তো আগৰে চিনাকী।

"নিশিতা, এইয়া প্লাৱন দা। আৰু প্লাৱন দা, এয়া নিশিতা, আমি কলেজত একেটা হোষ্টেলতে আছিলোঁ।"

"আচ্চা। হাই !" - প্লাৱনে ক'লে।

"হাই" - ভদ্ৰতাৰ খাতিৰত নিশিতাই ক'লে। "মই চিনি পাওঁ এখেতক" - নিশিতাই পাপৰিলৈ চাই খং আৰু বিদ্ৰূপেৰে ক'লে - "এখেতে মোক ভাল পাই, সেইকাৰণে মোক জোকাবলৈ লগাই দিয়ে লগৰকেইটাক।"

কথাবাৰ শুনিয়েই প্লাৱনে হাঃ হাঃ হাঃ কৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে। পৰিস্থিতিটো দেখি, প্লাৱনৰ কাৰণে নিশিতাৰ আগত এতিয়া লাজ পাব নেকি বুলি পাপৰি চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। নিশিতা খঙতে বহি আছে মনে মনে।

হাঁহি শেষ কৰি প্লাৱনে ক'লে - "আচলতে মই তোমাক ভাল নাপাওঁ। ভাল নাপাওঁ বুলি নহয় আচলতে, মই তোমাক চিনিয়েই নাপাওঁ। সেইদিনা তোমাক দেখি সিহঁতে কৈ আছিল - তুমি খুব গৰ্বত থাকা, দেখিলেই গম পাই, সেইকাৰণে ভাল নালাগে তোমাক। সিহঁতেও তোমাক চিনি নাপায়, বাটত দেখিছে মাথোঁ কেইবাবাৰো। সিহঁতৰ কথা শুনি তেতিয়া মই ক'লো - আচলতে তোমাৰ গতটো তেনেকুৱা হ'ব পাৰে; কথা-বতৰা, ব্যৱহাৰ বা মনটো তেনেকুৱা নহ'বও পাৰে। সেইটো শুনিয়েই পিছতো সিহঁতে জোকাই থাকিবলৈ ধৰিলে। সিহঁতো বেয়া ল'ৰা নহয়। এইটো বয়সত জোকোৱাটোনো কি ! সেইকাৰণে জোকাই আছে। আৰু মই হাক দিলে বেছিকৈহে

জোকাৰ, গতিকে মই হাকো দিয়া নাই। তোমাক মই দুদিন দেখিছোঁ ক'ৰবাত; তেনেকৈ বহুত মানুহ দেখা পোৱা যায়, মনত পেলালে মনত পৰি যাব।"

প্লাবনৰ কথা শুনি পাপৰিয়ে সকাহ পালে। পৰিস্থিতিটো ভালদৈ আহিল। আৰু নিশিতাই এটা জোকাৰণি অনুভৱ কৰিলে। যিমান পাৰে, সেইটো প্ৰকাশ হৈ যাতে নাযায়, তাই সচেতন হৈ থাকিল। আৰু, কিজানি প্ৰকাশ হৈছেই বুলি তাই ভয়ো খালে...।

*****

দিন বাগৰি যোৱাৰ লগে লগে প্লাবনৰ প্ৰতিটো খবৰ নিশিতাক দৰকাৰ হ'বলৈ ধৰিলে। পাপৰি হাইবান হৈ গ'ল।

এদিন প্লাবন আৰু নিশিতা দুয়োটাকে একেলগে বহুৱাই লৈ, "যাঃ, তই নিজেই খবৰ লৈ থাকিবি আজিৰ পৰা" বুলি পাপৰিয়ে নিশিতাক কৌতুক কৰি সকীয়াই দিলে, লগতে আৰু ক'লে - 'পিছে, মোক আকৌ দুয়োটাৰে খবৰ নিদিয়াকৈ নাথাকিবি।"

*****

নিশিতাৰ চাকৰি হ'ল, ONGC ত। যোগদান কৰা তিনি মাহ হৈ গ'ল। যোৱাৰ আগত তাইৰ সঠিক সিদ্ধান্ত প্লাৱনক কৈ গৈছিল। প্লাৱনে মনা নাছি। আজি চাৰি মাহৰ পাছত আকৌ কথাখিনি মুখামুখিকৈ ক'বলৈ তাই তাক লগ কৰিবলৈ আহিছে।

"নাই নহ'ব। মই কৈছোঁৱেই' - প্লাৱনে কৈ গ'ল - "গোটেই চাকৰি জীৱন তুমি মোতকৈ চাৰিগুণ বেছি দৰমহা পাবা। তোমাতকৈ বেছি দৰমহা পোৱা বা তোমাৰ সমপৰ্যায়ৰ ভাল ল'ৰা এটা তুমি পাবাই। মই পৰিসংখ্যা-বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ হৈ থাকিম সদায়, গতিকে তাতকৈ মোৰ বেছি একো উপাৰ্জন নহয়। মোৰ কোনো আপত্তি নাই, কিন্তু কেতিয়াবা তোমাৰ মনলৈ বেয়া ভাব আহিব। হীনমন্যতা আহিব তোমাৰ মনলৈ। "এহ, ইমান কম দৰমহা পাই মানুহটোৱে— এনেকুৱা ভাৱ আহি যাব পাৰে এদিন তোমাৰ মনলৈ। সেইটো মই বিচৰা নাই। এতিয়া তুমি আৱেগত কৈছা নহয় বুলি, কিন্তু এদিন হ'ব তেনেকুৱা।"

"মই বহুত ভাবিহে কৈছো। নাহে।" নিশিতাই ক'লে - "মইও এইটো লাইনলৈ আহিব পাৰোঁ, কিন্তু সিটো লাইন মই ভাল পাওঁ। সেইবাবে তাত চাকৰি কৰিবলৈ গৈছোঁ। কিন্তু তাৰ অৰ্থ এইটো নহয় মই মূল্য বুজি নাপাওঁ। হয়, সাধাৰণতে বহুতৰ হয়। কিন্তু মোৰ নহয়, বহুত ভাবি-চিন্তিয়েই মই তোমাক বিচাৰিছো। তাৰ কামত বেচি ব্যৱসায়িক চাহিদা আছে কাৰণে মই বেছি দৰমহা পাম, কিন্তু মোৰ চকুপানীৰ বাবে মোক কোনেও দৰমহা নিদিয়ে। নিদিয়েতো নিদিয়েই, কিন্তু সেই দৰমহা কোনেও নিদিয়ে বুলি যাতে মই আৰু কেতিয়াও আক্ষেপ কৰিব নালাগে সেইবাবে আহিছো তোমাৰ ওচৰলৈ। নিজৰ চকুলো সৰা বাট মই নিজেই মোকলাব বিচৰা নাই। ...."

নিশিতাই প্লাৱনক আৰু অধিক বুজাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে ....। প্লাৱনে শুনি আছে। কিন্তু কি সিদ্ধান্ত ল'ব সি ঠিক কৰিব পৰা নাই ...।

(শ্ৰী মহন্ত গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ)

"হাঃ হাঃ, সেইকাৰণে মইয়ো তোৰ পৃথিৱীখনৰে এটা অংশ!" - প্লাৱনে কৌতুক কৰি ক'লে।

"হয়েই!" - নম্ৰতাই দৃঢ়তাৰে ক'লে।

** ** **

নম্ৰতাৰ বিয়াৰ পৰা উভতি আহি পাওঁতে পুৰা ন বাজিবৰ হ'ব। বিয়া গুৱাহাটীতে হৈ গ'ল। ঠাণ্ডা দিন। কাষৰ ৰুমৰ ল'ৰাকেইজনে বাহিৰত ৰ'দ লৈ কথা পাতি আছে। প্লাৱনেই সবতকৈ ডাঙৰ। প্লাৱনক দেখিয়েই সিহঁতে জোকাবলৈ ধৰিলে — "প্লাৱন দা, লগৰ ছোৱালীৰ বিয়া খাই আহিল? এতিয়া নিজৰ বিয়াখনৰ কথা ভাবক আৰু।" প্লাৱনে তাইকে বিয়া পাতিম বুলি যে এদিন ভাবিছিল সিহঁতক এনেই ক'বলৈ মন গৈছিল, কিন্তু সি ক'ব নিবিচাৰিলে, কাৰণ সেইটো ক'লে সিহঁতে "ট্ৰেজেদি" বুলি হুলস্থূল লগাব।

এইটো অঞ্চলতে ইউনিভাৰ্চিটিৰ হাজাৰ সংখ্যক ল'ৰা-ছোৱালী থাকে। পথটোৰেদি ল'ৰা-ছোৱালীৰ আহ-যাহ চলি আছে। "প্লাৱন দা, এইজনী ছোৱালীলৈ চাওক। আপুনি যে ভাল পায়। আপোনাৰ লগত সঁচাকৈ মিলিব কিন্তু"- আহি আহি সিহঁতৰ ওচৰ পোৱা ছোৱালী এজনীক জোকাবলৈ এটাই চিএৰি ক'লে। আটাইকেইটাই ছোৱালীজনীৰ ফালে চালে। হঠাৎ মৰা চিএৰটো শুনি ছোৱালীজনীয়েও মূৰ ঘূৰাই সিহঁতলৈ চাই পঠিয়ালে। আটাইকেইটাৰে চেহেৰা তাই স্পষ্টকৈ দেখা পাই গ'ল। মুদত মুখ ঘূৰাই তাই গুচি গ'ল। "হেই, এইজনী ! দেখিছো আগতে। ইমান গৰ্বত থাকে একেবাহে। ভাল নালাগে। বিৰাট গৌৰৱী হ'ব ছোৱালীজনী। সৌটো হোষ্টেলতে থাকে। মই বহুতদিন দেখিছো। প্লাৱন দা নাচাব এইজনীক। নামো জানো মই তাইৰ" - এটাই গাই গ'ল।

"অ' এইজনী ছোৱালী আগতে মইয়ো দেখিছো দুদিন" - প্লাৱনে ক'লে।

"অ' দেখিছে তাৰমানে? নামটো লাগিব নেকি?" - এটাই জোকাবলৈ ক'লে।

"নালাগে নাম। নাম জানি মই কি কৰিম !" - প্লাৱনে উত্তৰ দিলে।

"হাঃ হাঃ, প্লাৱন দাই লাজ কৰিছে। কৈ দিওঁ শুনক নামটো - নিশিতা। কেমিষ্ট্ৰিৰ ছোৱালী। কিন্তু ভাল নহ'ব। একেবাহে ইমান গৰ্বত থাকো ! ভাল নালাগে!"

"আচলতে তাই গৰ্বত নাথাকে চাগে। তাইৰ সেইটো গতেই চাগে, কথা-বতৰা বা মনটো ভাল হ'বও পাৰে।" -প্লাৱনে ক'লে।

"বা....! দেখিছা ! ভাল লাগিছে মানে আপোনাৰ। ব'ব, আজিৰ পৰা দেখিলেই প্লাৱন দা বুলি জোকাম।"

সি হাক দিলে সিহঁতে বেছিহে কৰিব বাবে প্লাৱনে একো নক'লে।

সঁচাকৈ সিহঁতে ছোৱালীজনীক সেইপিনেদি পাৰ হৈ যোৱা দেখিলেই "প্লাৱন দা" বুলি জোকাবলৈ ধৰিলে। কিন্তু প্লাৱনৰ সিমান ওলাই-সোমাই থাকিবলৈ সময় নহয়। সেইবাবে সি তাইক সেইদিনাৰ পৰা দেখাও পোৱা নাই। সেইকাৰণে তাইক প্লাৱন দা বুলি জোকাই জোকাই আমনি লগাত ল'ৰাকেইটাই 'নিশি", "দিনতেই নিশা হ'ব এতিয়া" আদি কৈ জোকাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আৰু লাহে লাহে সেইটোও এটা গতানুগতিক অৰ্থহীন ঘটনা হৈ পৰিবলৈ ধৰিলে..।

** ** ** **

নিশিতাক ইয়াতে লগ পাই যাব বুলি প্লাৱনে ভৰা নাছিল। ওচৰতে থকা চিনাকি ভনীয়েক পাপৰিৰ কোঠালৈ আহিছে সি। দুয়োজনী হয়তো আগৰে চিনাকী।

"নিশিতা, এইয়া প্লাৱন দা। আৰু প্লাৱন দা, এয়া নিশিতা, আমি কলেজত একেটা হোষ্টেলতে আছিলোঁ।"

"আচ্চা। হাই !" - প্লাৱনে ক'লে।

"হাই" - ভদ্ৰতাৰ খাতিৰত নিশিতাই ক'লে। "মই চিনি পাওঁ এখেতক" - নিশিতাই পাপৰিলৈ চাই খং আৰু বিদ্ৰূপেৰে ক'লে - "এখেতে মোক ভাল পাই, সেইকাৰণে মোক জোকাবলৈ লগাই দিয়ে লগৰকেইটাক।"

কথাষাৰ শুনিয়েই প্লাৱনে হাঃ হাঃ হাঃ কৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে। পৰিস্থিতিটো দেখি, প্লাৱনৰ কাৰণে নিশিতাৰ আগত এতিয়া লাজ পাব নেকি বুলি পাপৰি চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। নিশিতা খঙতে বহি আছে মনে মনে।

হাঁহি শেষ কৰি প্লাৱনে ক'লে - "আচলতে মই তোমাক ভাল নাপাওঁ। ভাল নাপাওঁ বুলি নহয় আচলতে, মই তোমাক চিনিয়েই নাপাওঁ। সেইদিনা তোমাক দেখি সিহঁতে কৈ আছিল - তুমি খুব গৰ্বত থাকা, দেখিলেই গম পাই, সেইকাৰণে ভাল নালাগে তোমাক। সিহঁতেও তোমাক চিনি নাপায়, বাটত দেখিছে মাথোঁ কেইবাবাৰো। সিহঁতৰ কথা শুনি তেতিয়া মই ক'লো - আচলতে তোমাৰ গতটো তেনেকুৱা হ'ব পাৰে; কথা-বতৰা, ব্যৱহাৰ বা মনটো তেনেকুৱা নহ'বও পাৰে। সেইটো শুনিয়েই পিছতো সিহঁতে জোকাই থাকিবলৈ ধৰিলে। সিহঁতো বেয়া ল'ৰা নহয়। এইটো বয়সত জোকোৱাটোনো কি ! সেইকাৰণে জোকাই আছে। আৰু মই হাক দিলে বেছিকৈহে

জোকাব, গতিকে মই হাকো দিয়া নাই। তোমাক মই দুদিন দেখিছোঁ ক'ৰবাত; তেনেকৈ বহুত মানুহ দেখা পোৱা যায়, মনত পেলালে মনত পৰি যাব।"

প্লাৱনৰ কথা শুনি পাপৰিয়ে সকাহ পালে। পৰিস্থিতিটো ভাললৈ আহিল। আৰু নিশিতাই এটা জোকাবণি অনুভৱ কৰিলে। যিমান পাৰে, সেইটো প্ৰকাশ হৈ যাতে নাযায়, তাই সচেতন হৈ থাকিল। আৰু, কিজানি প্ৰকাশ হৈছেই বুলি তাই ভয়ো খালে...।

*****

দিন বাগৰি যোৱাৰ লগে লগে প্লাৱনৰ প্ৰতিটো খবৰ নিশিতাক দৰকাৰ হ'বলৈ ধৰিলে। পাপৰি হাইবান হৈ গ'ল।

এদিন প্লাৱন আৰু নিশিতা দুয়োটাকে একেলগে বহুৱাই লৈ, "যাঃ, তই নিজেই খবৰ লৈ থাকিবি আজিৰ পৰা" বুলি পাপৰিয়ে নিশিতাক কৌতুক কৰি সকীয়াই দিলে, লগতে আৰু ক'লে - "পিছে, মোক আকৌ দুয়োটাৰে খবৰ নিদিয়াকৈ নাথাকিবি।"

*****

নিশিতাৰ চাকৰি হ'ল, ONGC ত। যোগদান কৰা তিনি মাহ হৈ গ'ল। যোৱাৰ আগত তাইৰ সঠিক সিদ্ধান্ত প্লাৱনক কৈ গৈছিল। প্লাৱনে মনা নাছি। আজি চাৰি মাহৰ পাছত আকৌ কথাখিনি মুখামুখিকৈ ক'বলৈ তাই তাক লগ কৰিবলৈ আহিছে।

"নাই নহ'ব। মই কৈছোঁৱেই' - প্লাৱনে কৈ গ'ল - "গোটেই চাকৰি জীৱন তুমি মোতকৈ চাৰিগুণ বেছি দৰমহা পাবা। তোমাতকৈ বেছি দৰমহা পোৱা বা তোমাৰ সমপৰ্যায়ৰ ভাল ল'ৰা এটা তুমি পাবাই। মই পৰিসংখ্যা-বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ হৈ থাকিম সদায়, গতিকে তাতকৈ মোৰ বেছি একো উপাৰ্জন নহয়। মোৰ কোনো আপত্তি নাই, কিন্তু কেতিয়াবা তোমাৰ মনলৈ বেয়া ভাৱ আহিব। হীনমন্যতা আহিব তোমাৰ মনলৈ। "এহ, ইমান কম দৰমহা পাই মানুহটোৱে— এনেকুৱা ভাৱ আহি যাব পাৰে এদিন তোমাৰ মনলৈ। সেইটো মই বিচৰা নাই। এতিয়া তুমি আৱেগত কৈছা নহয় বুলি, কিন্তু এদিন হ'ব তেনেকুৱা।"

" মই বহুত ভাবিহে কৈছো। নাহে।" নিশিতাই ক'লে - "মইও এইটো লাইনলৈ আহিব পাৰোঁ, কিন্তু সিটো লাইন মই ভাল পাওঁ। সেইবাবে তাত চাকৰি কৰিবলৈ গৈছোঁ। কিন্তু তাৰ অৰ্থ এইটো নহয় মই মূল্য বুজি নাপাওঁ। হয়, সাধাৰণতে বহুতৰ হয়। কিন্তু মোৰ নহয়, বহুত ভাবি-চিন্তিয়েই মই তোমাক বিচাৰিছো। তাৰ কামত বেচি ব্যৱসায়িক চাহিদা আছে কাৰণে মই বেছি দৰমহা পাম, কিন্তু মোৰ চকুপানীৰ বাবে মোক কোনেও দৰমহা নিদিয়ে। নিদিয়েতো নিদিয়েই, কিন্তু সেই দৰমহা কোনেও নিদিয়ে বুলি যাতে মই আৰু কেতিয়াও আক্ষেপ কৰিব নালাগে সেইবাবে আহিছো তোমাৰ ওচৰলৈ। নিজৰ চকুলো সৰা বাট মই নিজেই মোকলাব বিচৰা নাই। ...."

নিশিতাই প্লাৱনক আৰু অধিক বুজাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে ....। প্লাৱনে শুনি আছে। কিন্তু কি সিদ্ধান্ত ল'ব সি ঠিক কৰিব পৰা নাই ...।

(শ্ৰী মহন্ত গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ)

নষ্ট ছোৱালী

নাজী বৰুৱা

(১)

Forget the past, live the present, hope for the future ...

এনেবোৰ কথা নৈৰিতাৰ দৰে পাহৰি খোজা অতীত থকা মানুহেই কয় নেকি বাৰু? কাৰণ বিঃস্মৃতিৰ দুৱাৰখন খুলিলেই যে অনেক সঁচাৰ আগমন ঘটাৰ সম্ভাৱনা থাকে, যিবোৰ পাহৰি থাকিব পাৰিলেই ভাল নহলে দিনৰ পোহৰক আন্ধাৰ যেন দেখি.... সুখবোৰৰ পৰা আতৰি থাকিবৰ মন যায়... যুক্তিবোৰ অযুক্তি যেন লাগে...

—দেৱলীনা যে তাইৰ হেনো হিষ্ট্ৰী ডিপাৰ্টমেণ্টৰ উদয়ানন্দ চাৰৰ লগতো...

কলেজৰ পৰা আহি জীয়েকে কোৱা কথাষাৰ নৈৰিতাক বহু কথাই ভবাই তুলিছে, অবিস্মৰণীয় বহু কথা... তেওঁ নিজৰ কলেজীয়া দিনৰ নৈৰিতা আৰু আজিৰ দেৱলীনাৰ মাজত পাৰ্থক্য বিচাৰি চাইছে। বিশেষকৈ আজি দিনটোৰ! কেনেবাকৈ যদি তাইও মিছা ষড়যন্ত্ৰৰ বলি হৈছে...

(২)

নৈৰিতাই পঢ়া কলেজখনৰ ইংৰাজী বিভাগৰ প্ৰবক্তা ড° ৰুদ্ৰ চলিহাৰ বিষয়ে সকলোৱে কয় তেওঁ হেনো নষ্ট চৰিত্ৰৰ। তাই কিন্তু এইবোৰ কথাত গুৰুত্ব নিদিয়ে। তেওঁ কেনেকুৱা ব্যক্তিগতভাৱে জনাৰ প্ৰয়োজন নাই; নীৰৱে তাই সকলোকে প্ৰত্যক্ষ কৰি থাকে।

(৩)

"Lawrence is one among my favourite writers. I like his writings because he goes beyond... is not restricted to the societal norms."

নৈৰিতাই চলিহা চাৰৰ কথাষাৰ বিশ্লেষণ কৰি চালে। সত্যতা আছে কথাষাৰত। ডিপাৰ্টমেণ্টত তাইয়েই হয়তো অকলে তেনেদৰে ভাবিছিল কাৰণ ক্লাছ শেষ হোৱাৰ পাছত বেছিভাগৰেই এটাই মন্তব্য- চলিহা চাৰৰ লৰেঞ্চৰ বাহিৰে আৰু কোন ফেভাৰাইট ৰাইটাৰ হ'ব পাৰে। নিজে যেনেকুৱা তেনেকুৱা ৰাইটাৰ পছন্দ কৰিছে। নৈৰিতাই সেই সমালোচনাত ভাগ নোলোৱাৰ কাৰণ এটাই। তাইৰ মতে - *A person with an artistic mind can only find the deeper layers of meaning inherent in any form of art.*

(৪)

ক্লাছত পাহৰি যোৱা ছচমাযোৰ দিবলৈ নৈৰিতা ড° ৰুদ্ৰ চলিহাৰ কেবিনলৈ গ'ল।

-May I come in Sir?

- Yes, come in.

তাই ছচমাযোৰ আগবঢ়াই দিলে।

- Thank you

- .....

-নিলয় চাৰৰ ক্লাছটো নাছিল? ইমান সময় ...

-নোট এটা লিখি আছিলো।

- অ... ঠিয় হৈ আছা যে? বহা ... সেইদিনা তোমাৰ লেখনিটো পঢ়িলো। ভাল হৈছে?

নৈৰিতাই সামান্য হাঁহিৰে ধন্যবাদ জনালে।

- মইও তোমাৰ সৈতে একমত। পৰীক্ষাৰ নম্বৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মূল্যাংকন কৰিব নোৱাৰে।

- হয় চাৰ। কিন্তু সমাজ আৰু শিক্ষা ব্যৱস্থাটোৰ বাবে আজিকালি বেছি সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েই নম্বৰক গুৰুত্ব দিয়া হৈছে।

- উপায় নাই! মই বা তুমি ভবাৰ দৰে আন দহজনে নাভাবে.... লিখা-মেলা কৰি থাকিবা। সময় নাই বুলি এইবোৰ বাদ নিদিবা। সময় আহি নিজে হাতত ধৰা নিদিয়েহি। সময় উলিয়াব লাগিব.... No one can help you. Only you can help yourself.

চাৰৰ লগত কথা পাতি থাকোতেই আধা ঘণ্টামান হ'ল। নৈৰিতাই খৰ খেদাকৈ উলাই আহি দেখে ৰুম্মি ডিপাৰ্টমেণ্টৰ চিৰিত বহি আছে।

- ইমান ভোক লাগিছে ব'ল ব'ল.... তই বহুত সময় ৰ'ব লগা হ'ল নহয়। Sorry.

-একো নাই দে। মোৰ চিন্তা লাগি গৈছিল। ছাৰে...

- ধেৎ কি যে কথাবোৰ ভাব নহয়। পানী বটলটো দেচোন।

নৈৰিতাই পানী অলপ খোৱাতহে সকাহ পালে। ভোকত দুয়োজনীৰ খোজবোৰ খৰ হ'ল।

- চবেই কয় ছাৰৰ নেচাৰ বেয়া।

- পাগল নেকি....

(৫)

দিন যোৱাৰ লগে লগে ডিপাৰ্টমেন্টৰ সকলোৱে জনা হ'ল ৰুদ্ৰ চাৰ আৰু নৈৰিতাৰ মাজত কিবা আছে। এই 'কিবা'ৰ সঠিক বিৱৰণ কিন্তু কোনোৱে দিব নোৱাৰে।

অন্য দিনাৰ দৰে সেইদিনাও নৈৰিতাই ক্লাছ শেষ কৰি ছাৰৰ কেবিনলৈ বুলি খোজ দিলে।

দুৱাৰখন ভিতৰৰ পৰা বন্ধ। তেওঁৰ সৈতে থকা যোৱা দুমাহৰ

ঘনিষ্ঠতাত তাই ভিতৰৰ ছবিখন অনুমান কৰিব পাৰিছিল।

তাই দুৱাৰত নক কৰিলে।

ক্লাছলৈ নিয়া বেগটো এখন চকীত থৈ আনখনত তাই নিজে বহিল।

- ছাৰ কাহিনী আৰু আগ নবঢ়াও নেকি। আপুনি ইমান ভাগি পৰিছে।

তেওঁ একো উত্তৰ নিদিলে।

এটা কাতৰ উচুপনি ৰুমটোত প্ৰতিধ্বনিত হ'ল।

নৈৰিতাই তেওঁক কি বুলি বুজাব.... কি বুলি সান্ত্বনা দিব !!

হঠাৎ দুৱাৰ খুলি এদল ছাত্ৰ ছাত্ৰীয়ে চলিহা চাৰৰ কেবিন ভিৰ কৰিলে। তেওঁলোকৰ বুজাত ভূল হ'ল। ভুল হোৱাটো একপ্ৰকাৰ স্বাভাৱিক। ছবিখনেই যে তেনেকুৱাকৈ অংকিত হৈছিল।

ইয়াৰ পাছৰ কাহিনী গতানগতিক। প্ৰিঞ্চিপাল, মেনেজিং কমিটি.... সকলোৰে ড° ৰুদ্ৰ চলিহাক ৰেষ্ট্ৰিকেট কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'লৈ। এই সিদ্ধান্ত ভুল হ'ব নোৱাৰে যিহেতুকে আগৰেপৰাই তেওঁৰ বিষয়ে সকলোৰে শুনি আহিছে, ইমানদিনে যেন প্ৰমাণৰহে অভাৱ হৈ আছিল। আৰু নৈৰিতা? বহুত আলোচনাৰ অন্তত তাইক ক্লাছ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হ'ল। কাৰণ এটাই ডিপাৰ্টমেণ্টৰ লগতে তাই ইউনিভাৰচিটি টপাৰ। তাই ভাল ৰিজাল্ট কৰি ওলাই গ'লে কলেজখনৰেই নাম হ'ব।

(৬)

নৈৰিতাই পুৰণা ডায়েৰীখন উলিয়ালে। পচিশ বছৰ পুৰণি এখন ডায়েৰী।

২/০৪- আজি বহু বছৰেই হৈ গ'ল তথাপিও হৃদয় বৈ আছে অৰুনিমা এদিন আহিব; আহিব নুখুজিলেও ক'ৰবাত লগ পালে তাক আজি দহ বছৰে আমনি কৰি থকা প্ৰশ্নবোৰ কৰিব কিয় তাৰ সৈতে ভালপোৱাৰ .... বিবাহৰ মিছা অভিনয় কৰিছিল। অভিনয় কৰিছিল কোনো কথা নাই। যোৱাৰ পৰত কৈ যোৱাৰ প্ৰয়োজনবোধ নকৰিলে নে তাই?

অৰুণিমাক লগ পালে দেখুৱাব বিয়াৰ দিনা তাইৰ শিৰত সেন্দুৰ দিয়া ফটোখন সি কিমান সজতনে ৰাখি থৈছে। প্ৰত্যেক বছৰে অহা সিহঁতৰ বিয়াৰ দিনটোত যে সি তাইৰ কুশলাৰ্থে ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা কৰে। তাৰ ভালপোৱাত কিবা বৈ গৈছিল নেকি !

৩/০৪ -এখন উকা পৃষ্ঠা।

ড° ৰুদ্ৰ চলিহাই যে নৈৰিতাই আধা লেখা উপন্যাসখনৰ মূল চৰিত্ৰ 'হৃদয়'; তাইৰ হাতত লৈ থকা পাণ্ডুলিপি, তাই আৰু চলিহা ছাৰৰ বাহিৰে কোনেও গম নাপালে। উপন্যাসৰ কথা ক'লেই যেনিবা কোনোবাই জানো বিশ্বাস কৰিলে হয়? তাই এজনী নষ্ট চৰিত্ৰৰ ছোৱালী বুলি সকলোৰে জনা হ'ল.... চলিহা ছাৰৰ লগত তাইৰ ...

নৈৰিতাৰ দোপাট্টাখন হেনো মজিয়াত পৰি আছিল। গাৰ পৰা সামান্য খহি পৰিছিল সেইয়া সঁচা, ইউনিফৰ্মৰ পিচল কাপোৰৰ দুপাট্টা পিন নামাৰিলে কেতিয়াবা খহি যাব পাৰে, সেয়াটো একো আশ্বৰ্যৰ কথা নহয়... কিন্তু মজিয়াত পৰি থকা কোনে দেখিছিল? যদি তাই নষ্ট চৰিত্ৰৰ নহয়, চুলিখিনি কিয় অচিজিল হৈ আছিল? ... ৰাতিপুৱা ন বজাত ফনিয়াই যোৱা চুলিখিনি পাছবেলা ৩:০০ বজালৈ জানো চিজিল হৈ থাকে? আৰু অকল সেইদিনাই জানো তাইৰ চুলিখিনি তেনেকুৱা হৈ আছিল? সেই যুক্তিবোৰ নিজৰ আগত ডাঙি ধৰাৰ বাহিৰে অন্য উপায় নাছিল কিয়নো হাজাৰ চকুত সেইবোৰ তেতিয়া নষ্ট ছোৱালী তোমাৰ আহিলা আছিল।

(৭)

সমাজৰ দৃষ্টিত এজন নষ্ট চৰিত্ৰৰ মানুহৰ প্ৰেমত পৰিছিল নৈৰিতা। হয়। তাই সেই মানুহজনৰ আদৰ্শৰ প্ৰেমত পৰিছিল। ড° নৈৰিতা চৌধুৰীৰ কেবিনৰ দুৱাৰ খুলিলেই এতিয়া সকলোকে তেনে কিছুমান আদৰ্শই দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰে।

Life is that journey, you will never know what is going to happen next, still we live. Take the risk of everything.

(শ্ৰীমতী বৰুৱা ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

বিষন্ন আবেলি

জিন্টু শৰ্মা

কথাটো প্ৰায় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে জানে। মানে অলপ ভূ-ৰখাবোৰে। অৱশ্যে নাজানিবৰ কথাই নহয়। আজি প্ৰায় ডেৰ বছৰ হ'ল, চন্দন আৰু ববিতাৰ ভাল পোৱাৰ। আজি ববিতাৰ মনটো বৰ ভাল, মানে নিজকে অলপ বেলেগ বুলি অনুভৱ কৰিছে তাই। খবৰটো তাইক মাজ ৰাতি এগৰাকী আউট গয়িং চিনিয়ৰে দিছিল। নিজকে তাই বৰ গহীন অনুভৱ কৰিছে। তাইৰ এতিয়া প্ৰিফেক্ট হিচাপে বহুত দায়িত্ব। নহ'বই বা কিয়? সিঁহতৰ হোষ্টেলটো আজি পাঁচ বছৰে শ্ৰেষ্ঠ ছাত্ৰীনিবাস হিচাপে পুৰস্কৃত হৈ আহিছে। এইবাৰ তাইৰ পাল। তাইৰ সন্মানৰ প্ৰশ্নও জড়িত হৈ আছে, তাতে আকৌ জমিদাৰৰ ছোৱালী। দায়িত্ব লোৱাৰ পিছত তাই সকলোকে মিটিং এখন পাতিলে, সকলোকে ধন্যবাদ জনাই সহযোগিতা কামনা কৰিলে। এইবোৰ কথা তাই সৰুৰেপৰা ঘৰত দেখি আহিছে।

"ক'ত আছা? একো খবৰ নাই যে? যাবানে?" .. চন্দনৰ এচ.এম. এচ.টো পাই ববিতাৰ তৎ নোহোৱা হ'ল। চন্দন বৰ সাংঘাতিক ল'ৰা। তিনি বজা মানে তিনি বজা। ববিতাৰ এইবোৰ কথাত ধ্যান নাই। চন্দনে আজি ডেৰ বছৰে তাইক এই কথাটোকে কৈ আহিছে। নাই, তাইৰ কোনো পৰিৱৰ্তন নাই। তিনি বাজি মিনিটৰ কাটাই নবৈ ডিগ্ৰীৰ কোণ কৰোঁ কৰোঁ। ববিতাই সাউৎকৰে কোনোমতে গাটো তিয়ালে। ৰুমমেট তৰালিক চিঞৰি ক'লে- "অ'ই তৰা, মোৰ কুৰ্তিটো ইষ্ট্ৰি কৰি দেনা... প্লিজ। মোৰ মানে আজি....!" তিনি বাজি চল্লিছ মিনিট গ'ল। ববিতাক দূৰতে ৰিক্সা এখনত উঠি মোবাইলটোত ধ্যানমগ্ন হৈ আহি থকা দেখি চন্দন পিচমুৱা হৈ ৰৈ থাকিল। "এহ্ আজিহে খুচুৰা ডাল নহোৱা হ'ল। হু লোৱা।" "বাইদেউ দহ টকাৰ বাবে এশ টকীয়া দিলে যে?" "লোৱা লোৱা এশ টকাৰো খুচুৰা নাথাকে"- চন্দনে জেপৰ পৰা মহাত্মা গান্ধীৰ চুলি আঁকি থোৱা দহ টকীয়া নোট এখন উলিয়াই ৰিক্সাৱালাজনক দিলে। "এই যে মানুহবোৰ....." চন্দনে নোটখন চাই ভোৰ ভোৰালে। "হাতত অকল ফাস্ট্ৰেকৰ ঘড়ী পিন্ধিলেই নহয় বুজিছা, চাবলৈও শিকিব লাগে।" চন্দনে খঙত তিঙিৰি তুলা হৈ ববিতাক উদ্দেশ্যি ক'লে। "হ'ব দিয়ানা, কিমান নো আৰু গালি দি থাকা?"- ববিতাই অলপ অস্বস্তিত চুলি কেউডাল পিছফালৰ পৰা আগফাললৈ আনি ক'লে। দুয়োটাই প্ৰায় ভালদৰে কথা নপতাকৈয়ে "মিড টাউন" ৰেস্টোৰাঁখনৰ শীত তাপ নিয়ন্ত্ৰিত কোঠা এটাৰ পিছফালৰ টেবুল এখনত বহি ল'লে।

আচলতে চন্দনে এইবোৰ ইমান ভাল নাপায়। হ'লেও ৰেষ্টোৰাঁৰ আলো-ছাঁয়াৰ মায়াজালত, মৃদু স্বৰত বাজি থকা পুৰণি ৰোমাণ্টিক হিন্দী গীত এটাৰ সুৰত তাৰ মনটো ক'ৰবালৈ উটি গ'ল। সি ববিতাৰ মুখৰ ফালে প্ৰায় দহ মিনিট মান সময় মৌন ভাৱে চাই থাকিল। "দাদা, মেনু"- ৰেষ্টোৰাঁৰ চাৰ্ভিচ বয় জনৰ মাতত চন্দনে সম্বিত ঘূৰাই পালে। "কি হ'ল, কি চিন্তা কৰি আছা?" "না না একো নাই। অ'.... উ... চিকেন বিৰিয়ানী দুটা আৰু দুটা ক'ফি"- ববিতাই ল'ৰা জনক অৰ্দাৰটো দি দিলে। "কোৱাচোন নতুন দায়িত্ব পাই কেনে লাগিছে?" চন্দনে ববিতাৰ কেঁকোৰা চুলিকেইডালৰ ফালে বেঁকাকৈ চাই সুধিলে। "বৰ ভাল লাগিছে নহয়?" "আঁতো আকৌ; ভাল কিয় নালাগিব?" ববিতাই তাইৰ নতুনকৈ লোৱা মোবাইলটোৰ স্ক্ৰিণত তৰ্জনী আঙুলিটোৰে টাচ্চ কৰি কৰি উত্তৰটো অলপ গহীনতাই দিলে। " আৰু কোৱা পঢ়া শুনা কেনে চলিছে? আজিক কালিতো ডাঙৰ মানুহ হৈ গ'লা...", চন্দনে টিচু পেপাৰ এখন মোহাৰি ববিতাৰ ফালে নোচোৱাকৈয়ে ক'লে। ববিতাই কোনো উত্তৰ নিদি মোবাইলটো লৈয়ে ব্যস্ত হৈ থাকিল।

চন্দন বৰ চিৰিয়াচ ল'ৰা। বিশ্ববিদ্যালয়ত তাৰ এটা সুকীয়া পৰিচয় আছে। ডিপাৰ্টমেণ্টতেই হওক বা হোষ্টেলতেই হওক তাক সকলোৱে ভালদৰে জানে। ববিতাক সি প্ৰায় ডেৰবছৰ আগতে এখন সভাত লগ পাইছিল। তেনেদৰেই এদিন সিহঁতৰ বন্ধুত্বই প্ৰেমৰ ৰূপ লৈছিল। সময়বোৰ কেনেকৈ পাৰ হৈ গ'ল সি গমকে নাপালে। অৱশ্যে সি ববিতাক তাই বিচৰা ধৰণে হয়তো সুখী কৰিব পৰা নাই বা অন্য ল'ৰাবোৰৰ দৰে বাইকতো ঘূৰাব পৰা সামৰ্থ তাৰ নাই। চন্দনৰ দেউতাক এখন এল পি স্কুলৰ শিক্ষক আছিল। আজি প্ৰায় চাৰি বছৰ মান হ'ল অৱসৰ লোৱাৰ। সি ঘৰৰ সৰু ল'ৰা। দেউতাকে কোনোমতে পেট কেইটা পুহি আছে। সি অৱশ্যে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ফেকাল্টি কেইজনমানৰ ল'ৰা-ছোৱালী কেইটামানক টিউচন কৰে। মাহে প্ৰায় তিনিহেজাৰ মান টকা পায় আৰু তাৰেই কোনোমতে চলে।

"হ'ব দিয়াচোন, কিমাননো আৰু চিৰিয়াচ কথা পাতি থাকা? পঢ়া-শুনা বহুত হ'ল আৰু।" ববিতাই অলপ বিৰক্তিৰ সুৰত চন্দনক তাৰ বোনচাইনাৰ প্লেটত চিকেন বিৰিয়ানী চাৰ্ভ কৰি ক'লে। চন্দনে বিৰিয়ানীৰ ভিতৰত থকা আধা ফলা কণীটোত ফৰ্ক খনেৰে মৃদু হেঁচা এটা দিলে। সি যেন কোনোবা মানুহ এজনৰ ডিঙিত হেঁচা মাৰি ধৰিছে তাৰ এনে অনুভৱ হ'ল। ইতিমধ্যে ববিতাই তাইৰ ভেনিটি

বেগৰ পৰা দুশ টকা চাৰ্জিচ বয় জনক দিলে। সি শীত তাপ নিয়ন্ত্ৰিত কোঠাটোত অলপ গৰম অনুভৱ কৰিলে।

ভাৰ্চিটি উইক মানে বিশ্ববিদ্যালয় সপ্তাহ ইতিমধ্যে আৰম্ভ হৈছে। হোষ্টেলবোৰত যেন কাৰোবাৰ বিয়াহে চলিছে। কাৰো গাত তত নাই। খেলাই খেলিছে, নচাই নাচিছে, কোনোবাই আকৌ দুপৰ নিশালৈ গানকে গাইছে। মুঠতে এটা উৎসৱমুখৰ পৰিৱেশ। ববিতাৰ কথাতো ক'বই নালাগে। একেৰে চৰা। আজি প্ৰায় সাত দিন মান হ'ল, চন্দনৰ লগত তাইৰ কোনো যোগাযোগেই নাই। হ'বও পাৰে হোষ্টেলৰ কামৰ পৰা কিজানি মূৰ দাঙিব পৰা নাই। কিবা অলপ সকাহ দিব পৰা হ'লে, চেহ! চন্দনৰ মনটো মৰি গ'ল।

চন্দনে তাৰ লগৰ চুমন আৰু অভিজিতৰ লগত প্ৰেক্ষাগৃহলৈ যাবলৈ সাজু হৈছে। একাংকিকা নাট চোৱাৰ কথা। চন্দনে প্ৰেক্ষাগৃহৰ মুখতে কোনোবা এজনৰ লগত চকা-মকাকৈ ববিতাক দেখি, প্ৰায় উধাতু খাই দৌৰি গ'ল। "ববিতা....... ", চন্দনৰ মাতত ববিতা বৈ গ'ল। "চন্দন, প্লিজ বেয়া নাপাবা, এতিয়া মোৰ সময় নহ'ব। তোমাৰ লগত পিছত কথা পাতিম হা!!" চন্দন হতচকিত হ'ল। চুমন আৰু অভিজিতৰ আগত সি বৰ অপ্ৰস্তুত অনুভৱ কৰিলে। তাৰ হৃদস্পন্দন বাঢ়ি যোৱা যেন অনুভৱ হ'ল। চন্দনে তাৰ এচ এম এচ টিউনটোৰ আঁত ধৰি পকেটৰ পৰা ন'কিয়া ১১০০ মডেলৰ মোবাইলটোত অচিনাকি নম্বৰৰ পৰা অহা এচ এম এচ এটা দেখিলে" মিষ্টাৰ চন্দন দুৰৰা, প্লিজ ফৰগিভ মি, আই কেণ্ট কণ্টিনিউ আৱাৰ বিলেচন.... লিভ মি, ববিতা হাজৰিকা"। সি তাৰ ভৰিৰ তলৰ মাটিবোৰ খহি যোৱা যেন অনুভৱ কৰিলে। আকাশত মেঘবোৰে আৱতৰীয়া বৰষুণ এজাকৰ আখৰা চলাই আছিল। প্ৰেক্ষাগৃহত তেতিয়া ২ নং ছাত্ৰাবাসাৰ দ্বাৰা অভিনীত "বিষন্ন আবেলি" নামৰ নাটখন মঞ্চস্থ হৈ আছিল।

(শ্ৰী শৰ্মা পৰিৱেশ বিজ্ঞান বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰ)

ফটো সৌজন্য ঃ ৰাজশ্ৰী গোস্বামী

এক উদিত সূৰ্যৰ অধীৰ অপেক্ষাত ...

কুলদীপ কুমাৰ হাঁলৈ

ঃ Yup, m gng, wl catch u rit der - এইবুলি 'WhatsApp' ত মেচেজটো চেণ্ড কৰি মই যাবলৈ ওলাওঁতেই নেপথ্যত মোৰ সমগ্ৰ সত্বাক আহ্লাদিত কৰি মোৰ ম'বাইলটো বাজি উঠিল—"মঘাই বোলে ঢোলৰ মাত ধিনিকি ধিনদাও/সোণৰ অসম নেলাগে মোক মাটিৰে সজাওঁ......" স্ক্ৰিণত দেখিলো আমাৰ 'গেং'ৰ তৃতীয় সদস্য তথা মোৰ বন্ধু প্ৰিয়ানুজ মোস্তাফ আহমেদ - এক সংবেদনশীল, সৃষ্টিশীল, বহুমুখী প্ৰতিভাধৰটোৰ কল ৰিচিভ কৰিলো—

ঃ ভাই, তোক মই আবেলি লগ পাম; নহ'লে তই আমাৰ ইয়ালৈকে আহিবি। মই মানে এই মুহূৰ্তত এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ 'মিচন'ত যাব ওলাইছো।

ঃ 'মিচন' মানে তোৰ 'WhatsApp'ৰ সেই নতুন খবৰটো নহয় জানো? অলপ সাৱধানে থাকিবি যাতে বহিৰাগত বনিয়াই তোৰ নিজ ঘৰৰ কেঁচা সোণ, পনীয়া সোণ নিয়াৰ দৰে মানে তোৰেই সোণ, চাহপাত, তেল শেষত তোৰ ঘৰতেই বিক্ৰী কৰাৰ লেখীয়া নহয় তোৰ অৱস্থা। আমি তিনিওটাৰ ভিতৰত বহু ক্ষেত্ৰত তইয়ে ভাগ্যবান যদিও তই নিজকে অভাগা আৰু অপদাৰ্থ বুলি ভাবি থাক। তই প্ৰথমতে নিজকে চিনি ল, নিজক ভালপাবলৈ শিক, তাৰ পিছত তই দেখিবি এই নিৰানন্দময় পৃথিৱীখন কিমান আনন্দময় হৈ উঠিছে আৰু তই নিজেই কিমান পৰিপূৰ্ণ।

ঃ ভাই মোৰ পলম হৈছে। এতিয়া যাওঁ দে। তই চাগে ব'ৰ হৈ গৈছ মোলৈ ৱেইট কৰি।

ঃ ধুৰ চাল্লা, তই দেখোন আজিকালি কথাত বৰকৈ ইংৰাজী মিক্স কৰা কৰিছ অ'! তোক মই এইমাত্ৰ কোৱা নাছিলো জানো তই নিজকেই যেতিয়া ভাল নাপাব তেনে ক্ষেত্ৰত আন কাৰোবাক ভালপাওঁ বুলি 'চলাহী' কথা কিয় ক'ব যাব? মই চলাহী বুলি এই কাৰণেই কৈছো যে আপাত দৃষ্টিত এইবোৰ তেনেকুৱাই বোধ হয় যদিও তই একপ্ৰকাৰ হতাশাগ্ৰস্ততাত ভুগি যে তই যি বিচাৰ তাক নাপাব বা তোক কোনেও সঁহাৰি নিদিয়ে। তোৰ অৱস্থা যেন "হস্তীৰো পিচলে পাও সজ্জনৰো ঘুৰে নাও"-ৰ লেখীয়া হৈছে। যিয়েই নহওক, এতিয়া যা বাক আৰু তোৰ মিচন যাতে একমপ্লিছড হয় তাৰ শুভেচ্ছা থাকিল।

এনেতে শোৱাৰ পৰা এপ্ৰামুখি দি তন্দ্ৰালস অৱস্থাৰে কৈ উঠিল মোৰ বন্ধু সুহৃদ ভাইপ্ৰতিম ফ্ৰান্সিস দিচুজাই—"অবুজনক বুজোৱা, ঢেকুৱা ঠাৰি সিজোৱা।" - ইয়াক বুজনি দিও একো লাভ নাই মোস্তাফ! সি কষ্টহীন, শ্ৰমবিমুখ জীৱনেৰে কি উন্নতি কৰিব! তাৰ প্ৰতিভা, সৃজনী শক্তি এতিয়াও সুপ্ত অৱস্থাতেই আছে; কাৰ্যক্ৰমণিকা বনালেও সেয়া কাহানিও কাৰ্যকৰী নহয়। তাৰ এই দীৰ্ঘসূত্ৰীতা, আলস্যৰে ভৰা জীৱনটোক ত্যাগ কৰি তাৰ অন্তঃশলীন জ্ঞান-শক্তি-প্ৰতিভাক জাগ্ৰত কৰি নৱৰূপত প্ৰতিভাত হোৱাত আমি তাক সহায় কৰিব লাগিব।

তাৰ কথা শুনিবলৈ মই তাত ৰৈ থকা নাছিলো। এক অভিনৱ, ৰঙীণ উত্তৰাধুনিক জীৱনশৈলীৰে পৰিপূৰ্ণ স্বাচ্ছ্যন্দময় জীৱনে মোক বাৰুকৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিছিল। কিমান যে সহজ, চিন্তামুক্ত, মনোৰম তথা আসক্তিপূৰ্ণ এই জীৱন ! এই জীৱন সস্তীয়া চ'চিয়েল ষ্টেটাচ মেইণ্টেইন ৰখাৰ যুগ, পশ্চিমীয়াৰ অন্ধ অনুকৰণেৰে নিজস্বতাক জলাঞ্জলি দিয়াৰ যুগ। নিজৰ মাতৃভাষা ক'বলৈ লাজ কৰা, শুদ্ধকৈ নোকোৱা বা ক'লে নিজৰ পদমৰ্যদা লাঘৱ হ'ব বুলি ভবাৰ যুগ। সম্পূৰ্ণ জলাঞ্জলি দিলেও কথা কিন্তু টুকুৰা-টুকুৰ শব্দৰে সানমিহলি কৰি বাৰে-বিংকৰা ভাষাৰ সৃষ্টি কৰি আজি চেনেহৰ মাতৃভাষা স্বভূমিতে নিৰ্যাতিত, নিষ্পেষিত আৰু পদদলিত হৈছে।

মিচন ফেইল হোৱাত আশাহত, ভগ্ন মনোৰথ লৈ মই পশ্চাদগমন কৰিছিলো মোৰ পৰ্ণ কুটীৰলৈ। ইতিমধ্যে সন্ধিয়াৰ চাহ মেলৰ মেজত নিজৰ আসনত উপবিষ্ট হৈছিল সপ্ৰতিভ মোৰ বন্ধুদ্বয় ফ্ৰান্সিস আৰু মোস্তাফ নিজৰ নিজৰ হাতত ধূম্ৰায়িত চাহৰ পিয়লা লৈ আৰু সিহঁতৰ বৈচিত্ৰ্যময় জীৱন-দৰ্শনৰ বকলা মেলিছিল। সেই সময়তে মই দুৱাৰদলিত প্ৰৱেশ হোৱা দেখা পায়েই ফ্ৰান্সিস উল্লাসিত হৈ ক'বলৈ ধৰিলে—

ঃ ভাই মোস্তাফ, আজি আমি বোধহয় কেৱল মাত্ৰ বিস্কুট, চানাচুৰ আৰু গৰম পকৰাৰে আমাৰ সন্ধিয়াৰ চাহমেল সামৰিব নালাগিব; আজি এক ভোজ-ভাত হৈ যাব যেন পাইছো। তই যাচোন, বজাৰৰ পৰা লোকেল কুকুৰাৰ মাংস আৰু জহা চাউল আৰু কিবা-কিবি লৈ আহিবি।

ইপিনে মই যিমানেই সিহঁতৰ ওচৰ চাপি গৈছো সিহঁতৰ অন্তৰৰ উচ্ছাসবোৰ যেন নিৰ্যাস লৈ ওলাব ধৰিলে। দুয়োটাই মোক সিহঁতৰ ওচৰত বহুৱাই লৈ মোক সান্ত্বনা দিবলৈ ধৰিলে। ফ্ৰন্সিসে

মোলৈ চাহ একাপ আগবঢ়াই দি ক'বলৈ ধৰিলে—

ঃ চা ভাই, মই আৰু মোস্তাফ দুয়োটা তোক আগতেই বহুবাৰ কৈছো যে যেতিয়ালৈ তই নিজকে বুজি নাপাব, নিজকে ভাল পাব নোৱাৰ আৰু তোৰ প্ৰতিভাক ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰিবি; যেতিয়ালৈকে নিজৰ সহজ-সৰল মনৰ অধিকাৰী আৰু দোধোৰ-মোধোৰ অৱস্থাৰ পৰা মুক্ত কৰিব পাৰিবি মানে তোৰ ভাষাত কমপ্লিকেটেড আৰু কনফিউজিং পেচনটোক বিদায় দি চিম্পল, ষ্ট্ৰেইট ফৰ্বাৰ্ড এণ্ড ৰিলিচ্‌ড্‌ হ'বি, তাৰ পিছত দেখিবি তোৰ জীৱনটো কিমান সুন্দৰ, সাৱলীল আৰু অনাবিল প্ৰশান্তিৰে ভৰি পৰিব।

ঃ তহঁতে থিকেই কৈছ। কিন্তু তহঁতে জানই যে মই জীৱনত বহুতো সুযোগ পাইছো নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ বা নিজৰ জীৱনৰ একো একোটা উদ্দেশ্য পূৰণৰ প্ৰথম ঢাপত খোজ দিবলৈ কিন্তু নিজৰ শ্ৰম বিমুখীতা, আলস্যতা তথা দীৰ্ঘসূত্ৰতাৰ কাৰণে আজি নিজকে সান্ত্বনা দিবলৈ যেন গোলকৰ অন্য মেৰুত অৱস্থান কৰিছো আৰু তাৰ লগতে সামঞ্জস্যহীন পথেৰে নিজে বাট বুলিছো; যেন সমাজত এক তথাকথিত মৰ্যদা পাবলৈ নিজৰ আত্মাৰ শান্তিক বিসৰ্জন দিছো আৰু জীৱন-যুঁজত আগুৱাই গৈছো। মই নিজেই জানো এনেকুৱা সময়ত মোৰ মন দোধোৰ-মোধোৰ, শংকাপূৰ্ণ আৰু জটিল হ'বই কাৰণ মনৰ মিল নথকা বিষয়ত লাগি থাকিলে ক্ষন্তেকীয়া মোহ অনতিপলমে ভঙ্গ হয়। তহঁতে হয়তো ক'ব পাৰ যে ঘঁহোতে ঘঁহোতে শিলো ক্ষয় যায়। মই যেন তাকেই সাৰোগত কৰি এই কৃচ্ছ সাধনাত ব্ৰতী হৈছো, যাৰ দ্বাৰা মোৰ জন্মদাতা-জন্মদাত্ৰী, চেনেহৰ আপোনসকল আৰু সমূহ হিতাকাংক্ষীসকলৰ মোৰ ওপৰত থকা প্ৰগাঢ় বিশ্বাস তথা আস্থাৰ যেন নিকৰুণ অপমৃত্যু নহয়।

তথাকথিত সমাজৰ আৰু ঘৰখনৰ সন্মানক প্ৰাধান্য দি প্ৰাণাধিক প্ৰিয়াক মই বিসৰ্জন দিছো যিয়ে মোক নিজৰ প্ৰাণতকৈও বেছি ভাল পায় আৰু মোৰ কাৰণে সৰ্বস্ব ত্যাগ কৰিবলৈ ৰাজী আছিল বা এতিয়াও আছে। তেনে ক্ষেত্ৰত মই আজি এইখন পৃথিৱীত যেন "আগত খুৰা, পাছত মলীয়া বুঢ়া" সদৃশ কৰ্মৰাজিৰে নিজৰ আত্মসত্তাক নিন্দিত কৰিছো। এৰাল চিঙা গৰু নহৈ লেকাম লগোৱা ঘোঁৰা হ'ব খুজিছো যেন। গভীৰ হুমুনিয়াহ কাঢ়ি দুই বন্ধুৰে মোৰ নাটকীয় স্বগতোক্তিৰ লেখীয়া দীঘলীয়া বক্তব্যটো শুনি দীৰ্ঘশ্বাস ত্যাগ কৰিলে আৰু মোস্তাফে মোক এক অভিনৱ উপায় দিলে—

ঃ ভাই, এটা উপায় আছে। তোৰ এই হতাশাগ্ৰস্ততাৰ পৰা মুক্তি লভিবলৈ এটা কাম কৰিব পাৰি দেখোন। এজন বিখ্যাত ব্যক্তিয়ে কৈছে যে যেতিয়া তোৰ ব্যক্তিত্বত পৰিবৰ্তন আহিব, তেতিয়া তোক সকলোৱে নতুন ৰূপত দেখিব আৰু তই নিজেও এই পৰিবৰ্তন দেখিবি, তেতিয়া তোক সকলোৱে নতুন ৰূপত দেখিব আৰু তই নিজেও এই পৰিৱৰ্তন অনুধাৱন কৰিব পাৰিবি। ব্যক্তিত্বৰ পৰিৱৰ্তন আভ্যন্তৰীণ আৰু বাহ্যিক দুয়োটা দিশতে সমান হ'ব লাগিব, নহ'লে তোৰ অৱস্থা "আগফালে মাৰে ডাং, পিছফালে ধোবাং-বাং"ৰ লেখীয়া হ'ব। গতিকে তই কাইলৈৰ পৰা কমেও এপখেক বা এমাহ দৈনিক দুই ঘণ্টাকৈ ব্যায়ামাগাৰলৈ গৈ তাত প্ৰশিক্ষকৰ দ্বাৰা সঠিকভাৱে সঠিক ব্যায়ামবোৰ কৰা আৰম্ভ কৰি দে যিয়ে তোৰ বাহ্যিক ব্যক্তিত্বৰ উত্তৰণত প্ৰভূত অৰিহণা যোগাব। তাৰপিছত তোৰ আভ্যন্তৰীণ ব্যক্তিত্বৰ উত্তৰণ কৰিবলৈ বা তোৰ নিজৰ মন-মগজুৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ আনিবলৈ এজন অভিজ্ঞ যোগ-প্ৰশিক্ষকৰ ওচৰত গৈ নিতৌ যোগ-প্ৰাণায়াম কৰা আৰম্ভ কৰি দে য'ত তই লাভ কৰিবি এখন প্ৰশান্তিৰে ভৰা অন্য এক পৃথিৱী। লগতে আৰু এটা কথা শুন, তই যে সদায় নিজকে আনৰ মাজত চাবলৈ বিচাৰ; আনে তোৰ কথা কি কয়, কি ভাবে, তোক ভাল পায় নে বেয়া পায় ইত্যাদি ভবাৰ অভ্যাসবোৰ পৰিত্যাগ কৰ। যেতিয়ালৈকে নিজক নিজৰ মাজত নাপাব, তেতিয়ালৈকে তই কেতিয়াও এক শান্তিপূৰ্ণ-ক্লেশহীন জীৱন যাপন কৰিব নোৱাৰিবি কাৰণ যিয়ে দহজনক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ যায়, সি জীৱনত কেতিয়াও সন্তুষ্ট হ'ব নোৱাৰে।

এইবাৰ মোৰ সুহৃদ বন্ধু ফ্ৰান্সিসে নিজৰ অভিমত ব্যক্তি কৰিবলৈ ধৰিলে— ভাই চা, তই নাভাবিবি যে তোৰ দৰে আমি নিজৰ জন্মভূমি, নিজৰ মাতৃভাষা, নিজৰ সংস্কৃতি, নিজৰ অস্তিত্বক ভাল নাপাওঁ বা সচেতন নহওঁ তথা জাতীয়তাবাদী হ'বলৈ ভয় কৰো। বৰঞ্চ আমি গভীৰভাৱে বিশ্বাস কৰো যে জাতীয়তাবাদী মনোভাৱাপন্ন নহ'লে এক অঞ্চলৰ সামগ্ৰিক উন্নয়ন সাধন হোৱাত বিলম্ব হয় কাৰণ তাৰ নাগৰিকবোৰে অন্তৰত সেই টানটো অনুভৱ কৰিবলৈ অপৰাগ হয়। তোৰ-মোৰ দৰে যদি সকলোৱে নিজৰ প্ৰতি, নিজৰ জাতিটোৰ অস্তিত্বৰ প্ৰতি সন্দিহান নহৈ জাগ্ৰত নহয় তেতিয়ালৈকে চৰকাৰৰ হঠকাৰীতা, অমনোযোগিতা আৰু আত্মধ্বংসী কৰ্মকাণ্ডবোৰক প্ৰভূত জনবলেৰে প্ৰতিহত কৰি প্ৰতিবেশী ৰাজ্যৰ দৰে উৎকৰ্ষ সাধন নহ'ব। এটা জাতি উন্নয়নৰ পথত আগুৱাই যাবলৈ হ'লে প্ৰত্যেকেই নিজক, নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতি আৰু নিজৰ অতীতক সম্পূৰ্ণৰূপে জানি-বুজি ল'ব লাগিব। আমাৰ মানুহবোৰ পুনৰায় বিবেকতকৈ বেছি আবেগক প্ৰাধান্য দি চালিত হ'লে হঠকাৰী কৰ্ম-কাণ্ডবোৰ সংঘটিত হৈয়ে থাকিব; জন প্ৰতিনিধি নিৰ্বাচিত হৈয়ে থাকিব যাৰ আমাৰ মাটিৰ লগত কোনো সম্পৰ্ক নাই।

কিন্তু আজি আমাৰ সমাজত কি হৈছে জান! আমাৰ মানুহে নিজৰ সংস্কৃতিক চিনি নাপায়, ল'ৰা-ছোৱালীয়ে বিষ্ণু-জ্যোতিক চিনি নাপায়, মহাপুৰুষ গুৰু দুজনাৰ কথা নাজানে, আমাৰ অগ্ৰজ শিল্পীবোৰক নিচিনে কিন্তু পশ্চিমৰ সকলো শিল্পীৰ নাম-ধাম-কাম

এক উদিত সূৰ্যৰ অধীৰ অপেক্ষাত ...

কুলদীপ কুমাৰ হাঁলৈ

ঃ Yup, m gng, wl catch u rit der - এইবুলি 'WhatsApp' ত মেচেজটো চেণ্ড কৰি মই যাবলৈ ওলাওঁতেই নেপথ্যত মোৰ সমগ্ৰ সত্ত্বাক আহ্লাদিত কৰি মোৰ ম'বাইলটো বাজি উঠিল—"মঘাই বোলে ঢোলৰ মাত ধিনিকি ধিনদাও/সোণৰ অসম নেলাগে মোক মাটিৰে সজাওঁ......" স্ক্ৰিণত দেখিলো আমাৰ 'গেং'ৰ তৃতীয় সদস্য তথা মোৰ বন্ধু প্ৰিয়ানুজ মোস্তাফ আহমেদ - এক সংবেদনশীল, সৃষ্টিশীল, বহুমুখী প্ৰতিভাধৰটোৰ কল ৰিচিভ কৰিলো—

ঃ ভাই, তোক মই আবেলি লগ পাম; নহ'লে তই আমাৰ ইয়ালৈকে আহিবি। মই মানে এই মুহূৰ্তত এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ 'মিচন'ত যাব ওলাইছো।

ঃ 'মিচন' মানে তোৰ 'WhatsApp'ৰ সেই নতুন খবৰটো নহয় জানো? অলপ সাৱধানে থাকিবি যাতে বহিৰাগত বনিয়াই তোৰ নিজ ঘৰৰ কেঁচা সোণ, পনীয়া সোণ নিয়াৰ দৰে মানে তোৰেই সোণ, চাহপাত, তেল শেষত তোৰ ঘৰতেই বিক্ৰী কৰাৰ লেখীয়া নহয় তোৰ অৱস্থা। আমি তিনিওটাৰ ভিতৰত বহু ক্ষেত্ৰত তইয়ে ভাগ্যৱান যদিও তই নিজকে অভাগা আৰু অপদাৰ্থ বুলি ভাবি থাক। তই প্ৰথমতে নিজকে চিনি ল, নিজক ভালপাবলৈ শিক, তাৰ পিছত তই দেখিবি এই নিৰানন্দময় পৃথিৱীখন কিমান আনন্দময় হৈ উঠিছে আৰু তই নিজেই কিমান পৰিপূৰ্ণ।

ঃ ভাই মোৰ পলম হৈছে। এতিয়া যাওঁ দে। তই চাগে ব'ৰ হৈ গৈছ মোলৈ ৱেইট কৰি।

ঃ ধুৰ চাল্লা, তই দেখোন আজিকালি কথাত বৰকৈ ইংৰাজী মিক্স কৰা কৰিছ অ'! তোক মই এইমাত্ৰ কোৱা নাছিলো জানো তই নিজকেই যেতিয়া ভাল নাপাব তেনে ক্ষেত্ৰত আন কাৰোবাক ভালপাওঁ বুলি 'চলাহী' কথা কিয় ক'ব যাব? মই চলাহী বুলি এই কাৰণেই কৈছো যে আপাত দৃষ্টিত এইবোৰ তেনেকুৱাই বোধ হয় যদিও তই একপ্ৰকাৰ হতাশাগ্ৰস্ততাত ভুগি যে তই যি বিচাৰ তাক নাপাব বা তোক কোনেও সঁহাৰি নিদিয়ে। তোৰ অৱস্থা যেন "হস্তীৰো পিচলে পাও সজ্জনৰো বুৰে নাও"-ৰ লেখীয়া হৈছে। যিয়েই নহওক, এতিয়া যা বাৰু আৰু তোৰ মিচন যাতে একমপ্লিছ্ড হয় তাৰ শুভেচ্ছা থাকিল।

এনেতে শোৱাৰ পৰা এগ্ৰামুৰি দি তন্দ্ৰালস অৱস্থাৰে কৈ উঠিল মোৰ বন্ধু সুহৃদ ভাইপ্ৰতিম ফ্ৰান্সিস দিচুজাই—"অবুজনক বুজোৱা, ঢেকুৱা ঠাৰি সিজোৱা।" - ইয়াক বুজনি দিও একো লাভ নাই মোস্তাফ! সি কষ্টহীন, শ্ৰমবিমুখ জীৱনেৰে কি উন্নতি কৰিব! তাৰ প্ৰতিভা, সৃজনী শক্তি এতিয়াও সুপ্ত অৱস্থাতেই আছে; কাৰ্যক্ৰমণিকা বনালেও সেয়া কাহানিও কাৰ্যকৰী নহয়। তাৰ এই দীৰ্ঘসূত্ৰীতা, আলস্যৰে ভৰা জীৱনটোক ত্যাগ কৰি তাৰ অন্তঃশলীন জ্ঞান-শক্তি-প্ৰতিভাক জাগ্ৰত কৰি নৱৰূপত প্ৰতিভাত হোৱাত আমি তাক সহায় কৰিব লাগিব।

তাৰ কথা শুনিবলৈ মই তাত বৈ থকা নাছিলো। এক অভিনৱ, ৰঙীণ উত্তৰাধুনিক জীৱনশৈলীৰে পৰিপূৰ্ণ স্বাচ্ছ্যন্দময় জীৱনে মোক বাৰুকৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিছিল। কিমান যে সহজ, চিন্তামুক্ত, মনোৰম তথা আসক্তিপূৰ্ণ এই জীৱন ! এই জীৱন সস্তীয়া চ'চিয়েল ষ্টেটাচ মেইণ্টেইন ৰখাৰ যুগ, পশ্চিমীয়াৰ অন্ধ অনুকৰণেৰে নিজস্বতাক জলাঞ্জলি দিয়াৰ যুগ। নিজৰ মাতৃভাষা ক'বলৈ লাজ কৰা, শুদ্ধকৈ নোকোৱা বা ক'লে নিজৰ পদমৰ্যদা লাঘৱ হ'ব বুলি ভবাৰ যুগ। সম্পূৰ্ণ জলাঞ্জলি দিলেও কথা কিন্তু টুকুৰা-টুকুৰ শব্দৰে সানমিহলি কৰি বাৰে-বিংকৰা ভাষাৰ সৃষ্টি কৰি আজি চেনেহৰ মাতৃভাষা স্বভূমিতে নিৰ্যাতিত, নিষ্পেষিত আৰু পদদলিত হৈছে।

মিচন ফেইল হোৱাত আশাহত, ভগ্ন মনোৰথ লৈ মই পশ্চাদগমন কৰিছিলো মোৰ পৰ্ণ কুটীৰলৈ। ইতিমধ্যে সন্ধিয়াৰ চাহ মেলৰ মেজত নিজৰ আসনত উপবিষ্ট হৈছিল সপ্ৰতিভ মোৰ বন্ধুদ্বয় ফ্ৰান্সিস আৰু মোস্তাফ নিজৰ নিজৰ হাতত ধূম্ৰায়িত চাহৰ পিয়লা লৈ আৰু সিহঁতৰ বৈচিত্ৰ্যময় জীৱন-দৰ্শনৰ বকলা মেলিছিল। সেই সময়তে মই দুৱাৰদলিত প্ৰৱেশ হোৱা দেখা পায়েই ফ্ৰান্সিস উল্লাসিত হৈ ক'বলৈ ধৰিলে—

ঃ ভাই মোস্তাফ, আজি আমি বোধহয় কেৱল মাত্ৰ বিস্কুট, চানাচুৰ আৰু গৰম পকৰাৰে আমাৰ সন্ধিয়াৰ চাহমেল সামৰিব নালাগিব; আজি এক ভোজ-ভাত হৈ যাব যেন পাইছো। তই যাচোন, বজাৰৰ পৰা লোকেল কুকুৰাৰ মাংস আৰু জহা চাউল আৰু কিবা-কিবি লৈ আহিবি।

ইপিনে মই যিমানেই সিহঁতৰ ওচৰ চাপি গৈছো সিহঁতৰ অন্তৰৰ উচ্ছাসবোৰ যেন নিৰ্যাস লৈ ওলাব ধৰিলে। দুয়োটাই মোক সিহঁতৰ ওচৰত বহুৱাই লৈ মোক সান্ত্বনা দিবলৈ ধৰিলে। ফ্ৰান্সিসে

মোলৈ চাহ একাপ আগবঢ়াই দি ক'বলৈ ধৰিলে—

ঃ চা ভাই, মই আৰু মোস্তাফ দুয়োটা তোক আগতেই বহুবাৰ কৈছো যে যেতিয়ালৈ তই নিজকে বুজি নাপাৱ, নিজকে ভাল পাব নোৱাৰ আৰু তোৰ প্ৰতিভাক ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰিবি; যেতিয়ালৈকে নিজৰ সহজ-সৰল মনৰ অধিকাৰী আৰু দোধোৰ-মোধোৰ অৱস্থাৰ পৰা মুক্ত কৰিব পাৰিবি মানে তোৰ ভাষাত কমপ্লিকেটেড আৰু কনফিউজিং পেচনটোক বিদায় দি চিম্পল, ষ্ট্ৰেইট ফৰ্ৱাৰ্ড এণ্ড ৰিলিচ্‌ড্ হ'বি, তাৰ পিছত দেখিবি তোৰ জীৱনটো কিমান সুন্দৰ, সাৱলীল আৰু অনাবিল প্ৰশান্তিৰে ভৰি পৰিব।

ঃ তহঁতে থিকেই কৈছ। কিন্তু তহঁতে জানই যে মই জীৱনত বহুতো সুযোগ পাইছো নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ বা নিজৰ জীৱনৰ একো একোটা উদ্দেশ্য পূৰণৰ প্ৰথম ঢাপত খোজ দিবলৈ কিন্তু নিজৰ শ্ৰম বিমুখীতা, আলস্যতা তথা দীৰ্ঘসূত্ৰতাৰ কাৰণে আজি নিজকে সান্ত্বনা দিবলৈ যেন গোলকৰ অন্য মেৰুত অৱস্থান কৰিছো আৰু তাৰ লগতে সামঞ্জস্যহীন পথেৰে নিজে বাট বুলিছো; যেন সমাজত এক তথাকথিত মৰ্যদা পাবলৈ নিজৰ আত্মাৰ শান্তিক বিসৰ্জন দিছো আৰু জীৱন-যুঁজত আগুৱাই গৈছো। মই নিজেই জানো এনেকুৱা সময়ত মোৰ মন দোধোৰ-মোধোৰ, শংকাপূৰ্ণ আৰু জটিল হ'বই কাৰণ মনৰ মিল নথকা বিষয়ত লাগি থাকিলে ক্ষন্তেকীয়া মোহ অনতিপলমে ভঙ্গ হয়। তহঁতে হয়তো ক'ব পাৰ যে ঘঁহোতে ঘঁহোতে শিলো ক্ষয় যায়। মই যেন তাকেই সাৰোগত কৰি এই কৃচ্ছ সাধনাত ব্ৰতী হৈছো, যাৰ দ্বাৰা মোৰ জন্মদাতা-জন্মদাত্ৰী, চেনেহৰ আপোনসকল আৰু সমূহ হিতাকাংক্ষীসকলৰ মোৰ ওপৰত থকা প্ৰগাঢ় বিশ্বাস তথা আস্থাৰ যেন নিকৰুণ অপমৃত্যু নহয়।

তথাকথিত সমাজৰ আৰু ঘৰখনৰ সন্মানক প্ৰাধান্য দি প্ৰাণাধিক প্ৰিয়াক মই বিসৰ্জন দিছো যিয়ে মোক নিজৰ প্ৰাণতকৈও বেছি ভাল পায় আৰু মোৰ কাৰণে সৰ্বস্ব ত্যাগ কৰিবলৈ ৰাজী আছিল বা এতিয়াও আছে। তেনে ক্ষেত্ৰত মই আজি এইখন পৃথিৱীত যেন "আগত খুৰা, পাছত মলীয়া বুঢ়া" সদৃশ কৰ্মৰাজিৰে নিজৰ আত্মসত্বাক নিন্দিত কৰিছো। এৰাল চিঙা গৰু নহৈ লেকাম লগোৱা ঘোঁৰা হ'ব খুজিছো যেন। গভীৰ হুমুনিয়াহ কাঢ়ি দুই বন্ধুৱে মোৰ নাটকীয় স্বগতোক্তিৰ লেখীয়া দীঘলীয়া বক্তব্যটো শুনি দীৰ্ঘশ্বাস ত্যাগ কৰিলে আৰু মোস্তাফে মোক এক অভিনৱ উপায় দিলে—

ঃ ভাই, এটা উপায় আছে। তোৰ এই হতাশাগ্ৰস্ততাৰ পৰা মুক্তি লভিবলৈ এটা কাম কৰিব পাৰি দেখোন। এজন বিখ্যাত ব্যক্তিয়ে কৈছে যে যেতিয়া তোৰ ব্যক্তিত্বত পৰিবৰ্তন আহিব, তেতিয়া তোক সকলোৱে নতুন ৰূপত দেখিব আৰু তই নিজেও এই পৰিবৰ্তন দেখিবি, তেতিয়া তোক সকলোৱে নতুন ৰূপত দেখিব আৰু তই নিজেও এই পৰিৱৰ্তন অনুধাৱন কৰিব পাৰিবি। ব্যক্তিত্বৰ পৰিৱৰ্তন আভ্যন্তৰীণ আৰু বাহ্যিক দুয়োটা দিশতে সমান হ'ব লাগিব, নহ'লে তোৰ অৱস্থা "আগফালে মাৰে ডাং, পিছফালে ধোবাং-বাং"ৰ লেখীয়া হ'ব। গতিকে তই কাইলৈৰ পৰা কমেও এপষেক বা এমাহ দৈনিক দুই ঘণ্টাকৈ ব্যায়ামাগাৰলৈ গৈ তাত প্ৰশিক্ষকৰ দ্বাৰা সঠিকভাৱে সঠিক ব্যায়ামবোৰ কৰা আৰম্ভ কৰি দে যিয়ে তোৰ বাহ্যিক ব্যক্তিত্বৰ উত্তৰণত প্ৰভূত অৰিহণা যোগাব। তাৰপিছত তোৰ আভ্যন্তৰীণ ব্যক্তিত্বৰ উত্তৰণ কৰিবলৈ বা তোৰ নিজৰ মন-মগজুৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ আনিবলৈ এজন অভিজ্ঞ যোগ-প্ৰশিক্ষকৰ ওচৰত গৈ নিতৌ যোগ-প্ৰাণায়াম কৰা আৰম্ভ কৰি দে য'ত তই লাভ কৰিবি এখন প্ৰশান্তিৰে ভৰা অন্য এক পৃথিৱী। লগতে আৰু এটা কথা শুন, তই যে সদায় নিজকে আনৰ মাজত চাবলৈ বিচাৰ; আনে তোৰ কথা কি কয়, কি ভাবে, তোক ভাল পায় নে বেয়া পায় ইত্যাদি ভবাৰ অভ্যাসবোৰ পৰিত্যাগ কৰ। যেতিয়ালৈকে নিজক নিজৰ মাজত নাপাৱ, তেতিয়ালৈকে তই কেতিয়াও এক শান্তিপূৰ্ণ-ক্লেশহীন জীৱন যাপন কৰিব নোৱাৰিবি কাৰণ যিয়ে দহজনক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ যায়, সি জীৱনত কেতিয়াও সন্তুষ্ট হ'ব নোৱাৰে।

এইবাৰ মোৰ সুহৃদ বন্ধু ফ্ৰান্সিসে নিজৰ অভিমত ব্যক্তি কৰিবলৈ ধৰিলে— ভাই চা, তই নাভাবিবি যে তোৰ দৰে আমি নিজৰ জন্মভূমি, নিজৰ মাতৃভাষা, নিজৰ সংস্কৃতি, নিজৰ অস্তিত্বক ভাল নাপাওঁ বা সচেতন নহওঁ তথা জাতীয়তাবাদী হ'বলৈ ভয় কৰো। বৰঞ্চ আমি গভীৰভাৱে বিশ্বাস কৰো যে জাতীয়তাবাদী মনোভাৱাপন্ন নহ'লে এক অঞ্চলৰ সামগ্ৰিক উন্নয়ন সাধন হোৱাত বিলম্ব হয় কাৰণ তাৰ নাগৰিকবোৰে অন্তৰত সেই টানটো অনুভৱ কৰিবলৈ অপৰাগ হয়। তোৰ-মোৰ দৰে যদি সকলোৱে নিজৰ প্ৰতি, নিজৰ জাতিটোৰ অস্তিত্বৰ প্ৰতি সন্দিহান নহৈ জাগ্ৰত নহয় তেতিয়ালৈকে চৰকাৰৰ হঠকাৰীতা, অমনোযোগিতা আৰু আত্মধ্বংসী কৰ্মকাণ্ডবোৰক প্ৰভূত জনবলেৰে প্ৰতিহত কৰি প্ৰতিবেশী ৰাজ্যৰ দৰে উৎকৰ্ষ সাধন নহ'ব। এটা জাতি উন্নয়নৰ পথত আগুৱাই যাবলৈ হ'লে প্ৰত্যেকেই নিজক, নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতি আৰু নিজৰ অতীতক সম্পূৰ্ণৰূপে জানি-বুজি ল'ব লাগিব। আমাৰ মানুহবোৰ পুনৰায় বিবেকতকৈ বেছি আবেগক প্ৰাধান্য দি চালিত হ'লে হঠকাৰী কৰ্ম-কাণ্ডবোৰ সংঘটিত হৈয়ে থাকিব; জন প্ৰতিনিধি নিৰ্বাচিত হৈয়ে থাকিব যাৰ আমাৰ মাটিৰ লগত কোনো সম্পৰ্ক নাই।

কিন্তু আজি আমাৰ সমাজত কি হৈছে জান! অমাৰ মানুহে নিজৰ সংস্কৃতিক চিনি নাপায়, ল'ৰা-ছোৱালীয়ে বিষ্ণু-জ্যোতিক চিনি নাপায়, মহাপুৰুষ গুৰু দুজনাৰ কথা নাজানে, আমাৰ অগ্ৰজ শিল্পীবোৰক নিচিনে কিন্তু পশ্চিমৰ সকলো শিল্পীৰ নাম-ধাম-কাম

কণ্ঠস্থ। যিবোৰেব কাৰণে আজি আমাৰ জাতি নিশ্চিহ্ন হোৱাৰ পথত। আৰে ভাই; গ্ল'বেলাইজেশ্বনৰ টো আকৌ! ল'কেলাইজেশ্বনক কোনে মানে? ফেচবুকত পে'জ ক্রিকেট কৰিব, লাইক কৰিব শ্বেয়াৰ কৰিব; কিমান সহজ আৰু ষ্টেগুাৰ্ড লাইফ! দুদিন আগত অহা প্রধান মন্ত্রীক গামোচা পিন্ধাই সম্বর্ধনা জনায় কিন্তু তাৰ পিছত আমাৰ চাহ-জনগোষ্ঠীয় ভাইসকললৈ ৰেচন দিয়া বন্ধ কৰিবলৈ ওলোৱাত সকলো জাঙুৰ খাই উঠে, আনকি পুত্তলিকা দাহ পর্যন্ত কৰে। এয়া চিৰন্তন সত্য যে আমি কেন্দ্রৰ পৰা সদায়ে অবহেলাৰ পাত্র হৈ আহিছো কিন্তু প্রতিবেশী ৰাজ্যৰ দৰে আমি আমাৰ প্রাপ্য কেন্দ্রৰপৰা আহৰণ কৰিব পৰা নাই। সংশ্লিষ্ট সকলোৱেই যেন "আমেৰিকাতো বানপানী হয়" বা "আফ্রিকাতো গঁড় মৰে" ইত্যাদি চালে-বেৰে কোবোৱা বক্তব্য দিয়েই নিজৰ দায়িত্ব সামৰিছে। এচামে কাৰোবাৰ দেহত মহাবীৰ লাচিতৰ তেজ দেখে, ইফালে আন এচামে মহাবীৰজনাক গেৰুৱা বসন পিন্ধাই সস্তীয়া ৰাজনীতিৰ নিকৃষ্ট উদাহৰণ দাঙি ধৰে।

এনেতে মই সিহঁতৰ কথাত বাধা আৰোপ কৰি ক'লো- ভাইহঁত, নিশা এপৰ হ'ল। এতিয়া নিশাৰ সাজৰ ব্যৱস্থা নকৰিলে দুপৰ হ'ব। ইফালে মোৰ পেটে ভোকত আমনি কৰিলেই। ভাতৰ কথা কোৱাৰ লগে লগে যেন ইমান সময়ে স্তব্ধ হৈ থকা সিহঁতৰ পেটবোৰ চালু হৈ গ'ল। মই মিচিকিয়াই চাহ মেলৰ মেজৰপৰা চিঞৰাই ৰান্ধনিশালত সোমালো আৰু ইহঁতক অলপ সহায় কৰি দিবলৈ আহ্বান জনালো। আজি মোস্তাফ আমাৰ আলহী। কিন্তু মোৰ অৱস্থা যেন "অতিথি আহিল তৰিলো, চাউল-পাত নাই এতিয়াহে মৰিলো"! মোৰ অৱস্থা দেখিয়েই ফ্রান্সিস ধুমুহাৰ বেগেৰে বজাৰলৈ ওলাই গ'ল কাৰণ ইতিমধ্যে বজাৰ সামৰিবৰ হৈছিলগৈ। বাহিৰত পূর্ণিমাৰ পূর্ণ চন্দ্রমাই স্বকীয় স্নিগ্ধ সুবাসিত আলোক বিলাই আছিল।

(শ্রী হাবৈ খাদ্য অভিযান্ত্রিক আৰু কাৰিকৰী বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ চতুর্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্র)

সৌজন্য ঃ গুগ'ল

"Poetry is an echo, asking a shadow to dance."

-Carl Sandburg

Poetry

ৰেখা চিত্ৰ

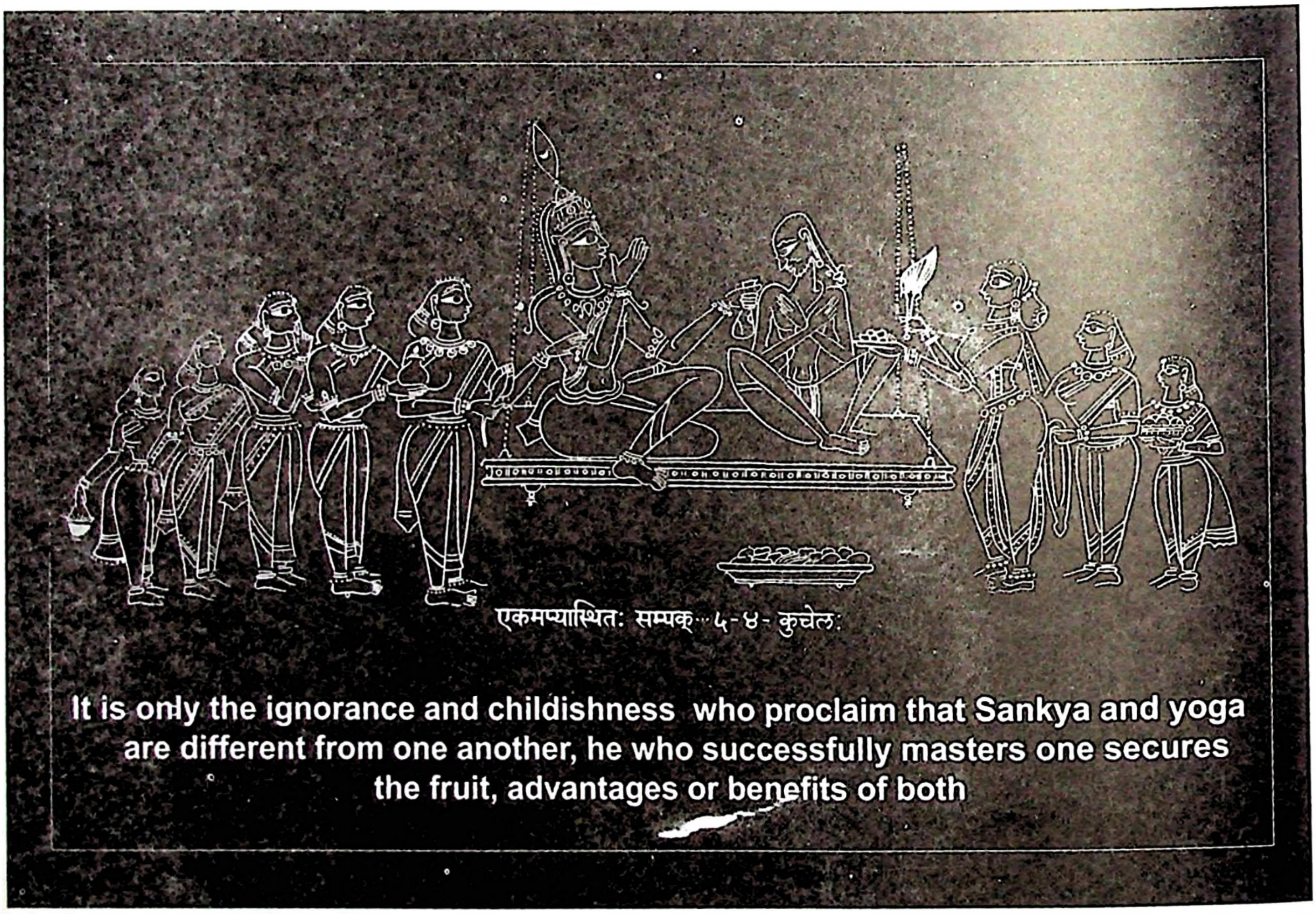

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Sorrow

Origin : **Hiren Bhattacharya**
Translation : **Kaushik Nath**

Amidst the fragrance of flowers.
Is thy childhood
Unkempt golden hair.

Virgin sorrows in youth.
Of innocence
They are easy and naive.

(The poem is translated from Hiren Bhattacharya's poem 'Dukh'. Mr. Nath is a student of M.A. 4th semester, Department of English and Foreign Languages)

Scintilla Amidst Wintertide

Anjali Basumatary

The innocence and blooms of the spring.
The zeal of a summer sun shining.
All far left behind.
The bleak times ahead unwind.

Warmeth thou, those cherished memories.
Those mirthful times consoling in life's emery.
This forlorn time of the year,
Thee trailed along is clear.

But thy need not worry.
Forthcoming of a balmy.
'tis assured and settled.
A divine life awaits.
A few winter days ahead.

In the rear of this wintertide,
Promised are new blossoms and life.
Humor in its mystic,
To thine eyes appear angelic.

Thy will rejoice in this mystical beauty.
When bleak times are bygone and lonely.
Until then cherished times be thy companion,
A scintilla of hope amidst the austere tedium.

(Miss Basumatary is a student of Integrated M.A. in English, 8th semester, Department of English and Foreign Languages)

When...

Damini Kashyap

When life comes to a screeching halt-
you're holding a book!
When time flies past-
'cause you're gossiping in a nook.
When you fall asleep-
you're caught in a lecture!
When you lay awake-
thinking 'bout your future.
When you've upturned your wardrobe-
searching for a dress,
You never find,
'cause you're caught in a mess!
A dull evening crawls by,
And you're thinking of the next
Yet they pass by so quickly-
As the pages of your favourite text!
You turn the pages of life and a book,
Both leave memories that you 'member with a
shook.

(Miss Kashyap is a student of M.A 2nd semester, Department of English and Foreign Languages)

The YOU-th Phase

Saheen Shehnaz Begum

There's a fire within me, a power
unstoppable;
insignificant is my name, my deeds
more important.
I can build, I can break, I give up, I may
behold. I run, I compete...
I can let my nose bleed
for my passion. I fly- high above the horizon,
I can swim under the greatest wave of emotion
but I do not
stop, not for anyone.
I define enthusiasm, define power of a stream,
I define heat within that volcano you
fear; yet none has ever to fear me.
I guard the nation's boundaries for
the people's safe keeping.
I let myself to be the first one for a
bullet to impregnate,
and the first one to be fragmented into pieces
As I know my soul will remain untainted...
I fly the high flying planes, the rockets
were my imagination;
I become the policeman, the doctor,
the scientist, the writer,
the driver, the rider.
I dream, I live, I love, I play, I sing
I drench in sweat at times too
I may at times, to myself, cry;
But I know, I'll never fail to try.
I am the Youth- The one everyone calls upon.
Show me the path and I'll travel along it;
Guide me and I learn; Force me and I repel.
Understand me for what I am and I am
what the world needs.

(Miss Begum is a student of Integrated M.Sc. 8th semester, Department of Chemical Sciences)

Another New Year

Ronan Pervez Hussian

DAYS and NIGHTS passed
With ease or hurdles,
And here we come
To the last FRAGMENTS,
When we have nothing much left,
But to bid our LAST GOODBYE
To the moments shared, the moments spent
In TOGETHERNESS, or in LONELINESS.

We stand still though,
And leap forward
With a VISION of a plenty,
Leaving behind the PAST EPISODES
To welcome the NEW,
With the hope of a THOUSAND SMILES
And never any CRIES,
Till we make the NEW MOMENTS our best;
Unknown, unseen, unheard,
In the HISTORY of the past.

(Mr Hussain is a student of M.A. 2nd semester, Department of English and Foreign Languages)

Swordswoman

Nairita Baruah

It shines off the steel
I have sharpened over the years;
A weapon to block all the blows,
Because time and again
I have seen the truth.
And now I have taken an oath
That I am the master
And I carry in me
The power to combat
Because I will be knocked out.
But I will have to get up
To defend what I always protect.

I have beheaded a lot of chaos
And have come clean by the very next morning.
I have witnessed the darkness
And stood still till the light came flooding.
The light hit me, and I lost it again;
But I still wait to see the truth I believed in.
I have watered my garden of hope
And saw it burn down to ashes,
Yet I plant my thoughts everyday;
For in the nights I still dream
Of a far off land
Where all my flowers dance in a blaze
I have waited for blessings
And saw it vanish in the horizon
But in my heart I have seen magic happen
I have gulped down my tears
And framed it into dazzling smiles
I am a swordswoman,
I have won all the wars.
Nothing I face could break me.
To myself hence I make a promise-
I am unbeatable, I am not scared to live.

(Miss Baruah is a student of M.Sc. 4th Semester, Department of Molecular Biology and Biotechnology)

Sleeping Beauty

Mayashree Bhattacharjee

The princess lay dead
With a piece of poisoned apple stuck
In her throat.

The witches danced around her,
The cannibals watched her
Licking their lips.
Their lustful eyes scanned her parts,
They waited till they could taste her blood.

With smiles in their grotesque faces
They crawled by her side.

The rites of the witches continued by the fire-side,
And one raised her to the altar.
When suddenly the witch bellowed with pain and
fell on her knees.

Before they realised
With a few slashes of the mighty sword
All lay dead by the princess.

He raised her in his arms.
With a heart full of true love
He kissed her lips
And brought back her life.

She took a breath
As the poisoned apple
Fell from her mouth.

(Miss Bhattacharjee is an alumna of the Department of English and Foreign Languages)

Scarlet Dreams

Samiran Borah

The sun goes down 'midst a golden gleam,
They're holding hands in her scarlet dreams.
They range from past and present scenes
Of people met and places been.
Another day and may be more
Of boundless faith and forgiven scores;
From an angel's touch and a poet's eyes
That speaks true love and never lies.

The clouds part to show the stars
She stares at them through his guitar.
She smells the air, he sings his song
And promises he won't be gone.
While plucking chords and pulling strings
And tying together her favorite things,
He pins her pictures on his wall
And weaves a story with 'em all.
The freckled bark of garden trees,
The morning dew on baby leaves,
The sound of wind on troubled chimes
And his voice engraved in her mind;
She hasn't looked, and it's been a while
At every little thing that makes her smile,
But amidst tears-in-time and joy in reams,
They're moving on with their scarlet dreams.

(Mr. Borah is an alumnus of the Department of Mass Communication and Journalism)

Growing Up

Ankita Deb

Thoughts creep into my mind,
As I turn back the pages of my faded childhood,
The vivid nostalgia makes me smile
I begin to think.
The days that changed;
Did they change for better?
As the little girl
Became the responsible daughter,
The new kid in the school
Became the old student of the college
And the pranks of carelessness,
Changed into the acts of prudence?
It feels really funny to think
Almost in the blink of an eye
How did all become so different?
Did time really fly?
Then the bells of realization began to ring,
When in my ears
The bird of truth started to sing.
I am startled or should I be in glee?
As the rocks of youth and reality begin to hit me?
Alas! It is really so strange!
To feel your life, slowly getting changed.
As the chats and talks
Become conversations,
The leisure and the days of fun,
Become moments of passion.
Dark nights are preferred,
To the sunny days,
And the intense laughter loses out
To the slightest dismay.
As the cuts deepen into wounds,
And the pain changes to gloom,
I understand that the smile
Which used to be a mystery,
Has now become a faint mystic smile.
And the things I used to find awkward
Have now become my style!
Sometimes sadness does strike me,
As I recollect the innocent childhood memories,
So I try to erase them from the mind
But then I remember,
The fruit of youth can only be enjoyed,
If the flower of childhood is left unplucked,
So, I let it be there,
As this is what is called,
'Growing up...'

(Miss Deb is a student of Integrated M.Sc., 8th semester, Department of Molecular Biology and Biotechnology)

The Recurring Dream

Moon Mandal

I have this dream, a recurring dream.
It began after the demolition of old house.
Since then, it comes to me with infrequent regularity, unchanging in every detail.
And each time, I wake up with the same sensation of bewilderment.
The dream is so real, so concrete; I find it hard to believe it was only that.
I had pulled in my boundaries and found myself the poorer for it.
"I am alone", they seem to be the most poignant words in my language.
I was enclosed in a hard covering of ice that would let through nothing but the cold.
I can't explain how the darkness inside me was banished replaced instead, by a gentle, kindly dawn.
The sense of mystery and wonder that it had aroused in me.
Emerging above the roof into the sunlight.
I woke up with my usual feeling of total disorientation.
For a few moments, I lay absolutely still, letting consciousness seep into me.
Slowly the fragments came together....
The sparrows with their noisy crippling, sounding like school children let out for the break.
I came back to reality, the sun had moved on my back.
I looked straight outside my window,
Some tears that I had not known were breaming into my eyes split over straight on the ground.
Women's life, they have told me contained no choices.
I often wonder, have they been born without wills.
Have their wills atrophied through a lifetime of disuse?
The air in that room was heavy with mingled fragrances.
The smell of tube roses was heady and strong.
It came from the basket in the corner, which contained the two garlands.
I sat crouching there like an animal in pain.
If I do not get hold of myself, I thought...I will start whimpering.
I tried to get up, but I was held in a vice of stillness.
Feeling trapped, seeing myself endlessly chained to the long dusty road that lay ahead of me.

(Miss Mandal is a Research Scholar in the Department of Chemical Sciences)

Life Goes On...

Kaushika Nath

The feeling that you aren't near,
Increases my never ending fear.
As I was afraid to lose your sight,
And was ready to hold you tight.
But now that you're gone,
I've nothing to hold on.
You went away without a "goodbye",
And I couldn't even ask why.
You were the only Hero I knew,
Along with whom I grew.
As a true guide you were always by my side,
Who used to make things right.
But the day you slipped away,
I lost my way.
And to live without you seems impossible,
But I've to make it possible.
You taught me to step ahead always,
And that life is a race.
It's not enduring,
But our deeds will make life ever-lasting.
You were the best, father,
And I'm proud to be your daughter.
The love you shared and the times we spent together,
Will always bring a smile and quell my fear.

(Miss Nath is a student of Integrated M.A., 2nd semester, Department of English and Foreign Languages)

Veiled of Silence

Rimpi Saikia

I often wake up with a shock
And end up dialing your number.
But an instant gained conscious
Leads me to disconnect the ongoing call.
Surprisingly I shudder;
All at once:
A storm rises within me,
Carrying along with it the battle of mind.
How long will it prevail!
Albeit longer it will sustain;
Fearful of the torment.
Still the decision prolongs
With vague arguments.
I closed my eyes with effort;
A solemn melancholy
Obliterated it into oblivion.
Oh, a loathsome crippled through my vein!
Persuading me to despise you,
The apprehension of the hideous truth,
Stained my face with tears.
The more I loathed;
The notion to forget fades.
Deep down the ocean
I found myself drowning.
Yet my hands, mouth endeavored for air;
The Hope retains
A Devil Sniggered.

(Miss Saikia is a student of Integrated M.Sc. 8th semester, Department of Molecular Biology and Biotechnology)

Joomon

Saurav Chakraborty

They say life is not a bed of roses,
Joomon says it is if I pick out the thorns;
Surrounded by thorns a lot, I cannot pick them all myself,
Hey Joomon, could you lend me a hand?

Happiness needs to be constructed,
I know it, but still I'm a sad spirit;
I ardently want to pave a route to happiness,
Hey Joomon, could you lend me a hand?

My fight club is built with my own thoughts,
Excuses are many, but three fingers point back towards me;
I desire to emerge victorious, but I know not how,
Hey Joomon, could you lend me a hand?

I stutter in the face of adversity,
An unknown fear grips me with all its might;
A low-confident me is trying to win over all his fears,
Hey Joomon, could you lend me a hand?

Enough miles have I let others drive my life,
'Tis time I held the steering myself;
I only need a kickstart,
Hey Joomon, could you lend me a hand?

(Mr. Chakraborty is a student of MCA 4th semester, Department of Computer Science and Engineering)

যন্ত্ৰণা

নীলাঞ্জনা শৰ্মা

উচুপি উঠে হৃদয় মোৰ
মোৰ ৰিক্ত হৃদয়,
মোৰ ভগ্ন হৃদয়,
কান্দোনৰ সাক্ষী হৈ ৰয়
সন্ধিয়াৰ নিৰ্জনতাবোৰ।
ঘন আন্ধাৰবোৰ
পদূলিমুখৰ শেৱালী জোপাৰ পৰা
সৰি পৰা নিয়ৰৰ শব্দত
মোৰ মনলৈ মহা প্লাৱন নামে,
মোৰ বাৰিষাৰ শেষত ওফন্দি উঠা
মহাবাহুৰ কোবাল সোঁতৰ দৰে।
সোঁতে সোঁতে বৈ যায় মোৰ অপূৰ্ণ সপোনবোৰ
উটুৱাই লৈ যায় ব্যৰ্থ জীৱনৰ দুখবোৰ।
সৌৱা !
খিৰিকীৰ সিপাৰে এখনি সুন্দৰ আকাশ
বাহিৰত ব্যস্ত মানৱ জীৱনৰ সংগ্ৰাম
জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম।
কাৰোবাৰ ওঁঠত সাফল্যৰ হাঁহি
কাৰোবাৰ দুচকুত বিফলতাৰ বেদনা
আৰু মোৰ ভাগত ?
মোৰ বাবে মাথো আছে
ভগ্ন সপোনৰ টুকুৰাবোৰ,
নিৰ্বাপিত হোৱা আশাবোৰ।
ব্যৰ্থ এই জীৱন !

নিৰ্জনতাৰে পৰিপূৰ্ণ ছন্দহীন জীৱন
এবুকু বেজাৰ কঢ়িয়াই কঢ়িয়াই
আজি মই ক্লান্ত পথিক,
কাঁইটীয়া জীৱন পথৰ।
দুখবোৰ জুখিব পৰা হ'লে
মোৰ কৰ্মৰ তুলাচনীত
অস্তিত্ব হেৰাই গৈছে
ঘন কলীয়া ডাঁৱৰৰ আঁৰত লুকাই
দিশহাৰা মোৰ জীৱন সূৰ্য্য
সন্মুখত মাথো এটাই প্ৰশ্ন ?
ঘূৰি আহিবনে মোৰ জীৱনৰ সেউজীয়াবোৰ
গঢ়ি তুলিবলে সাতৰঙী ৰামধেনু।
নামি আহিবনে বাৰু ধৰালৈ আনন্দ
আৰু সম্ভাৱনাৰ সেই বৰষুণ জাক
যিয়ে ধুৱাই নিব মোৰ সমস্ত দুখ-বেদনা
চিৰদিন ....
চিৰকালৰ বাবে।।

(শ্ৰীমতী শৰ্মা আনৱিক জীৱ বিজ্ঞান আৰু জীৱ প্ৰযুক্তি বিজ্ঞান বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰী)

একুঁকি স্মৃতি

ৰাজশ্ৰী গোস্বামী

শৈশৱৰ সোণাৰুবোৰ
বুকুত বান্ধি আগুৱাই আহিছিলো
দুচকুত চৌদিশৰ সেউজীয়াবোৰ
সামৰি লোৱাৰ তীব্ৰ হাবিয়াস ....

সোৱণশিৰিৰ সোঁতত ব'ঠা মৰাৰ
প্ৰচেষ্টাত মগ্ন হৈছিল সপোনবোৰ ...
পুৱাৰ কুহুমীয়া ৰ'দজাকেও
সুহুৰিয়াই জোকাইছিল
হিয়াৰ কামিহাড় ফালি ওলাই আহিছিল
চেতাবৰ মাতাল ঝংকাৰ।

ৰান্ধনি বেলিটিয়ে আকাশৰ নীলাবোৰ
খুচৰি চোবাৰ বাসনা জগাইছিল
আবেলিৰ হেঙুলীয়াবোৰ সত্বাত বহন
সানি মতলীয়া হৈছিল বতাহজাকৰ লগত....

আৰু ... আৰু এটি সপোনৰ সমাধিত বহি
বৰষুণজাকৰ সুবাস লোৱাত ব্যস্ত হৈ
পৰিছিলো মই ....

(শ্ৰীমতী গোস্বামী জনসংযোগ আৰু সাংবাদিকতা বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

উজান মুখৰ সেউজ উপত্যকালৈ

জ্যোতিৰ্ময় দাস

আচম্বিতে
তাই ধৰা দিলে।

তাই বৰশীত বান্ধ খোৱা
এটি মাছ হ'ল।

তাইক হাত কৰি লৈ সুধিলে সি
ক'ত থ'লে তাইৰ হিয়াখনি পৰিব জুৰ !

যেনে
এখনি হৃদয়
এটি সৰোবৰ
এখন সাগৰ, বা
এটি ফ্লেট একুৰিয়াম।
বাচি ল'ব পাৰে তাই
ইয়াৰে যিকোনো ঠাই এটুকুৰা।

মাছটোৰ দৰে
আঁচল জোকাৰি তাই কুটকুটাই ক'লে ঃ
হৃদয় মলিন, নকল
সৰোবৰ শুকান-নিৰ্জল
সাগৰ চিৰ অশান্ত
পদে পদে মৃত্যু ভয়-সংশয়
আৰু একুৰিয়াম ফ্লেট
কৃত্ৰিম জীৱন শৈলীৰ নামান্তৰ।

"মোক এৰি দে, যাওঁগৈ
বাচি লওঁ
উজান দিব পৰা সেউজ উপত্যকা।"

তাই উজাৰ খাই গুচি গ'ল !!

(শ্ৰী দাস ব্যৱসায় প্ৰশাসন বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

এমুঠি অনুভৱ

বনশ্ৰী খনিকৰ

কমিউনিটি হলত আদৰণিৰ উচ্ছাস
সেউজীয়াৰ মাজত জীয়াই থকাৰ হেঁপাহ
যি হেঁপাহতো জীপাল হৈ উঠিব বিচাৰে
ক্ষুধাতুৰৰ মন
ভাগৰা নাই
লক্ষ্য আছে, হাজাৰটা সপোন
পোহৰাই তোলাৰ অংগীকাৰ
লুইতৰ চৌপাশ।
লুইতৰ পাৰৰ এই চৌহদলৈ আহিলে
পথেৰে আহি থাকোতে
নিজৰ প্ৰতিবিম্ব দেখি
নাহৰ আৰু কৃষ্ণচূড়াই হাঁহিলে
বিনিময় কৰিবচোন এটি মিচিকিয়া হাঁহি।
যিকোনো সময়তে আহিব পাৰে
সেউজ থাকেই সদায়
আপোনাক পালপাতি আদৰিব
বকুল, দেৱদাৰু, নাহৰ, কৃষ্ণচূড়া
কিম্বা কেফেটেৰিয়াৰ কাষৰ কাঞ্চনে
এইবাৰ আপোনাৰ সময়
কোন ফালে যাব
পোনে পোনে গ'লে বুজিব
সেইটো ছোৱালী হোষ্টেললৈ যোৱাৰ পথ
ৰাতিপুৱা ন বাজি দহ মিনিট গ'লেই
হুৰমূৰকৈ ....
ওলই আহিব যৌৱন
চাইকেল অথবা পদপথে
ধৰিব লাগিব
চি.বি.চি.টি. ক্লাচ অথবা ডিপাৰ্টমেণ্ট

নিৰিবিলিত বহিব খন্তেক
আবেলি পৰত অথবা জোনাকী নিশা
কত কবিয়ে বহি থাকে ভূলতে
জোন লুকালে বুলি পুখুৰীৰ পানীত
ওখ ওখ ঘৰবোৰলৈ বেছিকৈ নাচাব
থাকি পাৰে সিবোৰৰ কিবা আকৰ্ষণ
ভিতৰত চলি থাকিব পাৰে
অহৰ্নিশে গৱেষণা
অথচ এটা সজল হাঁহিৰ বাবে
সাৰে থাকে ওৰেটো ৰাতি প্ৰিয়জন

চেন্ট্ৰেল লাইব্ৰেৰীয়ে কি দিব জ্ঞানৰ সংবাদ
কিতাপ বিচাৰি হাবাথুৰি খাব
তাতকৈ, আহক শাৰী শাৰী দেৱদাৰু,
নাহৰ, কৃষ্ণচূড়া আৰু কাঞ্চনৰ মাজেৰে
এপাক ঘূৰে অমল অনন্দ বুটলি।।

(শ্ৰীমতী খনিকৰ সমাজতত্ত্ব বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

সোঁৱৰণীৰ সোঁৱৰণত

প্ৰিয়ংকা কলিতা

তুলসী তলত চিৰশয়নত সিদিনা দেখিছিলো দেউতাক
সেইদিনাই বুকুৰ মাজত অনুভৱ কৰিছিলো কবিতাৰ জন্ম-যন্ত্ৰণা
দিখৌ নৈৰ পাৰত ধোঁৱা হৈ কুণ্ডলী পকাই উৰি যোৱা আশাবোৰে
ভলুকা বাঁহৰ জঁট ভাঙি ভাঙি শব্দ হৈ উভতি আহিছিল,
মোৰ বুকুৰ নিৰাপদ আশ্ৰয় বিচাৰি।

শব্দবোৰে মোৰ সৈতে পিৰালিত বহি ৰাউচি জুৰিছিল
উৰুখা পজাঁৰ বগলী বাহত ওলমি থকা শূণ্য জোলোঙাটোৰে
ঘোষণা কৰা, মই নিবিচৰা উপবাসৰ দিন
সিহঁতে প্ৰাৰ্থনাৰ দৰে নিৰ্মল ভাষাৰে মোক দিছিল সান্ত্বনা
মোৰ কানত ভাঁহি আহিছিল "ব্ৰহ্মা আদি কৰি জীৱ যত ৰাম ৰাম ৰাম"
আৰু ভীষণ কাতৰতাৰে পৰিপূৰ্ণ মাৰ চিঞৰ।

পিতৃৰ অনুশাসন আৰু ভৰণ পোষণৰ পৰা বঞ্চিত হ'লো
হৃদয়ত মাথো সাঁচি ৰাখিলো সংগোপনে,
দেউতাই মোক লৈ লিখা স্বপ্নবোৰ।

মাজে মাজে চকুলোৰে ঢলত উটি-ভাঁহি গৈছিল সেইবোৰ
মই আত্মবিশ্বাসৰ ভৰত তুলি ৰক্ষা কৰিছিলো প্ৰাণে-পণে,
দুঃচিন্তাৰ নিগনিয়ে কুটি কুটি খোৱা দেখিলো
তুঁহবোৰ জাৰি ফুকি বান্ধিছিলো চেতনাৰ কঠিয়াটোমত।
চাৰি বছৰ চাৰি মাহ হৃদয়ত লালন-পালন কৰাৰ পাছত
এদিন শব্দবোৰে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল কবিতাৰ বেশত
কিন্তু এই কবিতাবোৰেচোন তোমাক বিচাৰি আৰম্ভ কৰিছে মৌন সমদল

দেউতা, এতিয়া বাৰু তুমি পালাগৈ কিমান দূৰ,
তাৰ পৰা শুনিছানে বিৰহৰে ভৰা আমাৰ কৰুণ সুৰ
তুমি য'তে আছা ত'ৰে পৰা ৰে'লৰ দৰে উকিয়াই দিয়া,
প্ৰতিধ্বনিয়ে শাঁত পেলাওকহি আমাৰ আকুল হিয়া
নতুবা নতুন এটি কবিতাৰ ভোমোৰাকে দিয়া উৰুৱাই
যি তোমাৰ ঠিকনা বিয়পাই দিয়কহি ফুলে ফুলে গুণগুণাই।

(শ্ৰীমতী কলিতা সংস্কৃতি অধ্যয়ন বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

সীমিত সকলোবোৰ

তুলিকা গগৈ

পুহৰ জাৰ খেদি চোতালত জুই সেকা নহ'ল কোনোদিন;
শুনা নহ'ল পুৱতি নিশা টিনপাতত নিয়ৰ সৰাৰ শব্দ।
জোতা-মোজাৰ নিয়ম ভাঙি খালী ভৰিৰ পাঠশালা যাত্ৰা
আমাৰ বাবে বুৰঞ্জীৰ কাহিনী;
সেইবাবেই নেকি
সকলোবোৰ সীমিত।

আমি এতিয়া কলম কামুৰি আখৰা নকৰো
শব্দহীনতাৰ।
কিন্তু শব্দৰ অভাৱত কী-বোৰ্ডৰ ওপৰত আঙুলিবোৰ কঁপে;
থৰথৰ, থৰথৰ
স্ক্ৰীণত চকু ৰাখি আমি শব্দৰ অন্বেষণ কৰো
উজাৰি দিব খুজিও উজাৰিব নোৱাৰো মনৰ দোমোজা।
সেইবাবেই নেকি
সীমিত সকলোবোৰ।

উদং বুকুত হেঁপাহবোৰৰ উখল-মাখল।
কী-বোৰ্ডত সৃষ্টি হওক
মাঘৰ পথাৰৰ নৰাৰ গোন্ধ
অথবা চোতালৰ জুইকুৰাৰ কোমল আলিংগন।
নাই;
কৃত্ৰিমতাই যে মেৰাই ধৰিব শব্দবোৰ।
সেইবাবেই হয়তো
সকলোবোৰ সীমিত।

(শ্ৰীমতী গগৈ ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

অপেক্ষা

নৱনীতা তালুকদাৰ

ঘোপমৰা পৃথিৱী
অন্ধকাৰ ৰাস্তা
সময়ো যেন স্তব্ধ আজি;
পথভ্ৰষ্ট পথিকৰ খোজ থমকি ৰয়।
অকলশৰীয়া পথৰ ক্লান্তি
ছাঁটোও জানো হেৰাল ক'ত
ক'ত অন্ত এই অন্ধকাৰ পথৰ !
পুৱাবনে বাৰু এই ৰাতি?
বতাহেও যে গুণগুণাই আজি
তাইৰ কাণে কাণে ....
উপলুঙাৰ হাঁহি;
"তই হ'লি বদনামী।"
অপেক্ষা একাঁজলি কোমল ৰ'দৰ
সমাজৰ পংকীলতাক পোহৰাবলৈ;
অপেক্ষা মাথো অপেক্ষা।

(শ্ৰীমতী তালুকদাৰ ইলেক্ট্ৰনিকচ্ আৰু সংযোগ বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

অশ্রু

অৰ্ণৱজ্যোতি দাস

বহু দিনৰ মূৰত আজি
চকুলো টুকিলো;
নিৰৱে, গোপনে।
তোমাৰ বাবে।
মোৰ চকুলো নিয়ৰৰ টোপাল নহয়;
বান্ধ ভাঙি অহা প্লাৱন।
তুমি হয়তো নোপোৱা
মোৰ বুকুৰ শূণ্যতাৰ উমান।
পাবানো কেনেকৈ; নহয় জানো?
মইতো নোৱাৰো পথত আগচি ধৰি প্ৰেম ভিক্ষা কৰিব,
মইতো নোৱাৰো ঢলং-পলং খোজেৰে গৈ
মাজনিশা তোমাৰ দুৱাৰত টুকুৰিয়াব।
সময়ৰ বোৱাতী সুঁতিয়ে হয়তো আমাক
দুনাই লগ হ'বলৈ সুযোগ নিদিব।
পিছে এটা প্ৰশ্নই মোক চিৰদিন খুন্দিয়াই থাকিব
মই বাৰু মোৰ মনৰ বতৰা তোমাক দিব লাগিছিল নেকি !

(শ্ৰী দাস ব্যৱহাৰিক অভিযান্ত্ৰিক বিভাগৰ স্নাতক চতুৰ্থ যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

সূচনা... এক নতুন দিগন্তৰ

ৰূপম হালৈ

নিস্তব্ধতাৰে আৱৰা এটি সেমেকা নিশা,
নিৰৱে আছো মই।
লগত আছে
পূৰ্ণিমাৰ গোল জোনটিৰ এধানিমান পোহৰ,
আৰু এছাটি শীতল ৰিবৰিব মলয়া।

নিসংগতাৰ সৈতে
এধানি অন্তৰংগ আলাপ।
ৰচিছো
যান্ত্ৰিকতাৰ হেঁচাত
অনিশ্চয়তাৰ দিশত ধাৱমান
জীৱন নাটৰ এমুঠিমান
নতুনত্ব বিহীন নিৰস সংলাপ....।

কল্পনাবিলাসী মনটোৰ
একান্ত দাবী,
আৰম্ভ হওক এক নতুন দিনৰ,
সূচনা হওক এক নতুন দিগন্তৰ।
কিন্তু
গতানুগতিকতাৰ জীৱন যাপন কৰি
ভালপোৱা মই
সেই দাবীক নস্যাৎ কৰিব খুজিও অসমৰ্থ।

সেয়ে
দাবী অনুসৰি বিচাৰিছো,
উদয় এক নপ্ৰভাতী সূৰুযৰ,
আৰম্ভণি এক নতুন দিনৰ,
সূচনা এক নতুন দিগন্তৰ...।

(শ্ৰী হালৈ গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ)

প্ৰতিচ্ছবি

হিমাংশু পাঠক

দাপোন এখন প্ৰতিচ্ছবি
প্ৰতিবিম্বিত হৈছে তাত পাষাণ প্ৰতিমাৰ বাষ্পীভূত অনুৰাগ;
শিলৰ বুকুত সাব পাই আছে এতিয়াও
শতিকা পুৰণি ভালপোৱাৰ জীৱাশ্ম।
আন্ধাৰবোৰ খেদি খেদি এতিয়া মই
হৈ পৰিছো এক ভাগৰুৱা পথিক।
জীৱন মৰুৰ মৰীচিকাত আজি নহয়
আকাশ আৰু সাগৰৰ মিলন;
মুখত মিচিকীয়া হাঁহিৰে হাতবাউলি মাতিবলৈ
ৰৈ আছে চাগৈ কোনোবা মোৰ বাবে;
চকুযুৰিয়ে আজি ভুগিছে
নিদ্ৰাহীনতাৰ সহবাসত।
এনে লাগে যেন নিমিষতে
কেতিয়াবা পান কৰিম এই নিশাৰ বেলিকা।
অনুভৱ কৰিছো আজি
ফাগুনৰ মলয়া বতাহজাকৰ মাদকতা;
সংগোপনে সকলোৰে অগোচৰে
বুকুত ফুলি উঠিছে শতশত পাৰিজাত পাপৰি;
গধূলিৰ ৰিমঝিম আভাত
ঘনীভূত হৈ পৰিছে তোমাৰ আকুলতাৰ স্নিগ্ধতা।
হিয়াৰ অংকনেৰে আজি সজাইছো
আমাৰ সম্প্ৰীতিৰ সাঁকো;
আলফুলে সজাইছো সেই জোনাকী নিশাৰ অন্তৰংগ আলাপ।
গুঁজি থৈছো চকুত অলেখ স্বপ্ন;
মোহন বাণীৰ সুৰত এতিয়া মই মুগ্ধ
নামি পৰিছো জীৱনৰ অন্তহীন অনুসন্ধানত;
জানোচা বিৰতিৰ বেলিকা পাই যাওঁ
তোমাৰ আৰু এখন ধুনীয়া প্ৰতিচ্ছবি।

(শ্ৰী পাঠক ব্যৱসায় প্ৰশাসন বিভাগৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ)

এটা পুৰণি পদ্য

প্ৰিয়াংকী শইকীয়া

চিটি বাচত মূৰ উলিয়াই দীঘলকৈ চিঞৰ এটা মাৰোতে,
আপুনি স্পৰ্শ পালে নেকি আন্তৰিকতাৰ।
সময়বোৰ চুটি,
আন্তৰিকতাবোৰ খু...ব চুটি।
খণ্ডৰ খাৰুত ফোপোলা ভেম বান্ধি
ঝুণঝুণকৈ তেওঁ আপোনাক শুনাই গ'ল চিনাকি পদ্য।

ঃ পদ্যবোৰ এদিন পুৰণি হয়।
শব্দবোৰ নতুন হয়।
অতীতবোৰ বৰ্তমান হয়।
বৰ্তমানবোৰ অতীত নহয়।
আপুনি পদ্য লিখা আঙুলিত তেওঁ আঙুলি ভৰাওঁতে
আপুনি চুলে নেকি আন্তৰিকতা

ঃ কোনো আন এটা দিন -
চিটি বাচত গপচকৈ বহি যাওঁতে
কাষতে পালে নেকি আন্তৰিকতা।
যেতিয়া প্ৰদূষিত বতাহ এজাক আপোনাৰ নাকে মুখে লাগিল
আৰু আপুনি ওকালিয়াওতেই গোন্ধ পাইছিল নেকি আন্তৰিকতাৰ।

(শ্ৰীমতী শইকীয়া ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰী)

বৰষুণ

ৰূপজ্যোতি কলিতা

আবেলিৰ বৰষুণ জাকে,
আকৌ এবাৰ স্মৃতিৰ পথাৰখনলৈ ঠেলি নিলে
হৃদয়ৰ প্ৰতিপাহ কৃষ্ণচূড়া জগাই তোলা এই বৰষুণজাকে
মোৰ আগত তোমাৰেই প্ৰতিচ্ছবি দাঙি ধৰিলে,
মনত পৰিল সেই কলেজীয়া দিনবোৰলৈ...
তোমাৰ মৰমলগা হাঁহিটি, নীহাৰিকা যেন তোমাৰ চকুজুৰি,
সঁচাকৈ আকৌ এবাৰ মোক পগলা কৰি তুলিলে।
বৰষুণৰ পৰশত প্ৰাণ পাই উঠা তোমাৰ মুখখনে,
আউলি-বাউলি হোৱা তোমাৰ চুলিখিনিয়ে,
কি যে সুন্দৰ ৰূপ দিছিল তোমাক...
মোক দেখিলে তুমি লাজ কৰা !
কিবা এটা ক'ব খুজিও মনে মনে থাকা।
বাঃ কি সুন্দৰ অনুভৱ...!
কিন্তু আজি তুমি নাই মোৰ কাষত,
হেৰাই গ'লা এই বিশাল পৃথিৱীখনত,
আৰু হয়তো কুশলে আছা
কোনোবা আপোনজনৰ কাষত...!
কেতিয়াবা বাৰু মোৰ কথা ভাবানে?
যেতিয়াই বৰষুণজাক আহে, তোমালৈ বৰ মনত পৰে।
কিজানি এবাৰ কথাটো কৈ দিয়া হ'লে...
হায়; আজি হয়তো এনে দিন নাহিল হয়,
পাইয়ো হেৰুৱাৰ বেদনাত অন্তৰ্দগ্ধ হৈ আছো
আৰু গোপনে গোপনে কেতিয়াবা কান্দো,
তোমাক পাহৰিব বিচাৰিছো.....
কিন্তু এই নিষ্ঠুৰ বৰষুণজাকে
আকৌ এবাৰ লৈ গ'ল তোমাৰ ওচৰলৈ
এবাৰ মন গ'ল সেই নোকোৱা কথাটো ক'বলৈ...

(শ্ৰী কলিতা ৰসায়ন বিজ্ঞান বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দশম ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

সপোন ঃ বাস্তৱ ঃ অথবা...

চানশ্ৰী কুইনচেতিয়া

সপোনৰ কোলাহলত বগুৱা বাই ফুৰা
আমি যাত্ৰী এখন অন্য পৃথিৱীৰ
শৰালিৰ জাক দেখি উৰিব খোজা
ডেউকাবিহীন ফিনিক্স পখী... ।
আত্মীয় - ভৱিৰ তলৰ মাটি।
য'ত খোপনি পুতি দোঁখাব বিচাৰে
গাখীয়তী ধানৰ মহঙা গোন্ধ... ।
আমি কেতিয়াও জুই হ'ব নিবিচাৰো
নিবিচাৰো নৈৰ্ব্যক্তিকতাত চুচুৰ্মৈ হৈ যাওক
আত্মজাহৰ শালীনতা....
আমি মাথোঁ উৰিব বিচাৰো
যান্ত্ৰিকতাত দগ্ধ আমাৰ হেঙুল বৰণীয়া ডেউকাত
বান্ধিব বিচাৰো—
বিশ্বাস আৰু আশ্বাসৰ মিছিল
প্ৰাপ্তিৰ সৌধত যেতিয়া ওলমি ৰ'ব
আত্মনিয়ন্ত্ৰণৰ সংজ্ঞা—
"আমি মানুহ হোৱাৰ"
সেইয়াই হ'ব
হালধীয়াৰ পৰা সেউজীয়া হোৱা
অথবা,
মাটিৰ পৰা আকাশ চোৱাৰ
উত্তৰণৰ বৰ্ণময় আহিলা.... !!!

(শ্ৰীমতী চেতিয়া সমাজতত্ব বিভাগৰ স্নাতোকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

তুমি ভালে আছানে... ?

মমী শৰ্মা

ভালে আছানে দেউতা?
গা-মূৰ ঠিকে আছে.. ?
আমি সকলো ভালে আছো,
তোমাৰ আশীৰ্বাদত, তোমাৰ মৰমত।
চোৱা দেউতা, মই তোমাৰ সপোনৰ পথত
খোজ পেলাইছো।
শুনিছানে তুমি দেউতা, মোৰ মনে
ধন্যবাদ/কৃতজ্ঞতা জনাব বিচাৰে তোমাক..

তুমি যে একো নোচোৱা, একো নোকোৱা আজিকালি,
কিয় বাৰু দেউতা? কিয়?
মাৰ উকা কপালখনত তুমি বাৰু
চকুলোবোৰৰ প্ৰতিচ্ছবি নেদেখানে?? ..
আন দহজনৰ দৰে তোমাৰ নিঃস্বাৰ্থ মৰমৰ
পৰশ পাবলৈ যেতিয়া আমি উচুপো,
তুমি বাৰু নুশুনানে?
তুমি বাৰু নুশুনানে?
তুমি জানো আমাৰ আশ্ৰয়হীনতাৰ সন্তেদ নোপোৱা??

আজিও প্ৰতিটো মুহূৰ্তত অনুভৱ কৰো,
তোমাৰ হাতৰ শেষ পৰশটি।
এই হিম-শীতল অনুভূতি
যে বিচৰা নাছিলো দেউতা...।
কেতিয়াও...।।

সপোনবোৰ সকলো যেন তাচপাতৰ ঘৰৰ দৰে
নিমিষতে থান-বান হৈ গ'ল দেউতা !
যিখন হাতত ধৰি জীৱনৰ কঠোৰ বাটত
এদিন খোজ পেলাবলৈ শিকিছিলো,
সেই দুখনি হাতৰ চেঁচা পৰশে আমাৰ আশাবোৰো
ক'ৰবাত যেন আবদ্ধ কৰি পেলালে...।

তুমি চিন্তা নকৰিবা, আমি আকৌ সপোন দেখিম।
নতুন পুৰাৰ দিশে আগুৱাই যাম...।
তুমি মাথো আমাক আশীৰ্বাদ দিবা।
তোমাৰ পৰশ আমি এতিয়াও উপলব্ধি কৰো।

আমি ভালে আছো। তুমি ভালে আছানে দেউতা???

(শ্ৰীমতী শৰ্মা গণিত বিজ্ঞান বিভাগৰ গৱেষিকা ছাত্ৰী)

লক্ষ্মণ

উত্তম বৰুৱা

লক্ষ্মণ, তোৰ দিন আৰু নাই !
তোৰ বাসনাৰ সমাধিত আজি,
হোমৰ পবিত্ৰ সুঘ্ৰাণ নাই।
তাত গজি উঠা
ৰক্তজবাৰ চকুৰ তিৰবিৰণিত,
তোৰ ভক্তি ভস্ম হ'বৰ হ'ল।
তই নাজানিবি,
তোৰ বন্ধ দুচকুৰ সমুখতে
খহি যাব পদে পদে,
ভাতৃবধুৰ শৰীৰ বসন।
তোৰ যৌৱনৰ স্বাদ,
জনঅৰণ্যৰ ডালে পাতে
বিয়পি পৰিবৰ হ'ল।
তয়ো মানৱ,
পঞ্চৱটীৰ চুকে কোণে,
মায়ামৃগৰ খোজে খোজে
সেয়া তোৰেই ছবি নহয়নে?

তই সাৱধান হ !
মানৱতাৰ কোপদৃষ্টিত
তোৰ ভাতৃপ্ৰেম, তোৰ বুৰঞ্জী
কলুষিত হ'বৰ হ'ল।

(শ্ৰী বৰুৱা ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

সপোনৰ সিপাৰে

সিদ্ধাৰ্থ বৰকটকী

সপোনৰ পাৰ ভাঙি নেযাওঁ বুলিলো
উটি-ভাঁহি থাকিলেও নহওঁ বিলীন,
জীৱনৰ নাৱত উঠি ডুবু ডুবু কৰিলেও
ভাৱনাৰ ব'ঠা মাৰি চলাথ কৰিম।।

টুলুং ভুটুং কৰি দিন ৰাতি এক কৰি
সোঁতৰ দিশত যাব মোৰ নাও আগুৱাই,
চাকনৈয়া পাকত পৰি জীৱনৰ গতি এৰি
নুডুবে নুডুবে নাওঁ, কেৱল যাব ভটিয়াই।।

নতুন ঘাটত ৰ'ব, অৰঙে দৰঙে চাব
তীৰে তীৰে দেখা পাব নতুন সপোন,
হাবিয়াস নুপুৰালেও বালিঘৰ নাসাজিলেও
সোঁতে প্ৰতি হেৰাই যাব বহু পৰ-আপোন।।

অচিন ঘাটত আহি হাতে হাতে হাত ধৰি
ভিৰফালি কোনোবা আহিব আৰু কোনোবা যাব,
ব'ঠা মাৰি ভাগৰিলেও ঢৌৱে ঢৌৱে ঠেলিব
সোঁতে সোঁতে বৈ গৈ সপোনৰ সিপাৰ পাব।।

(শ্ৰী বৰকটকী সংগণক বিজ্ঞান আৰু অভিযান্ত্ৰিক বিভাগৰ স্নাতক ষষ্ঠ যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

शायद देख लिया है उसने

डॉ॰ अनुशब्द

रात के सन्नाटे में
चीरती है कानों को
दूर गाँव में
भौंकते कुत्ते की
अनवरत आवाज़

शायद देख लिया है उसने
अंधेरे में,
उजाले के महामानवों को
महादानव बनते
कुछ नकाबपोश
बंदुकधारियों को
मज़हब के नाम पर
किसी का घर फाँदते
किसी का तन-धन लूटते
किसी नवजात का गला घोंटते
किसी 'मातादीन' को
किसी 'सिलिया' के
तन से खेलते

रात के सन्नाटे में
किसी पुजारी को
मोक्ष के नाम पर
किसी विधवा से
दक्षिण लेते।

बिंधने लगी हैं
दसों दिशाएँ
उसकी भूँक से

शायद देख लिया है उसने

अंधेरे में,
किसी बाप को
बेटी परोसते
सूद के बदले
बूढ़े साहूकार की
सेज सजाते

दिन के उजाले में
भरी सभा में
किया करता है
जो,
नैतिकता और मर्यादा की
मीठी-मीठी बातें...
रटा करता है-
'माया महाठगिनी'
अंधेरे में
ठगता है
उसी माया को
और उस नाबालिग की
हरेक चीख से
सहर्ष वसूलता है
ब्याज-दर-ब्याज

न जाने क्यों
शाम ढलते ही
ढल जाती है
उसकी इंसानियत
और
मर जाते हैं
उसके जज्बात

बेचैनी में बेतहाशा
भागता है कुत्ता
कभी पंजों से
मिट्टी खोदता
कभी गुर्राते हुए
धूल उड़ाता
मानो
चुनौती दे रहा हो
उजाले के उन
महामानवों को

निंरतर प्रबल हुआ जाता है
उसके प्रतिरोध का स्वर
और चिर-निद्रा में
डूबी जाती है बस्ती।

(डॉ॰ अनुशब्द हिंदी-विभाग में सहायक प्रोफेसर हैं)

प्रेमी आसमान

संदीप कुमार सिंह

शांत रात्रि में,
चाँदनी-सी दीप लिए,
अपने ह्रदय को संभाले
भीगे नयनो से
निकल पड़ा है मिलने
वह अपनी प्यारी धरती से।

पुकार रहा है वह,
अपने ह्रदय से
बिना किसी स्वर, किसी कोलाहल के,
चल पड़ा है मीलों मील वह,
अपने ह्रदय से
अपनी धरती से मिलने

इसका सौन्दर्य आसमान को भाए,
आसमान की शांति जब
इस जग पर छा जाए,
चाँद जब अपनी चाँदनी बरसाए,
इसके ह्रदय में भी
प्रेम उभर आए

तरसे दोनों मधुर मिलन को
पर कभी वे मिल न पायें,
ह्रदय में दर्द,
नयनों मे अश्रु लिए
दोनों फिर से बिछड़ जायें।

(संदीप हिन्दी विभाग के स्नातकोत्तर द्वितीय छमाही के छात्र हैं)

सुखा-दरख्त

डॉ॰ अंजलि शर्मा

जब किसी ने सूखे दरख्त को,
प्यार भरी नजरों से देखा
तो वह कहने लगा,
मत देखो, मुझे हिकारत भरी नजरों से
में हमेशा से ऐसा नहीं था।
सुनो, तुम्हें नहीं पता है
कि मैंने टनों प्राण वायु दे
सींचा है, सृष्टि को, श्रेष्ठ मानव को।
कोशिश की है उसे बचाने की,
सूर्य के क्रोध से,
समुद्र के प्रकोप से,
आसमाँ के कहर से,
न केवल उसके जीवन का सींचा है
उसकी सुरक्षा की है
उसे पोषित भी करता रहा हूँ।
लेकिन यह मानव भी कितना हतबुद्धि है
कि मुझे ही अपना दुश्मन समझता है।
मुझे कहकर स्वयं सृजित
कंकरीट उद्यमों को विकास समझता है
मुग्ध है अपने सृजित
कंकरीट उद्यमों को विकास समझता है
मुग्ध है अपने सृजन पर, इस कदर
कि वह भूल गया है
कि मुझे भी रचा है उस विधाता ने,
जिसने उसे रचा है।
वह भूल जाता है,
कि मुझे रचा गया है
उसे सुरक्षित, पोषित करने के लिये
यह कह कर वह रो उठा
और बोला
मत देखो, मुझे इस तरह प्यार से
मुझे हिकारत से ही देखो
मैं उजाड़ा गया हूँ
कारण बन गया हूँ
विनाश का
मै विवश हूँ
मत देखो मुझे प्यार से
मुझे हिकारत से ही देखो
मुझे हिकारत से ही देखो

(डॉ॰ शर्मा शिक्षा विभाग में सहयोगी अध्यापिका है)

मैं नारी हूँ

हर्षिता देवी

मैं कोई चीज़ नहीं,
ना ही मैं कोई खिलौना;
मैं नारी हूँ, नारी।
औरत मैं भोली-भाली,
हूँ धैर्य धारण करने वाली।
अपने भाग के सुख को
दूसरों में बाँटने वाली।

कुछ भी न माँगा, न कुछ चाहा,
फिर भी समाज से जाती मैं क्यों दुत्कारी?
क्या गलती मेरी, क्या अपराध?
नारी हूँ, क्या यही है मेरा दुर्भाग्य?
लेकिन
मुझे नहीं कोई लाज
महिमामयी, ममतामयी नारी हूँ मैं
इस समाज की रचयिता हूँ मैं
स्नेहमयी हूँ मैं,
नवीनता की उत्पत्ति करने वाली,
संसार के प्रत्येक संतान को जन्म देनेवाली
जन्मदायिनी नारी हूँ मैं
हाँ, नारी हूँ मैं।

(हर्षिता हिन्दी विभाग के स्नातकोत्तर चतुर्थ सत्र की छात्रा है)

मैं की तलाश तुम पर ख़त्म

हिमाक्षी नाथ

किसी ने कहा,
"बातें क्यों करती है तू इतना?"
किसी ने कहा,
"चुप ही रहो तो अच्छा"
किसी ने घमंडी कहकर दूर किया,
तो किसी ने कहा "अकड़ती है ज्यादा।"
हर किसी ने न जाने क्या-क्या नाम दिए,
"क्यों ऐसी हूँ मैं?", यह सोचने पर मज़बूर किया।
अपने आँसुओं को मैंने हर किसी से छुपाया।
इस अनजाने अस्तित्व को लेकर,
बहुत दूर तक चली आई;
तब मेरी तलाश तुम पर खत्म हुई

तुमने हँसाया भी, सिखाया भी,
हर किसी से बचाया भी,
तुम्हारे संग रहकर खुद को पहचाना।
मैं "मैं" हूँ, किसी नाम की मोहताज़ नहीं, यह जाना।
जो हूँ, जैसी हूँ, तुमने अपनाया।
अब आँखों से आँसू नहीं, खुशी झलकती है,
अपने होने पर दुःख नहीं, गुरूर होता है
बेगानों के बीच भी अपनेपन का एहसास होता है
अब खुद रूठकर भी हम तुझे मनाते हैं,
क्योंकि इसी रिश्ते को ही तो 'दोस्ती' कहते हैं।

(हिमाक्षी हिंदी विभाग के स्नातकोत्तर चतुर्थ सत्र की छात्रा है)

"When the impulses which stir us to profound emotion are integrated with the medium of expression, every interview of the soul may become art. This is contingent upon mastery of the medium."

-Hans Hofmann

Interview

ৰেখা চিত্ৰ

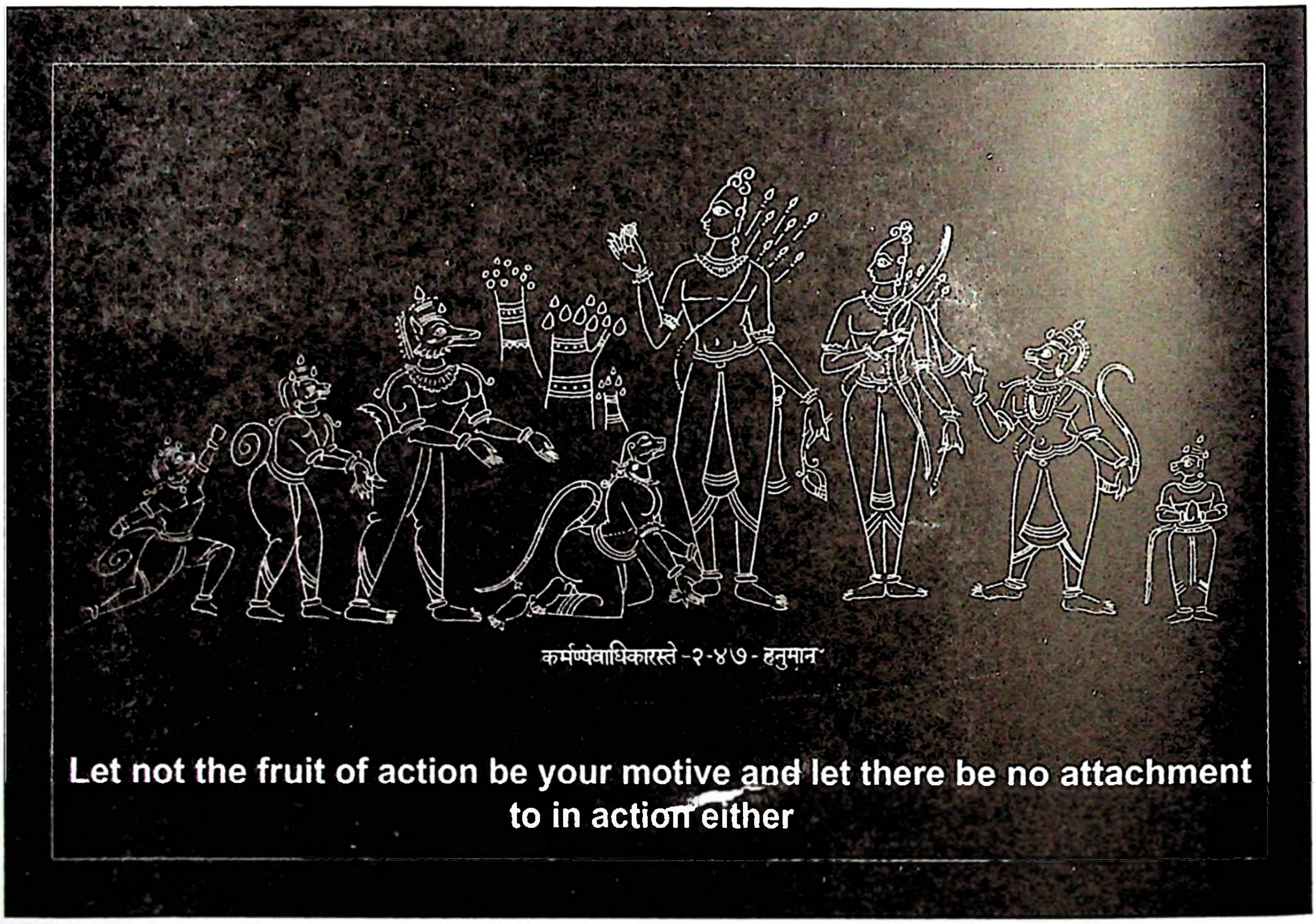

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Uncut : With Prof. Mridula Mukherjee

Interviewers : **Dr. Arup Kumar Nath**
Mr. Dipak Sarma

Prof. Mridula Mukherjee, a noted historian of our time, is currently a senior Professor of Modern Indian History of the Centre for Historical Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi. Professor Mukherjee along with Prof. Vipan Chandra and Prof. Ramila Thapar, has brought a new approach to the study of history in Indian academia and also in the public discourse. She has published widely in the areas of agrarian history, peasant movements, social movements and the Indian national movement. Her publications include *India's Struggle for Independence* (1999) and *India After Independence 1947–2000* (2000), both co-authored, *Peasants in India's Non-Violent Revolution, Colonizing Agriculture, RSS, School Texts and the Murder of Mahatma Gandhi (Co-authored) etc.*

> **"We have to find a way of living together" : Mridula Mukharjee in a candid chat with Srijan.**

This interview was taken at her residence inside the JNU campus by **Dr Arup Kumar Nath,** Assistant Professor, EFL and **Mr Dipak Sarma,** Assistant Professor of Political Science, Dhakuakhana College, Lakhimpur. Following are some of the excerpts from the discussion.

Interviewer: Ma'am we are not going to take much time..a few questions.. First of all thank you so much for giving us this opportunity. Ma'am, you have been always part of our JNU history department and you, Prof. Vipan Chandra, your husband Aditya Mukherjee sir, all of you have completely redefined research, redefined history. So, what has your journey been like, Ma'am? What was your experience?

MM: I think you will have to ask me a more specific question.

Interviewer: No, we'll come to that, Ma'am [laughs]

MM: [laughs] It's a very broad question..no really, I mean.. what has been the journey like.. I think it might be better if you were more specific in your question..hmm.. what exactly do you want to know? Otherwise it will go on and on..

Interviewer: Okay, ma'am, what are the new research paradigms in history? You talked about a subaltern history, which is not that important nowadays. What are the new—?

MM: Okay [pauses] I think at JNU when the Centre for Historical Studies was started the understanding was that emphasis should be placed more on not just the study of political history but also of social and economic history and also the role of popular movements in the making of history such as movements like the freedom struggle, movements of peasants, movements of workers.. So, that's how it started..that it should be—History should not be only the history of—whether you're talking of medieval India or ancient India, .. of kings and queens and dynasties and, you know, rise and fall of kings and all that but it should be a broader.. History of literature should be, you know, history which has a completely different..economic history, there was a lot of importance given originally to economic history and also the history of struggles and movements. In our center, particularly, a lot of focus was on studying the popular movements, movements of workers, of tribals, of peasants, of women, all these movements, what role they played in Indian history. That was one very important focus which was different from the earlier.. and also, in terms of an understanding, in terms of an ideological framework, I think a very left framework was there, but in a very liberal way, not in terms of political line followed by any one party but in terms of a broad understanding of society and in

terms of a broad objective of freedom and freedom from exploitation, freedom from.. oppression. So. Marxist left orientation in that sense was there in the approach.

Interviewer: In Ramachandra Guha's book, he has been referring to the idea of India and in some other books as well by other historians. So, since you're a historian, was it very prominent before the freedom struggle, from that point of time to 1947?

MM: The idea of India phrase is actually originally from Rabindranath Tagore. Some people later claim it is their own. But actually it is a phrase which was popularized, used by Rabindranath Tagore. And it meant how India was imagined by the freedom struggle as a country where all diverse communities, languages, religions would all live together. In a pluralistic society without coming into conflict with each other and there would be space for everybody to grow and the framework would be provided by a secular society and a secular government. That basically was the idea of India.

Interviewer: Was it very prominent at that time also..before Rabindra Nath Tagore?

MM: The phrase as I said comes from Rabindranath Tagore and the concept was very much there. Different people put it differently. In Nehru's work the more emphasis would be on the concept "unity in diversity". That is the phrase which he came up with. So, the specific phrase may not be so common but what it represented was very much there. Bankim Chandra... sorry..Bipin Chandra Pal, the Bengal nationalist leader in the late 19th to early 20th century, came up with the concept of "composite culture". Again a very interesting concept.Putting forward the idea that in India you didn't have separate cultures of separate religions. What you had was composite. Composite means which has something of everything. It is composed of different traditions and yet it has some unity. So, different people express the same thing in different kinds of ways.

Interviewer: Ma'am, do you think, especially after the coming of the BJP government, this idea has been challenged to some extent?

MM: Oh, yes. Definitely. Not only after coming of BJP government but before also. I think there was what we call the idea of India which was projected by and which was struggled for by the nationalist forces and there were other forces, communal forces, who opposed that idea of India from long. Now, we have entered a new phase of challenge to that idea of India from a greater position of power where state power is also available to those who are opposing the idea of India and for the first time with majority at the centre in the Lok Sabha, it has given a certain greater strength and argument to those who are opposing seeing that they have the popular mandate. So, that is a new situation. But it is not as if opposition was not there. Even in earlier NDA government, there was a lot of attack on the basic idea of India in various kinds of ways which tends to change the way people thought, changed the way children studied, changed the way, changed textbooks and all that. All this was always there to suppress the freedom of expression. I think this idea also includes very much the idea of civil liberties and freedom of expression.

Interviewer: Ma'am, nowadays we have seen that there is a new dimension coming up, that is the environmental history. Is it a part of agrarian history or is it a new dimension totally?

MM: Well in many ways the name is new. Often the content is the old agrarian history. That's what I find. That in India and other parts of the world also what we used to call agrarian history, some part of it is coming under environmental history. Not all of it. That way specifically the focus is on, say, impact of agricultural practices or the land, water, soil, landscape..those kind of aspects of agrarian history are coming under environmental history. Impact on forests impact on forest dwellers, so there was sometimes tribal history which also sometimes comes under..but it also has its own separate focus. I think one of the interesting things about environmental history is that it helps us to look at more long term trends also..what other kinds of patterns.. could be weather patterns, rainfall patterns, temperature patterns over 100 years.. 200 years..you study that to try and see what has actually been going on. It helps us to look at the relationship between cultivated land and forest, human being and nature, you know, in a different kind of a way but you are right in saying that a lot of it was already there in one form or another but the focus and putting it together is new.

Interviewer: So, there is a chance that the tribal history will evolve to a greater extent through environmental history?

MM: Not necessarily, I don't see why, because

even before environmental history came up the attempt to focus on tribal history was there. I think if I see it then in the 60s and 70s itself many people wrote on tribal history, I mean, some of the pioneering works, for example, Kumar Suresh Singh, he wrote his famous book on Birsa Munda and Chota Nagpur.. region.. called... ummm.. There were many good works that started to come out. Bibi Choudhury from Calcutta University did a lot of work on tribal history as well..on both aspects.. Economic as well as the political aspects. In various parts.. I think in the northeast as well the people started working.

Interviewer: Dr. Arupjyoti Saikia..a teacher at IIT Guwahati.. he is working on environmental history, ecological history of Assam.

MM: Where was he your teacher?

Interviewer: IIT, Guwahati. I went there for Ph. D. coursework. Then, he taught us history of Assam. There he made us study Amalendu Guha's "Planter-raj to swaraj". That's why I am acquainted with history. Earlier also I used to have history as a subject. One particular question struck me. Nowadays, there are ethnic and identity issues coming up in Assam and all over northeast. The ethnic groups like Bodos..they are now trying to specifically say they are the aborigines of Assam. They were the rulers before the Ahoms. So, what do you think? Is it the distortion of history or is it the truth?

MM: I think it is the misuse of history because this is not the way to go about doing history to try and find out who are the original settlers and I think you have to start with where you are in the present. Suppose.... so that I approve that so and so is the original settler. What does it mean? That all those who have come afterwards have to be thrown out? What is the use of this kind of history? We have to start with now. We are all there. We have to find a way of living together. Nobody can be thrown out.

Interviewer: In northeast India and especially in Assam, there are so many small communities and everyone is demanding separate statehood or separate autonomous council. I do not know what is their basic demand (sic)!

MM: I think you'll have to distinguish. Up to a point identity..the issue of identity.. the recognition of identity.. getting some space for the cultural expression of a particular identity is legitimate but beyond a point if everything becomes a bargain for political power or benefits for a particular group at the expense of another group and once it becomes something that contributes to conflict in the society, then, I think we have to draw the line somewhere.

Interviewer: They are now trying to legitimize their demand on the basis of history.

MM: I know. That is why I have said that is what I would call a misuse of history. How far back are we supposed to go? So, maybe Aryans came or didn't come. This is to study as history and not in order to establish claims. These issues should be separated from present day claims. Who came first..who came last.. Tell me, people from central part of India, from the tribals (sic)..from around Ranchi.. that area.. they came to the tea gardens more than 100 years ago.

Interviewer: Yes, even more than that, ma'am, probably.

MM: Some came more than 100 years ago, some came afterwards, some came in recent times to work..they were brought there because they were economically useful. Now, what's the point in saying you came from so and so? Are they to be sent back over there? When you go.. when Indians go and settle in Britain or in America, you demand that you came here for work, you called us here, you gave us permission to settle down here when you needed us.. now, you're going to tell us to go back? You can't do that. We also make our demands in the world on the basis of what we have contributes to that society today. So, suppose on the same basis, a Britisher (sic) says you go back in history you have no claim on this land..go back home.. to the South Asian population there. What will we say? So, this would be a misuse of history..is how I would say it. History is not meant for this purpose. History is meant to analyse, to know what's going on, what was the past..but not to make it a witness in your case for more benefits for your community or group and I think in the northeast.. I am sorry but..umm.. people have to understand that the claims of communities and tribes have now reached a point where it is counterproductive.. whether it is Assamese versus Bangla.. Bengali speaking..whether it is Bodo versus Assamese, whether it is tea tribes versus somebody else, Nagas versus Kukis.. inside Manipur you are fighting between different communities. It has to stop somewhere otherwise it becomes what we call fratricidal that is when brothers and sisters are fighting

each other. Fratricidal wars mean that. So, you will destroy. There cannot be any development, there cannot be any growth, there cannot be any prosperity, there cannot be any investment..who will come and invest in that are, tell me if there is always uncertainty over there? I feel really bad because the people from Assam and other states of northeast have traditionally been very peace loving people with very distinctive cultures of their own and very sophisticated cultures..such wonderful achievements. It's really a pity to see how it is torn with violence today..many parts.. not all parts.. I think it is really sad. I think everybody has to exercise some self-discipline and see that falling into the trap of this identity politics is not going to reach you anywhere.

Interviewer1: Then, of late, there has been this controversy. We also have witnessed Assam agitation of illegal Bangladeshis. So, that is also going nowhere.

Interviewer2: There is demographic change in some districts. Demographic pattern has changed. Politically they are trying to mobilize those people. The economic space is taken over..... of some indigenous communities.... of the Bodos even.....the mainstream people. They have lost their economic space. That is why they are trying to base their politics upon ethnicity and identity. This is in reality, in fact, the so called branded Bangladeshi people.. I don't know whether they are Bangladeshis or from India..they are now united. They have also become a kind of power. So, it is creating a lot of problem for the entire region in terms of ethnicity and identity.

MM: Listen; I think everywhere people have to become pragmatic. Yes, there is migration from Bangladesh. It is a historical fact. After partition there was a continuous migration from Bangladesh for many years because there was no one time migration as on the western side. So, over the years there has been migration into West Bengal, into Assam and the surrounding..Tripura. It's been a continuous process and one can..the Indian state even with the best of efforts can only do that much. You know that. Everybody knows, practically speaking, it is virtually an impossible job to stop that migration. It is an economic migration forced by the poverty and the condition in Bangladesh. Partly, it was political earlier because of the pressure.

Interviewer: During the Shadullah Regime.

MM: That's right and on that kind of scale with that kind of border..porous borders, what are you going to be able to do? So, I think we all have to have some sanity and keep our heads in place and not worry so much about us getting swamped. I think we should also have confidence in our own cultures. Assamese culture is a very old culture. Why will it get swamped because some Bengalis are becoming majority in some districts? Culture doesn't get swamped like that. Indian people go abroad. For centuries they maintain their culture. People who have gone as indentured labourers to Fiji and West Indies..even they have maintained their culture.

Interviewer: But in Tripura the indigenous culture has been swamped. That is the fear of among the middle class people of Assam. In number game in democracy, strength is the basic thing.

MM: No, it's not. I think that is where there is a misconception. See, when the others say the same thing we don't like it. When in Britain they say that too many Indians are coming to live and our culture is getting swamped, we say sorry. That is too bad, isn't it? And we have to be little careful. I mean the Assam Agitation was there, it had many victories. All those laws are there. People who came until so and so year they are accepted as citizens. After that they are supposed to be identified and deported. Tell me frankly, is it possible? Is it possible on any scale? You may catch a few thousand people and push them back but if the problem is on a different scale altogether, is it possible to do so? Politically you can go on saying it. Everybody knows you can't do anything.

Interviewer: Ma'am, the popular feeling among Assamese people is that when it comes to Jammu & Kashmir and Pakistan.. India and Pakistan they can seal the entire border. So, no one can come to this part and no one can go from this part. So, why can't we do that here in Assam as well?

MM: Listen, that border would be of no use in west part also if nobody wanted to come. It's not the border that is preventing people from coming and going. Nobody from this side wants to go there; nobody from that side wants to come here. Otherwise there are other ways. People take visas and come and don't go back but that is not the situation over there. Here, it's a different situation. You see, I am saying it is primarily a migration that has been forced for economic reasons.

Interviewer: It's true. They are now contributing a lot to the economy of Assam. We have to recognize that. But the problem is that they are not assimilating.

MM: Listen, let me tell you, Historically, if you look at late nineteenth century, early twentieth century, Assam had always been a land abundant and population scarce province. So, lot of the early migration which takes place into Assam was in fact necessary for the agricultural development to take place. There just weren't enough people in Assam to work the land that was there. There was a low, you know.. Now, so, that pattern of migration was there from earlier. Then, for political, economic reasons, there were these waves of migration which took place and it is connected to the old feeling of Assam of when it was a part of the Bengal presidency..of fear of domination by the Bengali people, Bengali language.. the same thing in Orissa. But I think with the Assamese government in place, there is no fear of domination. I think it's not the right kind of fear to have now. Assamese culture, language, literature, everything is well established..music.. the government promotes it in a big way.

Interviewer: But with the process of assimilation, there is a problem. There are two distinct cultures. The earlier Bengalis who came to Assam have almost assimilated into Assamese culture and tradition. Many of them are........

MM: Naturally. How do you expect? New immigrants will always be like that. New immigrants are always like that. When you go and settle abroad, do you go and assimilate? When the United States would say, you assimilate, you only celebrate Thanksgiving but forget Bihu, will you like it? Assimilation of culture is always a slow process. I think we have to..that's why it is very necessary in Assam that saner voices are raised and a larger historical perspective is taken of these thing. Too much a siege mentality is there in Assam and it is for young people to come out of that. Say, okay these people are also part of our society. Let them have their own separate culture, what is it doing to me? Does it prevent me from eating my fish in my way or having my Bihu or wearing my dress in my kind of way? They are not preventing you from doing that. So, it's okay. I think we have to learn to live with difference. Just as we don't want to be swamped by someone else, why should we want somebody to be swamped by us? We accepted that Bodos can be distinct. Isn't it? Okay, let the new migrants from Bengal also be distinct. After fifty years, they will also change. These are always slow processes. Cultural assimilation is always a slow process. It is never an abrupt process.

Interviewer: So, Ma'am you mean to say that there should not be any problem in the near future.

MM: I am saying for our own sake, we need to tone down, turn down the conflicts and get along with progress because this kind of—there is never any end to identity based conflicts. If you go on fanning them, there is no perfect resolution because what are you going to do? Are you going to throw them out? You know it is not possible. Where will they go? Tell me where. Are you going to push them back into Bangladesh?

Interviewer: Not possible.

MM: It is a democracy, no? I mean you can have one Nellie massacre but surely that is not the way. So, who is going to take them? Bhutan? Sikkim?

Interviewer: (laughs)

MM: Bengal? Madhya Pradesh? I mean this is life. You have to learn to live with it and take more practical ways forward.

Interviewer: Okay, ma'am. Just again coming back to some other—

MM: I think a lot of the difficulty in Assam arises because there has not been sufficient development and therefore opportunities are not growing that much. If opportunities were growing for everybody then this feeling would not be there. I think we have to focus on that. Connectivity with the rest of India.. For example, much more educational institutions should be there and much more development in the sense that investment is needed for jobs for young people in the Northeast so they don't have to always be travelling far away. That doesn't mean that they should not go far away when they are wanted but there should also be a lot of opportunities for them within and here I would say that the assets of the Northeastern states, for example, in these days, nature itself is a big asset. If you use it creatively for tourism and for other purposes.. These days what is being valued in the world, tell me, when the environment is under threat. Those pristine regions, those pristine practices of cultivation, organic farming..people are valuing these. Organic tea is now a big ..so if you can go over to better methods, to higher levels of more sophisticated

products rather than.. you don't want to become an old industrial revolution area. You don't want dirty factories. You should go in for sunrise industries. You get investment in IT sector. You get investment in solar..alternative uses of energy. Those are the kinds of things in which you need investment..wind energy, solar energy. Let the northeastern states be leaders in that. Already you have so much. That biodiversity you have, richest biodiversity in India in two areas, Northeast and Western Ghats. That's what you need to cash. Lots of jobs can be created in these areas provided our people know how to build on these and get investment in these areas. Science, research..none of these needs—you need connectivity. You need much greater connectivity. The fares should be cheap. It is obvious that you need much more air connectivity at cheap rates. So, those are the demands that should be there. Connect us to the rest of the country by lower fares. It should be equal to a train fare. Air fare to the Northeast should be equal to a train fare.

Interviewer: Subsidized

MM: Yes, let it be subsidized. So much money is spent. Why not on this which will help, really help people? Communications.. Much more railway network can be there within Northeast. Much more. There is so much scope. Isn't it? Road network is in a bad condition.

Interviewer: Very bad condition.

MM: So, road network. Then, you have beautiful rivers. Waterways can be used much more.

Interviewer: Tourism can be another—

MM: Yeah. Big. In India, whole of India, we get six or seven million tourists. In China, which has nothing compared to what we have, they get 55 million tourists and probably one city of Paris or Rome gets more tourists than all of that put together. So, scope for tourism is so much..Nature, wildlife, all these things. You have to think differently.

Interviewer: It is a vicious cycle. There is no development so there is insurgency. There is insurgency so there is no development. Where will it end? So, we become sometimes—

MM: No, if you had a look..if you differentiate the picture, then today Mizoram is quiet.. Peaceful state. Arunachal is peaceful.

Interviewer: No, peaceful in that sense but there is no development. Arunachal is one of the most corrupt states.

MM: corruption is another issue. You can't mix up everything. Let us not mix up everything. Corruption is a separate issue and we know that it happens for various reasons. But the point here I am saying, today Manipur is the most disturbed. Nagaland is not. It's relatively alright. Earlier, places where there was lot of disturbance now there is no—but Bodo-Assamese issue is a big issue. So, we have to see why these things are happening.

Interviewer: Even Naga and Assamese. The Nagas say that the border which was created in 1963 is unacceptable. They want a broader Nagaland; that they call Nagalim that includes parts of Myanmar, Manipur and Assam.

MM: Yeah. You know this is what I mean by use and abuse of history. If you go back to history to say "My people were here in this area 200 years ago; my people were here 100 years ago; it was taken away", it's no good. Whether it's India's dispute with China, we have to solve it on the basis of practical things, what we can do now. How does it matter up in the Himalayas where the line was? Who knows anyway? Practically we will have to come to some agreement. Let us agree that this is our border. Finish with it and get on with life. Why do we go on using history to spoil our present? This is not the role of history.

Interviewer: How well, do you think, the history of the North-East is depicted in the history of India?

MM: I think it's a process. How does history get depicted? First, research has to be there on that area. If there is good research, enough material is available then it gets incorporated into general history. Those areas of india on which lot of research has been done gets featured in, say, textbooks.

You compare the volume of good quality research, let's say, on Assam with Nagaland. Where is it better? Assam. If I am writing about something on NE I will tend to write more on Assam. Why? Because, I am getting more materials on Assam.Whereas on Nagaland I will get one book or five books. Not of a very good quality maybe. So before asking the question "is it getting reflected?" we must also ask how much research material is there? If you compare with UP, Gujarat or Kerala, what is the material available to the historian, who is writing about the whole of India, on my region? What I am trying to say is, let's try to get out of the persecution complex. Let's get into a more positive frame of mind.

Let's say that we will write such wonderful histories of our region that they will become examples of how history should be written. Who can then ignore us? Amalendu Guha's book "Planter Raj to Swaraj" is a well-known text in modern Indian history. Any student of modern India who is studying about 19th and 20th century will be referred to that book. Why? Because, it is a very good book. So automatically Assam comes into the mainstream of writing on modern Indian history through Amalendu Guha's book. So that's how it happens. Otherwise you can go on repeating a few incidents which we know, which are there in the books. Or we can talk about Rani Gaidinlu or we can talk about incidents in Manipur, the role of women there and the rebellion and a few other well-known incidents and stories which are there. I mean when you are writing a general history what you will look at is what is available. I think, self-reflection is also necessary.

Interviewer: Meaning there is dearth of research?

MM: There is dearth. I think anybody will recognize. But I think if you also see, I would say, in the last 2 to 3 decades, there has been good work. And that is making an impact. So as the work emerges, so it gets incorporated in the pan India histories. I think I can say with confidence that JNU and our centre have played some role in promoting a serious study of different states and communities in the North-East. A lot of work has been done in our centre.

Interviewer: Is there any specific division on NE in the history department of JNU?

MM: No, we don't have any specific division for any particular region. North –East study centre is a new centre which is a separate centre. I am talking about the last 40 years of contribution, where students from NE and other people have been encouraged. But lot of students have come from North-East and they have done very good work. They are occupying important positions in the Academia. Very good work has been done on the aspects of colonial history. Lot of M Phil and PhD dissertations are there on the NE in our centre. So, I think we have contributed quite significantly to creating a body of scholarship.

Interviewer: Ma'am, again referring to the peasant's movements in Assam we had Potharu Ghat movement and also Phuloguri Dhewa. So those were some of the 1st instances of movements against the British Government. But again these things are not reflected--

MM: Again I would say the reason is that not enough material is there. We know little bits. You tell me. Is there a book on peasant movement in Assam? Can you refer to me some books?

Interviewer: Perhaps, S.K. Borpujari has written some books....

MM: No! A book on peasant movement in Assam. References to the movement may be there in Borpujari's book and here and there. But on many other provinces, I can give you not one but many books only on peasant movements. So that's the point I am making. You need more research. I know I was looking for material on 1890's peasant movement in Assam but I could not gather much authentic information on it, the details. You know the name of the place, the year, you know little things or maybe a few pages are available, but not even one full article, leave alone a full book. So first you have to have the research on it.

Interviewer: During the time of the Ahoms, Assam was connected directly to the sea through Chittagong port and was even connected to the Silk Route. Now, after independence, those channels have been cut off.

MM: (Laughing) So what can you do? After formation of Bangladesh that route has been cut off. What can you do? That is life. Things change. Geopolitics, borders. In the pre-modern period, it's not only India, world over borders were largely irrelevant. When people were coming from Iran and Afghanistan did the people have passports and visas. You had to have horses, you had to have money, maybe a caravan, you needed to have some links with some nobility in Delhi, Agra or Lahore and you came. So migration has happened over human history without any notion of borders or fixed borders or anything like that. When we say Ashoka's kingdom stretched from here to there, was there any borders? No. as far as your power went you were recognised. It depended on the power of the rulers. "This is the area under my control. These people will pay taxes to me. Why? My power is over there." So you can't talk of a time like that and compare it now. There are modern states and are defined by borders. You have Myanmar, you have Bangladesh, you (laughing) don't have access to the sea. What do you do? Life is like

that.

That is also a legacy of history. You know I would say that the way to look upon history is that history bequeaths us certain legacies, certain situations in which we are placed. We can't reverse that. That's also something history teaches you. So you have to use history to understand how it happened. But if you try to use history to reverse it, then you are going in the wrong direction. Babri Masjid was built hundreds of years ago. Today I want to demolish it. To avenge a wrong, supposedly, which happened a few hundred years back. True or not, we don't have a perfect way of knowing. Our tools and resources are limited. A lot of time we make informed guesses. But today I put the lives of hundreds and thousands of people at stake, because I say I want to take revenge for something which happened a few hundred years ago—those people are dead and gone. Even their ghosts cannot be found anywhere. Why should I put the lives of my people in jeopardy today for a cause that is non-existent? Did it matter to anybody in India? Till the mobilisation started did anybody know about Babri Masjid? In one little town in UP that no one will ever visit? Have you visited Ayodhya? Are you likely to? Did your father visit? No? It's not as if it was Benaras. It used to be an important religious town but not anymore. But you suddenly pick it up from somewhere and turn it into a major issue and everything is dependent on that. And have you gained? Tell me. All the time going into that history, has it helped anybody? Learn something from that. Apply those lessons to your own situations. That is what I would say. When you are analysing your own problems, identity politics in your own region, try and think of what that Babri Masjid issue, Ram Janmabhoomi issue, what that did to India? Who has it helped? Are our lives any better because there is no Babri Masjid? Do we get up in the morning every day and say thank you God there is no Babri Masjid in Ayodhya. I am so happy! No! I am worrying about am I getting a job or not, will I get admission in any good university? Will I do a good PhD? Will I be able to do something for my fellow human beings? Can I make the life of people around me a little bit better? Can I bring up my children in a good school? Can I give them good values? Can I make them better human beings? Right? Those are the issues and concerns that we should be having as human beings. Everything is not connected to our cultural and religious identities. I think somewhere we also have to reinstate our humanity. We are forgetting humanism by going on thinking and talking in these narrow terms in the 21st Century.

Interviewer: Even there is thinking among the Marxist scholars that this might be a ploy of the ruling class.

MM: Yeah! That's a very easy thing to say. Put all the responsibility on someone else and you become all pure and good. Are we not grownups? Are we not educated? Are you likely to be manipulated by someone else? No, you are responsible for what you are doing. What is this ploy, exactly, that you are talking about?

Interviewer: Get the ethnic groups divided and solve the insurgency problem.

MM: How does it solve?

Interviewer: Once it is divided, it would be easier.

MM: Sometimes.At some level. I am not denying. Sometimes there is a thinking like this in political groups and in police type of thinking, security type of thinking, Divide and rule mentality can be there and to promote enmity so that the situation remains under control. But at a broader level I think, we still have to find a way of...if that is so, then all the more reasons that we have to say "no!" we are not going to fall for this. And tell people that this is a ploy and we should not fall for it. It's not helping us.

Interviewer: Terms and conditions are not determined by the politicians.

MM: Why? Why should we allow that as intellectuals? You have to take the initiative and form the digits of the debate and say sorry, we are not going to fall for that.

Interviewer: But you see, when during the Assam agitation, there were some intellectuals like Hiren Gohain who were opposed to the idea. But they were severely attacked.

MM: Yes, I am very well aware. I closely followed the Assam movement and knew a lot of people in it. It had certain positive aspects; mass movement aspect that was there, that was a positive. But after sometime, there were problems. As I am saying, you know preservation of culture and all that is there. The state can guarantee that, other ways of guaranteeing that. But when it becomes against another community that is something we have to stop.

Interviewer: It was something what some call the bourgeoisie middle class who tried to manipulate the situation into their favour. That euphoria has vanished.

MM: Look, the cost is paid by the people. Look what has happened. What terrible Bodo-Assam and Bodo-Muslim clash! It is so sad. When you read about it, you see the people involved. I mean on both sides there are just poor people involved in those villages. And lakhs of people have become refugees. They have been thrown out of their villages. It is so sad to see. It is a human tragedy. Do they become less of a tragedy just because they are Muslim? It is so sad. Bodos are fighting for their rights, hill people vs plain people, and Muslim vs Bodo. You sit back and try to distance yourself as an intellectual. You will have to say this has to stop. This is not going to take us anywhere. How far can we go on this, tell me? You go reserving, suppose you say 10% for this, 5% for this — I mean, is that the answer to everything?

Interviewer: Last Question. When we talk about the Indian freedom struggle most of the time in our text books, I am not just referring to the hard-core research; we are just confined to Mahatma Gandhi, Jawahar Lal Nehru, Subash Chandra Bose. And there are so many other leaders also. Now-a-days, if we ask anybody about other leaders, other than these three, some people are not aware of. Like young students, especially in the Govt. Schools, even in some private schools also. If I ask who Lal Bahadur Shastri was or who was Jyotirao Phule, we see that people are not aware of these figures. So why is it happening Ma'am? Is it because of the wrong kind of textbook they are providing to the students?

MM: I don't think so. I think the textbooks that were given, at least which were prepared by the NCERT — now the thing is, most schools, majority of them follow any textbook which they buy from Frank brothers and this and that. In ISC schools, I have seen that they don't follow NCERT textbooks, only CBSE schools follow NCERT textbooks. And the picture in India, so far as textbooks are concerned is 'free for all'. There is no regulation. Only in class 10 & 12 you have to give a common exam. Before that what you teach the students is completely left to the schools. So you can have a school in Assam or in Delhi, they are teaching anything they like. There is no regulation of textbooks. Most virulent history can be taught. Hate-filled history can be taught. There are RSS schools in India, as you know there are thousands of RSS schools, in which they teach from their own textbooks. In which they speak of things that are unspeakable. They teach "Hitler was a great man. He believed in the great German race. And he did to the Jews what any great people would do to others and things like that. So this is a real problem in India, if you see all over India, state levels, everywhere. If you go to some regional places then you will see only regional history is being taught. History outside the region is not taught at all. So there is a real problem when it comes to history teaching in India which is far more serious than NCERT books and what the Government does and what BJP does with them. That is one part of the problem. But even very few schools are following those books. So your question, I don't know what to answer. Because very often, poor students hardly know anything. A sixth standard student cannot read and write what a third standard student is supposed to read and write. Research done by 'Pratham' which has been bringing the state of Indian education every year shows us what poor standards are there. Most of the schools, especially in rural areas or poor areas in the city, don't have proper teachers and facilities. So by and large, education is so poor. Now within that, what kind of history they are teaching? Whether they know history at all is a big question. And within that, whether they know any leader except for some local leaders? They may not be aware of any leader except for some local leaders? They may not be aware of anything outside their region. So I am saying it depends. Of course, if you are talking at the level of English medium schools and among them also, the better kind of schools then we can see that, I think that, over there, my general understanding is, those who use NCERT books, I think if the teaching is broadly good, they have a much broader awareness. Because, those books are quite reasonable. And if they are using NCERT textbooks then the standard is more or less good and they don't only talk about Nehru-Gandhi and in fact they are very broad based and talk about different movements and regions and different aspects of life also, which has moved away from just political and ancient history etc. All is done at high school level and the books are quite good. How well children study them, a problem of not learning, mugging. I am sure the same problems,

are there in Assam. Examination oriented study. Not real emphasis on teaching the children in a way that they absorb the ideas and knowledge. But that is true of all disciplines. In my opinion, the situation in our schools is pretty bad. We make it good results in Maths, this and that and think that we are doing very well. But in my opinion you are not encouraging critical thinking. People may be getting 100% in IIT exams and all that it is mugging. They just make you mug the stuff and give you one after the other exam to make you practice so that you can get into a good institute. You go there and start mugging again for your exams. This situation is not good for education at all. That's my feeling.

Interviewer1: Thank you so much Madm.

Interviewer2: Ma'am, I have a question. During the partition, Assam was grouped with East Pakistan. Mahatma Gandhi saved us in a way, and Lokapriya Gopinath Bordoloi was very instrumental. He argued that Assam and the Assamese people wanted to be with the mainland India, but in 1962 what happened, Jawaharlal Nehru.....

MM: Oh no, the same story (laughs)....and Jawaharlal Nehru said 'goodbye to us'...oh come on, forget that, you know, this is just one sentence, you can go on and on. This is, I would say, it's such a distortion of Nehru. Is that What Nehru was? Come on I mean, you know, obviously these are distorted things. Somebody says something in a moment of crisis, in a moment of feeling under tremendous pressure and expressing a concern, and saying 'I feel very sorry' and that is taken as that he is saying 'I am leaving you to the Chinese'. No. How can you even imagine that Jawaharlal Nehru could countenance that Assam will be given over to China. It is ridiculous; it's not possible..it's ridiculous. It's just a distortion of a speech made in a time of stress when your words may not be that carefully chosen..and you are just pouncing on those words.. 'My heart goes out to the people of Assam'. Now you want to distort that 'that means he is abandoning us'. .Come on, *aarey* he made the biggest compromise in his life in order to fight the Chinese which was he went to the U.S which went against all his principles, which went against his entire past. He never asked the U.S for anything. But to save India from China he even did that. You can imagine what it must have meant for him to swallow his own policies, you know...

Interviewer: Yeah, we also feel that this is a distortion, we wanted your version...

MM: These are just..(sighs)..history is not written like this, you know, you have to be more matured ..one sentence, one speech.. I take one speech of Jinnah which Pakistani people are very fond of, which he gave around the time of Independence, on 11th August or something in which he said 'I want Pakistan to be a secular state'. Too bad! If you read all the other speeches of Jinnah, where he was spewing poison against Hindus and saying that how....even this afternoon I was reading an article in which, you know, how the whole 'Muslim nation' idea is created and how it is justified and how it is saying that this is a nation which has always existed...(laughs) Muslim nation in India has always existed ! Where is the Muslim nation in India? Till 1940, there was no demand even for Pakistan, and Muslim nation is formed in the areas which were not behind the Muslim league. Muslim league supporters were in U.P. They were not in Punjab, they were not in Bengal. We all know which party was there. Krishak Praja Party was here. Muslim league had no strength in these two main areas- Sindh, Northwest frontier province.' So what do they tell? They tell that the Muslims of UP and Madhya Pradesh, Bihar and all these areas where Muslims are in a minority, Pakistan was supposed to protect Muslims as a minority. You need a nation because you are a minority. So that you should not suffer. But then they are told that you will not be in Pakistan, but you should sacrifice for the sake of Muslims in India. So those people who never wanted Pakistan got Pakistan and those people who wanted Pakistan got left behind in India or if they migrated they became Muhajirs who till today have not been absorbed into Pakistan, they are still called Muhajirs. They have no province, they have no territory, they have no identity. What is/who is promoting their culture? They got nothing, and yet Pakistan got formed. This is to learn from history, these emotive issues, they are not necessarily correct and not necessarily good. Even a nation may be formed, but it is disaster. Then Bangladesh had to be formed. Tomorrow Sindh may be formed, Balochistan may be formed. Today in Pakistan Punjabi people are angry because their language is not recognized, because

official language of Pakistan is Urdu. They don't recognize any regional language, they don't promote any regional language. Officially the state doesn't recognize any regional language. Only Urdu. But there is no population of the whole of West Pakistan which originally speaks Urdu. They either speak Pashtu or Punjabi or Sindhi or in Balochistan they have their own different languages. So, you know, we have to be very careful. This identity-based politics can take us in many wrong directions. You have to keep your goal in view, make sure that you are not going in the wrong direction. You can pay a very heavy cost.

Interviewer: Exactly. Thank you so much ma'am. Any message for the students of Tezpur University?

MM: My message to the students of your university would be that they should, you know, if they want to contribute to their own state, their own culture and the society then the way they can do it is by trying to excel in what they are doing, whatever subject they are studying, whatever course they are doing, they should try to do well in it and by that I don't mean just get results. I mean that they should try to really get into the depth of the subject, try to understand it, try to read, try to broaden their horizons. If they are history students they should read not only the history of Assam and the history of India but the history of the world, history of Africa, history of Japan, of China. Not only history of Great Britain or Europe. There is a big world around us and we should integrate with that world and learn from that whole human history.

Interviewer: Thank you so much ma'am.

(Disclaimer : These are all Prof. Mukherjee's personal viewpoints.)

Acknowledgements- Angkit Rajkumar, Surabhi Agarwal, Bikash Bhattacharya

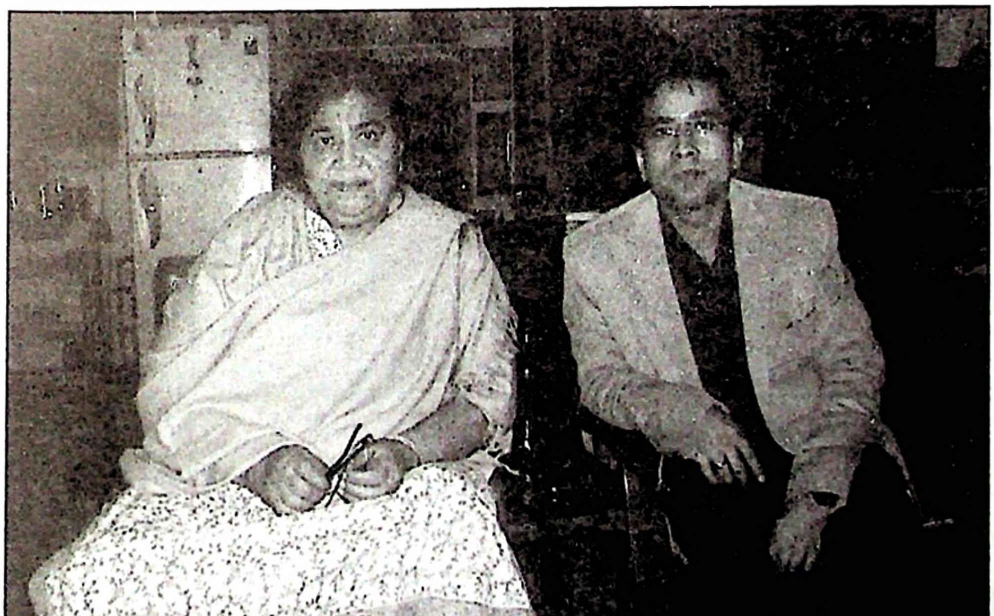

Prof. Mridula Mukherjee with interviewer Dr. Arup Kumar Nath

বিশিষ্ট সাহিত্যিক নিৰুপমা বৰগোহাঁঞিৰ সৈতে এটি চমু ৰাৰ্তালাপ

জ্যোতিষা শইকীয়া

আবেলি প্ৰায় তিনি বাজিছে। নীলা আকাশৰ হেঙুলীয়া বেলিটো পশ্চিমৰ আকাশৰ আঁচলৰ তলত ডুব যাবলৈ কিছু সময় থকাৰ আগতেই মনত হাজাৰটা প্ৰশ্ন আৰু এক বুজাব নোৱাৰা অনুভৱ লৈ আমি আগবাঢ়িলো তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অতিথিশালাৰ দিশত। মনত বহু খু-দুৱনি আৰু কিবা কিবি ভাবি থাকোতে কেতিয়া অতিথিশালা পালো গমেই নাপালো।

শান্ত-সৌম্য, সহজ-সৰল মানুহগৰাকীয়ে আৰামী চকীখনত বহি কিবা এটা কথা যেন চিন্তা কৰি আছিল। মানুহগৰাকীৰ মুখখন দেখিয়েই মোৰ মনত আমনি কৰি থকা সেই হাজাৰটা প্ৰশ্নৰ মাজৰ এটা প্ৰশ্নই যেন উত্তৰ বিচাৰি পালে। কোমল মাতেৰে, ধীৰ গতিত, মাজত কেইবাবাৰো হুমুনিয়াহ কাঢ়ি কেইগৰাকীমান সতীৰ্থৰ লগত কথা পাতি থকাৰ সময়তে মই আৰু মোৰ দুগৰাকী বান্ধৱী বাইদেউৰ কোঠাৰ সন্মুখত গৈ উপস্থিত হ'লো।

> "বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া চোকা ল'ৰা ছোৱালীবোৰে অসমীয়া মাধ্যমৰ কিতাপ পঢ়িবলৈ ভাল নাপায়। পাঠক উচ্চমানৰ নোহোৱাৰ কাৰণেই আজিকালি উচ্চমান বিশিষ্ট লেখনিৰ অভাৱ হোৱা যেন লাগে।"

এটা নিভাঁজ হাঁহিৰে সৈতে স্বাগতম জনালে সেই মহান ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী, অসমৰ সাহিত্য জগতৰ ভোটাতৰা স্বৰূপ নিৰুপমা বৰগোহাঞি বাইদেৱে। তেখেত বহি থকা আৰামী চকীখনৰ কাষতে বহিবলৈ দিলে মোক আৰু মোৰ দুয়ো বান্ধৱীক। বহু সময় অপচয় নকৰি আমি আমাৰ পৰিচয় দি বাইদেউৰ সৈতে কথা পাতিবলৈ আৰম্ভ কৰিলো। এনেদৰেই আৰম্ভ হ'ল—আমাৰ সৈতে বাইদেউৰ প্ৰায় ৩ (তিনি) ঘণ্টা জোৰা বাৰ্তালাপ—

● এটা বাক্যত আপোনাৰ 'জীৱন'টো?

— মোৰ জীৱনটো 'এখন খোলা কিতাপ'ৰ দৰে।

● আপোনাৰ জীৱনৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস?

— এজন মানুহৰ জীৱনত কোনেও কাকো অনুপ্ৰেৰণা দিব নোৱাৰে।

● আপোনাৰ জীৱনৰ প্ৰথম লিখনি?

— মই পাঞ্জাবাৰী স্কুলত পঢ়ি থকা অৱস্থাতে সপ্তম শ্ৰেণীত 'শলিতা' নামৰ এখন হাতে লিখা আলোচনী প্ৰকাশ কৰিছিলো। এইখনেই আছিল মোৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে প্ৰকাশ পোৱা প্ৰথম লিখনি।

● আপোনাৰ মতে, নিজৰ লিখনিৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ গল্প?

— মই লিখা "জননীৰ সন্ধানত এজন ডেকা মানুহ" শীৰ্ষক গল্পটো মোৰ জীৱনৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ গল্প বুলি মই নিজেই বিবেচনা কৰোঁ।

● সাম্প্ৰতিক সময়ৰ লিখনিৰ বিষয়ে আপোনাৰ মতামত?

— সম্প্ৰতি বহুত লেখক-লেখিকা ওলাইছে, যিটো আমাৰ সমাজৰ বাবে শুভ লক্ষণ। কিন্তু, বৰ্তমান উচ্চমান বিশিষ্ট লিখনিৰ অভাৱ হৈছে যেন লাগে। লগতে বৰ্তমান সময়ত বিশ্ব সাহিত্যৰ লগত পৰিচয় হেৰুওৱা যেনো কেতিয়াবা অনুভৱ হয়। যেনেদৰে, বেংগলী (বঙালী) সাহিত্যৰ পৰিচয় লাহে লাহে কমি আহিছে।

● আপোনালোকৰ দিনৰ লেখা আৰু এতিয়াৰ মাজত মূল পাৰ্থক্য কি বুলি ভাবে?

— আমাৰ দিনৰ লিখনিবোৰত কোনো ধৰণৰ বাহিৰৰ প্ৰলোভন নাছিল। প্ৰতিজন লিখকেই কোনো স্বাৰ্থ নোহোৱাকৈ লিখিছিল। কিন্তু, আজিকালিৰ লিখনিত ৰাজনীতিৰ প্ৰভাৱ পৰিবলৈ ল'লে। বৰ্তমান সময়ত অসমীয়া চোকা ল'ৰা ছোৱালীবোৰে অসমীয়া মাধ্যমৰ কিতাপ পঢ়িবলৈ ভাল নাপায়। পাঠক উচ্চমানৰ নোহোৱাৰ কাৰণেই আজিকালি উচ্চমান বিশিষ্ট লেখনিৰ অভাৱ হোৱা যেন লাগে।

● 'অসম আন্দোলন'ৰ সময়ৰ আপোনাৰ অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে আমাক জনাব নেকি?

— সেই সময়ৰ কথা কি কম। সেই সময়ৰ বাতৰি কাকতবোৰৰ নিজৰ মাজতেই অন্তঃকন্দলৰ সৃষ্টি হৈছিল। এদিন

খবৰ পালো উত্তৰ গুৱাহাটীত এক হুলস্থুলীয়া পৰিৱেশৰ সৃষ্টি হৈছে। মই, উৎপল দত্ত আৰু এগৰাকী মোৰ সহযোগীৰ সৈতে নলবাৰীত গৈ আমি উপস্থিত হ'লো। তাত গৈ দেখো বঙালী মানুহবোৰৰ সৰু সৰু কেঁচুৱাবোৰ অসমীয়া মানুহবোৰে জ্বলাই দিছে। চকুৰ সমুখত জ্বলাই দিয়া কেঁচুৱাবোৰৰ গোন্ধ মোৰ এতিয়াও মনত পৰে। সেই সঁচা ঘটনাবোৰৰ প্ৰকৃত ছবিবোৰ উৎপল দত্তৰ কেমেৰাত আৱদ্ধ হৈছিল। উত্তেজিত হৈ থকা ডেকাবোৰে মই অসমীয়াৰ বিৰুদ্ধে মাত মাতিছো বুলি মই উঠিবলৈ লোৱা বাছখনৰ পৰা মোক নমাই দিবলৈ দাবী কৰে আৰু অশ্লীল গালিৰে মোক থকা-সৰকা অৱস্থা কৰে। উত্তেজিত হৈ থকা ডেকাবোৰৰ মাজৰ পৰা মই যেনে তেনে বাচি আহোঁ।

● ইয়াৰ পাছত আপোনাক 'নীলাচল'ৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰে?

— সত্যৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত বাতৰি প্ৰকাশ কৰিবলৈ গৈ মই নীলাচল নামৰ সাপ্তাহিক বাতৰি কাকতখনৰ পৰা বৰ্খাস্ত হ'ব লগা হয়। ইয়াৰোপৰি, মই কাগজৰ বিৰুদ্ধে মাত মতা বুলি কৈফিয়ৎ দিবলৈ কোৱা হৈছিল। ইয়াৰ পাছত মই বালংদেশীৰ সপক্ষত মাত মতা বুলি সকলোৱে মোক চৰ্চা কৰিবলৈ ল'লে আনকি জৰ্জফিল্ডত এক সমাৰেশো হ'ল। জীৱনৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ আঘাত হয়তো মোৰ এয়াই আছিল।

● ইয়াৰ পাছত আপুনি বেলেগ কিবা বৃত্তিত অংশগ্ৰহণ কৰিলে নেকি?

— নীলাচলৰ পৰা সেই সময়ত মই ৪৫০ টকা পাইছিলো। বৰ্খাস্ত হোৱাৰ পাছত সেই কেইটাৰ কাৰণেও হাহাকাৰ কৰিব লগা হৈছিল। ইয়াৰ পাছত সাহিত্য পেঞ্চনৰ বাবে দৰ্খাস্ত দিও। কিন্তু, সেই সময়ত এখন বাতৰি কাকতে (দৈনিক অসম) মোৰ বিৰুদ্ধে বাতৰি প্ৰকাশ কৰিছিল সাহিত্য পেঞ্চনৰ বাবে বহুবাৰ ধৰ্ণা কৰা বুলি। এনেদৰেই একো নোহোৱাকৈ কিছু দিন গ'ল।

● আপোনাৰ জীৱনৰ এনেকুৱা মুহূৰ্ত আছে নেকি যিটো কথাই আপোনাক এতিয়াও আমনি কৰে?

— মোৰ জীৱনটোৱেই এখন যুদ্ধক্ষেত্ৰ। জীৱনত ঘটা বহু ঘটনাই মোক আমনি কৰে। তথাপি, এটা ঘটনা যিটোৰ কথা মনত পৰিলেই মোৰ নিজৰ ওপৰতেই বহুত প্ৰশ্নৰ উদয় হয়। মই যেতিয়া গুৱাহাটীৰ ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী কলেজৰ অসমীয়া অধ্যাপিকাৰ কাৰণে সেই সময়ৰ ইক্ৰাম শইকীয়াৰ অধ্যক্ষতাৰ দিনত এখন দৰ্খাস্ত দিছিলো। তেতিয়া মোক সেই চাকৰিৰ বাবে যোগ্য নহয় বুলি সেই দৰ্খাস্ত বাতিল কৰিছিল। হয়তো, এইটো মোৰ জীৱনৰ আটাইতকৈ কৰুণতম অধ্যায় বুলি মই ক'ব পাৰো। এতিয়াও মোৰ মনত প্ৰশ্ন হয়—ইমান সাহিত্য ৰচনাৰ পাছতো মাথো ৫০ টকাৰ কাৰণে সেই চাকৰিৰ কাৰণে মোৰ যোগ্যতা নহ'ল।

● জীৱনৰ এনেকুৱা মুহূৰ্ত যিটোক লৈ আপুনি সদায় সুখী?

— কেতিয়াবা অনুভৱ কৰো মোৰ লিখনিবোৰে যেন প্ৰাণ পাই উঠিছে। যেতিয়া মোৰ লিখনি নৱপ্ৰজন্মই আদৰি লয় তেতিয়া মোৰ ভাল লাগে। এদিন এটা অনুষ্ঠানলৈ যাওতে এজনী সাধাৰণ ছোৱালী আহি মোক কৈছিল "বাইদেউ, আপুনি লিখা প্ৰায় সকলোবোৰেই পঢ়িছো মই।" ভাবিলে আচৰিত লাগে ছোৱালীজনীয়ে মোৰ লিখনিৰ পৰা জানিছিল মই খাই ভালপোৱা আৰু বেয়া পোৱা বস্তুবোৰৰ কথা। তেতিয়া অনুভৱ কৰিছিলো— ই মোৰ জীৱনৰ যেন আটাইতকৈ ডাঙৰ সাৰ্থকতা।

বাইদেউৱে মোক এটা তৃপ্তিৰ হাঁহি মাৰি কৈছিল— তোমাক যে মই কৈছিলো এল চি বি কলেজৰ কথা—যিখন কলেজে মোক ৫০ টকাৰ চাকৰিৰ কাৰণে যোগ্য বুলি ভবা নাছিল, সেইখন কলেজেই মই সাহিত্য একাডেমী পোৱাৰ পাছত প্ৰথম মোক সম্বৰ্ধনা জনাবৰ বাবে আমন্ত্ৰণ কৰে। এই কথাটোও ভাবিলে মোৰ কেতিয়াবা ভাল লাগে।

● "সাহিত্য একাডেমী"ৰ বিষয়ে আপুনি কি ক'ব?

— বৰ্তমান "সাহিত্য একাডেমী"ক লৈ বহুত বিতৰ্ক হৈছে। কিছুমান বিতৰ্ক গ্ৰহণযোগ্য। কিয়নো, আজিকালি এই স্বীকৃতিক লৈ বহু ৰাজনীতি দুৰ্নীতি হৈছে। আমাৰ দিনত এইবোৰ নাছিল। মই 'অভিযাত্ৰী'ক লৈ যথেষ্ট সুখী। হয়তো মই চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানীৰ কাৰণে কিবা এটা কৰিব পাৰিলো।

● নৱ প্ৰজন্মক আপুনি কিবা ক'ব বিচাৰে নেকি?

— আজিৰ নৱ প্ৰজন্মই অসমৰ সংস্কৃতি জীয়াই ৰাখিব লাগিব। আজিকালি ডেকাবোৰে অসমৰ বাহিৰত গৈ বহুত নাম কৰিছে। যেতিয়া অসমৰ অসমীয়াই বাহিৰত স্বীকৃতি পায় মোৰ ভাল লাগে। কিন্তু কেতিয়াবা অনুভৱ হয় কোনোৱে অলীক স্বপ্নৰ পিছত দৌৰি সংস্কৃতিৰ লগতে সমাজক আওকাণ কৰিছে, তেতিয়া ভয় লাগে। আজিৰ প্ৰজন্মই যেন পশ্চিমীয়া সংস্কৃতিৰ হামখুমিয়াত নপৰি সমাজক এক যোগাত্মক দিশত গতি দিয়ে।

● সাম্প্ৰতিক অসমৰ বিষয়ে কি ক'ব?

— সম্প্ৰতি অসম বুলি ক'লেই সন্ত্ৰাসবাদ, দুৰ্নীতি, বিদেশী প্ৰব্ৰজন সমস্যাই জৰ্জৰিত এক পৰিৱেশ। মই সন্ত্ৰাসবাদ ঘিণ (ঘৃণা) কৰোঁ। সন্ত্ৰাসবাদে সাধাৰণ মানুহৰ তেজেৰে ফাকু খেলে আৰু প্ৰব্ৰজন সমস্যা যিটোৰ একো অন্ত নাই।

● আপুনি কেতিয়াবা নিজক লৈ গৌৰৱ কৰেনে?

— গৌৰৱ তুলনাৰ পৰা ওপজে আৰু মই নিজকে আন কাৰো সৈতে তুলনা কৰি ভাল নাপাওঁ।

● বাইদেউ, আপুনি প্ৰতিজন অসমীয়াৰ অন্তৰত সদায় জীয়াই থাকিব এগৰাকী সাহিত্যিকৰ লগতে সাহসিকতাৰ প্ৰতীক

হিচাপে।

— জীৱনত বহু তিতা মিঠা অভিজ্ঞতা আছে। দুটা ল'ৰাক ডাঙৰ কৰি সিহঁতক মানুহ কৰাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি মই এতিয়ালৈকে মোৰ জীৱনৰ যুদ্ধক্ষেত্ৰত যুঁজি আছো। অসমৰ মানুহে মোক ভালপাওঁ বুলি ক'লে মোৰ ভাল লাগে।

● বাইদেউ ভৱিষ্যতৰ আৰু কিবা পৰিকল্পনা আছে নেকি?

— মোৰ জীৱনৰ আৰু একো পৰিকল্পনা নাই। এতিয়া আৰু মই লিখিব নোৱাৰা হ'লো। মই এতিয়া মৃত্যুৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি আছো। জীৱনটোত বহুত কিবা কিবি লিখিলো আৰু কাপৰ সমুখেৰে শব্দ নিগৰাৰ সময় হয়তো শেষ হৈ আহিছে। কিন্তু, তোমালোকৰ দৰে ল'ৰা ছোৱালীবোৰে যেতিয়া মোৰ লিখনিবোৰ পঢ়িছো বুলি কোৱা তেতিয়া মোৰ আকৌ লিখিবলৈ মন যায়। কিন্তু.......

এনেদৰেই তিনিঘণ্টা যোৱা এই দীঘলীয়া বাৰ্তালাপৰ সামৰণি ঘটিল। এই তিনিঘণ্টা সময়ত মই বাইদেউক একেবাৰে ওচৰৰ পৰা অনুভৱ কৰিব পাৰিছিলো। প্ৰতিটো সময়তেই যেন উজ্জ্বল হৈ জিলিকি থকা চকুযুৰিয়ে কিবা এটা কৈ আছিল। হয়তো, সেই দিনটো মোৰ আৰু মোৰ দুয়োগৰাকী বান্ধৱীৰে কাৰণে স্মৰণীয় আছিল। কিয়নো, এই মহান ব্যক্তিত্বৰ গৰাকীক আমি কাষৰ পৰা পাইছিলো। বিদায়ৰ সময়ত বাইদেউৰ চৰণযুৰি স্পৰ্শ কৰোতেই সেই আলসুৱা হাতখনে মূৰত হাত বুলাই কৈছিল—"তোমালোক জীৱনত সদায় আগবাঢ়ি যোৱা। সত্য কথাত ভয় নকৰিবা।"

আমিও ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালো। বাইদেউ দীৰ্ঘায়ু হওঁক আৰু প্ৰতিজন অসমীয়াৰ অন্তৰত সদায় জীয়াই থাকক।

(শ্ৰীমতী শইকীয়া জনসংযোগ আৰু সাংবাদিকতা বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী)

নিৰুপমা বৰগোহাঁঞিৰ সৈতে সাক্ষাৎকাৰ গ্ৰহণকাৰী জ্যোতিষা শইকীয়া

"You go through life experiences. Each record captures a different turning point in my life."

-Keith Urban

Experiences/Feelings

ৰেখা চিত্ৰ

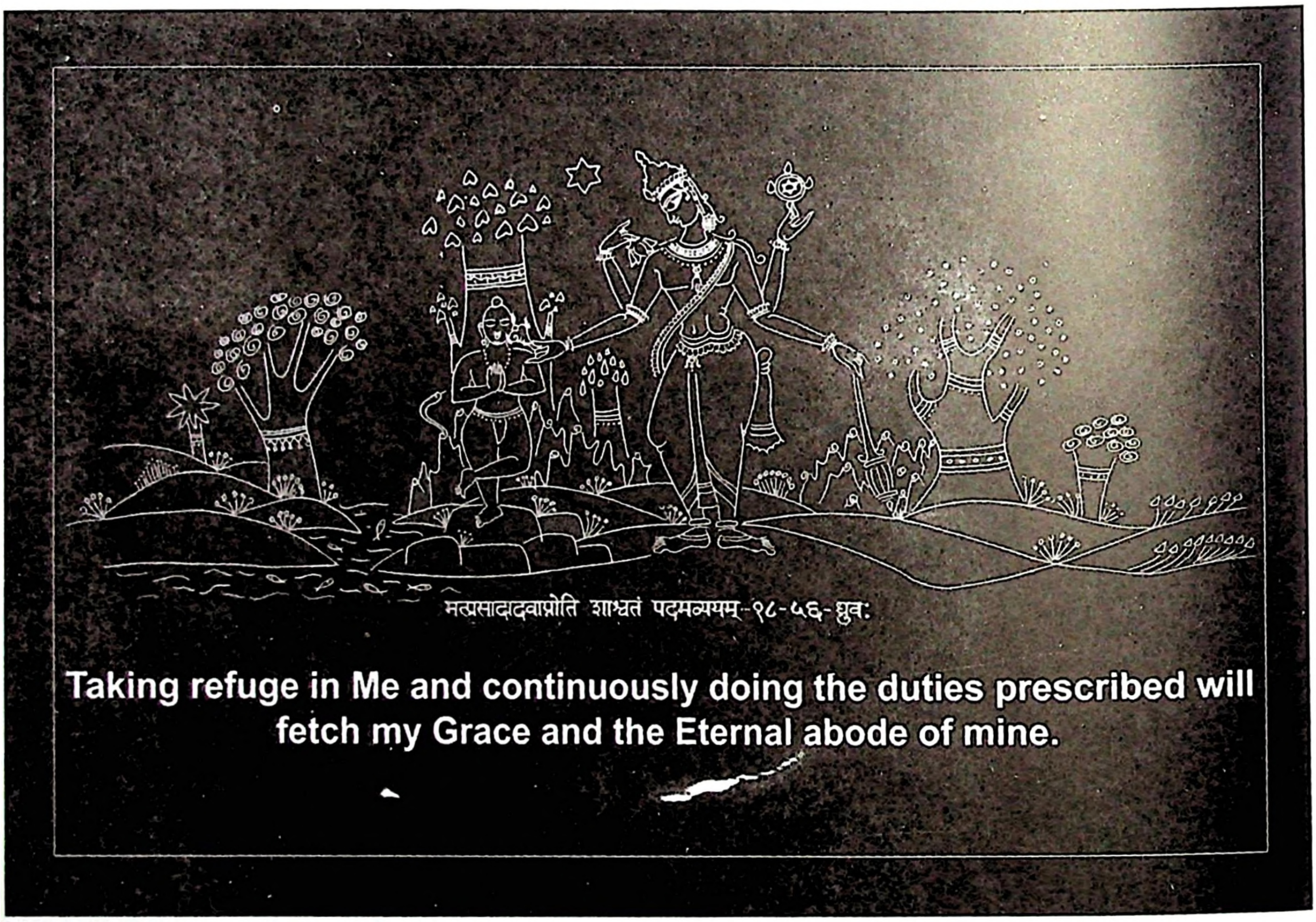

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Travelogue

Memories of "The Knowledge City of Assam"

Priyanka Koch

It was on a fine afternoon of 18th October, 2013 when I with five of my friends started our journey from Tezpur to "The Cultural Capital Of Assam", Jorhat. The purpose of our trip was to visit Negheriting Shiva Dhol and Borbheti Tirthosthan. Our bus started at 1.30 p.m. from Tezpur ASTC station and we became busy in our own world shouting, laughing and talking with each other. Long distance journey by bus seems very boring but this journey turns out to be very beautiful one due to the company of some amazing friends. I enjoyed this journey by bus to Jorhat. The main reason behind this is the rare sight of some animals of the Kaziranga National Park, trying to cross the highway and at times grazing the swampy areas of the National Park. The other reason being the well maintained tea gardens on both the sides of the road. It was the time of Kati Bihu and Lakshmi Puja.The spirit of the festive season was clearly visible among the Assamese people. By the time we had reached Jorhat, it was evening. Earthen lamps (saki) were lit across every house, rich or poor to seek Goddess Lakshmi's blessings. Earthen lamps glowed under the Tulsi plants on a specially designed earth platform called "Tulsi Bheti". Pushing aside the glass of my window seat to have a clear view of the full moon, I was lost in its beauty. I kept staring at it though at several times it was draped by cauliflower shaped clouds drifting by like a wedding veil. The glistening tapestry of stars with the full moon appeared to be a masterpiece on the canvas of nature.The earthen lamps stood on bamboo poles across every fields, far away lit by farmers praying for a good harvest. This tradition of lighting lamps on the occassion of Kati Bihu is carried out by the Assamese people to protect the tender corns of paddy from pests. My mind went back to those days when as a child, on the ocassion of Kati Bihu, I woke up early to collect those beautiful white *sewali* flowers and would sing with my brother in the evening sitting before the Tulsi plant:

Tuloxi tole, mrigopohu sore
Take dekhi Ramochandrae haradhenu dhore...

I retreated on hearing my friend Rashmita calling my name asking me to get ready with my bags. The bus stopped and we got down.We had decided to stay in one of our friends Monti's house.We prayed together seeking Goddess Lakshmi's blessings and decided to rest after the tiresome journey.

Next morning we woke up early to visit Negheriting Shiva Dhol. The Negheriting Dhol is a Shiva temple located in Dergaon, Golaghat district of Assam. The temple is also popularly known as "The Panchayatana Temple" as the main temple (Shiva) with a *Banalinga* of 3 feet in diameter is surrounded by four corner shrines/*dhol* dedicated to Lord Vishnu, Lord Surya, Lord Ganesh and Goddess Durga. This Shiva temple was built by the Kacharis in 8th-9th century A.D. under the reign of Swargadeo Rajeshwar Singha. This temple is situated on a hillock at about one and half kilometer north from the National Highway 37 in Golaghat. Surrounded by tea gardens on all sides, the *dhol* is an important tourist attraction, the main reason being the presence of the rhesus monkeys in a large number. Locals mention about the place being once the habitat of a peculiar bird called Negheri from which the place came to be known as such. Getting down from our vehicle to buy some puja items from the nearby stalls, I found many rhesus monkeys, hanging from the roof tops of the stalls to steal ripe bananas, irritating the shopkeepers, hanging from the trees above, numbers of them sitting on the staircase above which we were to climb to reach the main *dhol* to offer our prayers. Never before in my life have I seen so many monkeys together. Some of them approached us to get something to eat. We prayed and came back. On the other side of the *dhol* I could see a group of monkeys sitting, sunbathing, some staring at us. We climbed the stairs fast and left for our next destination, Borbheti.

Borbheti is located in the heart of Malow Pathar

in the Jorhat district of Assam. At the entrance of Borbheti there are rows of *Arjun* trees (Terminaliaarjuna), Amla trees (Phyllanthusamblica), Krishnachura trees (Delonixregia) to welcome the visitors to the serene campus. Borbheti is popular all over Assam for its celebration of the "Na Lagua Utsav" every year. This utsav of Borbheti is organized by the devotees of the Mayamora community following the traditional rituals of Na Lagua. Every year the festival starts with the lighting of the lamp followed by the reading of Bhagavat in the namghar. The people of the Mayamora community then visit Borbheti following their village headman. Along with lighting of lamps and agarbatti there is also the tradition of donating salt at Borbheti. It is said that during the Ahom rule the Mayamoriyas had to lead a life full of misery under the Ahoms. Borbheti stands as a symbol of unity and integrity carrying the message of universal brotherhood among the masses through the celebration of the "Na Lagua Utsav" which unites people belonging to different castes and creed visiting Borbheti during the festival. I was just mesmerized by the beauty of the place around. I wanted to stay longer watching the leaves of the trees around swaying to and fro gently in the cool breeze, hear the birds tweet and fly from the nearby paddy fields, while the words from the pages of the *Kirtan Ghosa* flowed around filling the air with a sense of holiness. But the call of duty forbidded us from staying longer. We returned back to Tezpur the following day carrying with us some beautiful memories of this "Cultural Capital of Assam" with a treasure trove of immense cultural diversities.

(Miss Koch is a student of Integrated M.Sc. 10th semester, Department of Physics)

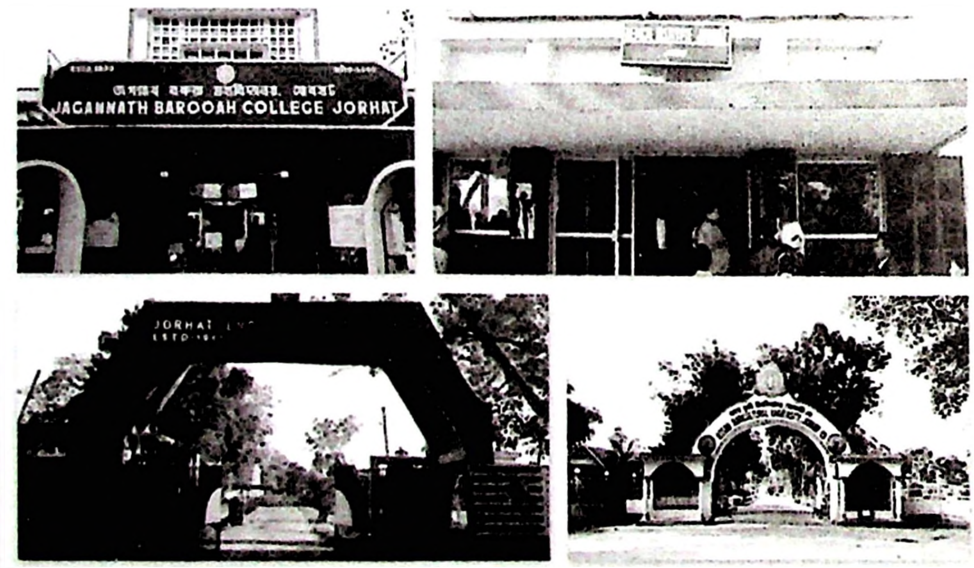

Courtesy : Google

ছাত্ৰাৱস্থাতেই পালো শিক্ষক হোৱাৰ এক 'বেদনামধুৰ' অভিজ্ঞতা

অক্ষয় জ্যোতি মহন্ত

হাইস্কুলত পঢ়ি থকাৰ দিনাতে মোৰ মনত সমাজ সেৱা কৰাৰ এটা আশাৰ জন্ম হৈছিল আৰু সময় আগবাঢ়ি যোৱাৰ লগে লগে এই আশাৰ বীজটোৱে অংকুৰিত হৈ পোখা মেলি মোৰ মন-মগজুক ছানি ধৰিবলৈ লৈছে। সেয়ে হয়তো এতিয়া সমাজৰ সমস্যাসমূহ দেখিলে বিশেষকৈ অৱহেলিত সমাজৰ শিশুসকলক দেখিলে তেওঁলোকৰ মঙ্গলৰ হকে কিবা এটা কৰাৰ তাড়ণাত মোৰ মন ব্যাকুল হৈ উঠে। কেতিয়াবা তেনে দুই-এটা শিশু বা ল'ৰা-ছোৱালীক আৰ্থিক অথবা মানসিকভাৱে সকাহ দিবলৈ যত্ন কৰোঁ যদিও তাক সমাজ সেৱা বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰি। সেয়ে শিক্ষকতাক মই সমাজসেৱাৰ আটাইতকৈ উত্তম আৰু পৱিত্ৰ মাধ্যম হিচাপে গণ্য কৰোঁ যাৰ জৰিয়তে উচ্চ-নীচ, ধনী-দুখীয়া আদি সকলোবোৰ দিশ আওকাণ কৰি শিশুসকলৰ জীৱন গঢ়াত সাৰ্থকভাৱে অৱদান আগবঢ়াব পাৰি। এনে কাৰণতে সমাজ সেৱা আৰু শিক্ষকতাৰ মাজত মই এক ওতঃপ্ৰোত সম্পৰ্ক বিচাৰি পাওঁ।

যোৱা বছৰ গৰমৰ বন্ধত তিতাবৰ মহকুমাৰ অন্তৰ্গত 'জোনাকী' নামৰ এখন ভিতৰুৱা গাঁৱত মই হাইস্কুলত পঢ়ি থকা কেইজনমান দুখীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বিনামূলীয়াকৈ পঢ়োৱাৰ এটা কথা চিন্তা কৰিছিলো। মোৰ লগত সহযোগ কৰিবলৈ দুই-এজন বন্ধু আৰু দাদাক কথাটো কাণ চোৱাইছিলো যদিও তেওঁলোকৰ মাজত কামটোৰ প্ৰতি বিশেষ আগ্ৰহ দেখা নাপালো। শেষত যেতিয়া গম পালো যে আজিকালি গৰমৰ বন্ধত বিদ্যালয়সমূহত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ক্লাছ কৰাটো একপ্ৰকাৰৰ বাধ্যতামূলক কৰিছে, তেতিয়া মোৰ সকলো আশা মাৰ গ'ল। কাৰো আগত মুখ খুলি নক'লেও এই কথাই মোক আঘাত দিলে। কিন্তু বিশ্ববিদ্যালয়লৈ উভতি অহাৰ পাছতেই ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়োৱাৰ এটা সোণালী সুযোগ পালো। এদিন বিশ্ববিদ্যালয়তে পঢ়ি থকা মোৰ দাদা নৱনীৰজ শইকীয়াই আমাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰে Equal Opportunity Cell আৰু UNICEFৰ সমন্বয়ত হৈ থকা 'Developing Child Friendly Model Panchayats' শীৰ্ষক প্ৰকল্পটো (Project)ৰ কথা মোক জনালে। এই প্ৰকল্পৰ আধাৰত ইতিমধ্যেই কেইজনমান স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰীধাৰী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে স্বাস্থ্য বিধান (sanitation), পুষ্টি, নিৰ্মলতা আদি বিষয়ত (indicators) শোণিতপুৰ জিলাৰ বালিপাৰা ব্লকৰ অন্তৰ্গত তিনিখন পঞ্চায়তত বিভিন্ন সচেতনমূলক কাম কৰি আছিল। ইয়াৰে শিক্ষা বিষয়টোত কাম কৰিবলৈ কেইজনমান সদস্যৰ (volunteers) প্ৰয়োজন হৈছিল। সেয়ে তৎক্ষণাত মই এই কাম কৰিবলৈ আগবাঢ়ি গ'লো। অক্টোবৰ মাহৰ দ্বিতীয়াৰ্ধৰ পৰা পৰৱৰ্তী ছটা শনিবাৰ আমি এই ব্লকৰ অন্তৰ্গত কিছুমান নিৰ্দিষ্ট চৰকাৰী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়লৈ পঢ়াবলৈ যাব লগা হৈছিল। ইয়াৰ বাবদ আমি কোনো দৰমহা পোৱা নাছিলো যদিও কেৱল মনৰ সেই আধৰুৱা আশাটো পূৰণ হোৱাৰ কল্পনাতে মন আনন্দত নাচি উঠিছিল। আমি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মন আকৃষ্ট কৰিব পৰাকৈ গতানুগতিক শিক্ষা পদ্ধতিৰ পৰা আঁতৰি আহি অলপ নতুন ধৰণেৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক পঢ়াব লগা হৈছিল।

নিৰ্দ্ধাৰিত প্ৰথমটো শনিবাৰে আমি গৈ উপস্থিত হ'লোগৈ জোগলনি মধ্য-ইংৰাজী বিদ্যালয়ত। অপৰিষ্কাৰ চেহেৰা আৰু কাপোৰ-কানিৰে সৈতে সৰু ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক দেখি আমাৰ দলৰ প্ৰায়ভাগ সদস্যই অবাক হৈ পৰিছিল। কিন্তু মই সৰুৰেপৰা গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ওচৰৰ পৰা পাই অহাৰ কাৰণে মোৰ বাবে তাত আচৰিত হ'বলগীয়া একো কথা নাছিল। বৰঞ্চ তেনে ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়াবলৈ পাম বুলি ভাবি মই মনে মনে আনন্দহে পাইছিলো। কিন্তু বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষকজনৰ লগত চিনাকী হৈ তেওঁৰ সৈতে কথা পাতোঁতে মোৰ এনে লাগিল যেন তেওঁ বিদ্যালয় তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সমস্যা অথবা উন্নতিক লৈ বিশেষ চিন্তিত নহয়। প্ৰকৃততে তেওঁৰ গাত সকলো দোষ জাপি দিবও নোৱাৰি। যেনে ধৰক, বিদ্যালয়খনত বিদ্যুতৰ যোগান নথকাৰ বাবে তেওঁ পানীৰ যোগান (Running Water) বা কম্পিউটাৰ শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিব পৰা নাই। সেইদৰে আমি যোৱা আন কেইখন বিদ্যালয়ৰ দৰে ইয়াতো প্ৰয়োজনীয় শিক্ষকৰ সংখ্যা কম। অৱশ্যে বিদ্যালয়ত দেখা শিক্ষক কেইজনকো বৰ সক্ৰিয় হয় যেন নালাগিল। কিছু সময়ৰ পাছতেই আমি এটা শ্ৰেণীকোঠালৈ আগবাঢ়ি গ'লো য'ত আমি অৰ্থাৎ এনিশা কলিতা

বা আৰু মই ক শ্ৰেণী, প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক একেলগে পঢ়াব লগা হৈছিল। শ্ৰেণীকোঠালৈ সোমাই যাওঁতে সকলোৱে থিয় হৈ 'নমস্কাৰ ছাৰ, নমস্কাৰ বাইদেউ, বুলি আমাক সম্বোধন কৰাত বৰ ভাল লাগিল যদিও 'ছাৰ' বুলি মতা বাবে মনে মনে অলপ লাজো লাগিল। আমি সিহঁতক ইংৰাজী শিকাইছিলো আৰু মাত্ৰ ডেৰঘণ্টা সময় ক্লাছ কৰিয়েই বুজি উঠিছিলো যে কণ কণ সেই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল অতি নম্ৰ স্বভাৱৰ আৰু সিহঁত নতুন কথা শিকাৰ প্ৰতিও আগ্ৰহী। প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল ইংৰাজী বৰ্ণমালাৰ লগত পৰিচিত যদিও সিহঁতে বৰ্ণমালাবোৰ ভালদৰে লিখিব নাজানে আৰু দুই-এজনৰ বাহিৰে বাকীবোৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সাধাৰণ ইংৰাজী শব্দবোৰ মুখস্থ মাতিব জানিলেও শব্দবোৰৰ অৰ্থ বুজি নাপায়। সেয়ে আমি সিহঁতৰ বহীত প্ৰত্যেকৰে নামবোৰ ইংৰাজীত লিখি দিয়াৰ লগতে ছবি দেখুৱাই কিছুমান ফল-ফুল জন্তু আৰু কেইটামান প্ৰয়োজনীয় ইংৰাজী বস্তু আৰু ব্যক্তিৰ নাম মনত ৰখাবলৈ চেষ্টা কৰিলো। সিহঁতেও কথাবোৰ মনোযোগেৰে শুনাত ভাল লাগিছিল। সেইদৰে, হাত আৰু গাৰে অংগী-ভংগী কৰি পদ্য (Rhyemes) শিকাওঁতে সিহঁতে বেছ স্ফুৰ্তি পাইছিল আৰু খুব কম সময়তে সেইবোৰ আয়ত্ত কৰি লৈছিল। প্ৰকৃততে এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ। কিন্তু শিক্ষক তথা পৰিয়ালৰ পৰা বিশেষ পৰামৰ্শ (Guidance) আৰু যত্ন নোপোৱাৰ বাবেই নিজৰ প্ৰতিভাৰ উমান ল'ব নোৱাৰে, যাৰ বাবে তেওঁলোকে উন্নতিৰ মুখ নেদেখে। শিক্ষকসকলে অলপ কষ্ট কৰি প্ৰতিজন ছাত্ৰকে পঢ়া-শুনাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিলে গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নগৰৰ যিকোনো শিক্ষানুষ্ঠানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে ফেৰ মাৰিব পাৰিব। প্ৰতিখন বিদ্যালয়লৈ যাওঁতে আমি শিক্ষকসকলক এই কথা জনাওঁ যদিও তেওঁলোকে পাকে-প্ৰকাৰে নিজৰ সমৰ্থনতে কথা কোৱা যেন লাগে। আমি যিকেইখন বিদ্যালয়লৈ গৈছিলো, প্ৰতিখনতে নিম্ন প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক কিছুমান সম্বোধনসূচক শব্দ, বাক্য যেনে—'Good Morning', 'May I come in', 'Hello', 'Sorry', 'Thank you', 'Bye' আদিবোৰ ক'বলৈ শিকাইছিলো আৰু সিহঁতেও সইবোৰ কৈ বেছ ৰস পাইছিল। সেয়ে শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰা ওলাই আহোঁতে আৰু শেষত বিদ্যালয়ৰ পৰা উভতি আহোঁতেও সিহঁতে আমাক 'Bye Bye' বুলি কৈ তত পোৱা নাছিল। আমি সিহঁতক ইংৰাজী বিষয়ৰ শ্ৰেণীত এইবোৰ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ জোৰ দি কৈ আহিছিলো। আশা কৰোঁ সিহঁতেও সেয়া অব্যাহত ৰাখিছে।

এই কথাবোৰে আমাক এফালে আনন্দ দিছিল যদিও মোৰ কিবা এটা দুখো লাগিছিল। যিসময়ত নগৰৰ ব্যক্তিগত খণ্ডত পঢ়ি থকা ল'ৰা-ছোৱালীৰ বাবে এইবোৰ 'ভাতৰ লগত পানী খোৱা' কথা, সেই সময়ত চৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে আনকি চতুৰ্থ, পঞ্চম, শ্ৰেণীত পঢ়ি থকা ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকে এই 'নতুন' শব্দবোৰকে কৈ বেছ স্ফূৰ্তি পাইছে। ইয়েই প্ৰমাণ কৰে এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল দক্ষতা থকা সত্বেও বৰ্তমান শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ আৰু প্ৰতিযোগিতাৰ দিনত কিমান দূৰ পিছ পৰি আছে।

আমি প্ৰতিখন বিদ্যালয়তে এটা কথা মন কৰিলো যে নিম্ন প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল উচ্চ পৰ্যায়ৰ (তৃতীয় চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম শ্ৰেণী) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলতকৈ অধিক উৎসাহী (smart) আৰু সক্ৰিয় (active)। প্ৰথমখন বিদ্যালয়ত আমি নিম্ন প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ ক্লাছ শেষ কৰি উচ্চ প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক পঢ়াবলৈ যাওঁতে দেখিলো যে তেওঁলোকৰ দুজনৰ বাহিৰে আনসকলে নিজৰ নামটো ইংৰাজীততো বাদেই আনকি অসমীয়াতো শুদ্ধকৈ লিখিব নাজানে আনকি তেওঁলোকে ইংৰাজী বৰ্ণমালাৰ প্ৰতিটো বৰ্ণৰ বিপৰীতে শুদ্ধকৈ এটোটা শব্দও গঠন কৰিব নাজানে। এইবোৰ সাধাৰণ কথায়েই অসমৰ চৰকাৰী শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু লগতে শিক্ষকসকলৰো ফোপোলা স্বৰূপটো উদঙাই দিয়ে। এনে অৱস্থাত তেওঁলোকে অসমৰ শিক্ষা বিভাগে নতুনকৈ আৰম্ভ কৰা NCERT (National Council of Educational Research & Training)ৰ পাঠ্যক্ৰম বিশেষকৈ অতি উন্নত মানদণ্ডৰ ইংৰাজী পাঠ্যপুথিখন বুজি আয়ত্ত কৰাটো কল্পনাৰো অতীত। ইয়াৰ লগতে ভাৰত চৰকাৰৰ অধীনৰ সৰ্বশিক্ষা মিছনে অষ্টম শ্ৰেণীলৈকে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ কৰাই দিয়াটো একপ্ৰকাৰ বাধ্যতামূলক কৰি দিয়াত শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ উভয়ৰে অধ্যয়ন আৰু শিক্ষাদানৰ প্ৰতি থকা দায়বদ্ধতা অতি দুখ লগাকৈ কমি আহিছে আৰু অসমৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা হৈ পৰিছেগৈ মাথো এক প্ৰহসন। এনে অৱস্থাত উপায়হীন হৈ আমি সেই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ইংৰাজীৰ দুই-এক প্ৰাথমিক জ্ঞান দিয়াতে সীমাবদ্ধ থাকিব লগা হৈছিল।

আমাৰ এই গোটেই প্ৰকল্পটোত দ্বিতীয়খন বিদ্যালয় অৰ্থাৎ পশ্চিম চিংগীতালী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ তথৈবচ অৱস্থাই আমাক সকলোকে ক্ষন্তেকৰ বাবে বোবা কৰি তুলিছিল আৰু আমাৰ হাহোঁ নে কান্দো অৱস্থা হৈছিল। এখন অত্যন্ত ভিতৰুৱা গাঁৱত থকা বিদ্যালয়ৰ অৱস্থা খুব উন্নত হ'ব বুলি আশা কৰাটো মিছা যদিও সেই বিদ্যালয়খনৰ অৱস্থা গৰু-গোহালিতকৈয়ো দুখ লগা আছিল। মোৰ জীৱনত পূৰ্বে এনে ভগা-ছিগা বিদ্যালয় দেখাৰ কথা মনত নপৰে। বিদ্যালয়খনৰ নামটো ভুলকৈয়ে ইংৰাজীত লিখা আছিল। বেৰবোৰ ভগা ছিগা, চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম শ্ৰেণীত মুঠেই তিনিযোৰ মেজ আৰু বেঞ্চ আছে আৰু বাকী নিম্ন শ্ৰেণীবোৰত বহিবলৈয়ো চকী এখন নাই। গতিকে আজি একবিংশ শতিকাতো এই বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে মাটিত বহিয়ে পঢ়ে! মাথোঁ দুই-তিনি বছৰৰ পূৰ্বেহে বিদ্যালয়খনৰ প্ৰাদেশিকীকৰণ হৈছে যদিও ইচ্ছা

কৰিলে যে শিক্ষানুষ্ঠানৰ দৰে এটি পবিত্ৰ অনুষ্ঠান কিছু ভাল অৱস্থাত ৰাখিব সেই সাধাৰণ জ্ঞানকণো হয়তো প্ৰধান শিক্ষকজনৰ ওচৰত নাই। তেওঁক দেখি মুঠেও এজন শিক্ষক যেন নালাগিল। তৎসত্বেও বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ অধিকাংশই পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী। আমি নিম্ন শ্ৰেণীসমূহৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লগত কথা পাতোতে গম পাইছিলো যে অক্টোবৰ মাহ পৰ্যন্ত দ্বিতীয় শ্ৰেণীত ইংৰাজী পাঠ্যপুথিখনৰ প্ৰথম পাঠটোও পঢ়োৱা হোৱা নাছিল! অথচ যেতিয়া এবাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে আমাৰ এক প্ৰশ্নত কোনো উত্তৰ দিয়া নাছিল, তেতিয়া বিদ্যালয়ৰ সহকাৰী শিক্ষকজনে 'মৰিয়াই পিঠি ফালি দিয়া'ৰ ভয় দেখুৱাই সিহঁতক উচ্চস্তৰত গালি বৰ্ষণ কৰিছিল। সেই সময়ত মোৰ তেখেতৰ ওপৰত সাংঘাতিক খং উঠিছিল যদিও কেৱল বয়স আৰু মানত সৰু হোৱাৰ বাবেই মই মুখ বন্ধ ৰাখিবলৈ বাধ্য হৈছিলো। কণ কণ অবুজ শিশুক এনে ৰুক্ষ ব্যৱহাৰ কৰা এজন ব্যক্তি মোৰ মানত কেতিয়াও শিক্ষকৰ যোগ্য হ'ব নোৱাৰে। অৱশ্যে আমি যোৱা শেষৰখন বিদ্যালয় ডিকৰাইজান প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু শিক্ষকদ্বয়ৰ নম্ৰ আচৰণ দেখি আমি বেছ সন্তুষ্ট হৈছিলো।

প্ৰকৃততে এই কণ কণ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে শিক্ষকসকলৰ পৰা বন্ধুসুলভ আচৰণ আশা কৰে। সেয়ে হয়তো প্ৰতিখন বিদ্যালয়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে আমাৰ লগতে মুকলি মনেৰে কথা পাতিব পাৰিছিল। চিংগীতালীৰ বিদ্যালয়খনত পঢ়ুৱাই উভতি অহাৰ পৰত এজন ছাত্ৰই অতি আকুলভাৱে মোক কেইবাবাৰো প্ৰশ্ন কৰিছিল—"ছাৰ, আকৌ আহিবনে নাই? আকৌ আহিব দেই।" সৰু ল'ৰাটোৰ তেনে ব্যৱহাৰে মোক ক্ষন্তেকৰ বাবে আৱেগিক কৰি তুলিছিল। তাৰ ব্যৱহাৰ দেখি এনে লাগিল যেন আমাক পাই তাৰ মনত অধ্যয়নৰ দিশত আগবাঢ়ি যোৱাৰ এক আশাৰ বেঙণি জিলিকি উঠিছিল। অপ্ৰিয় হ'লেও এই কথা আমি মানি ল'ব লাগিব যে এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ গুৰু অংশৰে ভৱিষ্যৎ জীৱন অনিশ্চিত অথবা অন্ধকাৰ। আন নহ'লেও শিক্ষক, পিতৃ-মাতৃ আৰু সমাজখনৰ অৱহেলা আৰু অসচেতনতাৰ বাবেই প্ৰতিভা থকা সত্বেও তেওঁলোকে ভৱিষ্যতে জীৱনত আগবাঢ়ি যোৱাৰ পথসমূহ হেৰুৱাই পেলাব। এইক্ষেত্ৰত চৰকাৰ আৰু ছাত্ৰ সংগঠনবোৰৰ উদাসীনতাৰ কথা নকলোৱে বা। গতিকে জীৱনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে শিক্ষাদান কৰাৰ স্মৰণীয় অভিজ্ঞতাটোৱে মোক দিলে তৃপ্তি আৰু মনোকষ্টৰ এক মিশ্ৰিত অনুভৱ।

(শ্ৰী মহন্ত ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

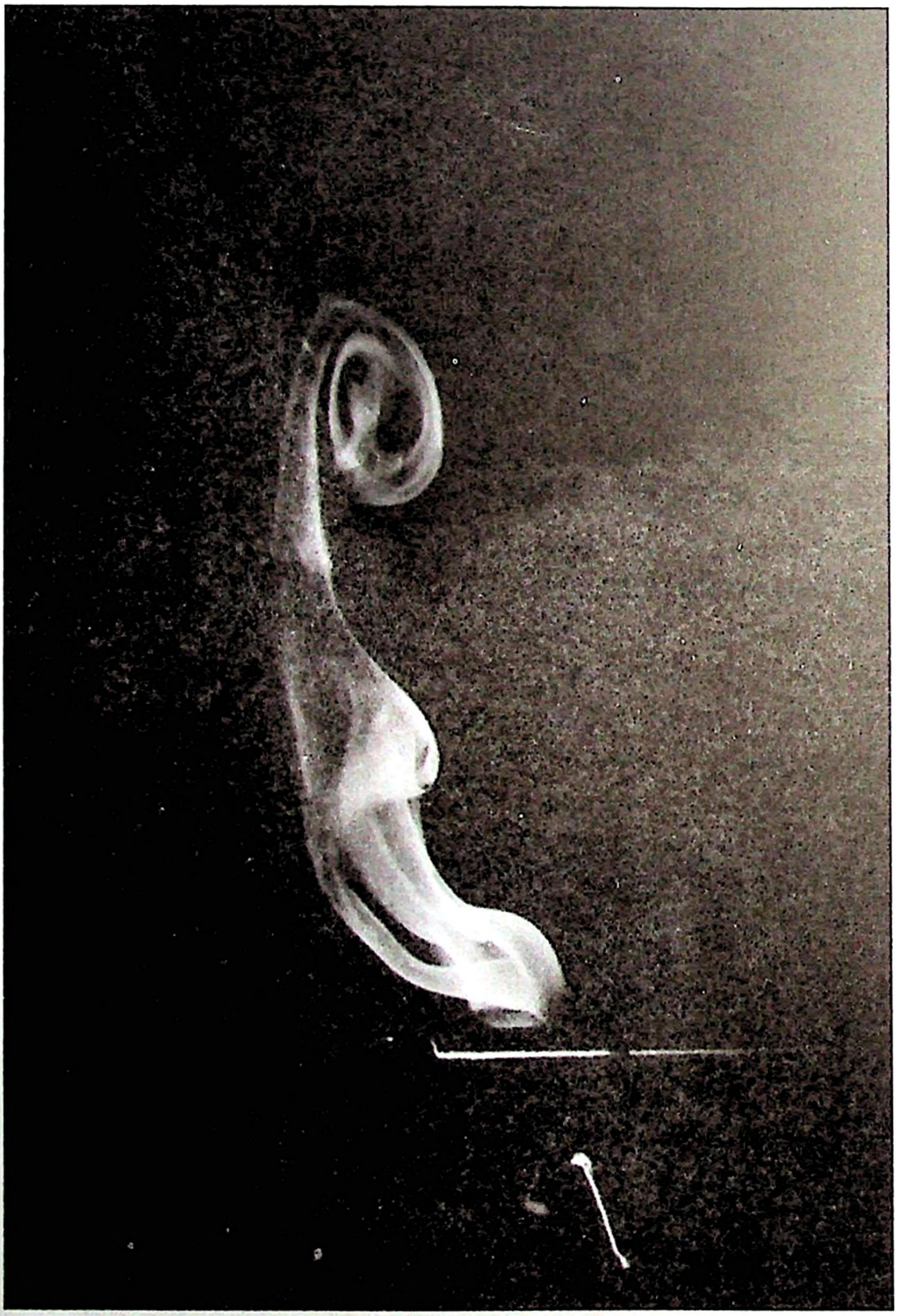

Photo credit : Abhijit Kumar Baruah
(AKB Photography)

"Change your thoughts and you change your world."
- Norman Vincent Peale

One Minute Thought

ৰেখা চিত্ৰ

स्वधर्मे निधनं श्रेयः -३-३५- कौशिकः

Worthy is death in the discharge of one's own Dharma then the duty perfectly done in fraught with fear

Courtesy : IGNCA, New Delhi

The Pursuit of Happiness

Sukanya Mukherjee

Desire for happiness is a natural tendency that is implanted within humans since the moment they are born and is the very factor that motivates us to go ahead in life. Happiness is not that rare a feeling as many of us consider it to be in today's world. If we look at the world around us with a compassionate stance we can understand the delightful subtleties of life and the latent happiness that they embody. Although the definition of happiness differs from one person to another yet there are little occasions which endow us with momentary yet affective positive emotions. The sight of an innocent baby smiling at us, seeing a flower in full bloom, seeing the twinkling stars at night, or the sight of the sun rising in the horizon, getting a glance of our loved ones, moments of togetherness with our family and friends, your favourite team scoring a wonderful goal, spending time in self-introspection, being given credit for a good cause, being able to hope for a better tomorrow are some out of the many little ways we encounter happiness in our day to day lives.

Although the whole idea of happiness sounds quite simple but there have been a multitude of discourses on the psychology of happiness and on its history. John Locke, one of the most influential English philosophers, for instance was the person who coined the term 'pursuit of happiness' in his book *An Essay Concerning Human Understanding.* Locke focuses on the ideas of 'true happiness' and 'false happiness'. Impulsively doing something without thinking about its long term consequence for momentary happiness is not happiness in its truest sense. For example, alcohol may provide one with a transient euphoric state but has a very detrimental effect on one's mind and body in the long run. But true happiness uplifts one's spirit, the effect of which lingers throughout one's life.

Keeping these long-winded theories aside, we can always extract happiness from the simple things around us by our empathetic actions and thoughts. Thus, Dalai Lama quotes in his famous work *The Art of Happiness,* "If you want others to be happy, practice compassion. If you want to be happy, practice compassion."

(Miss Mukherjee is a student of Integrated M.A., 4th semester, Department of English and Foreign Languages)

No Fear of Rape Anymore

Gautam Baruah

"I am afraid of rape.
Because, I am a woman.
Because, they think I am an object of lust."

The note above was shared by my sister, Sehnaz of Tezpur University, on social media and was an update by Miss Serem Susmita Singha of St. Edmunds College (Shillong), wherein she is showing her anxiety and fear of an invisible predator who might target her next.

The fact that mere laws against sexual harassment is not the sole solution in male dominated world has already been proven over the years. The violation rate against women can be reduced by supporting women to come out from their shells and raise a strong voice against the rapists. But advocating capital punishment of the culprits is not the politically correct thing to do in a complex social system like that of India and it is seen that after the announcement of capital punishment by GOI, rapists kill their victims. Some people speak about moral education and cultural control over the society, which can help in building good mind-sets about women of our society.

I don't want to elaborate more about rape since everyone is conscious of the fact. I only want to express my concern about the cause and my simple suggestion to solve this serious problem through the spirit of martial art.

Martial art education consists of a lot of rules and oaths of do's and do not's. "Respect others" and "refrain from violent behaviour" are two very fundamental rule of every martial art form.

Generally a hard core martial art has two basic part sparring and set movements (KATA). Besides these, there are very hard practices before sparring and set movements. To get skill in this way requires time and potential involvement in regular exercises. But apart from all these there are certain techniques which require mental intelligence rather than physical boldness. With the minimum physical fitness one can start learning these techniques. Tai Chi is a good meditational practice as well as one that can use it for defensive purposes.

The women who are afraid of social devils I'm requesting them please do minimum exercise in daily basis like running, jumping, rolling and then join a martial art class to learn self-defence techniques from experts which will help you to eradicate your fear. The close fighting techniques specially holding and choking by using pressure points of the body, joint lock, throwing and the attack on the weaker parts of the opponent by using punches and kicks are the general criteria of self-defence techniques. There are thousands of techniques originated from these criteria; all these techniques need is instant mind and body coordination for quicker attack or defence. In this way without carrying any weapon, pepper spray, GPS wears a girl/woman can be self-sufficient.

When somebody is attacked by more than one person, people often get confused and nervous. So always be brave to face such situation and make a way to escape from the weakest link of the mob by a sudden attack; starts from the one whose position is nearer to you seem to be weaker in attention, attack quickly to give a serious injury. Do not worry, others will run away after this attack. And the very important point for women against rapist is the learning of the techniques which teaches to break a hold and joint locks. Because to unzip a girl for unholy attempt one need to hold boldly, this holds can be broken and lock back the joints by using certain techniques. A systematic practical study of Martial art and self-defence under good coaches by the women will certainly help to recover from the fear of being raped. Therefore, this must be mandatory for women studying in schools, colleges and universities which not only support your defensive mechanism but also help in improving health, sport to form a strong and happy society.

(Mr. Baruah is an alumnus of the Department of Mass Communication and Journalism)

Tea as a Tonic

Prithvi Raj Saikia

"If you are cold, tea will warm you, if you are heated, it will cool you, if you are depressed, it will cheer you, if you are excited, it will calm you."

- *William Goldstone*

For most of us, the day begins with a hot cup of tea. In office too, a tea break is just what you need to shake up those jaded nerves. And you often reach for a cup of tea when your spirit needs revivability. A cup of tea also provides great social interaction at tea parties or when you call over someone for tea. Tea is the most popular beverage next to water and is consumed by hundreds and millions of people because of its characteristic aroma and flavor.

Since the past few decades, tea has been associated with positive health benefits as much research has been done to explore its biochemical and pharmacological properties. No matter what your age, tea delivers a multitude of health benefits that range from being cardio-protective, anti-carcinogenic, anti-inflammatory, anti-allergic, anti-mutagenic and anti-diabetic. It is also a good source of fluid besides being friendly to the teeth.

The classic definition of tea is the brew made from the infusion of water and leaves of the plant Camellia sinensis or Thea sinensis of the Theaceae family. In the tea industry, tea is defined as the dried processed leaves of Camellia Sinecatsis. Most of the tea falls into one of the four categories: White, Green, Oolong and Black. It is the processing of tea, which gives a particular characteristic to the final product resulting in the production of different categories.

Despite all the beneficial aspects, tea has certain side affects too. All tea varieties possess caffeine for less than what is present in coffee but it can induce insomnia and nervousness in sensitive and overindulgent individuals. Anti-oxidant action of tea extracts has been shown to reduce the ability of human to use dietary iron also.

But overall, tea can be a "Magic Bullet" for the prevention of various diseases. It can delay or prevent onset of various complications.

In recent years, the consumption of green tea has increased and its popularity as a health beverage is rapidly making its place in the society.

(Mr. Saikia is a student of Integrated M.A., 4th semester, Department of English and Foreign Languages)

Using Mind Power in Yogic Techniques

Prativa Teron

The Structure of human brain–

The human brain has two parts: a left part and right part. These two parts are connected by corpus collosum (made of millions of brain fibres). The convoluted outer surface of the brain is called cerebral cortex. This is too much convoluted in human beings only and it is the basis of human intelligence.

The brain cells are called Neurous. An average brain contains about 15,00,00,00,000 (1,500 Crores) Neurons.

A neuron has a center called nucleus and branches called dendrites. Each neuron is connected with many other neurons. Current scientific knowledge is that these connections are the basis for all learning and memory.

We can imagine the brain as a huge network of connected neurons. This network is far more complex than the completed telephone network in the world.

Some scientists have calculated that the total possible connections among neurons are more than the total number of atoms in the whole universe!

Specialisation of left brain and right brain :

In the 1960's a doctor removed the corpus collosum of some patients who suffered from Seizure. Dr. Roger Sperry examined these patients. He discovered that the left brain and the right brain specialise in different modes of thinking and perceiving. Dr. Sperry won a Nobel Prize for this breakthrough research.

The left brain is the logical part. It controls speech, words, language. It is methodical and tends to think in step by step logical fashion.

The right brain is the creative part, it thinks in images and colours, and it can remember complex pictures and songs (music). It thinks in intuitive way rather than logical way.

Is it not surprising that we can recognise hundreds or thousands of songs? This fact proves that we all have excellent memory, but we just do not know how to use it for study and exams.

These two halves of the brain do not work like separate departments, but in an interconnected and collaborating way. The left brain and the right brain exchange information through the corpus collosum.

The left brain controls the right part of the body and the right brain controls the left part of the body.

The left brain is the manager, the critical thinker, the accountant etc.

Children use both the left brain and the right brain. As a result of the emphasis on the left brain activites in our schools, our ability to use the right brain is reduced.

Many of the yogie techiques like yogic Asawas, pranayama (breath control process), kriyas (mind and body cleansing process) teach us how to use both of our right and left brain together. And as a result of using these techniques we will learn to use more of our brain power.

(The author is the instructor of the Yoga Centre, Tezpur University)

It's English, Stupid!

Vipasha Bhardwaj

"I am mentally unwell sir, so I refrained from attending the meeting last evening" read the leave letter from one of my friend's colleagues. And the reply that the poor guy received from his boss was something dreadful like this, "Dear Mr. So and so, we accept and sympathize with your pathological condition right now. You are hereby dismissed from the job since we can't take the risk of entertaining a retarded employee, thank you".

Ah! It's frustratingly difficult to stand someone whose *'angrezi'* is swarming with inconsistencies in grammars and spellings and phrases and statements, isn't it? The usage of bad English spans continents and centuries.Found on everything from poorly translated signs and menus to bizarrely worded adverts and strange t-shirt slogans the mis-use of English can be found everywhere. Not everyone is equally adept at precise descriptions and navigating situations where ambiguity is the dominant mode. The whole system of communication is miserably warped and the person finds it difficult to interact with someone who is slowly losing his/her grip on the language. The greater part of the world's troubles are due to questions of grammar. For e.g., it's hard to take someone seriously when they leave you a note saying, 'Your ugly.' My ugly what? The idiot didn't even know the difference between your and you're (grimacing)

To me, errors while writing or speaking English is an unpardonable act of vulgarity and profanity and the accused is therefore an oddity who with luck, may see the error of his ways in good time. People who practice freedom of expression, (they manhandle the English language consequently), are terrorizing our grammatical way of life. My friends often insinuate that I am rude in insisting on maintaining the sanctity of this language but hey, if you can spell "Nietzsche" without Google, you deserve a cookie right?

Ill-fitting grammar is like ill-fitting shoes. You can get used to it for a bit, but then one day your toes fall off and boom! People who cannot distinguish between good and bad language, or who regard the distinction as unimportant, are unlikely to think carefully about anything else. I mean, come on, you would all be calling me a pervert if I say, "When you take a bath, please close the door and switch on the 'fun' without fail" or " Get a cock with each Chicken Biryani".

If you think an apostrophe was one of the twelve disciples of Jesus and you think a semicolon is a regular colon with an identity crisis, you're not going to be my friend. You might call our approach extreme but every Literature student has a zero tolerance approach to grammar mistake or spelling mistake that make people look stupid.

A comma can save a life, if you decide to write 'Let's eat, kids' instead of 'Let's eat kids.' 'I like cooking my family and my pets'...WHAT??? Use comma, don't be a psycho! But if you still persist on writing 'omg, idk,wat u r sayin' you deserve to be struck by lightning, ought to be thrown to the lions,hacked up on the spot and buried in an unmarked grave.

(Miss Bhardwaj is an alumna of the Department of English and Foreign Languages)

Love and Life - then and now

Deepjyoti Bhatta

There was a time not so long back when the device called 'smartphone' was yet to infiltrate our lives, feelings existed alongside a little but important thing called patience. Unlike present times there were no social networking sites like Facebook through which you could peep into the lives of those who caught your fancy. You instead loitered around the places that they were likely to visit, may be the coffee shop, the town bakery or the college library hoping to discover them somewhere around. You would be happy if after regular tiresome efforts you succeeded to have a brief encounter of eyes and the thing would become *Sone pe Suhaga* if the encounter was acknowledged with a smile before they finally left.

It was a time everything went slower compared to today. You didn't have the 'Add Friend' button so that you could become friends and start conversing. With the hope of an yet another encounter, you would hang around the place where the eye contact happened. Days would pass and the smile would get wider if the other person was also interested in you. And then someday, may be you yourself or through a friend, would gather courage to start a talk and gradually ask him/her out for a cup of coffee or a cone of ice-cream.

As there were no mobile phones, you would need to wait and those hours of waiting were disturbing, but in a very dear manner. A mystery of newness would establish with an emerging friendship. Their details were stored perfectly in the memory card of your brain. It would at times automatically play their laughs in your ears and make you dream of their magnetic smile. There was enough time to think and ponder, to reflect and to ruminate. You might finally think to initiate. The option was to write a hand note. You would sit to write and after writing some lines, read them and crush the paper and throw it in the dustbin to take a new paper, scribble some new words and finally ending up the same way. After three or four nights, a satisfactory note might get ready. You either pass it or secretly keep it in their diary. And then you waited for them to respond.

The entire process of love and romance was unhurried. Within seconds you could never know everything that was to know. You didn't start forming an opinion but with time and provided space, develop it. You took time to go for a meet, a date and unless one was sure about oneself and their feelings, the thought of the four letter word didn't cross the frontiers of one's mind. It was never like–two days of chit-chat, three days of snack, getting into a relationship the sixth day, updating the status to public on the seventh day, the eight day crossing the limits, misunderstandings and doubts arising the ninth day and finally ending up with the so called "break-up" on the tenth day.

Where are we heading? There is no mystery any more. Everyone prefers the supersonic jet to the old steam engine. But what is happening in consequence? We have been all the way to Moon and Mars and back but have trouble or lack of time to cross the street and meet our new neighbour. We have conquered outer space but not inner space. We have learned to rush but not to wait. We have higher incomes but our morals are getting lower. It is a time of all men and short character, steep profits but shallow relationships, fancier houses but broken homes. It is a pity that despite having thousands of friends on Facebook and hundreds of followers on Twitter, our hearts long for that special friend who will stay beside us when we have logged off. Yes, the lifestyle we are in might lead us to our destination faster than others but we shall miss the journey. It is not strange that today even though there are multiple options to communicate instantly. We run short of words after a few minutes.

(Mr. Bhatta is a student of Integrated M.A. in English, 2nd Semester, Department of English and Foreign Languages)

Dilemma, Language etc.

Gayatri Patir

"Do you read Assamese?" "Can you speak eloquent Assamese?" "Well, name some eminent Assamese personalities."... Aargh, so many questions have been thrust towards me. Twelve years of my education in an English medium Catholic school have often spurred these baseless questions and I always had to confront them as a child, as a teen and now as a twenty two year old. But my love for my state's language is so profound and intense that this is one among those languages while using which I am always at complete ease-be it while reading, talking or writing, though, right now, I am jotting down this piece of writing in English. Education in a Christian School did not decelerate my fondness for Assamese, nor did this fondness affect my learning in English. After all, medium cannot be a barrier.

Assamese newspapers and news channels do air programmes and talk shows at regular intervals, centered on the present status of Assamese language and sees it on the verge of extinction. But mere discussions and debates and then, a summation with brief conclusion will lead nowhere, but 'castles in the air' of plans and resolutions. Though quite bitter it is, yet, to some extent it is true that we, the youth, are held responsible for the slackening of our state language. What I personally feel is that our state language, our mother tongue would survive till the day consciousness, awareness and sense of responsibility persist in our minds and till the day we continue to cultivate this language in our hearts, practice it, embrace it, converse in it and literally, use it. Being adept in an international language i.e. English is wonderful, but equivalently, honing our proficiency in the language of that state to which we belong, adds color to our existence. The irony is, while we chase after the elegance of an international language, we fail to wipe the dirt off our own window panes.

Twenty first century crept in, bringing along with it the far-fetched concept of 'Global Village'. Global village came in, encompassing the dilemma-what to accept and what to let go of. This century emerged, reviving Darwin's theory of 'Survival of the Fittest'. And in order to fit in the environment of this global era, we have to know beyond our boundaries, transcending our limited knowledge of a specific field, language or skill. We have to leave our rigidities, our age-old impediments behind and adapt to whatever is directed and left to us, while still holding on our identity, our language. Still a section of people exists, which solely advocates- 'strictly Assamese language', 'strictly Assamese dress and customs'. But these sorts of rigidities will only obstruct our way to advancement. Instead, we have to be open, welcoming and inquisitive.

Yes! Medium cannot be a barrier. So rightly it has been said. Everything rests upon 'YOU'. The moment a language is ranked and deemed inferior by an individual's perspective, negligence towards it starts. We have the habit of attaching 'high standards' to a person's efficiency in English. Yes! "He is a gentleman indeed!"

Of course, one's choice of language to speak in is one's own right. But then, to preserve the language of one's own state is also one's birthright. After all, it is that 'daily-used' language which we pass remarks in, tease, joke and chat around in. The flavor and taste of one's own state language is just as enriching and satiating as one's own traditional cuisine is. Let not only Mo Yan, Alice Munro, R.L Stine capture our hearts, let our fathers and brothers, Lakshminath Bezbarooah, Hiren Gohain, Imran Shah and Manikuntala Bhattacharya capture our hearts too!!

(Miss Patir is a student of Integrated B.A./B.Ed 6th semester of the Department of English and Foreign Languages)

ESSENTIAL... এটি বাস্তৱ

সৌৰভ কুমাৰ নাথ

সন্ধিয়া সময়। লাহে লাহে শীতৰ প্ৰকোপ বাঢ়িছে। বিচনাৰ ষ্টেণ্ডডালতে অত পৰে ওলমি থকা চাৰ্টটো কান্ধত লৈ তাৰ্লৈ অহা মেচেজটোকে বাৰে বাৰে চাই চাই ওলাই গ'ল ESSENTIAL অভিমুখে। ESSENTIAL-ইউনিভাৰ্ছিটি কেম্পাচৰ ভিতৰতে এটা সৰু SHOPPING MALL। দেখাত সৰু হ'লেও দৈনন্দিন প্ৰয়োজনীয় টুথপেষ্ট চেম্পুৰ পৰা আদি কৰি কাগজ কলমলৈ, সকলো বস্তুৱেই পোৱা যায়। MALL টোৰ নাম ESSENTIAL কিয় হ'ল সেয়া এতিয়া নাজানে সি। হয়তো প্ৰয়োজনীয় সকলো বস্তু পোৱা যায় বাবে নামতো ESSENTIAL! সিনো কিমান দিন হৈছে এইখন ইউনিভাৰ্ছিটিলৈ অহা। কেনেবাকৈ WAITING LIST ৰ শেষৰফালে নামটো অহা কাৰণে আজি এইখিনি পাইছেহি। নহ'লে এতিয়া দীঘলীপুখুৰীৰ পাৰত বহি লগৰবোৰৰ সৈতে চিগাৰেটৰ ধোঁৱা উৰুৱালেহেঁতেন।

"দীঘলীপুখুৰী"- নামটোৰ মাজতেই সোমাই আছে কিবা এটা উন্মাদনা। যৌৱনৰ কাহিনি পুৱাত সি যেতিয়া প্ৰথম গুৱাহাটীলৈ আহিছিল, বহুত লাজ অনুভৱ কৰিছিল দীঘলীপুখুৰীৰ মুক্ত নিলাজ পখিলাবোৰ দেখি। ESSENTIAL-ৰ সন্ধিয়াবোৰো ঠিক দীঘলীপুখুৰীৰ দৰেই লাগে তাৰ। ৰূপালী চাকিৰ আঁৰে আঁৰে কিমান যে আদান-প্ৰদান হয় মৰম-ভালপোৱাৰ। কেতিয়াবা আদানতকৈ প্ৰদানহে বেছি যেন লাগে তাৰ। ESSENTIAL-ৰ কিছুদূৰত কেঁকুৰি এটা পাৰ হ'লেই 'নিৰিবিলি"। এটা শান্ত পৰিবেশ। নিৰিবিলিৰ ক্ষীণ পোহৰত এপলক আপোনজনৰ সৈতে বহাৰ আবেগেই সুকীয়া। কেতিয়াবা অকলে বহিও ভাল লাগে তাত। সি ইউনিভাৰ্ছিটিৰ আলোচনী এখনত কবিতা এটা পঢ়িছিল। নিশ্চয় লিখকজনে নিৰিবিলিৰ কোনোবা এখন খালী চকীত বহিয়েই সেই কবিতাটো লিখিছিল। নিৰিবিলিত অকলে অলপ বহিয়েই নষ্টালজিক হ'ব পাৰি। নিজৰ জীৱনৰ পোৱা নোপোৱাবোৰ জুখি চাব পাৰি। আৰু এইবোৰক লৈয়েই কবিতা। কবিতা সৃষ্টিৰ কি যে অপূৰ্ব ঠাই...!

"ৰূপক, ৰূপক... ক'ত যোৱা?"

ভাৰত বিভোৰ ৰূপকে কাৰোবাৰ মাতত যেন উচপ্ খাই উঠিল। ইমান পৰে গমকেই নাপালে কেইখন চাইকেল, কেইজন মানুহ তাৰ ওচৰেৰে পাৰ হৈ গ'ল।

"ESSENTIAL" বুলি কৈ ঘূৰি চালে সেয়া অলকেশ। ইউনিভাৰ্ছিটিত তাৰ নতুন বন্ধু।

"যোৱা যোৱা, মই লাইব্ৰেৰী যাওঁ।" বুলি কৈ ফোঁ- ফোঁৱাই পাৰ হৈ গ' তাৰ কাষেৰে। সি একো কোৱাৰ সুযোগেই নাপালে।

ম'বাইলটো উলিয়াই চালে পকেটৰ পৰা। ৫.৪৫ য়েই হ'ল। তাই ইতিমধ্যে আহি পাইছে চাগে। খোজবোৰ অলপ বেগাই দিলে সি।

ESSENTIAL পালেহি। তাক দেখিয়েই আগবাঢ়ি আহিল জাহ্নৱী-"কিহে ডেকা ল'ৰা, এইখিনি বাট আহোতে ইমান সময় লাগেনে?"

"নাই অ' মেচেজটো অহা গমেই পোৱা নাছিলো তোমাৰ।"

"বাৰু হ'ব দিয়া, লোৱা এয়া তোমাৰ কিতাপ।"

তাই কিতাপখন আগবঢ়াই দিলে-"আৰু কালি ৰাতি কি বলকি আছিলা ফেচবুকত? কোন ছোৱালীৰ প্ৰেমত পৰিলা?"

"এহ্ পৰিলো আৰু। মই প্ৰেমত পৰিব নোৱাৰো নেকি?"

"থোৱা তোমাৰ প্ৰেম। ESSENTIAL ত দুদিন বহিলেই প্ৰেমৰ মা-বাপ দেখা পাবা।"

তাৰ মুখত এটা ঈষৎ হাঁহি ফুটি উঠিল-"কথা ক'বলে মানুহ বিচাৰি নেপালি। বাৰু তাই ইয়াতেই আছে এতিয়া।"

"কি... দেখাই দিয়া আকৌ। মই SETTING কৰাই দিম।"

"SETTING ?" নালাগে ভাই। নিদিও দেখুৱাই। এনেও তুমি নেদেখিবা তাইক।"

তাই অলপ খং যেন কৰি তাৰ গাৰ পিনে আঙুলি দেখুৱাই ক'লে-"মই অন্ধ হ'লো নেকি হা?"

সি আঙুলিটোত ধৰি লাহেকৈ ক'বলৈ ল'লে- "নাই অ' তাইক তুমি ইয়াত চাবলে ডাঙৰ আইনা এখন লাগিব।"

"মানে?"

"বাদ দিয়া। ITS NOT ESSENTIAL TO UNDERSTAND."

তাৰ ম'বাইলটো বাজি উঠিল। মাকৰ ফোন। সি অলপ আঁতৰি আহিল। দূৰৰ পৰা চিঞৰি ক'লে-"BYE, SEE YOU TOMORROW."

তাই কথাৰ ভু-ভা নাপাই ৰূপকে কোৱা কথাখিনিকে মনতে আওঁৰাই সৰুকৈ "BYE" বুলি কৈ উভতি আহিল।

(শ্ৰী নাথ পদাৰ্থ বিজ্ঞান বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় ঃ এক বৰ্ণিল অনুভৱ

বিপ্লৱজ্যোতি শইকীয়া

সময় সোঁৱৰণিৰ এখিলা পাত

— "ঐ, Project কিমান হৈছে? মোৰ যে একেবাৰেই হোৱা নাই.....।"

— "মইতো ষ্টাৰ্টেই দিয়া নাই। কাইলৈৰ পৰা ভালকৈ কৰিব লাগিব।"

সচৰাচৰ কথোপকথন দুজন 'Final year stduent'ৰ মাজত। দিনবোৰ সঁচকৈ তীব্ৰ গতিত পাৰ হৈ যায়। Ice-breakignত বৰফ গলাৰ পাছত, ক্লাছটেষ্ট, Continuous evaluation, Techxetra-- ইত্যাদিৰে ব্যস্ত জীৱন। কাৰো যেন ৰ'বৰ সময় নাই, গতিশীলতাৰ নামেই যেন তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়। আঠবজাত উঠি বাথৰুম দখল কৰাৰ প্ৰতিযোগিতা, ব্ৰেকফাষ্টৰ নামত মেচ মেনেজোৰক এজাউৰি গালি, CBCT ক্লাছত নতুন সোৱাদৰ অণ্বেষণ...... ৯.১০ বজাৰ আগত ক্লাছত উপস্থিত হোৱাৰ বাবে দৌৰ, শনিবাৰে দুই বজাৰ বাছখন ধৰাৰ উৎকণ্ঠা.... প্ৰথম বছৰটো এনেকৈয়ে পাৰ হৈ যায়। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নতুন পৰিৱেশ বুজিপোৱাৰ আগতেই আৰম্ভ হয় সফলতা বিচাৰি মাৰাথন। কিন্তু তাৰ মাজতো জীৱনৰ সোৱাদ আছে। সেউজীয়া মনোৰম পৰিৱেশটোৰ কিবা যাদু আছে। সেয়েহে হয়তো বিশ্ববিদ্যালয়খন এৰিবৰ সময়ত সকলোৰে চকু সেমেকি উঠে। Amenityত বহি আড্ডা দিয়াৰ সময়ত অৰূপ, অঞ্জনহঁতৰ দৰে বহুতে কৈ উঠে—"মিচ কৰিম বে এইবোৰ—বহুত মিচ কৰিম।"

ক'ৰ এজাক সপোন যেন বৰষুণ

শ্বপিং কমপ্লেক্স- প্ৰতিজন আৱাসীৰ বাবে এক তীব্ৰ নিচা। সন্ধিয়া বিশ্ববিদ্যালয়খন যেন গাভৰু হয়। ভিৰ বাঢ়ি আহে শ্বপিং কম্পলেক্সত। 'কামধেনু'ত একাপ চাহৰ সৈতে এটা চিংৰা অথবা 'ভাবী'ৰ দোকানত ব্ৰেড অমলেটৰ সোৱাদ লৈ কাৰোবাৰ সন্ধানী দুচকুৱে বিচাৰি ফুৰে 'জুলিয়েটকেইনীক'। সৌভাগ্যৱান কিছুমানে 'জুলিয়েট'ক লৈ তহল দিয়ে হালধীয়া লাইনত। Essentials (প্ৰিয়াৰ মিলন চ'ক)ত বহি Love Bird বোৰে সোঁৱৰাই তেজপুৰৰ উষা—অনিৰুদ্ধৰ শাশ্বত প্ৰেমৰ নগৰী। কোনেও যেন হেৰুৱাব নিবিচাৰে এটা সন্ধিয়া অথবা সন্ধিয়াৰ ধুনীয়াখিনিক। সঁচাকৈ সন্ধিয়া যেতিয়া নামি আহে বিশ্ববিদ্যালয়ত পৰে ক'ৰবাৰ পৰা এজাক জোনাকৰ বৰষুণ।

Techxetra, Annual Meet ইত্যাদি

এইবাৰ Techxetraত কোন আহিব? নতুন Academic Session আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে সকলোৰে মনত অহা প্ৰশ্ন। Techxetra বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰতিজনৰে অতিকৈ আপোন। শেৱালীৰ সুবাসেৰে ভৰি থকা শৰতৰ আবেলিবিলাক আৰু ধুনীয়া কৰি তোলে Techxetraৰ আগমনে। Techxetraৰ তিনিটা দিনৰ বাবে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গাভৰুহঁতৰ Online shoping বাঢ়ে। Blue Dart, Flipkartৰ মানুহেকেইজনৰ সঘনাই আগমন ঘটে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কেম্পাছলৈ। আৰু ল'ৰাবোৰ? আৰে আমিবোৰৰ বাবেইতো ছোৱালীহঁতৰ অপ্সৰা হোৱাৰ প্ৰতিযোগিতা। আস.......Techxetraৰ প্ৰত্যেকটো দিনেই মাদকতাৰে ভৰা।

শীতৰ সেমেকা ৰাতিপুৱাবোৰত প্ৰত্যেকজন আৱাসীৰ টোপনি ভাঙে মাৰ্চ-পাষ্টৰ কমাণ্ডাৰৰ চিঞৰত। আৰম্ভ হৈ যায় Annual festivalত নিজৰ নিজৰ Hostelৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব প্ৰতিপন্ন কৰাৰ অনুশীলন। মাৰ্চ-পাষ্ট, সাংস্কৃতিক শোভাযাত্ৰাত কিবা এটা ব্যতিক্ৰম কৰাৰ প্ৰচেষ্টাত ৰত হয় সকলো। নাটকৰ দুৰ্দান্ত প্ৰেমিকজন হয় Cricket Teamৰ 12th man, Volley ballৰ Championজন ব্যস্ত হয় প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাত তুলিকা লৈ। সকলো যেন একো একোজন যোদ্ধা। সচেতন নিজৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্যক লৈ। Annual Meetৰ প্ৰত্যেকটো দিনেই দিয়ে জীয়াই থকাৰ আনন্দ।

কিছু ব্যক্তিগত ঃ

তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ হিচাপে মই গৌৰৱান্বিত। এটা বছৰ পাৰ কৰা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰত্যেকটো দিন মোৰ বাবে এক বৰ্ণিল অভিজ্ঞতা। শিক্ষাগুৰুসকলৰ শিক্ষা আৰু মৰম, Batchmate সকলৰ বন্ধুত্ব, Seniorৰ উপদেশ তথা Juniorৰ সান্নিধ্য মোৰ জীৱনৰ বাটত পাথেয় হৈ ৰ'ব।

(শ্ৰী শইকীয়া শক্তি বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ চতুৰ্থ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

মোৰ দেউতাৰ মৃত্যুত

নাজৰীণা ৰহমান

আস্ ! দেউতাৰ বোলে মৃত্যু ঘটিছে, সঁচাকৈয়েনে শুনা কথা জানো সদায় সঁচা হয়, কিন্তু দেখা কথা?? মই দেখিছো, সঁচাকৈয়ে মই দেখিছো দূৰৈত মাটিত পৰি থকা বগা কাপোৰৰে নিবৃত্ত এক ঠৰঙা দেহ। যাৰ নাম মৃতদেহ। বগা কাপোৰখনৰ প্ৰয়োজনীয়তা ক'ত? সম্ভৱ শুদ্ধ বগা কাপোৰে স্বৰ্গ যোৱাৰ পথ প্ৰশস্ত কৰে। কিন্তু মই জনাত মোৰ দেউতাৰ তেনে ইচ্ছাতো নাছিল। আছিল জানো তেওঁৰ স্বৰ্গ যোৱাৰ বাসনা? আছিল চাগে, বোধহয় মই গমকে নাপালো।

দাদাক আজি কিবা বেলেগ দেখা গৈছে। বগা চুৰিয়া, উদং পিঠিৰে সি সম্পূৰ্ণ ব্যস্ত। অথচ মুখত বিষাদৰ চাৱনি আৰু চকুত চকুপানী। কান্দিছে নেকি সি? তাক চাবলৈ চেষ্টা কৰিলো। এক বিফল চেষ্টা। বৰ আচৰিত ভাৱেৰে মানুহবোৰে মোলৈ চাই আছে। মোৰ সন্দেহ হ'ল মোৰ কাপোৰ, চুলি কিবা অসংলগ্ন অৱস্থাত আছে নেকি? পাৰ্য্যমানে ঠিক কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলো। অথচ ঠিকেইতো আছে সকলো !

অসহ্যকৰ, এক অসহ্যকৰ পৰিৱেশ। হে ভগৱান, মোক নাইকিয়া কৰি দিয়া পলকতে তুমিতো সকলো কৰিব পৰা। তোমাৰ শক্তি অসীম। তোমাৰ ভক্তক তুমি জানো কেতিয়াবা নিৰাশ কৰিছা? মই জানো ভগৱানৰ ভক্ত? নিজকে সুধিলো। ভক্ত নহ'লেও মই ভগৱান বিশ্বাসী। দুৰ্বল মূহুৰ্তত ভগৱানৰ কাষ চাপি শক্তি পাও মই।

কানৰ পৰ্দাত কিছুমান শব্দ তীব্ৰ গতিত অহা-যোৱা কৰি আছে। "ছোৱালী জনীৰ মুখৰ মাতেই নোহোৱা হ'ল চোন", " অলপ কন্দা হ'লে ভাল আছিল", " তেল অলপকে সানি দে চুলিখিনিতে" ইত্যাদি, ইত্যাদি। কোন বা ছোৱালী সেইজনী, চাবলৈ মন গ'ল মোৰ। তাইক সকলোৱে কন্দাটো বিচাৰে, কিন্তু কন্দাটো জানো শুভ লক্ষণ। মগজুৰ উষ্ণতা বৃদ্ধি হৈ গৈছে নেকি ছোৱালীজনীৰ যে তাইক তেল লগাবলৈ উপদেশ দিছে !

চাবলৈ গ'লে মইয়োতো কন্দা নাই ! মোৰ কথাকে কৈ আছে নেকি বাৰু সকলোৱে? মোৰ বোলে দেউতাৰ মৃত্যু ঘটিছে, গতিকে কন্দাটো মোৰ বৰ্তমান কৰ্তব্য। কিন্তু মই কান্দো কেনেকৈ? কান্দিবলৈকে দেউতাই মোক নিশিকালে। আচলতে দেউতা কন্দা-কতাৰ বিৰোধী আছিল। ভীৰু জনেহে বোলে কান্দে, দেউতাৰ মতে।

ককাইদেউৰ মৃত্যুৰ সময়ত দেউতাই কান্দিছিল নেকি বাৰু? মোৰ ঠিক মনত নাই, হ'ব চাগে আজিৰ পৰা দহ বাৰ বছৰ মানৰ আগৰ কথা। ককাইদেউ মানে সম্বন্ধত আমাৰ বৰ দেউতা আছিল। কিন্তু আমি সকলোৱে দেউতাই কোৱাৰ দৰেই ককাই দেউ বুলি মৰমতে মাতিছিলো। তেওঁৰ মৃত্যুৰ সময়ত মই দেউতাৰ সৈতে আছিলো। দেউতাই থৰ হৈ গভীৰ নিদ্ৰাত চিৰদিনৰ কাৰণে শুই পৰা ককাইদেউক দেখি মোক কৈছিল "চোৱা মা। মৃত্যুওটো এটা শিল্প, জীৱনৰ কঠিন শিলত কটা এক নিৰ্লোভ ভাস্কৰ্য্য।" দেউতাৰ দৰে আজি মইয়ো ঠিৰ দৃষ্টিৰে চাই আছো। অথচ মোক লৈ কেইজন মান লোক বিনা কাৰণত ব্যস্ত হৈ পৰিছে। কিয় মতা মানুহে নাকান্দে নেকি? ক'তা খুৰা, দাদা সকলোৰে চকুত পানী চোন। মোক তেওঁলোকে চাই কিবা কৈ গৈছে। কি বা ক'লে! মগজু মোৰ খুব সম্ভৱ সক্ৰিয় অৱস্থাত নাই। তথাপি ই নিষ্ক্ৰীয় হৈয়ো যোৱা নাই।

হাতেৰে স্পৰ্শ কৰি চালো চকু কেইটা মোৰ। বৰ শুকান লাগিছে। জেঠ মাহতো শুকান নেকি বাৰু? এয়া জানো জেঠ মাহ? বাৰটা খবৰ এটাও চোন দেখা নাই পোৱা এতিয়ালৈকে। বৰ খেলি মেলি লাগি গৈছে আজি। বৰ গধুৰ লাগিছে মোৰ হাতখন, মোৰ আঙুলি কেইটা। 'মা!' মাৰ কথাচোন পাহৰিয়েই গ'লো আজি। শুনিছো মায়ে বোলে কান্দিছে। সেয়েহে হয়তো সকলোৱে স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলাইছে আৰু ব্যস্ত হৈ পৰিছে মোৰ লগত। মোক কন্দুৱাবলৈ তেওঁলোকে অহৰহ কৰি আছে দুৰ্বাৰ চেষ্টা।

চিতাখনৰ ওচৰলৈ যাবলৈ বিচাৰিছো। মানুহ কিছুমানে মোক বাধা দিলে। তাৰ বেছিভাগ মানুহক মই চিনিয়েই নাপাওঁ। এই অচিনাকী মানুহবোৰে মোৰ দেউতাৰ কথানো কি জানে ! মাটিত শুই থকা দেউতাই যে ভাল পাই পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্নতা। মাটি অলপ দেউতাৰ চিতাখনত ওফৰি পৰিছে, তাকে আঁতৰাবলৈ যাবলৈ খোজো মোক যাব নিদিয়ে। কি যে অসুবিধা। ধূপ কেইডালো ইমান কাষত লগাইছে, গোন্ধটো ভাল হলেও দেউতাৰ নাকতে ধৰিব চোন এতিয়া ! মোক টানি আনি বহুৱাই দিলে। কিয় যে মোক লৈ ইমান চিন্তিত এওঁলোক। মোৰ যে ইমান আত্মীয় আছে, আজিহে গম পালো। কোনোবাই কৈছে "ইহঁতৰ মাক এলপি স্কুলত থাকোতেই ঢুকাল।" আনজনে ক'লে "বৰা দাতো উগ্ৰপন্থীৰ গুলিত অকালতে ঢুকাল"। মই আকৌ চাবলৈ খুজিলো ক'ত আছে বৰাদাৰ ল'ৰা-ছোৱালী কেইটা। দেখা নাপালো, কিন্তু এই সকলোবোৰ কথা মোক এতিয়া এওঁলোকে কৈছে কিয়? মইতো কোৱা নাই মই পৃথিৱীত আটাইতকৈ দুৰ্ভগীয়া ব্যক্তি। মৃত্যুৰ প্ৰতিযোগিতাত নমাৰ শক্তিও যে নাই মোৰ, অথচ !

অশান্তি লাগিল মোৰ, ভাগৰ লাগিল মোৰ, সৰ্ব শৰীৰ কঁপিব ধৰিছে। উশাহ লব বিচাৰিছো, মুকলি আকাশ বিচাৰিছো, বিশুদ্ধ বতাহ বিচাৰিছো। নাই ! নাই, একো নাই মোৰ কাষত। মানুহ, কেৱল মানুহ, জুম বান্ধি ধৰিছে মোৰ চাৰিওফালে। অসহায়ভাৱে চাইছো মই এই অচিনাকী মুখবোৰ। চেষ্টা কৰিছো, বিচাৰো পাওঁ নেকি তাৰ মাজতে এখন চিনাকী মুখ মোৰ 'মৰমৰ দেউতাৰ'।

(শ্ৰীমতী ৰহমান সংগণক বিজ্ঞান আৰু অভিযান্ত্ৰিক বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰী)

तुम्हारी याद आती है!

जशोधरा बोरा

एक दिन अकस्मात् ही तुम्हारा ख्याल आया, बस मन बना लिया कि अब तुमसे मिलना है। लेकिन ऐसा नहीं था कि इससे पहले मैं तुमसे नहीं मिली थी, आते-जाते कभी-न-कभी तो तुमसे मुलाकात हुई ही होगी। लेकिन इस बार नज़रिया अलग था। फिर क्या २००५ के जेठ के महीने में मुलाकात हो ही गई तुमसे। अकेली थी, थोड़ी डरी भी थी, कुछ समय के लिए सहम-सी गई लेकिन भरोसा था कि तुम्हारा साथ है। नया माहौल, नए लोग, नया तजुर्बा, सब कुछ अलग था। पुराने याद आते थे लेकिन मैं तुम्हारे रंग में रंग गई।

तुमने मुझे बहुत कुछ दिया-नए दोस्त, नया घर, नया परिवेश, एक नया अस्तित्व। मैं तुम्हारे और करीब आने लगी। अपनों की याद जब भी आई तुमने साथ दिया मेरा। सुख-दुख, खुशी-गम, हर पर्व-त्यौहार, साल, महीनें, दिन, पल, तुम्हीं तो थे मेरे साथ। अब मैं तुमसे अलग न थी। तुम्हारा ऐसा नशा छाया कि बाकी सारे नशे भूल गई। तुम्हारे साथ क्या सुबह, क्या शाम, क्या दिन, क्या रात, ऐसे बीता कि मैं कुछ समझ ही नहीं पाई। मेरे-तुम्हारे साथ और भी थे, कुछ याद आते हैं, कुछ मैं भूली ही नहीं। मैंने तुमसे बहुत-कुछ सीखा या यूँ कहूँ कि तुमने मुझे सब कुछ सिखाया। बच्ची थी मैं जब तुमसे पहली बार मिली थी, लगा कहीं गलती तो नहीं कर दी, लेकिन मेरी यह सोच गलत थी, तुमने मुझे हर मोड़ पर सम्भाला। जब कोई नहीं होता था, तब तुम्हारा ही साथ था। तुम्हारे साथ मैंने और नए रिश्ते बनाए, नए रीति-रिवाज अपनाए, कुछ अजीब लगे, कुछ अपने। याद है तुम्हारे साथ लेट नाइट पिक्चरें देखना, फिर रात के तीन-चार बजे मैगी बनाकर खाना। तुम्हीं तो थे मेरे साथ केवल। फिर सुबह बड़ी देर तक सोने का लुत्फ़ उठाना।

अब भी मुझे याद है कॉलेज से दोस्तों के साथ मूलचन्द पराठा खाने जाना और एक मिनट के अन्दर सब-कुछ साफ़ कर जाना। कॉलेज बंक करके एम-ब्लॉक में जाकर विन्डो शॉपिंग......तुम्हें कुछ याद है भी कि नहीं!

फिर तुमने मुझे प्यार करना सिखाया, इसी प्यार के सहारे मैंने थोड़ी-बहुत दुनिया देखी। मुझे तुम्हारी इतनी लत लग गई थी कि तुमसे बिछड़ने के बाद क्या होगा, कभी सोचा न था। लेकिन, फिर एक दिन सुबह अचानक घर से कॉल आया कि मुझे घर वापस आना होगा। यह सुनकर मैंने बिल्कुल रिएक्ट नहीं किया क्योंकि मेरा तुमसे अलग होना मुझे मंजूर न था लेकिन किसी ने कहा है कि मिलने के लिए बिछड़ना ज़रूरी होता है। मुझे जाना ही पड़ा लेकिन जाते-जाते भी तुमने कोशिश की मुझे रोकने की, कभी पढ़ाई के बहाने, कभी इन्टरव्यू के बहाने या कभी नौकरी के बहाने। लेकिन तुमसे बिछड़ना तय था। जब एयरपोर्ट के लिए निकली तो तुमने पीछे-से किताब के बहाने मुझे फिर बुलाया। मैं सब कुछ समझकर भी चुप थी। बहुत कुछ कहना था लेकिन कुछ कह नहीं पाई। मौन थी एकदम मैं।

लेकिन आज तुमसे कहना है कि-तुम्हारी याद आती है..... ओ दिल्ली, तुम्हारी बहुत याद आती है!

(जशोधरा हिंदी विभाग में शोधार्थी है)

Photo credit : Vijay Jaiswal
(Incredible Tezpur University)

"Where there is great love, there are always wishes."

-Willa Cather

By Well-wishers

ৰেখা চিত্ৰ

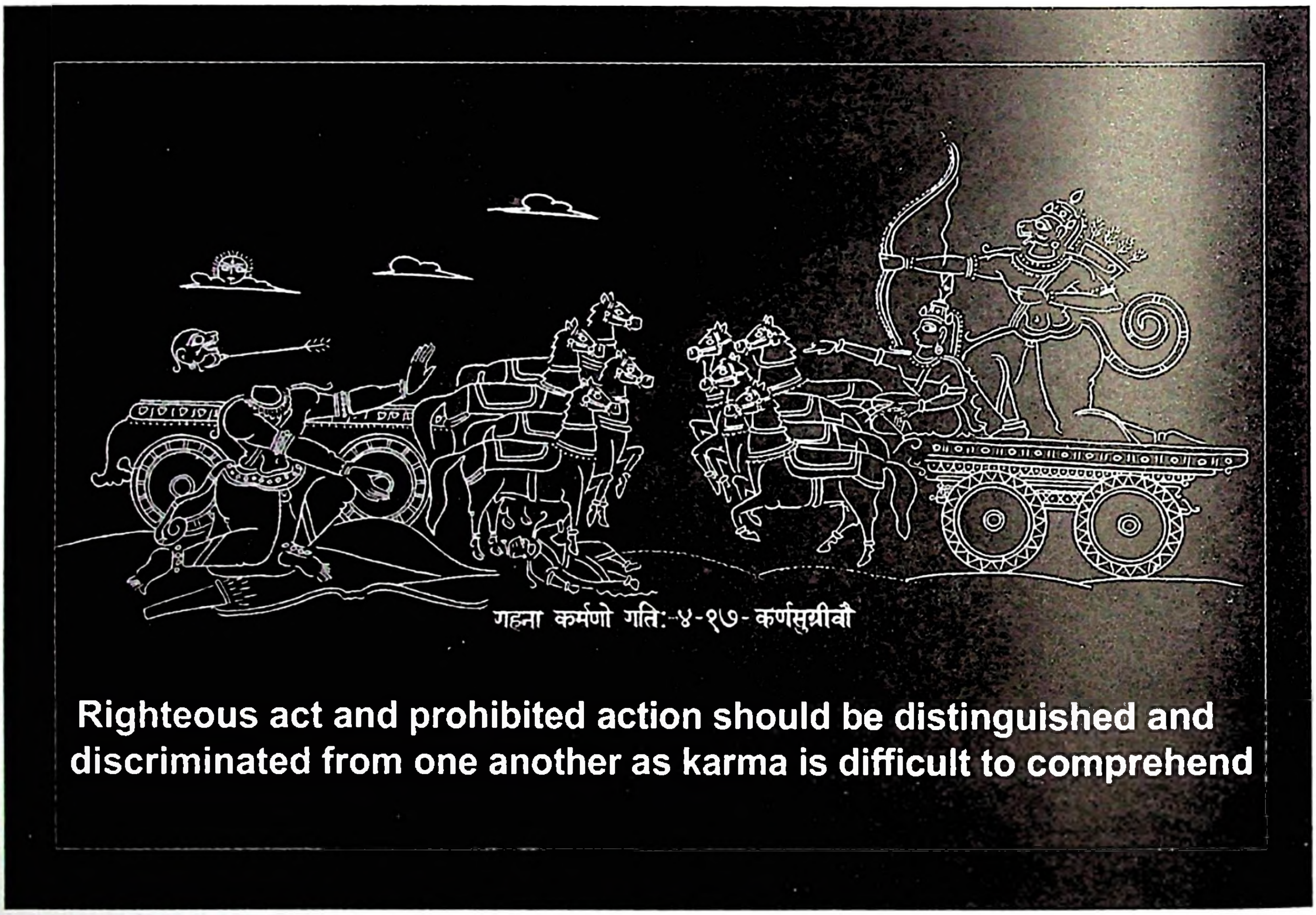

Righteous act and prohibited action should be distinguished and discriminated from one another as karma is difficult to comprehend

Courtesy : IGNCA, New Delhi

সংগ্ৰাম

(একাংকিকা নাটক)

হিল্লোল কুমাৰ পাঠক

(মঞ্চ মুকলি হোৱাৰ লগে লগে দেখা যাব নদীৰ পাৰত এজাক মাছ শুই আছে। পানীৰ বুৰবুৰণি আৰু সোঁতৰ শব্দ। মঞ্চৰ সোঁমাজত এজোপা গছ আৰু এখন ৰেম্প। ৰেম্পখন নদীৰ পাৰ বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ হ'ব। এক বিশেষ আৱহ সংগীত আৰু পানীৰ শব্দ। এটা লোক সংগীতৰ সুৰ ভাঁহিব। সুৰৰ তালে তালে ৰূপালী মাছজনী প্ৰৱেশ কৰিব। চৌপাশে চাব আৰু হঠাৎ নোহোৱা হ'ব। ৰূপালী মাছজনীৰ পাছে পাছে হাঙৰ এটাই অনুসৰণ কৰিব। হাঙৰটোৱে মাছজনীক দেখি চেঁচা ল'ব। ৰূপালী মাছজনীয়ে নেপথ্যত বিকট চিঞৰৰ মাৰি মঞ্চত প্ৰৱেশ কৰি ইফালে-সিফালে চাই বিপৰীত দিশে লৰ মাৰিব। হাঙৰেও পিছে পিছে যাব। যন্ত্ৰ সংগীত বাঢ়ি আহিব।)

কোৰাছঃ
নদী শান্ত বতাহ অশান্ত
সবল মাছৰ ৰাজ্যত দুষ্ট হাঙৰ
যুগ যুগ চলি থাকে আক্ৰমণ
বিচাৰে খাদ্য, বিচাৰে জীৱনৰ পথ্য
ইয়াৰেই অন্য নাম সংগ্ৰাম
সংগ্ৰাম জীৱনৰ, সংগ্ৰাম জীয়াই থকাৰ
কাৰ বাবে এই ধৰণী
কাৰ বাবে এই ধৰিত্ৰী
নদী শান্ত, বতাহ অশান্ত
সংগ্ৰাম কেৱল খাদ্য আৰু জীৱনৰ

[এডাল প্ৰকাণ্ড বৰশীৰ বছী মঞ্চলৈ সোমাই আহিব। সংগীত বন্ধ হ'ব। আটায়ে বৰশীৰ টোপলৈ চাব। সকলোৱে মুখকেইখন টোপলৈ নিব। এনেতে ৰূপালী মাছৰ প্ৰৱেশ—]

ৰূপালী মাছঃ খবৰদাৰ। নকৰিবা ভুল। কোন দুষ্ট দানৱৰ এই ছলনা নাজানা তোমালোকে? এইদৰে আমি হৈ আহিছোঁ বলি যুগে যুগে।

কোৰাছঃ কিন্তু আমি ভোকাতুৰ, ৰাণী।

ৰূপালী মাছঃ ভোকৰ জ্বালাত লোভৰ এই ৰছীত নিজকে নকৰিবা অৰ্পণ। শুনা, শুনা মোৰ সংগীসকল। আমি নিচলা প্ৰাণী। সহজ আমাৰ জীয়াই থকাৰ পদ্ধতি। কিন্তু এইদৰে আমাক বধ কৰাৰ কৌশল প্ৰয়োগ কৰা হয়। জানো, জানো বুজোঁ সকলো। কিন্তু সহজ যে আমাৰ জীৱনৰ গতি। ভোকাতুৰ প্ৰাণে আমাৰ সেয়েহে কেতিয়াবা নেপায় বুজি। ভুল কৰোঁ। নুবুজোঁ। টোপ আৰু খাদ্যৰ পাৰ্থক্য নুবুজোঁ। আমাৰ ভোক গুচাবলৈ লোভৰ সৃষ্টি কৰি আমাক জোকাবলৈ আহিছে এই টোপ। এইদৰে লোভনীয় আহাৰ আমাৰ বাবে হয় মৃত্যুৰ আধাৰ।

[মাছজাকে এইখিনি কথাত ৰূপালী মাছৰ ওচৰ চাপি একান্তমনে শুনি থাকিব। বিকট চিঞৰৰ মাৰি হাঙৰৰ প্ৰৱেশ। মাছবোৰে যেনি-তেনি দৌৰিব। ৰূপালী মাছক হাঙৰে খাব বিচাৰিব।]

হাঙৰঃ মৃত্যু তোমাৰ নিচেই ওচৰত ৰূপালী মাছ। মোৰ সংগ্ৰামক অৰ্থ দিবলৈ আহ মোৰ ওচৰলৈ। এই খাদ্যই অনা মৃত্যুতকৈ মোৰ আক্ৰমণে অনা মৃত্যু তোৰ বাবে হ'ব মহান।

ৰূপালী মাছঃ মোৰ মৃত্যু মোৰ অধিকাৰ দুষ্ট হাঙৰ। জীয়াই থকাৰ যিদৰে আছে মোৰ নিজা অধিকাৰ, মোৰ মৃত্যুক লৈও আছে মোৰ অহংকাৰ। মৃত্যু যে হ'ব এদিন সেই কথা খাটাং। কিন্তু কিদৰে হ'ব সেই সিদ্ধান্ত মোৰ নিজৰ, নিজৰ মোৰ।

হাঙৰঃ অ'ই নিচলা প্ৰাণী। তোৰ জন্মৰ যিদৰে আছিল এক স্থায়ী সূত্ৰ, মৃত্যুও তোৰ তেনেদৰেই নিৰ্ধাৰিত। মোৰ উদৰৰ ভোক তোৰ মঙহৰেই হ'ব পৰিতৃপ্ত।

[হাঙৰে খেদিব। ৰূপালী মাছ পলাব। হাঙৰে অনুসৰণ কৰিব। মাছবোৰ চাৰিওফালে সিঁচৰতি হৈ নাইকিয়া হ'ব। বৰশীত পোহৰ পৰিব। বৰশীডাল ধৰি ধৰি মাছমৰীয়াৰ প্ৰৱেশ। বছীডাল টানি উঠাই ল'ব।]

মাছমৰীয়াঃ কিয়, কিয় বাৰে বাৰে বিফল মই? মই যুঁজিবলৈ শক্তি হেৰুৱাইছোঁ নে যুঁজিবলৈ মই ক্ষমতা হেৰুৱাইছোঁ? নে, নে নাই নেকি মোৰ যুঁজাৰ অধিকাৰ? নাই, নাই নহয়। মই জীয়াই আছোঁ মানেই মই যুঁজাৰু। জীৱন আৰু যুঁজ, যুঁজ আৰু জীৱন একেই, একেই। তেনেহ'লে, তেনেহ'লে কিয়

বাৰে বাৰে অসফল মই? এইদৰে কেবাটাও ৰাতি পাৰ কৰিও মই সেই ৰূপালী মাছজনীক কিয় ধৰিব পৰা নাই? কোনে কৰিছে মোক ব্যৰ্থ?

[হঠাৎ বৰশীডাললৈ চকু পৰিব। খং উঠিব। পোহৰ আৰু সংগীতৰ ৰাবে নিৰ্দেশনা।]

তই, তই, তই কঢ়িয়াইছ' মোৰ ব্যৰ্থতা? পৰাজয়ৰ গ্লানিৰে মোৰ তেজৰ বৰণ সলনি কৰিবলৈ তইয়ে চলাইছ' নেকি এক অন্য সংগ্ৰাম? অ'ই তই অস্ত্ৰ মোৰ, অস্ত্ৰ। ভুলপথে মোক নচলাবি তই। তোক মই দলিয়াই দিম, মোৰ লক্ষ্যৰ গাত পৰিবিগৈ, তোক দেখিব মোৰ লক্ষ্যই, সি লাহে লাহে তোৰ ওচৰলৈ আহিব, তোক নিৰীক্ষণ কৰিব, তোলৈ প্ৰথমতে ভয় হ'ব, তাৰ পাছত তোক ভাল পাব, তোৰ ছলনাক বুজি নাপাব, তোৰ ডিঙিত ওলমিব, তই মোক ইংগিত দিবি, হাত গধুৰ হ'ব, মই বুজি পাম, বুজি পাম যে মোৰ লক্ষ্য মোৰ অস্ত্ৰত আবদ্ধ, এক ছেকেণ্ড সময় নষ্ট নকৰাকৈ তোক মোৰ কাষলৈ আনিম, উঠাই আনিম তোক। তই কিন্তু মোৰ লক্ষ্যক এৰি থৈ নাহিবি। ঐ মোৰ জীৱন সংগ্ৰামৰ অন্যতম সাৰথি তই নিঃসংগ মানেই মই ব্যৰ্থ, মই ব্যৰ্থ মানেই মোৰ জীৱনৰ নাথাকিব যে একো অৰ্থ।

[হঠাৎ পানীৰ বুববুবণিৰ শব্দ হ'ব। মাছজাক ইফাল-সিফাল কৰি আঁতৰি যাব। হঠাৎ ৰূপালী মাছজনীৰ প্ৰৱেশ। মাছমৰীয়াই মাছ অহাৰ উমান পাই উৎফুল্লিত হ'ব]

মাছমৰীয়াঃ অতি চিনাকি, চিনাকি এই শব্দ মোৰ। তোৰ উশাহ সৰি বিলীন হোৱা এই নদী মোৰ অতি চিনাকি। যিমানেই বাঢ়িব তোৰ বুকুৰ ধপ্‌ধপনি, সিমানেই, সিমানেই নাচিব মোৰ লক্ষ্যপ্ৰাপ্তিৰ স্বৰলিপি। অ'ই, অ'ই মোৰ অস্ত্ৰ। যা-যা মোৰ লক্ষ্যৰ দেশলৈ। মোৰ সংগ্ৰামক অৰ্থ: দিবলৈ যা—মোৰ অস্তিত্বক ধন্য কৰিবলৈ যা—সৌৱা, সৌৱা মোৰ লক্ষ্যৰ সহজ অহা-যোৱা। কষ্ট কৰা মানুহৰ ওচৰত লক্ষ্যই এইদৰেই বিচৰণ কৰে। লক্ষ্যই সফলতাক ভাল পায়। সেইকাৰণেই, সেইকাৰণেই সফল সন্ধানী পুৰুষে লক্ষ্যৰ প্ৰেমত পৰে। যা-যা মোৰ অস্ত্ৰ—মোৰ লক্ষ্য, মোৰ প্ৰেম মোৰ আয়ত্বাধীন কৰিবলৈ যা তই—

[বৰশী দলিয়াই দিয়ে। ৰূপালী মাছৰ প্ৰতিক্ৰিয়া। ইফালে-সিফালে চাব। মিউজিক।]

মাছমৰীয়াঃ আহ, আহ ৰূপালী মাছ। মোৰ সংগ্ৰামক অৰ্থ দিবলৈ আহ। আহ, আহ। মোৰ জীৱন সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ আহ। ঐ মোৰ অস্ত্ৰ। মোৰ মগজু যিদৰে লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ চিন্তাত স্থিৰ, ঠিক তেনেদৰেই সুস্থিৰ হ' তই। তোৰ ধীৰ চালনাৰে বন্দী কৰ মোৰ লক্ষ্যক।

[যন্ত্ৰসংগীত বাঢ়ি আহিব। মাছজাক সোমাই আহিব। পোহৰৰ বাবে নিৰ্দেশনা।]

মাছঃ আমি ভোকাতুৰ প্ৰাণী। পেটৰ ভোকে মগজুৰ অংক নামানে। মৃত্যু এক চিৰাচৰিত নিয়ম। মৃত্যুৰ আশংকা সৰ্বত্ৰ। খাদ্য মুখৰ আগত পাইয়ো হেৰুৱাব নিবিচাৰো আমি। তুমি নিমাত কিয় প্ৰাণী? (পোহৰ পৰিব মাছমৰীয়াৰ মুখত)

মাছমৰীয়াঃ খা-খা-খা মোৰ খাদ্য ৰূপালী মাছ। সময়, তই আৰু কিমান কৰিবি ধেমালি? মোৰ জীৱন সংগ্ৰামৰ পৃষ্ঠাত উপচি আছে তোৰ ইতিহাস। বেগেতে আগবাঢ় সময়, বেগেতে আগবাঢ়।

[যন্ত্ৰসংগীত বাঢ়ি আহিব। পোহৰ মাছৰ ওপৰত পৰিব। মাছজাকে বৰশীৰ টোপ গিলিবলৈ আগবাঢ়িব। ৰূপালী মাছে মাছজাকক আঁতৰাই দিব। ৰূপালী মাছৰ গাত বৰশীডাল লাগিব। মাছমৰীয়াই তৎক্ষণাত বৰশীডাল দাঙি দিব। মাছমৰীয়া নিৰাশ। সংগীত বন্ধ হ'ব। আমন-জিমনকৈ মাছজাক নাইকীয়া হ'ব। ৰূপালী মাছে উৎকণ্ঠাত বৰশীৰ টোপ বিচাৰিব। একো নেদেখি আমন-জিমনকৈ শুই পৰিব।]

মাছমৰীয়াঃ আকৌ, আকৌ উভতি আহিলি দুই হাত শুদা কৰি। নাই, মই ধৈৰ্য হেৰুওৱা নাই। জীৱন আছে মানে মোৰ সংগ্ৰাম আছে। সংগ্ৰাম আছে মানে মোৰ জয়ৰ সম্ভাৱনা আছে। সম্ভাৱনা মানেইতো আশা। আশা মানেইতো জীয়াই থকা।

[বিজুলী ঢেৰেকণিৰ শব্দ। বতাহৰ শব্দ।]

সংগ্ৰাম। সংগ্ৰাম। প্ৰকৃতিও আজি সংগ্ৰামী হৈ উঠিছে। নিজৰ অস্তিত্ব বুজাবলৈ প্ৰকৃতিয়েও কৰিছে সংগ্ৰাম। সংগ্ৰাম তোৰ বুকুত আছে প্ৰকৃতি, যিদৰে আছে সংগ্ৰামৰ আৰম্ভণিৰ শংকা আৰু সমাপ্তিৰ প্ৰশান্তি।

[বিজুলী ঢেৰেকণিৰ শব্দ]

ময়ো, ময়ো সংগ্ৰামী, ঠিক তোৰ দৰেই প্ৰকৃতি। আহ, নাচি উঠ, নাচি উঠ মোৰ দৰে। জীৱন-সৌভাগ্যৰ সম্ভাৱনা বুজি নাচি উঠা মোৰ মনটোৰ দৰে নাচি উঠ তই মোৰ সৈতে।

[ভাটিয়ালী সুৰ আৰম্ভ হয়। ব'ঠাডাল তুলি লয় মাছমৰীয়াই।]

মোৰ জীৱন নৌকাৰ সীমাহীন গতিৰ দৰে আৰম্ভ কৰ তোৰ গতি। ধুমুহা ভালপোৱা মানুহ নিঃসংগ হয়। নিঃসংগ মানুহ শক্তিশালী হয়।

[মাছমৰীয়াই নাও বাই গৈ থাকে। ভাটীয়ালী গান চলি থাকে। গানৰ মাজে মাজে মাছমৰীয়াই সংলাপ কয়।]

লক্ষ্যপ্ৰাপ্তিৰ খুঁজত থাকে ছন্দ। সেই ছন্দই সুন্দৰ কৰে জীৱন। নিঃসংগতাই তাতেই আহি ঘৰ সাজে।

[বিজুলী ঢেৰেকণিৰ শব্দ হয়। মাছমৰীয়াই হাঁহে]

সংগ্ৰাম, সংগ্ৰাম। জীৱন দিয়াৰো থাকে সংগ্ৰাম। জীৱন লোৱাৰো থাকে সংগ্ৰাম।

[সুৰ বাঢ়ি আহে। মাছমৰীয়াই নাও বাই গৈ থাকে। নেপথ্যৰ পৰা হাতত খোৱা বস্তু আৰু কিতাপ ফলি লৈ নাতি ছোৱালীৰ প্ৰৱেশ।]

নাতিঃ ককা—ককা—

মাছমৰীয়াঃ ঐ মই আহি গ'লো।

নাতিঃ মই তোমালৈ খোৱা বস্তু আনিছো।

মাছমৰীয়াঃ ব'—

[নাওখন বান্ধি মাছমৰীয়া নাতি ছোৱালীৰ ওচৰলৈ আহে।]

মাছমৰীয়াঃ তই স্কুল নগ'লি?

নাতিঃ তোমাক নেদেখাকৈ মই স্কুল যাওঁ নেকি কেতিয়াবা? এইয়া লোৱা—খোৱা বস্তু।

[নাতিয়ে দিয়ে। মাছমৰীয়াই খায়।]

নাতিঃ তোমাৰ ভোক লাগিছে ককা?

[মাছমৰীয়া আচৰিত হয়]

মাছটো ধৰিব নোৱাৰা বাবে তোমাৰ দুখ লাগিছে ককা?

[মাছমৰীয়াই বাটিটো থৈ হাত ধোৱে]

মাছমৰীয়াঃ দুখ মই নকৰোঁ আই। কোলাৰ কেঁচুৱা ডাঙৰ হৈ এদিন মৰমৰ এঠা ছিগে। দুখেও তেনেদৰে মোৰ বিফলতাৰ দৰে বাঢ়ি বাঢ়ি আজি পিছে এঠা ছিগিছে আই। ঐ তই চাই থাকিবি মই এদিন সফল হ'মেই।

নাতিঃ হ'বাতো। মই জানো নহয়। সেই বিশাল মাছটো ধৰি আনি এদিন তুমি এইদৰে পিঠিত তুলি লৈ কেঁকাই গেঠাই আহিবা, মই দূৰৈৰ পৰা তোমাক চাই থাকিম তুমি মাছটো আনি এইখিনিতে বগৰাই দিবা। মই মাছটো ফিছাৰ পৰা মূৰলৈ চাম, চাই আনন্দত কিৰিলি পাৰিম আৰু এই গাওঁখনৰ সকলোকে মাতিম— ঐ চাহি, এই চাহি ককায়ে কিমান ডাঙৰ মাছ ধৰিছে। সকলো আহিব। আৰু মাছটো—

মাছমৰীয়াঃ চুপ, চুপ। মোক ঠাট্টা নকৰিবি।

নাতিঃ মই কল্পনাহে কৰিছো ককা।

মাছমৰীয়াঃ কল্পনা কৰাতকৈ সপোন দেখিবি। নিঃসংগ আৰু সাহসী মানুহে সপোন দেখে, সপোন। বুজিলি?

[নাতিয়ে উচুপে]

নাতিঃ তুমি মোক গালি পাৰিছা ককা?

মাছমৰীয়াঃ ঐ আকৰি ছোৱালী। কিয় মই তো গালি পাৰিম অ'? শুন—তোৰ মাজত মই মোৰ অতীতটো দেখো আৰু মই নিজকে তোৰ ভৱিষ্যৎ বুলি ভাবো।

নাতিঃ নুবুজিলোঁ ককা—

মাছমৰীয়াঃ বুজিবি ব' বুজিবি—ডাঙৰ হ'লে সব্ বুজিবি। এতিয়া যা—

নাতিঃ আৰু তুমি—

মাছমৰীয়াঃ মই গৈ আছো যা— অলপ জিৰণি লওঁ যা—

[নাতিয়ে বাচনখিনি লৈ যাবলৈ ধৰে—]

মাছমৰীয়াঃ ঐ কিতাপকেইখন—

নাতিঃ অ' পাহৰিছিলোঁ ককা—

মাছমৰীয়াঃ কিতাপ নাপাহৰিবি অ' মা—নাপাহৰিবি—যা—

[ককাক চুমা এটা খাই নাতি যায়। ককায়ে শুই পৰে। সপোন দেখে। সপোনত মাছজাকে আমনি কৰে। সপোনত ৰূপালী মাছজনী আহে। ৰূপালী মাছক ধৰিব বিচাৰোতে মাছজাকে যেন বাধা দিয়ে। এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ত ৰূপালী মাছক ধৰিব বিচাৰোঁতে হাঙৰটোৱে ৰূপালী মাছজনীক খেদি পলুৱাই নিয়ে। মাছমৰীয়াই বিকট চিঞৰ মাৰে। দৃশ্যটো সংগীত আৰু পোহৰেৰে কৰিঅ'গ্ৰাফ কৰিব লাগিব।]

মাছমৰীয়াঃ মোৰ লক্ষ্য কাৰ কবলত? কোনে আহি নিলে কাঢ়ি মোৰ প্ৰাপ্তি? নাই, নাই। মই এতিয়াও শক্তিহীন নহওঁ। নহওঁ শক্তিহীন মই। মোৰ লক্ষ্যৰ সৈতে আছে মোৰ প্ৰেম দীৰ্ঘদিনৰ। ঐ, ঐ মোৰ অস্ত্ৰ বল, বল। সন্মুখ সমৰত আকৌ এটা নতুন দিনৰ অৰ্থ দিবিগৈ বল।

[বৰশী আৰু বঠা লৈ পুনৰ নাৱত উঠে। বঠা মাৰে— লাহে লাহেমাছবোৰে প্ৰৱেশ কৰে। মাছমৰীয়াই বৰশী বেৰী কৰে। সন্তৰ্পণে বৰশী দলিয়াই দিয়ে। লাহে লাহে মাছমৰীয়াই প্ৰস্থান কৰিব। বৰশী মঞ্চত থাকিব। নদীৰ পাৰৰ পৰা যেন বৰশী নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছে মাছমৰীয়াই।]

মাছঃ শুনা সখীসৰ, এয়া আহিছে আমাৰ খাদ্য। ৰাণীৰ অনুমতিৰ নাই যে প্ৰয়োজন। দুৰ্বল হৈ আহিছে শৰীৰ আমাৰ। খাদ্যৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰিছো বাৰম্বাৰ।

[হঠাৎ চিঞৰ মাৰি ৰূপালী মাছ আহে। মাছজাকে বৰশীৰ টোপ গিলিব ধৰোঁতেই ৰূপালী মাছৰ যুঁজ। হঠাৎ বৰশীত হাঙৰ আৱদ্ধ হ'ব। হাঙৰে চিঞৰিব। মাছবোৰে ভয় খাই পলাব। মাছমৰীয়াই মঞ্চত সন্তৰ্পণে লাগি ধৰা হাঙৰটোক বৰশীৰ বছীৰে টানিব। মঞ্চৰ সন্মুখ ভাগত নাতি ছোৱালীৰ প্ৰৱেশ।]

নাতি ছোৱালীঃ ককা—ককা—তুমি ডাঙৰ মাছজনী ধৰিলা নেকি? তোমাক অস্থিৰ দেখিছোঁ যে ককা—

[মাছমৰীয়াই হাঙৰটোক দাঙি আনি নাতি ছোৱালীৰ ওচৰলৈ আহে।]

নাতিঃ বাঃ বাঃ ককা। মই জানিছিলো নহয়, তুমি এদিন পাৰিবাই। তুমি এনেয়েই চিন্তা কৰি থাকা। মোৰ বিশ্বাস কেতিয়াও অথলে নাযায় ককা। ঐ, ঐ গাঁৱৰ মানুহবোৰ। চাহি চাহি ককায়ে কিমান ডাঙৰ মাছ ধৰিছে—চাহি—চাহি ককায়ে কিমান ডাঙৰ মাছ ধৰিছে। ঐ গাঁৱৰ মানুহবোৰ—

মাছমৰীয়াঃ এইটো মাছ নহয় আই।

নাতিঃ ককা?

মাছমৰীয়াঃ আজিও মই নোৱাৰিলো আই।

নাতিঃ কিন্তু ককা—

মাছমৰীয়াঃ মই বিচাৰি থকা মাছজনী ই নহয়। ই কেৱল এটা হাঙৰ। মোৰ চিকাৰ, মোৰ লক্ষ্যক বধিবলৈ অহা এটা হাঙৰ। কিন্তু মই যুঁজিছো আই, বহুত যুঁজিছো। মোৰ যুদ্ধ আৰু কষ্টত অকণো কাৰ্পণ্য কৰা নাই মই—। মই সঁচাকৈয়ে দুৰ্ভগীয়া আই।

নাতিঃ মই ভয় খাইছিলো ককা—

ককাঃ দুৰ্ভাগ্যক ভয় নকৰিবি, ঘৃণা কৰিবি। মইও কৰিছিলোঁ। কিন্তু মই বাৰে বাৰে হাৰি যাওঁ, হাৰি যাওঁ মই বাৰে বাৰে।

নাতিঃ কিন্তু মই তোমাক দিনে দিনে এক নতুন ৰূপতহে দেখি আহিছোঁ ককা—

ককাঃ কি ৰূপ?

নাতিঃ সৈনিক, সৈনিকৰ ৰূপত ককা—। নদীৰ বিশাল বিশাল ঢৌবোৰক উপলুঙা কৰি তুমি যেতিয়া বঠা মাৰি মাৰি আগবাঢ়ি যোৱা তোমাক সৈনিক যেন লাগে মোৰ। তোমাৰ চকুৰ দৃষ্টি আৰু নাওৰ গতি যেতিয়া একাকাৰ হয় তেতিয়া তোমাক সৈনিক যেন লাগে মোৰ ককা। হাৰি, হাৰিও ভাগৰি নপৰা সংগ্ৰাম ভালপোৱা তুমি এজন মহাপৰাক্ৰমী সৈনিক ককা— a brave soldier.

[হঠাৎ একেলগে ভোৰতাল আৰু ডবা বাজি উঠে। মাছমৰীয়াৰ দেহত সৈনিকৰ দৰে অভিব্যক্তি। কঁকালত মাৰি থোৱা দীঘল বছীডাল ডিঙিত ওলমাই বঠা লৈ সৈনিকৰ দৰে যাবলৈ ওলায় মাছমৰীয়াই—যন্ত্ৰসংগীত বাজি উঠে।]

নাতিঃ ক'লৈ যোৱা ককা—

ককাঃ তোৰ বিশ্বাসক অৰ্থ দিবলৈ যাওঁ।

নাতিঃ [খোৱা বস্তুখিনি আগবঢ়াই দি] কিন্তু ককা—

ককাঃ মোৰ মনৰ ভোক বাঢ়িছে আই, মনৰ ভোকে পেটৰ ভোকক পাত্তা নিদিয়ে।

[ৰূপালী মাছে মঞ্চত প্ৰৱেশ কৰে। লাহে লাহে বিচৰণ কৰি থাকে। যন্ত্ৰসংগীত বাজি থাকে। মাছমৰীয়াই নাৱত উঠি বৰশী পেলায়। নাতিৰ প্ৰস্থান। বৰশী দেকি ৰূপালী মাছে খাব খোজে। ভয় খাই আঁতৰি যায়—]

ৰূপালী মাছঃ উস্, বাৰে বাৰে লোভৰ আধাৰ হৈ কিয় আহে এই খাদ্য। এয়া খাদ্য নে টোপ?

মাছমৰীয়াঃ খা-খা। এয়া তোৰ খাদ্য পেটৰ আৰু তই খাদ্য মোৰ মনৰ। তোক পৰাজিত কৰি মই হ'ম সফল সংগ্ৰামী।

ৰূপালী মাছঃ সংগ্ৰামৰ অৰ্থ বুজোঁ কাৰণেই নিজকে সমৰ্পণ নকৰো সহজে। মোৰ জীৱনো মহান। জীৱনৰ দৰে বিশাল মোৰ সংগ্ৰাম।

মাছমৰীয়া ঃ সময়ৰ অপচয় বেয়া পাওঁ মই। সময়ৰ মূল্য বুজোঁ বাবেই জীৱনক ভাল পাওঁ মই। জীৱনক ভালপোৱা পুৰুষে লক্ষ্য হাচিল কৰিবই। খা-খা হেৰৌ—

ৰূপালী মাছঃ নাই, নাই বিচলিত নহ'বি তই মোৰ প্ৰাণ। মূল্যহীন নহয় তোৰ এই জীৱন।

[ইফালে সিফালে চাই আঁতৰি যায়। মাছমৰীয়াই ৰূপালী মাছৰ গতি যেন বুজি পাইছে। বৰশীডাল উঠাই লৈ বছীডাল মঞ্চৰ ভিতৰলৈ দলিয়াই দিয়ে। ৰূপালী মাছ আৱদ্ধ হ'ব বছীত। মাছমৰীয়াই টানিব। এইখিনিতে মাছ আৰু মাছমৰীয়াৰ এখন যুদ্ধ Choreograph হ'ব। শলখাৰে মাৰিব মাছমৰীয়াই ৰূপালী মাছক। মিউজিকৰ বাবে নিৰ্দেশনা—]

ৰূপালী মাছঃ আহ ক্ষত-বিক্ষত মোৰ শৰীৰ। মোৰ জীৱন

সংগ্ৰামৰ পৰিণতি মানি ল'ব পৰা নাই মই। কোন চিকাৰীৰ চিকাৰ হ'লো চাই ল'ব বিচাৰোঁ মই সেই মুখ।

মাছমৰীয়াঃ ঐ ক্ষান্ত হ'। ক্ষান্ত হ'। তোৰ দম্ভ, অহংকাৰ এতিয়া মূল্যহীন। ঐ ক্ষান্ত হ'—

[শলখাডাল জোৰে মাৰি দিয়ে। ৰূপালী মাছ নিষ্প্ৰাণ হয়-]

মাছমৰীয়াঃ (ৰূপালী মাছক কোলাত উঠাই ল'ব। ৰূপালী মাছ ধৰফৰাই থাকিব।)

নোৱাৰিলো, মানুহৰ বজাৰত মূল্য পাব পৰাকৈ এটা নিটোল মাছ ধৰিব মই আজিও নোৱাৰিলোঁ। মোৰ বিজয়ৰ আনন্দত মতলীয়া হ'ব পৰাকৈ এটা মাছ ধৰিব মই আজিও নোৱাৰিলোঁ। কিন্তু তোক ক'লো, মোৰ সংগ্ৰাম অটুট থাকিব। দহ আৰু মনৰ স্থিৰতা অটুট থাকিব। মই উচিত লক্ষ্য হাতেৰে চুইছোঁ, সেই লক্ষ্যৰ ভৰ দুহাতেৰে সহিছোঁ।

[কিছু সময় চাই থাকি হাঁহিব। মাছজনী এৰি দিব। ধৰফৰাই ৰূপালী মাছ আঁতৰি যাব। বিজুলী ঢেৰেকণিৰ শব্দ। বঠাঁ তুলি ল'ব মাছমৰীয়াই ভাটীয়ালী সুৰটো ভাহি আহিব।]

মাছমৰীয়াঃ মোক বীৰত্ব পাঠ শিকোৱা তই মহাবীৰ, মোক সংগ্ৰামী হ'বলৈ শিকোৱা তই মহা সৈনিক। এটা লক্ষ্যৰ প্ৰতি প্ৰেম উপজিছিল বাবে মই তোক হাচিল কৰিলোঁ, কিন্তু মোক নিঃস্বাৰ্থ প্ৰেমিক হ'বলৈ শিকোৱা বাবে তোক মই এৰি দিলোঁ। যা—যা—নদীৰ বুকুলৈ যা—নদীৰ বিশালতা উপলব্ধি কৰিবলৈ তয়ে শিকালি মোক—যা—তই থাকিলেহে সংগ্ৰাম থাকিব, আৰু বহুজন সৈনিকৰ জন্ম হ'ব—যা—তোৰ অন্য নাম সংগ্ৰাম, ঐ ৰূপালী মাছ সংগ্ৰাম তোৰ অন্য নাম—।

[গীতটো বাজি থাকে। বঠাঁ বাই মাছমৰীয়া আগবাঢ়ে। ৰূপালী মাছে ধৰফৰাই মাছমৰীয়ালৈ চাই থাকে।]

(নাট্যকাৰ শ্ৰীহিল্লোল কুমাৰ পাঠক এগৰাকী নাট্য সমালোচক, সাংবাদিক আৰু সাপ্তাহিক অসমীয়া বাতৰি কাকত 'সাদিন'ৰ উপ-সম্পাদক।)

তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ দ্বাৰা অভিনীত এই নাটকখনে ৩০তম পূৰ প্ৰান্তীয় যুৱ মহোৎসৱত দ্বিতীয় স্থান আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় যুৱ মহোৎসৱত দ্বিতীয় স্থান অধিকাৰ কৰে।

তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা অভিনীত 'সংগ্ৰাম' নাটকখনৰ এটি দৃশ্যাংশ

বিহংগম দৃষ্টিত তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপিত হোৱা নপাম গাঁও

ভুবন চন্দ্ৰ গগৈ

ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ তেজপুৰ চহৰৰ পৰা উত্তৰ দিশে তেৰ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত নপাম গাঁও। গাঁওখনৰ উত্তৰ দিশে বৰঘাট জাৰণী গাঁও, পশ্চিমে মৰাভৰলী নদীৰ বৈৰাগঘাট, মদপীয়াল চাপৰি আৰু পুনিয়নী গাঁও, দক্ষিণত শ'লমৰা নপাম সংযোগী পি ডব্লিউ ডি পথ আৰু আমোলাপাম গাঁও আৰু পূব দিশত পাঁচমাইল খলিহামাৰী সংযোগী পি ডব্লিউ ডি পথ আৰু কোৰোকানী গাঁও আৰু পথাৰ। যাতায়তৰ বাবে ওপৰত উল্লেখ কৰা দুটা পি ডব্লিউ ডি পথৰ উপৰিও পূব দিশে চকীঘাটেদি জীয়াভৰলী পাৰ হৈ জামুগুৰিলৈ যাব পাৰি আৰু বৈৰাগঘাটেদি নদী পাৰ হৈ, বৰ্তমান দলঙৰ সুবিধা হৈছে, মালিজান, গবৈমাৰী আদি ঠাইলৈ যোৱাৰ সুবিধা আছে।

মাত্ৰ কেইঘৰমান মানুহৰ বসতিস্থল নপাম গাঁও। পূৰ্বতে হেনো মৰাভৰলীখনেই জীয়াভৰলী আছিল। জীয়া ভৰলী ক্ৰমান্বয়ে পূব দিশলৈ গতি কৰাত মৰাভৰলীখন এৰাসুঁতিত পৰিণত হৈ পৰিল। নদীৰ এৰাপৰীয়া পৰিত্যক্ত ঠাইবোৰ বালিময় হৈ পৰিছিল। যিহেতু বিস্তৃত অঞ্চলটো জীয়াভৰলী নদীৰ অন্তৰ্ভাগত আছিল গতিকে পুৰণি ঠাইবোৰ কীৰ্ত্তিস্তম্ভ, দেৱ-দেৱীৰ মন্দিৰ, ওখ ডাঙৰ গছ-গছনি বা পুৰণি ভগ্নস্তূপ আনকি মানুহ বসতি কৰাৰ পুৰণি তামোল-পাণ, নাৰিকল আদি বাৰীৰ কোনো চিন-মোকাম নাছিল। নপাম তিনিআলিৰ চেণ্টাৰ পইণ্টতে বহু পুৰণি সৰু সৰু বগা ৰঙৰ গুটিৰ, বৰ বৰ পাতৰ এজোপা 'ৰাইগছ' আছিল। কালক্ৰমত গা-গছৰ ভিতৰচোৱা খোলোং হৈ গছজোপা ওপৰৰ পৰা মৰি আহিছিল। ৰাস্তা বহল কৰোতে অৱস্থিতখিনি কাটি পেলোৱা হৈছিল। আমি দেখালৈকে সেইজোপাই একমাত্ৰ পুৰণি আৰু ডাঙৰ বুলিবলৈ গছ আছিল। নদীৰ ওপৰেদি এসময়ত বেপাৰ-বাণিজ্যৰ হেতুকে সদাগৰৰ জাহাজ বা জাহাজ সদৃশ ডাঙৰ ডাঙৰ নাও চলিছিল। তেজপুৰৰ নাতি-দূৰত ফুলতোলা ঘাট, ক্ৰমান্বয়ে দয়াৰাম ঘাট, আঁহতগুৰি ঘাট, বৈৰাগঘাট, বৰঘাট, গুদামঘাট নামৰে ঠাইত সদাগৰসকলে জাহাজ বান্ধিছিল। গছৰ মূঢ়াত লাগি বৈঠা ভাগি যোৱাত বৈঠাভংগা নামৰ গাওঁ আজিও বিদ্যমান। জাহাজ ডুবা নামে ঠাই ডোখৰত পানীত ডুবি থকা জাহাজখনৰ লোহা লক্কৰ এতিয়াও মানুহে উদ্ধাৰ কৰি আছে। কালক্ৰমত জীয়াভৰলী ক্ৰমে আগুৱাই যোৱাত পৰিত্যক্ত এৰাপৰীয়া ঠাইডোখৰলৈ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা মানুহ আহি হাবি-জংঘল কাটি, ওখোৰা-মোখোৰা ঠাইবোৰ সমান কৰি নতুনকৈ পাম পাতিছিল বাবেই ঠাইডোখৰ নপাম নামেৰে জনাজাত হৈ পৰিছিল। আহোম স্বৰ্গদেউৱে প্ৰজাক মাটি দখল কৰি খেতি-বাতি কৰিবলৈ দিয়াত তেজপুৰ চহৰৰ লম্বোদৰ বৰা পথৰ খেদলা মহাজনকে আদি কৰি অনেক চহৰৰ লোকে দখল কৰাৰ উপৰিও ডেকাৰগাঁও, মিলনপুৰ, হলেশ্বৰ আদিৰ মানুহে যিমান পাৰে সিমান মাটি দখল কৰি লৈছিল। খেতি কৰক নকৰক কলাগুৰু বিষ্ণু প্ৰসাদ ৰাভাৰ দেউতাকৰ নামত মাটি থকাৰ উপৰিও তেজপুৰৰ বহুতো সম্ভ্ৰান্ত লোকৰ মাটি আছিল। বিবৰ্তনৰ ফলত প্ৰায়বোৰ মানুহে মাটিবোৰ বিক্ৰী কৰি দিয়াত বিভিন্নজনে কিনি লোৱাত কেইঘৰমান অসমীয়া মানুহৰ বাহিৰে নেপালী, আদিবাসী, বেংগলী, মৈমনচিঙিয়া লোকেৰে অঞ্চলটো ভৰি পৰিছিল। কুৰি শতিকাৰ সত্তৰ দশকলৈকে নপাম গাঁৱৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত পশ্চিম দিশত বৈৰাগঘাটৰ নদীৰপাৰত পাঁচঘৰ মৈমনচিঙিয়া লোকে বসতি কৰিছিল। কাষৰ গাঁওবোৰত চাৰ চাদুলা মন্ত্ৰীসভাৰ দিনতেই মুছলমান মানুহ সংস্থাপিত কৰা মানুহখিনিৰ লগতে দুই এঘৰ বাংলাদেশী লোক অঞ্চলটিত নোসোমোৱাকৈ থকা নাছিল। বিশ্ববিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা হোৱাৰ পাছত ক্ষিপ্ৰ উন্নয়ন হোৱাৰ আশাত মাটিৰ মূল্য বাঢ়ি যোৱাত বহুতে মাটি কিনাত মৈমনচিঙিয়া লোক দুই চাৰিজনমানে নপাম গাঁৱৰ সীমাৰ ভিথৰত ঘৰ-বাৰী কৰি বসবাস কৰিবলৈ লৈছে।

গাঁওখনত ককাই-ভাইৰে গঠিত এটি আহোম পৰিয়াল, মদপীয়াল পৰিয়াল এঘৰ, ভুমিজ পৰিয়াল এটা, নলবাৰীৰ এটা পৰিয়াল, তাৰ কাষতে আদিবাসী লোক কেইঘৰমান আৰু গাঁওখনৰ গোপচাৰখনৰ পশ্চিম দিশত সাৰুৱা মাটিৰ গোন্ধ পাই ৩০/৪০ ঘৰমান নেপালী সম্প্ৰদায়ৰ লোক বাস কৰিছিল। এইখিনি লোকক আহোম স্বৰ্গদেউৰ দিনতে ওপৰ অসমৰ পৰা আনি সংস্থাপিত কৰিছিল বুলি লোকে কোৱা শুনিছিলো। নেপালী মানুহখিনিয়ে সাধাৰণতে গৰু পুহি, গাখীৰ উৎপাদন কৰাৰ উপৰিও গোবৰ সাৰ দি খেতি কৰি আৰু খোৱাৰ পিছত ৰাহি

গাখীৰখিনি চহৰত বিক্ৰী কৰি জীৱন নিৰ্বাহ কৰিছিল। এই সম্প্ৰদায়ৰ মানুহখিনি বৰ ধৰ্মপৰায়ণ আৰু কষ্টসহিযুঃ। গোপচাৰখনৰ কেইবা ঠাইত আহত আৰু বৰগছৰ মাঙ্গলিক নীতি নিয়মেৰে বিয়া পাতি দিছিল। সেই গছৰ ছাঁত গৰুৱে জিৰণি লৈছিল। তেওঁলোকে গৰু আৰু ফুলক বৰ আদৰ কৰিছিল। প্ৰত্যেক ঘৰতে এগোহালী গৰু আৰু আটকধুনীয়া নানা ৰঙী ফুলনিয়ে ঘৰখনৰ শোভা বৰ্দ্ধন কৰিছিল। বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন হোৱাত নেপালী মানুহখিনিৰ মাটি চৰকাৰে অধিগ্ৰহণ কৰি একেখন গাঁৱৰ উত্তৰ দিশে সংস্থাপন কৰিলে। শিক্ষাই-দীক্ষাই, খেতিয়ে বাতিয়ে তেওঁলোক যথেষ্ট আগবঢ়া। শুনামতে আদিবাসী লোকসকলক বিহাৰৰ ছোটনাগপুৰৰ পৰা চাহ বাগিছালৈ অনা হৈছিল। চাহ বাগিছাত কামৰ ভয় আৰু বৃটিছৰ শোষণৰ বলি হৈ দুই এজন শ্ৰমিক বগাচাহাবে নেদেখা ঠাইলৈ পলাই আহি গাঁও বিলাকত প্ৰথমে ল্যুকাই-চুৰকৈ বাস কৰিছিল। পিছত বংশ বৃদ্ধি হৈ মানুহৰ সংখ্যা বাঢ়িল। সহজ-সৰল মানুহখিনি শিক্ষাৰ পোহৰ পাইও শিক্ষিত হৈ উঠা নাই। আহোম পৰিয়ালটো আৰু মদপীয়াল পৰিয়াল দুটাৰ দৰে নলবাৰীৰ পৰিয়ালটোৱেও চাপৰি পাতিবলৈ আহি নিগাজীকৈ বসবাস কৰিবলৈ লৈছিল।

আজো ককাহঁতৰ মুখত শুনা মতে আহোম স্বৰ্গদেউৱে উত্তৰ পাৰত ৰাজ্য পৰিচালনা কৰিবলৈ অঞ্চল বিশেষে চোৰাংচোৰা নিয়োগ কৰাৰ আলমলৈ ডেকাৰগাঁৱৰ কুণ্ডাৰবাৰীত এঘৰ আহোম মানুহক সংস্থাপিত কৰিছিল। সেইটো পৰিয়ালৰ এটা ঠাল চৰ চাপৰি অঞ্চলত চাপৰি পাতি থাকিবলৈ আহি স্থায়ী বাসিন্দা হৈ পৰিছিল। ভুমিজ পৰিয়ালটিৰ গুৰি ধৰা ৰামনাথ ভুমিজ কিবা প্ৰকাৰে সুদূৰ বিহাৰৰ পৰা সৰুকালতেই আহি আহোম পৰিয়ালটোৰ ঘৰত উপস্থিত হোৱাত কেও কিছু নোহোৱা ল'ৰাটোক থাকিবলৈ দিছিল। কৰ্মযোগী, বিশ্বাসী ল'ৰাটোৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ ভাল দেখি ঘৰৰে এজন হিচাবে কাম-বন শিকাই বুজাই এদিন ঘৰ, মাটি-বাৰী দিয়াৰ উপৰিও অসমীয়া ছোৱালী বিয়া কৰাই সংস্থাপন কৰি দিছিল।

গাঁওখনত নপাম প্ৰাইমেৰী স্কুলখনৰ বাহিৰে চৰকাৰী তেনে কোনো অনুষ্ঠান নাছিল। এদিন সেই স্কুলখনৰ ঠাই সলনি কৰি কিছু পূব দিশলৈ আনি এম ভি স্কুললৈ উন্নীত কৰিলে। স্কুলখনৰ গাতে লগা সৰু শিৱ মন্দিৰ, নামঘৰ এটি আৰু খৃষ্টানসকলৰ গীৰ্জা এটাৰ বাহিৰে কোনো ধৰ্মানুষ্ঠান নাছিল। ৰূপালী পুথিভঁৰাল নামেৰে এটি পুথিভঁৰালো আছিল কিন্তু সময়ত এদিন নিঃশেষ হৈ গ'ল। উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে পাঁচ মাইলত এম ই মাদ্ৰাছাখনৰ বাহিৰে অন্য স্কুল নাছিল। তাত পঢ়া শেষ কৰি দুই এজনে তেজপুৰ একাডেমী বা চৰকাৰী বালক বিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ গৈছিল। কিছুমান মৰাভৰলী নদী পাৰ হৈ নতুনকৈ স্থাপন কৰা ঘোঁৰামাৰী হেম বৰুৱা হাইস্কুলত পাঠ গ্ৰহণ কৰিছিল। পাঁচ মাইল হাইস্কুলখন ১৯৬৩ চনত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। বিৰাট অঞ্চল জুৰি সমগ্ৰ অঞ্চলটোত প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বৰঘাট জাৰণিত মাত্ৰ এখনেই মাৰোৱাৰী গোলা আৰু তেলীয়া এজনৰ সৰিয়হ তেল পেৰা ঘানী আছিল। পাঁচমাইল বজাৰখনেই সকলোৰে ব্যৱসায়ৰ কেন্দ্ৰ আছিল।

গাঁওখনত দেৱ-দেৱীৰ মন্দিৰ বা তেনে কোনো মনজুৰোৱা প্ৰাকৃতিক দৃশ্যাৱলী নাই, তথাপি গাঁওখনৰ আৰ্চেনিক মুক্ত নিৰ্মল পানী আৰু নাতিদূৰত থকা জীয়াভৰলী নদীৰ মৃদু নিৰ্মল বতাহে স্বাস্থ্য অটুট ৰখাত সহায় কৰে আৰু কুৰূপা লোকো ধুনীয়া হৈ পৰাৰ উদাহৰণ আছে। গাঁওখনত উল্লেখযোগ্য কোনো উচ্চ শ্ৰেণীৰ চাকৰিয়াল বা গায়ক, শিল্পী আদি নাই যদিও মানুহখিনিৰ কিন্তু সাংস্কৃতিক মন একোটা আছিল। নামঘৰ প্ৰতিষ্ঠা নৌহওঁতেই মুকলি ঠাইত বিৰাট ৰভা-পৰলি দি সকলো সম্প্ৰদায় মিলি কেইবাবছৰ দুদিনীয়াকৈ সম্পূৰ্ণ ধৰ্মীয় নীতি-নিয়মৰে 'মহীৰাৱণ বধ' আৰু 'দ্ৰোণ পৰ্ব' আদি ভাওনা অনুষ্ঠিত কৰিছিল য'ত আমিও সৈন্য, পালি পহৰীয়াৰ ভাওলোৱা ৰিণিকি ৰিণিকি মনত পৰে। 'চম্পাৱতী', 'সতী বেউলা'কে আদি কৰি থিয়েটাৰ অনুষ্ঠিত কৰা আমাৰ মনৰ স্মৃতিকোঠত এতিয়াও ভাঁহি আছে। এইক্ষেত্ৰত মদপীয়াল আৰু হলেশ্বৰৰ চাপৰিয়াল সকলৰ উপৰিও কুণ্ডাৰবাৰী গাঁৱৰ মানুহখিনিৰ সহায় অপূৰণীয়। এসপ্তাহ, দহ দিন মানৰ কাৰণে দল বান্ধি আহিছিল। খোল-তাল বজোৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ভাওনাৰ 'ভ'টো নজনা মানুহখিনিক বিলাপ, পয়াৰ গাবলৈ শিকোৱা, নাচোন-বাগোন শিকাই ভাও দিব পৰা কৰি দিছিল। খোজকাঢ়ি দলবান্ধি দৰ্শক হিচাবে আহি নপামৰ মানুহখিনিক উৎসাহিত কৰিছিল। তেতিয়া উভৈনদী খেতি হৈছিল, গৰু, মহ, ছাগলী নিজে নিজে চৰি ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছিল। বাৰীত আলু কচু আদি কৰি নানান শাক পাচলিৰে ভৰা খাদ্য বস্তুৰ লগত ছাগলীৰ মঙহেৰে আলহীক খুৱাই-বুৱাই আতিথ্য কৰিবলৈ কোনোৱেই কৃপণালী কৰা নাছিল। চূণ, তেল নিমখকণৰ বাহিৰে একোৱেই কিনিব নালাগিছিল। সেই সম্প্ৰীতিৰ এনাজৰীডালৰ কথা এতিয়াও মনৰ মাজত খোদিত হৈয়ে আছে। আজিও পাহৰিব পৰা নাই। ককাহঁতৰ মুখত শুনা জোনবিল মেলাত বিনিময় প্ৰথাৰ দৰে এটা খাঁহী ছাগলীৰ বিনিয়মত এবিঘা মাটি, এহাল হাল বাব পৰা বলধৰ সলনি চাৰি বিঘা মাটি দিছিল। গাঁওখনৰ মাটিবোৰ বাম আৰু বালিচহীয়া হোৱাৰ বাবে ঠাই বিশেষে তামোল পাণ, নাৰিকল বাকী বিলাকত কল, কুঁহিয়াৰ, মাহ সৰিয়হৰ খেতি কৰিছিল ধান ৰুব পৰা খেতিৰ মাটিৰ অভাৱত নপাম আৰু আমোলাপাম গাঁৱত ধান খেতি নাছিলেই বুলিব পাৰি। কাষৰ কোৱোকানি গাঁৱত প্ৰচুৰ ধান খেতি কৰা হয়। গাঁওবিলাক সাধাৰণতে এটা খেতিৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল, ইয়াত কিন্তু দুইটা খেতিয়েই কৰিছিল।

বাহিৰত পেণ্ডেল সাজি ভাওনা থিয়েটাৰ কৰিব লগা হোৱাত, মানুহো দুই এঘৰ বঢ়াত, নামঘৰ এটাৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰাত গাঁৱৰ কেইবাজনো লোক ফুল্টুন ডেকাক (কানানগু) লগ ধৰি তেখেতক কৈ মেলি দুবিঘা মাটি লৈ সকলোৰে খেৰ বাঁহ কাটি নামঘৰ সাজিছিল। পিছত সকলোৰে দান বৰঙণি তুলি আনকি মুছলমান লোক সকলেও সাহাৰ্য দি কাঠ আৰু টিনৰ নামঘৰ এটা সাজি উলিয়াইছিল। নামঘৰৰ সাহায্যাৰ্থে চিনেমা, পুতলা নাচ, ওজাপালি নৃত্যও প্ৰদৰ্শন কৰা হৈছিল। বহুদিনৰ পিছত সোনাভিল বাগিছা কৰ্তৃপক্ষৰ সাহাৰ্যত মণিকূটটি নিৰ্মাণ কৰা হৈছে।

জীয়া ভৰলী নদীখনক মানুহখিনিয়ে বৰ শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। বাণ ৰজাই প্ৰতিষ্ঠা কৰা ভৈৰৱী মন্দিৰটো জাগ্ৰত বুলি কোৱাৰ দৰে জীয়া ভৰলী নদীখনো জাগ্ৰত বুলি ককা, আইতাহঁতৰ মুখত অনেক কাহিনী শুনিছিলো। ভৰলু আৰু গাভৰু নদী দুইজনী বাই ভনী বোলে। ইজনীৰ বুকুত সিজনীৰ নাম ল'লে নাও পাল্টি খুৱাই দিছিল। নদীয়েদি নাৱত গৈ থাকোতে কোনোবাই যদি বেয়া মাত মাতে আৰু কোনোবা অশুচি তিৰোতা মানুহ নাৱত পাৰ হ'ব বিচাৰিছে তেতিয়া নাওখন টুলুংভুটুং কৰি বৈ গৈছিল। নাৱৰীয়াৰ বুজিবলৈ বাকী নাথাকে কিবা এটা অথন্তৰ ঘটিছে। নাৱৰীয়াই নিৰাময় কৰাৰ পিছতহে নাও চলিছিল। কুণ্ডাববাৰীৰ গাঁৱৰ মানুহৰ সহযোগত আগতে প্ৰত্যেক বছৰে জীয়া ভৰলী নদীত পূজা সেৱা কৰি শ্ৰদ্ধা জনোৱা হৈছিল। কিন্তু সময়ৰ বিৱৰ্তনৰ ফলত সেই পৰম্পৰা নোহোৱা হৈ পৰিল। গাঁওবাসীৰ এটা পৰম্পৰা আছিল, প্ৰতি বছৰে পশ্চিমে হলেশ্বৰ দেৱালয়ত শৰাই এভাগ আৰু বাৎসৰিক কৰ্ম হিচাবে পানীতোলা বাহত জীয়াভৰলী নদীত পানী তুলিবলৈ যোৱা। এতিয়াও পানীতোলা উৎসৱত নপামৰ সমূহ মহিলা জীয়া ভৰলী নদীত পানী তুলিবলৈ যায়। দুৰ্ভাগ্যৰ বিষয় দুই এজন দুষ্কৃতিকাৰীয়ে কটা জীৱ-জন্তুৰ নাড়ী-ভেৰু, মঙহ নদীত পেলোৱাৰ ফলত নদীখনে উগ্ৰমূৰ্ত্তি ধৰি সংহাৰীৰূপত বহুতকে উৎখাত নকৰাও নহয়।

বৰ্তমান বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা গোপচাৰখনত মুষ্টিমেয় কেইজনমান অসমীয়া ডেকা ল'ৰাই বিহুৰ বিশেষ জ্ঞান নথকা নেপালী, বঙালী আৰু মৈমনচিঙিয়া ল'ৰা-ছোৱালীক বুট কল খুৱাই বহাগ বিহুত ৰং ধেমালী কৰি বিভিন্ন ধৰণৰ খেলৰ প্ৰতিযোগিতা পাতি ৰঙালী বিহু উদ্‌যাপন কৰি সকলো সম্প্ৰদায়ৰ লোক মিলা-প্ৰীতিৰে বসবাস কৰাৰ দৃষ্টান্ত দাঙি ধৰিছিল। খেলা-ধূলাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ থকাত এইখন গোপচাৰতে ফুটবল খেলৰ প্ৰতিযোগিতা পাতিছিল আৰু নপামৰ ফুটবল টিমে ওচৰ-পাঁজৰত অনুষ্ঠিত হোৱা ফুটবল প্ৰতিযোগিতাত অংশগ্ৰহণ কৰি কেইবাবাৰো বিজয়ী হোৱাৰ সুনাম অৰ্জন কৰাৰ গৌৰৱত গৌৰৱান্বিত হৈছে।

তিনি কিলোমিটাৰ দৈৰ্ঘৰ পথ খোজকাঢ়ি গৈ পাঁচমাইলত চিটিবাছত উঠি তেজপুৰলৈ যাব লগা হোৱাৰ বিপৰীতে বৰ্তমান বাট-পথ আৰু যাতায়তৰ উন্নতি হোৱাত বিশ্ববিদ্যালয়লৈ নিগমৰ বাছৰ উপৰিও সৰু সৰু গাড়ী প্ৰচলন হোৱাত পোন্ধৰ মিনিটৰ অন্তৰে অন্তৰে অহা-যোৱা কৰিব পাৰি। অদূৰ ভৱিষ্যতে জীয়া ভৰলীৰ ওৰত চকীঘাটত দলং নিৰ্মাণ কৰি ফ'বলেন পথটি নপাম গাঁৱৰ কাযেদি অতিক্ৰমি যাব বুলি শুনি গাঁৱৰ মানুহখিনিয়ে কিবা এটা আনন্দ অনুভৱ কৰিছে।

এসময়ত বাঁহ গছৰে আগুৰি থকা আৰু বোকা পানীৰে ভৰা ভাল ৰাস্তা পদূলি নথকা অৱহেলিত গাঁৱৰ মানুহখিনিক চহৰ নগৰৰ মানুহে অৱজ্ঞাৰ চকুৰে চোৱা গাঁওখনৰ এতিয়া ৰূপেই সলনি হৈ পৰিল। যাতায়তৰ, বাট-পথৰ উন্নতি হোৱাৰ বিপৰীতে স্থানীয় মানুহখিনিয়ে কিছুমান অসুবিধাও ভোগ কৰিবলগা হৈছে। সকলোৰে ভাল বেয়া দুটা দিশ থাকে। গাঁওখনৰ মাটি কালিৰ প্ৰায় ৭০ শতাংশ মাটি কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ে অধিগ্ৰহণ কৰি আগুৰি লোৱাত গৰু ছাগলী পুহিবলৈ ঠাইৰ অভাৱ হোৱাৰ উপৰিও দিন হাজিৰা কৰা লোকসকলক বিশ্ববিদ্যালয়ে নিয়োগ কৰাত উভৈনদীকৈ কৰা খেতিৰ মুদা মৰিল। ঘৰত কাম কৰিবলৈ মানুহৰ অভাৱ আৰু চৰণীয়া পথাৰৰ অভাৱত গৰু পুহিব নোৱাৰাত কিছুমান লোকৰ খেতিৰ মাটি চন পৰি থকা দেখা গৈছে। অত্যাধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষিত জ্ঞানী-গুণি লোকসকলে ওচৰ-পাজৰৰ মানুহখিনিকো পঢ়াই শুনাই নহ'লেও Socio cultureৰ যোগেদি অন্য দিশে এদিন শিক্ষিত কৰি আগুৰাই নি natural beauty থকা অঞ্চলটি এদিন পৰ্যটকৰ থলী হৈ পৰিব বুলি কামনা কৰিছো, তেতিয়া অন্ততঃ বিশ্ববিদ্যালয়লৈ অহা দেশী বিদেশী লোকসকলে ঠাই ডোখৰৰ গুণ গৰিমা প্ৰশংসা কৰিব যাব পাৰে।

কৃষি কেন্দ্ৰ, প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ, বেংক, থানা ইত্যাদি স্থাপন হোৱাৰ উপৰিও ১৯৯৪ চনৰ ২১ জানুৱাৰীত তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা হোৱাত অসমৰ বাহিৰৰ আনকি বিদেশৰ অনেক জ্ঞানী মানী লোকৰ উপস্থিতিৰ উপৰিও ৰাষ্ট্ৰপতি কে আৰ নাৰায়ণন, আব্দুল কালাম ডাঙৰীয়াই দুবাৰকৈ, ২০১৪ চনৰ শেষৰ ফালে প্ৰণৱ মুখাৰ্জী ডাঙৰীয়াই নপাম গাঁও পদাৰ্পণ কৰি ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰধানজন চাৰিবাৰ উপস্থিত হৈ অভিলেখ গঢ়া গাঁওখনত জন্মগ্ৰহণ কৰি গৌৰৱবোধ কৰিছো। তাতোকৈ উল্লেখনীয় ২০১৪ চনৰ ২০ নৱেম্বৰৰ দিনটো। সেই তাৰিখত ৰাজধানী নগৰ চহৰত নাথাকি অসমৰ ৰাজ্যপাল আৰু মুখ্যমন্ত্ৰী সমন্বিতে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি

সন্মানীয় প্ৰণৱ মুখাৰ্জী ডাঙৰীয়া, তিনিওজন ব্যক্তি নপামৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অতিথিশালাত নিশাটো কটাই যোৱাটো নপামবাসীৰ বাবে অতিশয় গৌৰৱ কৰিবলগীয়া আনন্দৰ বতৰা। সন্মানীয় মুখাৰ্জী ডাঙৰীয়াই ভাৰতৰ বিত্ত মন্ত্ৰী হৈ থাকোতেই এবাৰ আহি নপামৰ ভৌগোলিক অৱস্থান আৰু নৈসৰ্গিক দৃশ্য দেখি দুনাই নপামলৈ আহিল এনিশা কটাই যাম বুলি কৈ থৈ গৈছিল বাবেই ৰাতিটো কটাই তেখেতৰ কথা ৰাখিছিল। তেখেতৰ দৃষ্টিতেই যদি নপাম সুন্দৰ ঠাই তেন্তে এইডোখৰ ঠাই কেতিয়াবা পৰ্যটকৰ থলী হোৱাৰ পূৰ্ণ সম্ভাৱনা নিশ্চয় আছে।

লেখক শ্ৰীভুবন চন্দ্ৰ গগৈ, ১৯৩৮ চনত নপাম গাঁৱত জন্ম। অৱসৰপ্ৰাপ্ত ডিকৰাই বাগিছাৰ বৰকেৰাণী। লিখা মেলাত ব্যস্ত গগৈৰ বিভিন্ন কাকত আলোচনীত লেখা প্ৰকাশ পোৱাৰ উপৰিও প্ৰান্তিক, অসমৰ আগশাৰীৰ দৈনিক অসম, আমাৰ অসম, প্ৰতিদিন আদিৰ নিয়মীয়া লেখক। গল্প, উপন্যাস, পূৰ্ণাংগ নাটকৰে বাৰখনকৈ গ্ৰন্থ প্ৰকাশ পোৱাৰ উপৰিও তেজপুৰ আকাশবাণীৰ যোগেদি লিখা আৰু অভিনয় কৰা কেইবাখনো নাটক প্ৰচাৰিত হৈছে। ডিব্ৰুগড়ৰ চয়নিকা গোষ্ঠীয়ে সদৌ অসম ভিত্তিত আয়োজন কৰা মৌলিক নাটকৰ পাণ্ডুলিপি প্ৰতিযোগিতাত ১৬ খন নাটকৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ বঁটাৰে সন্মানিত হৈ সন্মানীয় শ্ৰীযুত নগেন শইকীয়াদেৱৰ হাতৰ পৰা পুৰস্কাৰ গ্ৰহণ কৰে। পদ্মনাথ গোহাঁঞিবৰুৱা শাখা সাহিত্য সভাৰ উপদেষ্টা, তেজপুৰ সাহিত্য চ'ৰাৰ আজীৱন সদস্য আৰু বৃহত্তৰ তেজপুৰৰ টাই আহোম বিকাশ সমিতিৰ সভাপতি পদ অলংকৃত কৰাৰ উপৰিও ভালেমান সামাজিক অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত।

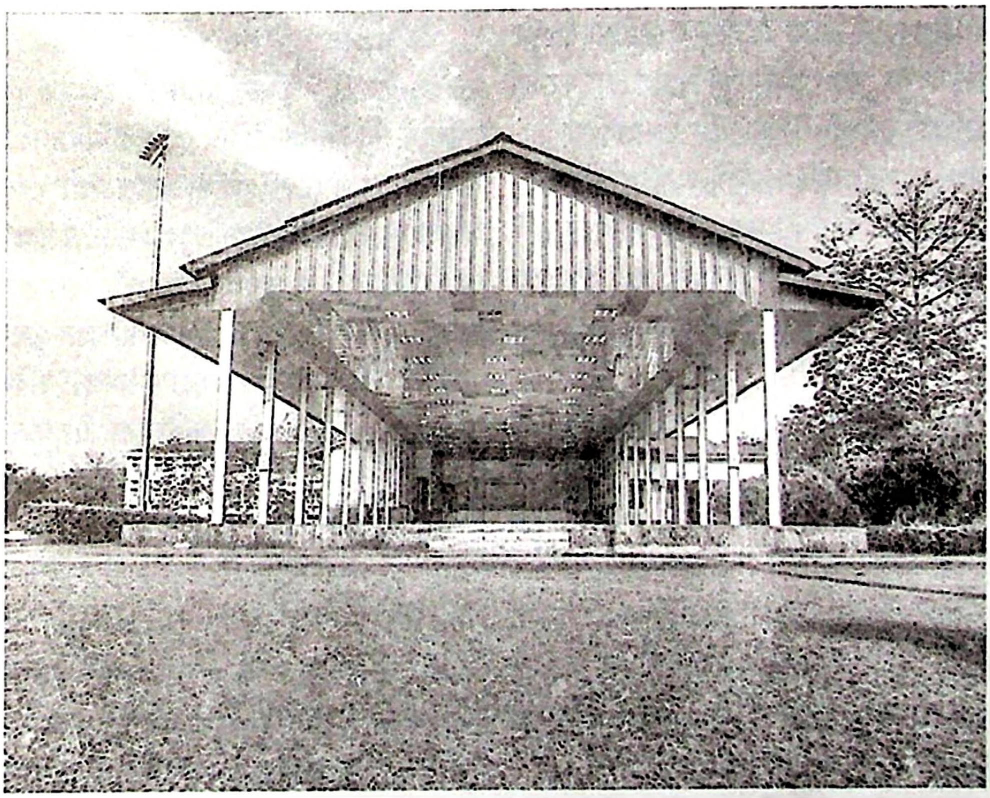

ফটো সৌজন্য ঃ এজাজ আহমেদ

অসমীয়া ছবি আৰু মোৰ অনুভৱ

নিকুমণি বৰুৱা

অসমীয়া ছবিৰ যেতিয়া জন্ম হয়, সেই মুহূৰ্তত ভাৰতীয় ছবিৰ সংখ্যা দুশ তেত্ৰিশখন। ১৯৩৫ চনত "জয়মতী" ছবিক মুক্তি দি আমাৰ স্বনামধন্য জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাদেৱে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ আসনক সুকীয়া মৰ্যদা দিয়ে। আমাৰ আৰ্থিক অৱস্থা টনকিয়াল নহয় যদিও প্ৰতিভাৰ ক্ষেত্ৰত আমি খুব চহকী। অসমীয়া ছবিয়ে বিশ্বদৰবাৰত সন্মান কঢ়িয়াই অসমৰ নাম উজ্জলাই তুলিছে। বহু প্ৰতিভাসম্পন্ন পৰিচালক-প্ৰযোজক, অভিনেতা-অভিনেত্ৰী ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটাৰে সন্মানিত হৈছে।

বৰ্তমান আমি অসমীয়া ছবিক উদ্যোগ হিচাপে গঢ় দিব পৰা নাই। আমাৰ ভাল দিশৰ লগতে বেয়া দিশো বহুত আছে।

সৰুকালৰ কথা মনত পৰে, এখন এম্বেচাদৰ গাড়ীয়ে ৰাস্তাত সৰু সৰু কাগজ চটিয়াই থৈ যায়। আমি দৌৰি গৈ কাগজবোৰ বুটলি লওঁ আৰু তেতিয়া গম পাওঁ ছবিঘৰলৈ কি ছবি আহিব। তাবমানে তেতিয়াৰ দিনত সেয়া আছিল অসমীয়া ছবিৰ পাব্লিচিটি। বৰ্তমান আকাশ-পাতাল পাৰ্থক্য। অসমত ডেৰশ ছবিঘৰ নাই কিজানি। অসময়ীয়া ছবি চলাবলৈ যদি ছবিঘৰ নাথাকে তেন্তে প্ৰযোজকে আমোদ কৰ ঘূৰাই পাব কেনেকৈ? আমোদ কৰ সদায় টিকট বিক্ৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

এই ছবিঘৰৰ সমস্যা লৈ বহুজনে আবেদন জনাইছিল চৰকাৰৰ ওচৰত যে মিনি চিনেমা হলৰ প্ৰয়োজন। কিন্তু এই সপোন বাস্তৱত পৰিণত হয় নে নহয় নাজানো। এইদৰে বহু সমস্যা আছে যিবোৰ অসমীয়া ছবিক পিছ পেলাই আছে।

মই "যৌৱনে আমনি কৰে" ছবিখন কৰোতে খুব আচৰিত হৈছিলো মানুহৰ সমাগম দেখি। গাঁৱৰপৰা মানুহ বাছ লৈ ছবিঘৰলৈ অহা নিজ চকুৰে দেখা পাইছিলো তেতিয়া খুব উৎসাহ পাইছিলো, কাৰণ দৰ্শকৰ মন জয় কৰিবলৈ আমি অভিনয় কৰো।

মোৰ মনত বহু প্ৰশ্ন উদয় হয়। ভাবোঁ, যদি এজন কাহিনীকাৰে বৰ্তমান সময়ৰ দৰ্শকৰ মানসিক অৱস্থা চাই কাহিনী লিখে আৰু আমি চৰিত্ৰসমূহক অভিনয়েৰে জীয়াই তোলোঁ, যদি পৰিচালকে সুন্দৰ পৰিচালনাৰে কাৰিকৰী দিশটো উন্নত কৰে তেন্তে ছবিঘৰলৈ দৰ্শক নিশ্চয় আহিব। আমাৰ কিছু ক্ষেত্ৰত study ৰ অভাৱ আছে য'ত নেকি সস্তীয়া ছবি কিছুমানে নিৰাশ কৰে। গতিকে আমি প্ৰত্যেকটো দিশ চালি-জাৰি চাব লাগে যাতে অসমীয়া ছবি জগতখন শোচনীয় হৈ নপৰে। মনতে ভাবো, কলাত্মক ছবিসমূহে ৰাষ্ট্ৰীয় বঁটা পায়, খুব সুস্থ চিন্তাৰে ছবিখন কৰে, সুন্দৰ এখন আমাৰ বাবে পাৰফেক্ট ছবি, কিন্তু ছবিঘৰত খুব কম সংখ্যক দৰ্শক কিয়? হয়তো সকলো দৰ্শকৰ মনবোৰ আমি বুজিব লাগিব কাৰণ ছবিঘৰলৈ অহা দৰ্শকৰ মনবোৰ-চিন্তাবোৰ বিভিন্ন।

মই অভিনয় কৰোঁ কিন্তু এই বিভিন্ন আলোচনাৰ জ্ঞান মোৰ সীমিত। মাথো অনুভৱবোৰহে প্ৰকাশ কৰিছো।

নতুন প্ৰজন্মই বিশেষকৈ মহিলা অভিনেত্ৰীৰ কথা ক'ব বিচাৰিছো যে তেওঁলোকে বৰ্তমান অভিনয়ৰ ক্ষেত্ৰত বহুত সুবিধা পাইছে বা শিকিছে, যিখিনি অভাৱ মই মোৰ জীৱনত পাইছিলো। কিন্তু আমাৰ সময়ৰ মধুৰ পৰিৱেশ হয়তো এই প্ৰজন্মই হেৰুৱাইছে। এই ক্ষেত্ৰত মই শ্ৰদ্ধেয়া ˚আইদেউ সন্দিকৈৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ। এইগৰাকী ত্যাগী অভিনেত্ৰী আমাৰ পথপ্ৰদৰ্শক। এই বিশাল সমাজখনত অভিনয় কৰিবলৈ মহিলাৰ য'ত প্ৰশ্নই আহিব নোৱাৰে সেই ক্ষেত্ৰত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাদেৱে "জয়মতী" ছবিত ˚বাইদেউক অভিনয় কৰোৱাই মহিলাখিনিক স্বাধীনতা দিয়ালে। কিন্তু আজি মোৰ ˚বাইদেউলৈ খুব মনত পৰে কাৰণ জাহাজ চাবলৈহে জ্যোতি ককাইদেউৰ লগত আহিছিল, অভিনয় কৰিব বুলি নাজানিছিল হোনো। সেইদিনটো তেওঁৰ কাৰণে এটা যেন অভিশপ্ত দিন। অভিনয়ৰ বাবে নিজৰ জন্মস্থানত তেওঁ এলাগী হৈ থাকিল। তেখেতৰ ঘৰত তেওঁ মোক মনৰ কথাবোৰ খুলি কৈছিল। তেখেতৰ অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে যি কথা সুঁৱৰিছিল সেয়া অতি শিহৰণীয়। আজি অভিনয় জগতত মোৰ যিকন পৰিচয়, সেয়া শ্ৰদ্ধেয়া বাইদেউৰ দান।

সঁচাকৈয়ে আমাৰ জীৱনত নতুনত্বৰ প্ৰয়োজন আছে কিন্তু মূল শিপাডালক আমি সদায় আঁকোৱালি ধৰি ৰাখিব পাৰিব লাগিব।

(শ্ৰীমতী বৰুৱা অসমীয়া চলচিত্ৰ জগতৰ এগৰাকী আগশাৰীৰ অভিনেত্ৰী)

विश्वकर्मा पूजा : किसकी पूजा और क्यों?

विवेक मेहता

इन दिनो असम के एक शहर तेजपुर के विश्वविद्यालय में मैकेनिकल इंजीनियरिंग डिपार्टमेंट में पढ़ा रहा हूं। आज सुबह जब क्लास की तैयारी कर रहा था तो कुछ बच्चे बड़े उत्साह के साथ आये एक न्यौता लेकर। पता चला कि कल विश्वकर्मा पूजा है और वो स्कूल आफ़ इंजीनियरिंग के द्वारा मनाई जाती है। मैंने बच्चों से पूछा कि अगर कोई पूजा-पाठ में विश्वास ना करते हो तो। उनमें से एक का जवाब था कि ये तो व्यक्ति विशेष पर निर्भर करता है। मैंने उन्हें न्यौते के लिये धन्यवाद दिया और कहा कि मैं ऐसा ही व्यक्ति हूं। खैर वो न्यौता देकर चले गये और मैं अपनी क्लास की तैयारी में जुट गया। क्लास के अंत में जब मैंने अगले दिन पढ़ाये जाने वाले विषय के बारे में बात रखी तो बच्चों ने कहना शुरु किया कि "पर कल तो क्लास नहीं होगी, क्यूकि विश्वकर्मा पूजा है"। इस पर मेरा जवाब था "कि मेरे पास इस बारे में कोई जानकारी नहीं है कि कल क्लास की छुट्टी है और पूजा तो होती रहती है, इससे क्लास का क्या लेना-देना? मेरी क्लास तो कल होगी।"

दोपहर के बाद मेरी एक लैब की क्लास थी। वहां पहुंचा तो लैब इंजार्च ने भी कहा कि कल तो क्लास नहीं होगी। उनसे भी मेरा यही कहना था कि मेरी तो होगी। इस पर उन्होंने पुछा कि जहां से आप आये हैं क्या वहां पूजा नहीं होती थी। मैंने कहा कि होती थी, पर उसके लिये क्लास बंद नही होती थी। लैब खत्म हुई और मैं जब अपने कमरे पर आया तो देखा कि पूजा की तैयारिया चल रही हैं। एक कामगार बड़ी शिद्दत से वर्कशाप की रेलिंग साफ़ कर रहा है। साथ ही कई और कामगार उसके सामने की घास साफ़ करने में लगे हुए हैं।

सुबह से तीन-चार बार विश्वकर्मा पूजा के बारे में बातचीत के चलते डिपार्टमेंट से घर आते हुए भी उससे जुड़े ख्याल ही दिमाग में थे। मुझे ध्यान आया कि मेरे पिताजी जिन कोयले की खदानों में काम करते थे, उनमें भी विश्वकर्मा पूजा मनाई जाती थी और उनके साथ काम करने वाले हर धर्म सम्प्रदाय के लोग उसमें हिस्सा लेते थे। तो ये शायद एक मौका मी है अलग-अलग सम्प्रदाय के लोग उसमें हिस्सा लेते थे। तो ये शायद एक मौका भी है अलग-अलग सम्प्रदाय और धर्मों को मानने वाले लोगों के साथ में आने का। फिर इसमें किसी को क्यो दिक्कत हो सकती है? पर दिमाग में कहीं ये ख्याल भी चल रहे थे कि आखिर क्यूं एक public funded institution में एक धर्म विशेष से जुड़ी पूजा रखी जाये? अगर ऐसे ही पूजा-पाठ होते रहे तो हर दिन किसी ना किसी धर्म या मान्यता से जुड़ा कुछ ना कुछ तो जरूर होता है फ़िर तो हर दिन क्लास की छुट्टी होगी। इस ख्याल के पीछे कहीं मेरी यह समझ थी कि व्यक्तिगत तौर पर तो ठीक है, पर सार्वजनिक तौर पर (publicly) एक state और उससे जुड़े संस्थानों व लोगों को किसी धर्म-विशेष की मान्यताओं को बढ़ावा नहीं देना चाहिये। धर्म एक निजी मामला है और उसे निजी ही रहने दिया जाना चाहिये, वरना तो वही मान्याताएं और प्रतीक (symbols) प्रभावी होंगे जिसके मानने वाले ज्यादा हों याकि शाषक वर्ग जिन्हें मानता हो।

ऐसे ही अलग-अलग तरह की सोचों से जुड़े सवालों से जूझता हुआ मैं अपने घर की तरफ़ बढ़ा जा रहा था। एक और सवाल दिमाग में जागा कि आखिर इस पूजा में लोग करते क्या हैं। बचपन से ही मुझे ये बतलाया गया है और मैंने देखा भी है कि लोग इस दिन भगवान विश्वकर्मा की पूजा करते हैं। विश्वकर्मा जिन्हें पौराणिक काल से ही हिंदु धर्म के मुताबिक एक ऐसा दैविय इंजीनियर माना गया है जिन्होंने देवताओं के लिये ना केवल कई सुंदर नगर बनाये बल्कि श्रेष्ठ अस्त्र-शस्त्र भी बनाये। इस दिन लोग अपने औजारों की पूजा करते हैं। उन औजारों या मशीनों की जिन्हें वो अपने रोजमरी के कामों या व्यवसाय में

इस्तेमाल करते हैं, उनेके सुचारू रूप से चलने की कामना करते हैं। इसके बाद इन सवालों की कड़ी में एक और सवाल जुड़ गई। वो सवाल जो शायद सबसे ज्यादा महत्वपूर्ण था क्यूंकि उसी सवाल के चलते मेरे दिमाग और समझ में थोड़ी सफ़ाई आई। वो सवाल था कि "औज़ारों की पूजा तो ठीक है। पर उन हाथों का क्या जो उन औज़ारों का इस्तेमाल करते हैं? औजारों का इस्तेमाल करने वाले हाथ तो उनकी पूजा वैसे भी रोज ही करते हैं उनके इस्तेमाल के दौरान। पर क्या उन हाथों की पूजा होती है, जो अगर ना हो तो औज़ार बेजान हैं? और फ़िर औज़ार भी तो उन्हीं हाथों ने ही बनाये हैं।"

17/09/2013, सुबह 6.00 बजे

एक बार मुझे लगा कि इस मौके में शामिल ना होकर कहीं मै उन हाथों का या उन लोगों का अपमान तो नहीं कर रहा जो हाथों से काम करते हैं। पर फ़िर लगा कि क्या ये उत्सव सच में उन हाथों या लोगों के सम्मान करने लिये मनाया जाता है?

और सस बात का जवाव तो साफ़ है। हमारे संस्थानों, समाज या देश में हाथों से काम करने वाले लोगों की दशा क्या है, ये किसी से छुपी नहीं है या कहें कि जिनकी आखें खुली हुई हैं, उन्हें तो कम से कम उनके हालात पता होंगे। अभी कुछ ही दिनों पहले एक सिक्योरिटी गार्ड मुझसे मिला। उसे काम से निकाल दिया गया था। उससे मेरी बात-चीत कई दिनों से हो रही थी। २०-२२ साल का वो नौजवान अकसर गुस्से में रहता। कभी अपने साथियों पर तो कभी अपने अधिकारियों पर। कारण था कि उसे PF नहीं मिल रहा था जबकि उसके पैसे काटे जा रहे थे। उसके अपने साथी कभी साथ मिलकर कुछ बोलते नहीं थे, उल्टा अधिकारियों से उसकी चुगली लगा आते थे और अधिकारी तो ऐसा दर्शाते थे जैसे PF मांगकर वो कोई गलती कर रहा हो। वो मुझसे कहता कि "सर जब मैं अपने प्रदेश के बाहर काम करता था तो मुझे PF मिला करता था, आज जब मैं अपने घर के पास ही काम कर रहा हूं तो मुझे क्यों नहीं मिल रहा?" शायद ऐसे ही कुछ सवाल उसने अपने अधिकारियों से भी पूछ लिये होंगे और जवाब में उसकी नौकरी चली गई।

पता नहीं एक सिक्योरिटी गार्ड का काम उत्पादन से किस तरह से जुड़ा हुआ है पर फ़िर भी वो इस असुरक्षित समाज की एक तरह की जरूरत तो पूरी कर ही रहा है। ठीक वैसे ही जैसे एक बिल्डिंग वनाने वाला मजदूर, कारखानों में काम करते कामगार, खेत में काम करने वाले किसान, सफ़ाई के काम में लगे सफ़ाई कर्मचारी, घरों में काम करने वाले लोग वगैरह वगैरह। हमारे समाज में अगर किसी की स्थिति सवसे ज्यादा खराब है और जिनके लिये किसी भी तरह की व्यवस्था का अभाव है वो ऐसे ही तो लोग हैं जो हाथों का काम करते हैं। यहां मैं यह बात साफ़ कर दूं कि मैं कतई ये बंटवारा नहीं कर रहा कि कुछ काम सिर्फ हातों से होते हैं और कुछ पूरी तरह दिमाग से। हर एक उत्पादक का में हाथों और दिमाग दोनों का ही इस्तेमाल होता है। पर ये बंटवारा हमारे समाज में पहले से ही है जिसमें कामगारों को हाथों से या दिमाग से काम करने वाले 2 गुटों में बांट दिया गया है। अगर मैं एक युनिवर्सिटी में प्रोफ़ेसर हूं तो मुझे एक तरह की सुविधायें मिलेंगी और अगर मैं एक technician हूं तो दूसरी तरह की। और अगर कहीं मैं एक ठेका कामगार हूं तो सुविधायें तो भूल जाइये, मुझे ये भी उम्मीद नहीं होगी कि इस महिने का पूरा वेतन मिलेगा भी या नहीं या ये कि अगले महिनें मैं ये काम कर भी रहा हूंगा या नहीं?

अब अगर समाज की स्थिति यह है तो ये पूजा या पर्व या उत्सव इन हाथों का सम्मान करने के लिये तो नही ही मनाया जा रहा होगा। वो कामगार जो बड़ी शिद्दत से वर्कशाप की रेलिंग साफ़ कर रहा था वो इस पूजा के बाद भी उतना ही सम्मानीय (या असम्मानीय) होगा जितना पहले था।

मेरी समझ से तो जरूरत शायद इन उत्सवों को नये मायने देने की है या एकदम ही नये किस्म के उत्सवों की, जिनमें सही मायनों में उन हाथों को इज्जत दी जाए जो इज्जत के हकदार हैं और अगर एक दिन के लिये भी रुक जायें तो यह व्यवस्था ठप्प हो जाये। और ये नये उत्सव या नये मायने खोजने की जिम्मेदारी भी हम पर ही है, चाहे वो हाथों का काम करने वाले कामगार हों या बौदधिक कामगार। ये नये मायने ही शायद एक नये समाज को भी जन्म दें।

(लेखक मेहता प्रतिस्थित हिन्दी निबंधकार हैं)

"Winners make a habit of manufacturing their own positive expectations in advance of the event."

-Brian Tracy

Winners of Annual Week 2014-2015

ৰেখা চিত্ৰ

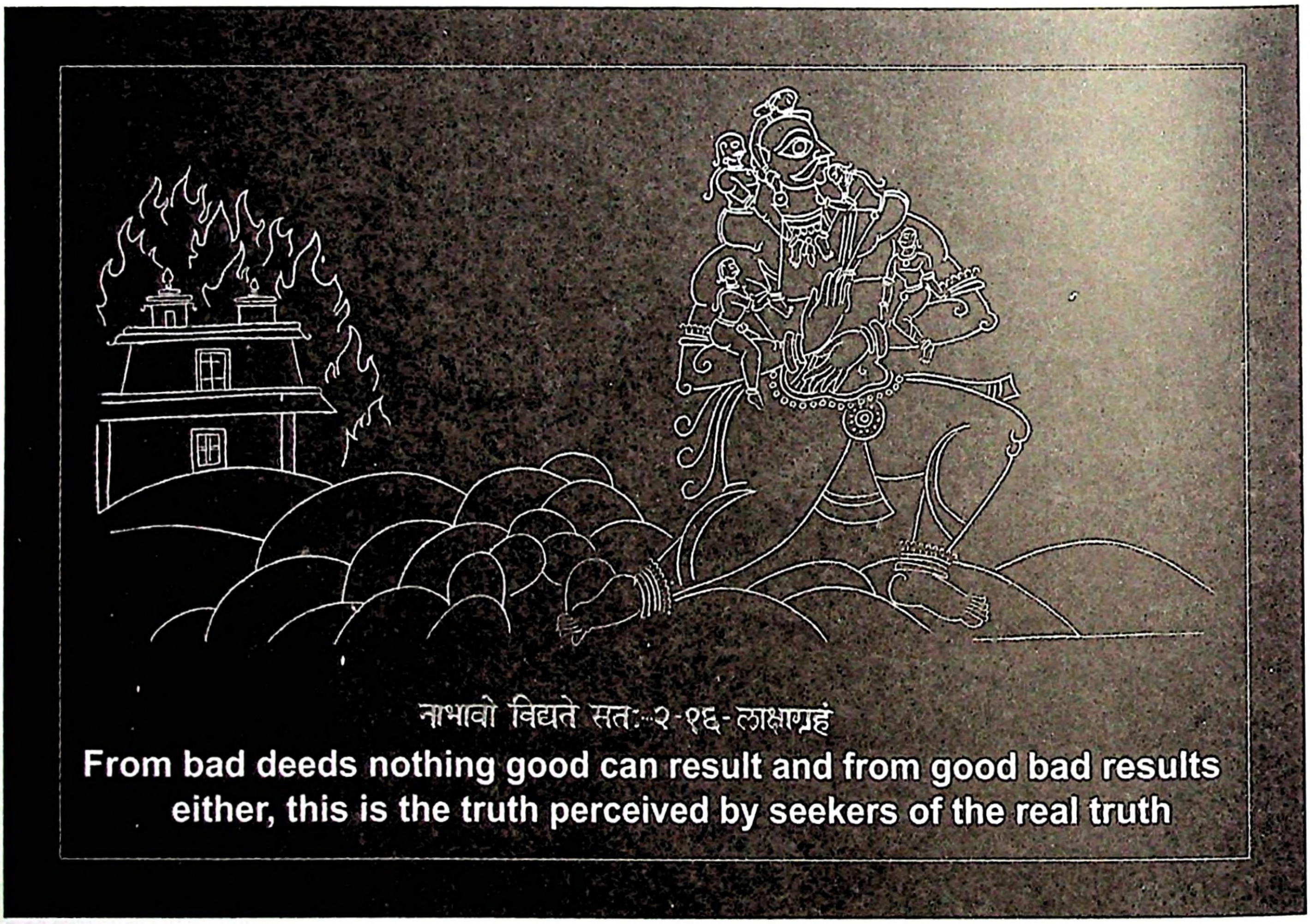

Courtesy : IGNCA, New Delhi

Winner of English Essay Writing Competition

Children of a Lesser God

Anuradha Chakraborty

They do not possess the luxuries of life, yet they know how to smile. They cannot afford the simplest of things, yet they have a heart of gold. The words 'glitz' and 'glamour' are alien to them, yet they know how to derive pleasure from triviality. They are special, they are different, they are unique- they are the children of a lesser god.

A lot has been said and written about these children who were unfortunate to be born in an environment that made them face hostilities right from infancy. But what many of us forget to ponder upon is the term 'lesser God' in itself. Why call them as children of 'lesser god'? Did the God do wrong to them? Was He the cause of their misfortune? If we compare them with children who were born with silver spoons, it is obvious that even God can sometimes be unjust. But that being said, we should also reflect upon the fact God was only responsible for their birth. The environment they faced after that was entirely the work of the society. And this brings us to the obvious question of what the society has done for these children. True, we have labeled them as 'special' and have opined a lot about their lifestyles and the difficulties they face. But beyond that, barring few people, the rest hardly bother about these children. What is even worse is how the society looks down upon them like their mere existence is a heinous crime. In an era where man boasts of sending spaceships even to Mars, the fact that there are still millions of children out there who are faced with poverty, terminal diseases and famine, is a pity. What the higher strata of the society care about is their personal gain and glory. They are so involved in their own lives that they turn a blind eye to the sufferings of these children. We do not need to look globally. In India itself, if we look around us, we shall realize just how little we have actually done for these children. How many schools for the blind, the dumb and the maimed do we see around us? How many free health units have been established as compared to the population of the country? And most importantly, 'food' is of paramount importance when it comes to aiding the children of the lesser god. And yet, millions still starve in this nation.

The term 'children of lesser god' isn't just meant for the children who were born in difficulties but also for the children whose lives were disrupted due to certain unfortunate events like natural calamities, war etc. While man has no control over nature, wars are something that can surely be wiped out of our system. With every war that rages across the globe, the lives of millions of children go awry. They are rendered homeless and several children lose their parents and family. The sight of the children in refugee camps after wars is truly heart-wrenching.

For those of us who were lucky enough to be born into a stable family, it often becomes very difficult to fathom the scenario faced by these children. While most of us sympathize with them, we can do little to share their pain.

Children born with physical challenges are perhaps the most empathized with of all. Sometimes just imagining their life can be very painful. A child born without sight is someone who never gets to see his/her own face. A child born deaf and dumb never gets to voice his/her feelings. And such instances only make us question God's true intentions even more. Why did He do such injustice with these innocent children? What did He want to make them pay for? Sometimes pondering over these questions might actually shake our belief in the very concept of God. If it were true that God exists, would he be so partial?

(Miss Chakraborty is a student of M.Sc. 2nd semester, Dept. of Mathematical Sciences)

Winner of English Story Writing Competition

The Snow-Globe

Neha Talukdar

Scene 1:

I remember being "Small" too small to look over the edge of the table. I remember my father giving me a snow-globe for my fourth birthday and I used to raise my feet to the heights so that I could just to peep at it. It was wonderful. It used to shimmer with the sunlight pouring over it. There were two penguins inside it. I used to feel sorry for them as they could not come out of the crystal globe. They were trapped in their own perfect world. I never understood why there were two penguins inside the globe but as age flowed by I took them to be me and my best friend in our own perfect world. It's strange what memories keep, I remember going to my uncle's farm which had a sink-hole. It was amazing how the earth could swallow things as a whole, so deep that anything could never really come out of it.

I remember being gifted a camera for my twelfth birthday. My o' my I used to exploit it to my satisfaction. I never really got enough of the photographs I ever clicked. One amazing feature about photographs is that it could capture a moment before it was gone 'forever'. My name is Erica, Erica Wright, not a sister of Wright Brothers who were responsible for the aeroplane. I was thirteen when my best friend went missing. None ever really got to know what happened to her. She was never to be found again. She left me with nothing but memories that remained intact with our images imprinted on the glossy paper. Photographs that once used to make us laugh like crazy and photographs that left me with tears of devastation when she went missing. Her family left the town after she was gone. Nobody ever tried to investigate what happened to her until the horror of being labeled with the sign 'MISSING' dawned over me. My photos were being stuck everywhere, on the trees, on the glass windows of shops and god-knows-where. I was the eldest child of my family; my parents went ballistic when I went 'missing' too. My father once said, 'the funny thing about a hobby is: Once you start it, you ought to finish it'. He stuck by his words. He went on a frantic search for his daughter, the most beloved daughter. And he had to finish it by finding me. I was kidnapped.

Scene 2:

It was a lush green meadow. Trees overburdened with ripe fruits. There were a lot of children. Children I never saw and also a few girls of my age sitting and chatting at one end. I didn't know where I was. I was kidnapped, but all I remember of that day was that I was returning from school late in the evening and I was struck on the head with a massive blackout after which I don't remember anything. Anyway, the meadow the beautiful maybe I managed to escape somewhere but face at the far end. It was my best-friend who went 'missing'. I was overjoyed to see her. May be she helped me escaped. May be 'we are in the same boat brother', as the old proverb says. We were stuck on the same meadow. I approached her; she greeted me with a smile, an innocent smile. I didn't ask her anything. I knew it was she who save me, and now we are safe. Maybe we could find our way out of the heavenly meadow. She pulled my hand across but I couldn't move. It was as if my feet denied me. I was not able to cross the line. I asked her what happened but all she replied was ' This is heaven, step in. Why aren't you mourning'. There was a look of surprise on my face to which she replied again. "We are dead Erica. Cross over, don't look back." In an instant my reflexes made me looked back. Through a thin blurry visage I saw my parents weeping. My father looking through those weary eyes on the snow –globe asking 'Where are you Erica, Speak to me'.

Scene 3:

I am Erica. Erica Wright. I was fifteen when I was raped and murdered. It was done none other by our neighbor old Mr. Loner Dwight who always appeared to be meek. It was then when I realized it was he who killed my best friend too. I was broken I wanted to go back. I wanted to take her too. But I was stuck. Stuck in the 'in-between'. Memories that did not let me cross over, my father's love that pulled me back. I couldn't move.

One cannot imagine the boarders of the limitless world of a father's love. The oath he took led him to find my murderer. My murderer which revealed that he chopped me and stuffed me into a safe and dropped it in the same sink-hole on the earth of my uncle's farm. The 'sink-hole' which used to fascinate me, gulped me down as well. My father's love held me on, it ruined his family and me. He kept holding on to me. But again, when you love something you should also know to let it go. I was trapped. Trapped in my own perfect world with my best friend. Over the years my father knew he had to let go of me and he did so. I crossed the boarder of the meadow. Over I crossed; a tree of life grew in the middle of meadow. It was my snow-globe. I was with my best friend. Now, every year on my birthday my father would look at me through the globe and place a kiss on it.

Not everyone gets to live the life one wish to. People die for no reason. I was murdered for no reason. But I wish you all a happy life. Hope we don't get stuck on the same boat.

(Miss Talukdar is a student of M.A. 4th semester, Department of English and Foreign Languages)

Photo credit : Incredible Tezpur University

Winner of English Poem Writing Competition

Shadows

Amit Kar

They say I am dark.
That I am an ugly mark.
But I say, what a stupid remark!
For I exist when the lights are bright
When the streets are empty, and the
Lights are dull.
I am the one, who hides the lovers.
Some may say, I may be grey.
But when the sun is bright and hot,
I am the one, for which you pray.
Still they say I am ugly and dark.
And I say, what a stupid and racist remark!

(Mr. Kar is a student of B.Tech. 8th semester,
Department of Civil Engineering)

অসমীয়া ৰচনা প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থানপ্ৰাপ্ত

বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ

বিকাশ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য

বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ সাম্প্ৰতিক কালৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বহুচৰ্চিত বিষয়। সাধাৰণভাৱে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ বুলিলে অস্তিত্বৰ সংকটত পৰা (মূলতঃ মানৱীয় কাৰ্য-কলাপৰ পৰিণতি স্বৰূপে) বন্যপ্ৰাণীসমূহক পৃথিৱীৰ বুকুৰপৰা চিৰকালৰ বাবে হেৰাই যোৱাৰ পৰা ৰক্ষা কৰা আৰু এক সংহত প্ৰচেষ্টাৰে সিহঁতক প্ৰাকৃতিকভাৱে জীয়াই থাকিবলৈ ব্যৱস্থা কৰি দিয়াৰ সামাজিক প্ৰক্ৰিয়াটোকে বুজা যায় ব্যাপক অৰ্থত।

বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ কথাটো বিবেচনা কৰাৰ পূৰ্বে লক্ষ্য কৰিব লাগিব কোনবোৰ কাৰকৰ ফলস্বৰূপে বন্যপ্ৰাণী বিলুপ্তিৰ গৰাহত পৰিল আৰু আস্তিত্বিক প্ৰশ্নৰ (existential question) সন্মুখীন হ'ল। আমি প্ৰথমতে ক'ব পাৰোঁ মানুহৰ নিজৰ সম্পৰ্কে আৰু জগতৰ সম্পৰ্কে থকা দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে। জগত আৰু জীৱকূল সম্পৰ্কীয় বহুকেইটা দৰ্শন, কেইবাটাও মুখ্য ধৰ্মমত আৰু অন্যান্য বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগীত দেখা যায় যে মানুহক জীৱশ্ৰেষ্ঠ বুলি অভিহিত কৰা হয় য'ত পৃথিৱীখন হ'ল মানৱৰ ৰাজত্ব ভূমি আৰু অন্যান্য জীৱকূল মানৱৰ ইচ্ছাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত। (যথঃ বাইবেলৰ সেই উক্তি—(Man has dominion over the fishes of the water, over the birds of the sky....'। আনকি বুদ্ধ যুগৰ (Age of enlightenment) দৃষ্টিভংগীতো এই ধাৰণাই বাহাল থাকিল। ইফালে শিল্প বিপ্লৱৰ ফলশ্ৰুতিত মানৱীয় চিন্তাত ভোগবাদিতা, বস্তুবাদিতাই ঠাই পালে; তাত পুঁজিবাদে সাৰপানী যোগালে। আমি ভাবিবলৈ ল'লো এই সমস্ত চৰাচৰ আমাৰ ভোগৰ বাবেই। স্বাভাৱিকতে বন্যপ্ৰাণীবোৰো আমাৰ হাতৰ পৰা সাৰি নগ'ল। আমি চিৰ-যৌৱনাৱস্থা ধৰি ৰাখিবলৈ গঁড় হত্যা কৰো (গঁড়ৰ খড়গক যৌন শক্তিবৰ্ধক হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে বহুলোকে), মাংসৰ বাবে হৰিণাৰ দৰে অনিন্দ্যসুন্দৰ প্ৰাণী বধ কৰোঁ, প্ৰতিটো জীৱৰ পৰাই আমি উপযোগিতা বিচাৰো। অথচ সিও যে এটা জীৱ (living being) সেই কথা লেশমাত্ৰও বিবেচনা নকৰো।

ক'ব পৰা যায় যে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত আমি দুটা দিশ বিবেচনা কৰিব লাগিব। প্ৰথমটো হ'ল ব্যৱহাৰিক দিশ আৰু দ্বিতীয়টো হ'ল দৃষ্টিভংগী বা দৰ্শন সম্পৰ্কীয় দিশ।

ব্যৱহাৰিক দিশৰ ভিতৰত পৰিব নিম্নোলিখিত পদক্ষেপবোৰঃ

(১) বন্যপ্ৰাণী চিকাৰ ৰোধ কৰা। এইক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰ, সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষ আৰু বেচৰকাৰী সংগঠন সকলোৱে সমিলমিলেৰে কাম কৰিব লাগিব যথোপযুক্ত প্ৰযুক্তিৰ সহায়ত।

(২) জন সজাগতাঃ জনসাধাৰণৰ মাজত এই সজাগতা আনিব লাগিব যে পৃথিৱীৰ আৰু মানুহৰ অস্তিত্ব বৰ্তি থাকিবলৈ হ'লে বন্যপ্ৰাণীবোৰৰ অস্তিত্ব ৰক্ষা কৰাটো অপৰিহাৰ্য। পাঠ্যক্ৰমতো এনেধৰণৰ সজাগতা মূলক পাঠ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগিব।

(৩) বিভিন্ন বন্যপ্ৰাণী প্ৰজাতিসমূহৰ বিষয়ে সঠিকভাৱে অধ্যয়ন কৰা, সিহঁতৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ, প্ৰয়োজন সম্পৰ্কে অৱগত হোৱা যাতে সেই অনুসৰি সিহঁতৰ সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰিব পৰা ধৰণে মানুহে আচৰণ কৰিব পাৰে।

(৪) বন্যপ্ৰাণীৰ আবাস ভূমি সংৰক্ষণ নিশ্চিত কৰা আৰু সিহঁতৰ বংশবৃদ্ধিৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ প্ৰদান কৰা। ইতিপূৰ্বে হোৱা বন-ধ্বংসৰ প্ৰতিকাৰ হিচাপে বনানীকৰণত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা।

(৫) অন্ধবিশ্বাস দূৰীকৰণ ঃ বণ্যপ্ৰাণী সম্পৰ্কে জনমানসত প্ৰচলিত বিভিন্ন অন্ধবিশ্বাস (যেনে- ফেঁচা অমংগলীয়া চৰাই ইত্যাদি) দূৰ কৰিব লাগিব। তদুপৰি পৰম্পৰাগত চিকিৎসা পদ্ধতি বন্যপ্ৰাণীৰ বিভিন্ন অংগ ঔষধ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা আৰু তাক সৰ্বসাধাৰণ লোকে বিশ্বাস কৰা (যিটো বিজ্ঞানসন্মত নহয়) কাৰবাৰটো ৰোধ কৰাটো বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ সফলতাৰ ক্ষেত্ৰত অতিকে গুৰুত্বপূৰ্ণ)

(৬) বন্যপ্ৰাণী সম্পৰ্কীয় আইন-কানুনবোৰ কঠোৰভাৱে বলৱৎ কৰা।

অন্যহাতে, দৃষ্টিভংগী সম্পৰ্কীয় দিশটো অতিকে গুৰুত্বপূৰ্ণ। তাৰ ভিতৰত পৰে— মানুহে পূৰ্বৰ মানৱসৰ্বস্ব দৃষ্টিভংগী (human-centred viewpoint), যিটো নিঃসন্দেহে আসোঁৱাহপূৰ্ণ পৰিত্যাগ কৰি এক সৰ্বহিতৈষী দৰ্শন গ্ৰহণ কৰা যি দৰ্শনে মানি ল'ব যে 'পৃথিৱীৰ প্ৰতিটো জীৱই সমান; এতেকে পৃথিৱীৰ ওপৰত সকলোৰে সম-অধিকাৰ আছে। মানুহ এক অগ্ৰাধিকাৰপ্ৰাপ্ত (Priviledged) প্ৰজাতি নহয়; আৰু পৃথিৱীখন মানৱৰ ভোগ-লালসা পৰিপূৰ্তিৰ আহিলা নহয়। মানুহে প্ৰতিটো পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিব লাগিব অন্যান্য বন্য প্ৰাণীকূল আৰু পৃথিৱীৰ ওপৰত পৰিব পৰা প্ৰভাৱৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি।' 'Deep ecology' ৰ ধাৰণাই এই কথাবোৰ বিবেচনা কৰিছে; কিন্তু পৰিতাপৰ কথা হ'ল মানুহে এতিয়াও তেনেধৰণৰ দাৰ্শনিক 'Paradigm Shift' কৰিবলৈ সাজু হৈ উঠা নাই। এতেকে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত, এই ৰচনাৰ ব্যৱহাৰিক দিশৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা পদক্ষেপসমূহ গ্ৰহণ কৰি বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত বহু পৰিমাণে সফল হ'ব পাৰি। তৎসত্ত্বেও ক'ব লাগিব যে এয়াই বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত শেষ কথা নহয় কিয়নো- এইবোৰ যি দৰ্শনৰ অন্তৰ্গত সেই দৰ্শনে মানুহৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ স্বাৰ্থতহে বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ কথা কয়।

(শ্ৰী ভট্টাচাৰ্য ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

অসমীয়া গল্প প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থানপ্ৰাপ্ত

“এনাজৰী-অতীত আৰু বৰ্তমানৰ”

নীলাঞ্জনা শৰ্মা

আজানৰ মাতত খকা মকাকৈ সাৰ পালে বসন্তই। “ৰতিপুৱাই আজানটো দি মানে টোপনিটো নষ্ট কৰি দিলে”— ভাবিলে বসন্তই, মছজিদটোৰ ওচৰতে তাৰ ঘৰ। ঘৰত মানুহ বুলিবলৈ মাথো সি আৰু মাক। বেমাৰী মাকজনীৰ আলপৈচান ধৰি ধৰি শেষ ৰাতি শুবলৈ লৈছিলহে। হঠাৎ তাৰ টোপনিটো ভাঙি গ'ল। অলপমান সময় বিচনাতে থাকি গৰুকেইটা গোহালিৰ পৰা উলিয়াই আনিলে। হঠাৎ মাকৰ ফালে তাৰ চকু গল। বেমাৰী মাকজনী ! কত যে কষ্ট পালে জীৱনটোত। বাপেকে সি কেঁচুৱাহে থাকোতেই চকু মুদিলে এহ্ সেইবোৰ ভাবি নো লাভ কি?

পথাৰলৈ গৰু কেইটা দিবলৈ গ'ল বসন্ত। কুঁৱলীয়ে আকাশখন ছানি ধৰিছে। গাওঁখনৰ প্ৰায়বোৰ মানুহ উঠাই নাই। কজলা পোৱালীটোক মাকৰ ওচৰতে বান্ধি দিলে। এনেতে দেখিলে কেঁৰপাই আহিছে। “অ' বসন্তহে। মই আকৌ আমাৰ সেই মিৰিটো বুলিহে ভাবিছিলো”, ক'লে কেঁৰপায়ে। “কোন মিৰিৰ কথা কলিনো অ কেঁৰপাই?” “এহ্ নকবি ! কিয় সেই আমাৰ গাৱঁৰ সিপাৰৰ ৰংকমটো। সি গৰু দিবলৈ আক' ইয়ালৈহে আহে। সিদিনা এখন কাজিয়াই হ'ল বুইছ। নিজৰ ঠাই থাকোঁতে আমাৰ গাৱঁৰ পথাৰত গৰু দিবলৈ সাহস পালে কৰপৰা”- কেঁৰপায়ে ক'লে।

দুইটা ঘৰমুৱা হ'ল। ব'হাগ আহিলেই।

ঘৰৰ বাৰণ্ডাতে মন মাৰি বহি আছে ৰহিম। গাওঁখনত যেন কিবা এটা হৈছে। এটাৰ পাছত এটা আহুকাল নুগুচাই হৈছে। তাহাঁতৰ দেউতাকহঁতৰ দিনৰ মিলাপ্ৰীতিৰ গাওঁখনত আজি কাৰো কাৰো ফালে চাবলৈ সময় নাই। এটা সময় আছিল যেতিয়া তাৰ দেউতাক, বসন্তৰ দেউতাক ভদ্ৰকান্ত থাকোতে সকলোৱে একেলগে বিহু পাতিছিল, হঁচৰি গাইছিল, ঈদৰ পৱিত্ৰ দিনত ইজনে সিজনক শুভকামনা জনাইছিল। একেলগে বিহুৰ জলপানটি খাইছিল। তেতিয়া সিহঁত ধৰমপুৰ এল্ পি. স্কুলত পঢ়ি থকা কথা। ইফালে ওচৰৰ মিৰি গাওঁখনৰ লগতো কি যে বন্ধুত্বৰ এটা সম্পৰ্ক আছিল। সেয়া এতিয়া অতীত। এবাৰ বসন্তৰ দেউতাকৰ গৰুজনী হেৰাইছিল। ইফালে ঈদৰ সময়। খীৰতি গাই গৰু। তাৰেই উঠনা দি সিহঁত চলে। ভদ্ৰকান্তই ক'ত যে নিবিচাৰিলে গৰুজনী। দুদিনমান পিছত গম পালে সেইজনীকে ধৰি নি ৰহিমৰ আব্বাকে বক্ৰী ঈদত ‘কোৰবাণী’ দিলে। কথা বুলিলেই বতাহ। বিচাৰ চলিল। দেখা মানুহে হয়ভৰ দিলে। ৰাইজে ৰহিমহঁতৰ লগত সম্পৰ্ক ছেদ কৰিলে। একাষত মাথো নীৰৱে বহি থাকিল ভদ্ৰকান্ত আৰু হুচেইন। এহ্ বহুপৰ হ'ল, কথাবোৰ যে কেনেকৈ মনলৈ আহে নহয় ! সেইদিনাৰ পৰা দুইজনৰ বন্ধুত্বত ফাট মেলিলে। কেইদিন মানৰ পিছতে এদিন খবৰ পালে ভদ্ৰকান্ত ঢুকাল।

নামঘৰত যুৱক সংঘৰ মিটিং বহিছে। বিহুৰ আয়োজনক লৈ সকলোৱে মন্তব্য আগবঢ়ালে। এনেতে কনকে ক'লে- “অ'ই, শুনহঁত। এইবাৰ আমি এই গাৱঁৰ দাঁতিৰ পথাৰখনতে পাতিম দে মঞ্চখন। মুকলি পথাৰ। ল'ৰা-ছোৱালীয়ে খেলি-ধুলিও ভাল পাব।” সকলোৱে হয়ভৰ দিলে। বসন্তই ক'লে- “পিচে এটা কথা। সেই মিৰি গাৱঁৰ মাটিখিনিও দেখোন লাগিব তেন্তে। নহ'লেতো পথাৰখন সৰু হ'ব। কি কৰ এতিয়া”। কেঁৰপায় জাঙুৰ খাই উঠিল। “নাই নাই নহ'ব দেই ! আমাৰ গাৱঁৰ মাটিতে কি কৰ কৰি থাক। সেই মখাৰ মাটিত নাপাতিলেও হ'ব বিহুটো।”

ঘৰৰ বজাৰ কৰি উঠি অট'খন ষ্টাৰ্ট দিলে ৰহিমে। এটাও ভাৰা নাপালে আজি। আজিকালি ঘৰে ঘৰে গাড়ী-মটৰ, বাইক হ'ল। অট'ত আৰু উঠে কোন। নামঘৰটো পাৰ হ'বলৈ লওঁতেই হঠাৎ মনত পৰিল সেই দিনটোৰ কথা।

হুচেইনে (ৰহিমৰ আব্বাকে) নিজা ৰবীয়াকৈ বিচাৰ খোচাৰ, কৰি গম পালে ভদ্ৰকান্তৰ গাইগৰুজনী মিৰি গাৱঁৰ কোনোবাইহে চোৰ কৰি নি দেওঁবাৰৰ হাটত বিকিলেগৈ। আজি সি কথাটো ক'বই ভদ্ৰক, কিমান দিন যে লগ পোৱা নাই। প্ৰমাণ আছে তাৰ লগত। পদুলিমুখত বহুত মানুহ গোট খাই আছে। আৰু সন্মুখত সেয়া ভদ্ৰকান্তৰ মৃতদেহ। চিঞৰ মাৰি দিলে হুচেইনে। সেইদিনাই ৰহিমে আব্বাক হিয়া ঢাকুৰি কন্দা দেখিলে। আৰু তাৰ পাছত ! এই গাওঁ, এই নামঘৰ, বিহুৰ আড্ডাবোৰ তাৰ বাবে স্মৃতি হৈয়ে ৰ'ল। এসময়ৰ তাৰ প্ৰাণৰ বন্ধু বসন্ত আজি তাৰ পৰা বহু দূৰত। গাওঁখনত আগৰ সেই একতা নাই। কলিতাই কৈৱৰ্তৰ ঘৰত নাখায়, বামুণ কেই ঘৰকনো কি চাবা, যেন লগুণডাল ল'লে বুলিয়ে বাকীবোৰ একো নহয়। আৰু ৰহিমহঁতৰ হাতেৰেটো পানী এগিলাচো নাখায়।

বসন্তৰ মাকৰ গা ভাল নহয়। অট' এখনৰ কাৰণে বৈ বৈ আমনি লাগি গৈছে। কেঁৰপায়ে বহুদিনতে টকা অলপ ধাৰলৈ লৈছিল। দিবলৈও নাহিল দেখোন। দূৰত এখন অট'ৰ মাত শুনিলে সি। বেজাৰ

মনেৰে অট'খন লৈ আহি আছে ৰহিম। ঘৈণীয়েকে কৈ পঠিয়াইছে- "একো নাই ভিতৰত ৰান্ধিবলৈ।" অথচ এটকাও নাপালে আজি। হঠাৎ সমুখত এটা মানুহ দেখি ব্ৰেক মাৰি ৰৈ গ'ল সি। বসন্ত ... মুখুৰে মাথো ওলাল তাৰ।

হস্পিতালত ৰৈ আছে বসন্ত আৰু ৰহিম। মাকক চেলাইন দি থৈছে। তেজ-হাগনি হৈ মানুহজনী দুৰ্বল হৈ গ'ল। এনেতে বসন্তই ক'লে- তই ঘৰলৈ যাগৈ। কিমান ৰখিবি আৰু। কেঁৰপায়হঁতো নাহিলচোন। সি টকাকেইটাও নিদিলেহি।

ৰাইজে বিহু পাতিছে। বিভিন্ন খেল-ধেমালি আৰু হুঁচৰি প্ৰতিযোগিতা পাতিছে। মিৰি গাৱঁৰ সকলোকে মাতিছে। তাহানিৰ স্মৃতি সুঁৱৰি ধৰমপুৰ 'মিলনতুল' পথাৰখন উজলি উঠিছে। আজি আছে জিকিৰ প্ৰতিযোগিতা, বিচাৰকক আনিবলৈ গৈছে ৰহিম। অট'খন চলাই গৈ আছে আৰু বজাই গৈছে ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ কালজয়ী গীতটো ....

"আমি একেখন নাৱৰে যাত্ৰী
সহযাত্ৰী ....
একেখন নাৱঁৰে যাত্ৰী।"

(শ্ৰীমতী শৰ্মা আনৱিক জীৱ বিজ্ঞান আৰু জীৱ প্ৰযুক্তি বিজ্ঞান বিভাগৰ গৱেষক ছাত্ৰী)

ফটো সৌজন্য ঃ অভিজিৎ কুমাৰ বৰুৱা
(এ কে বি ফটোগ্ৰাফী)

অসমীয়া কবিতা প্ৰতিযোগিতাত প্ৰথম স্থানপ্ৰাপ্ত

ছাঁ

বিকাশ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য

তেওঁ মোৰ হাত ধৰাধৰিকৈ আগবাঢ়ে
জাৰ-ঘুমটিৰ ৰ'দত
মুখ-আন্ধাৰিত সন্ধিয়াত (—যদিও কিছু পৰিমাণে ম্লান হৈ পৰে তেওঁ),
টিপ্‌চাকিৰ পোহৰত তেওঁৰ খোজ থৰক্-বৰক্ হয়
তেওঁক বৰ্ষাৰ আচাৰ-কণাই টলাব নোৱাৰে—ৰ'দ থাকে মানে

তেওঁ স্থিত প্ৰজ্ঞ
মোৰ হাত ধৰাধৰিকৈ আগবাঢ়ে তেওঁ
কিন্তু মোৰ দুখত নাকান্দে
সুখত নাহাঁহে

গাহৰি এটাৰ পেটলৈ চহৰখন, মানুহবোৰ সোমাই যোৱা দেখিলে
ইচাট্-বিচাট্ নকৰে
কিন্তু মই কৰো

মাজে মাজে তেওঁক মোৰ ছাল-ডাঠ পুঁজিপতিবোৰৰ দৰেই লাগে
অন্তহীন আত্মৰতিত ভোগা
তথাপি তেৱেঁই মোৰ নিকটতম বন্ধু
প্ৰতিটো পুৱাই একেলগে পাটি এৰো, খাঁও, ফুৰো
তন্ময় হওঁ পৰস্পৰৰ সান্নিধ্যত আৰু
শুই পৰো একেখন বিচনাতে

যিদিনা তেওঁৰ পৰা বিচ্ছেদ বিচাৰিম
সেইদিনা ময়ো মোৰ পৰা বিচ্ছেদিত হ'ম।

(শ্ৰী ভট্টাচাৰ্য ইংৰাজী আৰু বিদেশী ভাষা বিভাগৰ একীকৃত স্নাতকোত্তৰ দ্বিতীয় যাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰ)

हिंदी निबंध लेखन प्रतियोगिता में प्रथम स्थानप्राप्त

क्या होता यदि पृथ्वी पर मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति कोई होती?

उन्मेषा कुँवर

भूमिका : आज का युग विज्ञान का युग है। विज्ञान के द्वारा मानव की जयजयकार पूरी पृथ्वी पर इस शताब्दी में फैली हुई है। विज्ञान के जन्मदाता हैं मानव। मानव जाति की सोच, इच्छा, आकांक्षा इस तरह पूरी दुनिया में फैली हुई है जिससे प्रतीत होता है कि ब्रह्माण्ड के इस छोटे से ग्रह पृथ्वी पर होने वाले हर कार्य के विधाता मानव हैं। लेकिन क्या यह सच है? क्या मानव जाति की सोच, इच्छा से ही पूरी पृथ्वी चलती है? कुछ हद तक इसका उत्तर हाँ भी हो सकता है तो कुछ हद तक ना। जन्म पर अधिकार विज्ञान पा सकता है, मृत्यु पर नहीं। ऐसी अनेक प्राकृतिक घटनाएँ रोज़ इस भूमण्डल पर घटित होती हैं जिनका जवाब विज्ञान नहीं दे सकता। विज्ञान के चरमोत्कर्ष से इस शताब्दी में अगर हम सोचें कि "क्या होता यदि पृथ्वी पर मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति कोई होती?" तो कई बातें सामने आती हैं। कुछ यदि सद्गुण हैं तो कुछ अवगुण। साहित्यिक फंतासी के रूप में इसका विवेचन मजेदार है जिसके कुछ अंश निम्नलिखित हैं-

१. मानव जाति से बुद्धिमान जाति : निर्धारित विषय का विवेचन करने से पूर्व देखना यह है कि मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति कौन हो सकती है। जीव-जंतु चिड़ियाँ या पेड़-पौधे! इनमें से पेड़-पौधे तो बुद्धिमान की श्रीणी में नहीं आ सकते क्योंकि उनके हाथ-पैर नहीं हैं। जंतु या चिड़ियाँ हो सकते हैं, या फिर वह जो मानवाश्रित हों, जैसे रोबोट। रोबोटों की अलग जाति भी मानव ने ही तो तैयार की है। तो साधारण सी बात है, यांत्रिक गुण से ये मानव से बुद्धिमान जाति की तरह समाज बनायें! इसकी सम्भावना को नाकारा नहीं जा सकता। फ़िलहाल इस निबंध में हम रोबोट और पेड़-पौधे दोनों को छोड़कर जंतुओं की आलोचना करेंगे।

२. क्या होगा जब जंतु होंगे ज्यादा बुद्धिमान : आदिकाल से लेकर इक्कीसवीं सदी तक यह तो प्रमाणित हो गया है कि मानव ही पृथ्वी पर सबसे बुद्धिमान प्राणी है। लेकिन जंतुएँ अगर ज्यादा बुद्धिमान जाति होने का गौरव प्राप्त करते तो एक बात तो तय है कि दुनिया ऐसी नहीं होती जैसी आज है। मानव की स्वार्थपरता से दुनिया शायद बच जाती। जंतुओं का स्वभाव है ज़रूरत से ज्यादा न खाना। प्रकृति को क़रीब से देखें तो पता चल जाता है कि इस पृथ्वी पर मानव से ज्यादा भूख अन्य में नहीं है। भरपेट खा लेने पर हर कोई आराम करता है लेकिन मानव को आराम कहाँ? उसेतो जोड़ना है। उसे अपने संतानों के लिए, अपने लिए इतनी पूंजी इकट्ठी करनी है कि उसके लिए कुछ भी करने को तैयार है। इसके लिए दूसरों का व्यवहार करना भी उचित है। मानव से ज्यादा बुद्धिमान यदि ये जंतु होते तो शायद इतनी तकलीफ़ से दूसरे बच जाते। ये मानव को सिखाते कि जितना चाहिए उतना लो, उससे ज्यादा मत लो। इसको सिखाने का उपाय उनके पास आ जाता।

मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति अगर होती तो यह तो नहीं कहा जा सकता कि हिंसा कम होती लेकिन हाँ, भ्रातृबोध ज्यादा होता यह कहा जा सकता है। शायद यह भी हो सकता है कि प्रदूषण न फैले। बुद्धि का प्रयोग कर अन्य जाति मानव को मजबूर करते कि यंत्रों को न चलाएँ। अथवा ऐसी मशीन बनाएँ जिससे प्रदूषण न फैले। शायद जंतु अपने आप मनुष्य की सेवा में जुट जाएँ ताकि उनकी शक्ति से काम चले क्योंकि यह बात तो सर्वविदित है कि मनुष्य को दूसरों से काम करवाने में ज्यदा मज़ा आता है, खुद काम करने में नहीं।

मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति अगर होती तो विनाश

से पहले आबाद हाने के बारे में सोचती। निकट भविष्य को न देखकर दूरदर्शी बनती। इतने बुद्धिमान होने पर अगर मानव गन्दगी खुद फैलाकर उसे साफ़ करते हैं, तो उससे बुद्धिमान जाति से इसकी ही उम्मीद की जा सकती है कि गन्दगी को न फैलाये ताकि उसे साफ़ करने की समस्या पैदा ही नहीं हो। चाहे गन्दगी राजनीति की हो, संस्कृति की या साहित्य की। मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति होती तो यंत्रों के आविष्कार के पहले ही सोच लेती कि इसका बुरा परिणाम क्या होगा।

इस तरह से देखा जाए तो भला ही भला होगा इस दुनिया का। पृथ्वी पर स्नेह का बंधन होगा, मानवता होगी, भ्रातृबोध होगा। लेकिन.....! लेकिन यदि ऐसा न हुआ तो? यदि मानव से बुद्धिमान जाति वर्तमान मानव की ही तरह दुष्टबुद्धिसम्पन्न निकले तो? इसलिए इस बात की गारंटी न लेते हुए मानव से बुद्धिमान जाति वर्तमान मानव प्रजाति को ही मानकर आशा का दीप जलाया जा सकता है। वैसे भी कथन है 'आप भले तो जग भला'। मानव से ज्यादा बुद्धिमान अगर कोई होता तो यही सोच रखता और आगे की राह पकड़ता।

अंतिम शब्द : अंत में यही कहा जा सकता है कि मानव से बुद्धिमान प्राणी अगर होते तो निश्चित रूप से पृथ्वी का भला होता। कारण है हमारे अवगुण। क्यों न हम उन अवगुणों को दूर कर पृथ्वी के सबसे बुद्धिमान प्राणी होने का श्रेय अटूट रखें, क्यों न इस पृथ्वी को चिर यौवन प्रदान करें, उस काल्पनिक बुद्धिमान जाति का आदर्श लेकर। मानव से ज्यादा बुद्धिमान जाति यदि कोई इस पृथ्वी पर होती तो समय बीतने से पूर्व वह भी यही करती।

(उन्मेषा हिंदी विभाग के स्नातकोत्तर अनुवाद पाठ्यक्रम के द्वितीय छमाही की छात्रा है)

तस्वीर श्रेय: निहाल सिंह

हिंदी कहानी लेखन प्रतियोगिता में प्रथम स्थानप्राप्त

हम एक ही कश्ती के सवारी हैं

रोशन कुमार

बहुत साल पहले की बात है, जब देश के पूर्वी हिस्से में रामगढ़ नाम का गाँव हुआ करता था। वह गाँव समाज की तरह-तरह की कुरीतियों से ग्रसित था। इन कुरीतियों में अमीरी-गरीबी, जात-पात, ऊँच-नीच और सबसे अहम, छुआछूत की भावना थी। वहाँ ऊँची जातियों का बोलबाला था। छोटी जातियों को इतनी हीन दृष्टि से देखा जाता था कि ऊँचे लोग उन्हें अपने पास फटकने तक नहीं देते थे। छोटी जातियों को समाज की मुख्य सुविधाओं से वंचित रहना पड़ता था। आलम यह था कि पानी पीने का कुँआ भी अलग होता था। छोटी जातियों के मंदिर-मस्जिद जाने पर और शिक्षा ग्रहण करने पर भी पाबंदी थी।

एक बार गाँव का प्रधान कोई बड़ा हवन कराने वाला था। हवन के दिन गाँव पूरी शानोशौकत के साथ सजाया गया था। बड़े-बड़े लोग उस कार्यक्रम में पधारे थे। छोटे बच्चों में पर्व-त्यौहार और किसी कार्यक्रम के प्रति उत्सुकता तो होती ही है और इसी उत्सुकता में छोटी जाति का एक बच्चा हवन के पंडाल के पास पहुँच गया। बस फिर क्या था? गाँव का प्रधान आग-बबूला हो गया। उसने अपने मंत्रियों को आदेश दिया कि उस बच्चे के माता-पिता या रिश्तेदार को हवेली में बुलाया जाए। अगले दिन उस बच्चे के माता-पिता आये। जब प्रधान उनसे इस घटना का कारण पूछा तो उन्होंने बताया कि वे घर में नहीं थे और वे एक ज़रूरी समस्या से बाहर गए हुए थे। उन्होंने उनसे अपने छोटे बच्चे के किये की माफ़ी मांगी लेकिन प्रधान कहाँ मानने वाला था? उन्होंने अपने दरबारियों को आदेश दिया कि बच्चे के माता-पिता और उनके सारे रिश्तेदारों को गाँव से बाहर निकाल दिया गया। उन लोगों के पास और कोई चारा नहीं था सिवाय गाँव छोड़ने के। उन लोगों ने लोग गाँव छोड़कर दूर कहीं किसी सुनसान वन में अपना डेरा डाल लिया। उनकी ज़िन्दगी काफ़ी कष्टकर हो गयी थी लेकिन भाग्य को कुछ और ही मंजूर था।

दो साल बाद की बात है। प्रधान का इकलौता बेटा अपने सहपाठियों के साथ जंगल में शिकार करने गया। शिकार करने के क्रम में कुतूहल तो स्वाभाविक ही है और इसी कुतूहल में प्रधान का बेटा अपने अन्य साथियों से बिछड़ गया। उसने अपने साथियों को ढूंढ़ने का बहुत प्रयत्न किया लेकिन उस घने जंगल में उसका साथ देने वाला कोई नहीं था। शाम ढलती गयी और रात की चादर ने पूरे जंगल को अपने अंदर समेट लिया। उनके बच्चे को जिस बात का डर था शायद वही हक़ीक़त थी। सामने दो-तीन भेड़ियों का एक झुण्ड उसी की ओर आ रहा था। उन जानवरों को आते देख कर उसने भागना शुरू कर दिया लेकिन कबतक भागे? आखिरकार भेड़ियों ने उसे दबोच लिया और काटना शुरू कर दिया। संयोग देखिए कि उसी समय गाँव से विस्थापित छोटी जाति के कुछ लोग उस रास्ते से गुज़र रहे थे। उस बच्चे को अकेले उन भेड़ियों से काट खाता देख उन्हें दया आ गयी। वे लोग अपनी जान की परवाह किये बगैर उन भेड़ियों से लड़ पड़े। चूंकि भेड़िये काफ़ी ताक़तवर थे, सो वे लोग उनके पलड़े नहीं पड़ रहे थे। इसी बीच एक आदमी और लोगों को बुला कर ले आया और उन भेड़ियों को खदेड़ दिया। बच्चा बुरी तरह ज़ख़्मी हो चुका था इसलिए उन लागों ने उस बच्चे की हर संभव चिकित्सा करवाई, उसे आश्रय दिया।

काफ़ी शाम तक अपने बच्चे के न लौटने पर प्रधान अपने दरबारियों के साथ स्वयं अपने बच्चे की खोज के लिए निकल पड़ा। गाँव और जंगल का चप्पा-चप्पा छान मारा लेकिन कुछ नहीं मिला। अंत में उसे दूर से टिमटिमाती कुछ झुग्गी झोपड़ियों से निकलती रोशनी दिखाई दी। वे लोग वहाँ पहुँचे। जाते ही प्रधान ने दाँतो तले उँगली दबा ली। उसका इकलौता बच्चा विस्थापित लोगों के पास

सकुशल था। उन लोगों ने उसे पूरे घटनाक्रम की जानकारी दी। प्रधान के पाँवों तले की जमीन खिसक गयी। वह काफ़ी शर्मिंदा हो गया था। जिस बच्चे को और जिस परिवार को उसने महज़ छुआछूत के कारण से निकाल दिया था, आज उसी के घर में उसके बच्चे को नयी जिंन्दगी मिली थी। आज उसी के घर का खाना खाकर, पानी पीकर और चिकित्सा पाकर उसका बच्चा सकुशल था। प्रधान ने अपने किये की माफ़ी माँगी और सारे लोगों को वापस सम्मानपूर्वक गाँव में बुला लिया।

प्रधान की आँखें खुल चुकी थीं और उसे अपनी गलती का एहसास हो गया था। उसके मन से अमीर-गरीब, ऊँच-नीच, जात-पात आदि की भावनाएँ जा चुकी थीं। उसके मन में बस एक भावना मंडरा रही थी और वह थी मानवता की भावना। उसे लगा कि इस पृथ्वी पर हर कोई महज़ मानव ही है, कोई छोटा या बड़ा नहीं है। हर किसी का कर्तव्य होता है मानव बनना और मानवता की रक्षा करना। उसे लगा कि वे सभी एक ही कश्ती के सवारी हैं और सबको एक दिन ईश्वर के सामने अपने किये का हिसाब देना है।

(रोशन सिविल अभियांत्रिक विभाग के षष्टम छमाही के छात्र है)

तस्वीर श्रेय: तार्किक बोरा

हिंदी कविता लेखन प्रतियोगिता में प्रथम स्थानप्राप्त

पतझड़

रोशन कुमार

पतझड़ क्या है? थके-हारे असफल नर की एक कहानी है।
अपने सारे झंझावातों को डटकर झेलने वालों की एक जुबानी है।

जिंदगी के मरुस्थल में भटक रहे पथिक की प्यास है।
वसंत की चाहत रखने वालों की बस एक आस है।

अपनी नाकामी के आँसुओं से बना एक दरिया है।
अपने फौलादी, चट्टनी शरीर के टूटने से बना एक सेहरा है।

अपनी जिंदगी की सारी नाकामियों की दास्तां है।
कठिनाइयों पर हावी होते हुए वसंत तक जाने का रास्ता है।

पतझड़ जो भी हो लेकिन अपने आप में ख़ास है।
वसंत की चाहत रखने वालों की बस एक आस है।

(रोशन सिविल अभियांत्रिक विभाग के षष्टम छमाही के छात्र है)

A selected article from the winner of Inter-Departmental Wall Magazine Competition

A Mathematical Perspective of Nature

Nilufar Mana Begum

Every now and then we come across questions like "How do you understand Mathematics?" or "Do the Mathematics which you learn have any use in practical life?" Be it kids or adults, many are afraid of Mathematics and think it to be a dull and boring subject; and even many students learning Mathematics are not aware of the practical applications of the subject and as a result the interest on the subject keeps on declining. But if it is looked from different perspective, maths is in fact quite romantic. Research says that the present maths education given in schools amount to the activation of the left part of the brain which accounts for systematic collection of information, sequential analysis and finally conclusion. However, in the process, the right half of the brain, which work with the pattern recognition and gives human beings the intuitive ability, remains uncultivated. If this aspect can be worked into, one will be surprised to find that everything in nature is actually governed by Mathematics i.e. numbers and geometry.

One of the most beautiful uses of prime numbers in nature is exhibited by cicadas (an insect), known as the cicadas prime number cycle. Cicadas have 13 or 15 years life cycle (both 13 and 17 are primes). It was Glenn Webb who first found the mystery behind the numbers '13' or '17'. It is not simply a coincidence, but this evolved as an effort to avoid predators. Cicadas hibernate underground and emerge every 13 or 17 years to mate and die. If cicadas hibernated for X years and its predator hibernated Y years, then the cicadas would get eaten if Y divided X. For example, let a predator wax and wane on a 3-year cycle. If cicadas hibernated for 12 years, their arrival may coincide with the arrival of its predator, due to which they may be eaten. So, by choosing prime numbers, they minimize the chance of waking up at the same time, get eaten and driven to extinction. The emergence of a 13-year cicada would sync with its 3-year predator only every 13 multiplied by 3 i.e. 39 years.

If one looks into anything around, he/she will definitely find some underlying Mathematical principles governing its nature. All of us know that the earth is spherical. But why is it spherical and not any other shape?

Be it a star or a planet, they are all perfect spheres or at least appear to be perfect. The large mass of a star or a planet creates a large amount of gravity. In order to minimize its gravitational pull on the outer edges, it forms a sphere (although centrifugal force makes the planets flattened at the top and the bottom). Here also maths comes into play, as maths only can prove that among all surfaces enclosing a given volume sphere has the least surface area; thus minimizing the enormous volumes of stars and planets to spheres.

There is no dearth of examples in nature which forces us to believe that maths is in everything in nature. Mathematics may seem to be ugly, but it is ultimately the truth of nature, like Euclid said, "The laws of nature are but the Mathematical thoughts of God".

(Miss Begum is a Research Scholar in the Department of Mathematical Sciences)

A selected article from the winner of Inter-Hostel Wall Magazine Competition

Did You Know about the Virgin Dance of Meghalaya?

Piyashi Dutta

Known as the abode of clouds, Meghalaya is blessed by nature with mystifying hills and valleys, flora and fauna. Amidst this breathtaking natural environment thrives a rich tribal culture that is unique and also luminous. The Khasis, Jaintias and Garos are the major tribes of the state and it is interesting to note, that it is the only state in the entire northeast which is matrilineal.

It is known to all that tribal life and culture is effervescent and the tribes of Meghalaya are no different. A sneak peek into the life's of the tribes is always invigorating and exciting. An important part of the festivities of the Khasi tribe is the *Pomblang* Festival (*Pom*- cutting, *Blang*- goat), held every year in the month of November, at Smit, the capital of the Khyrim Syiemship (*Syiem*-King). It is a harvest thanksgiving celebration, where the entire community takes part with great zeal. During the weeklong festival several rituals are conducted in the *Iing Sad* (Kings house), but only some specific rituals of the last two days take place in the public domain.

As the name of the festival suggests, sacrifices are made as offering to the Goddess *Ka Blei Synshar* for a good harvest and opulence of the people. Hence, on the second last day, a procession is taken out from the *Iing Sad* which moves towards a nearby hill top. A cock and goat are sacrificed along with other associated rituals. On this day, the procession is led by the *Dhulias (*musicians) and male dancers. For an onlooker it is a spectacular sight and the atmosphere is electrifying. People are dressed in traditional attires, stalls are in place selling local savories, handicrafts and agricultural produce. For those who have an ear for folk music you will be enthralled by the drum beats and mystifying *Tang Muri* (form of a flute).

The last day of the celebration is very popular, and draws a large number of visitors both Indian and foreigner, along with official guests. It is considered a day of celebration wherein the women along with the men dance, which is the special highlight of the festival. The dance is a very vital element of the fiesta and hence it is also popularly known as The Nongkrem Dance. The women dance in the center and the men in the periphery. The dance movements of the men are vibrant, while that of the women are somber and elegant. The women only use the feet, moving elliptically by digging the ground, men move around the women gaily waving a sword or spear in one hand and a white Yak hair whisk in their left hand. It is a depiction of the Khasi popular belief, that it is the duty of the men to protect the women and ward off evils. The tilling of the ground by the women is an indicator of the hardships and pain that mother earth is put through during cultivation.

Interestingly, the Nongkrem dance is also known as the Virgin Dance wherein, the woman only if virgins are expected to dance, no such criteria is set for the men folk. The Khasi elders say that it is a matter of conscience for the girls who participate in the dance to meet the criteria. For they believe that if someone breaks this norm, ill omens are sighted and there have been evidences of such omens in the past. The young women and men are dressed in the exquisite traditional attire and beautified with gold

and silver jewelry. The men are radiantly clad in colorful silk dhotis, coat and a plumed turban, while the maidens wear magnificent silk-robes and are decked in intricately designed ornaments and a crown. It is the commoners who perform till dusk and in the interim the maidens of the Kings family join the dance shaded by an umbrella.

Also, it is of significance that all of the participants in the dance and associated rituals are followers of *Niam Khasi* i.e the traditional faith, Christian Khasis however don't take part in any of these activities, but they can be part of the audience.

For those who love to travel and learn about different cultures, being a part of these celebrations can be heartwarming.

(Miss Dutta is a Research Scholar in the Department of Sociology)

Photo courtesy : Google

Miscellaneous

ৰেখা চিত্ৰ

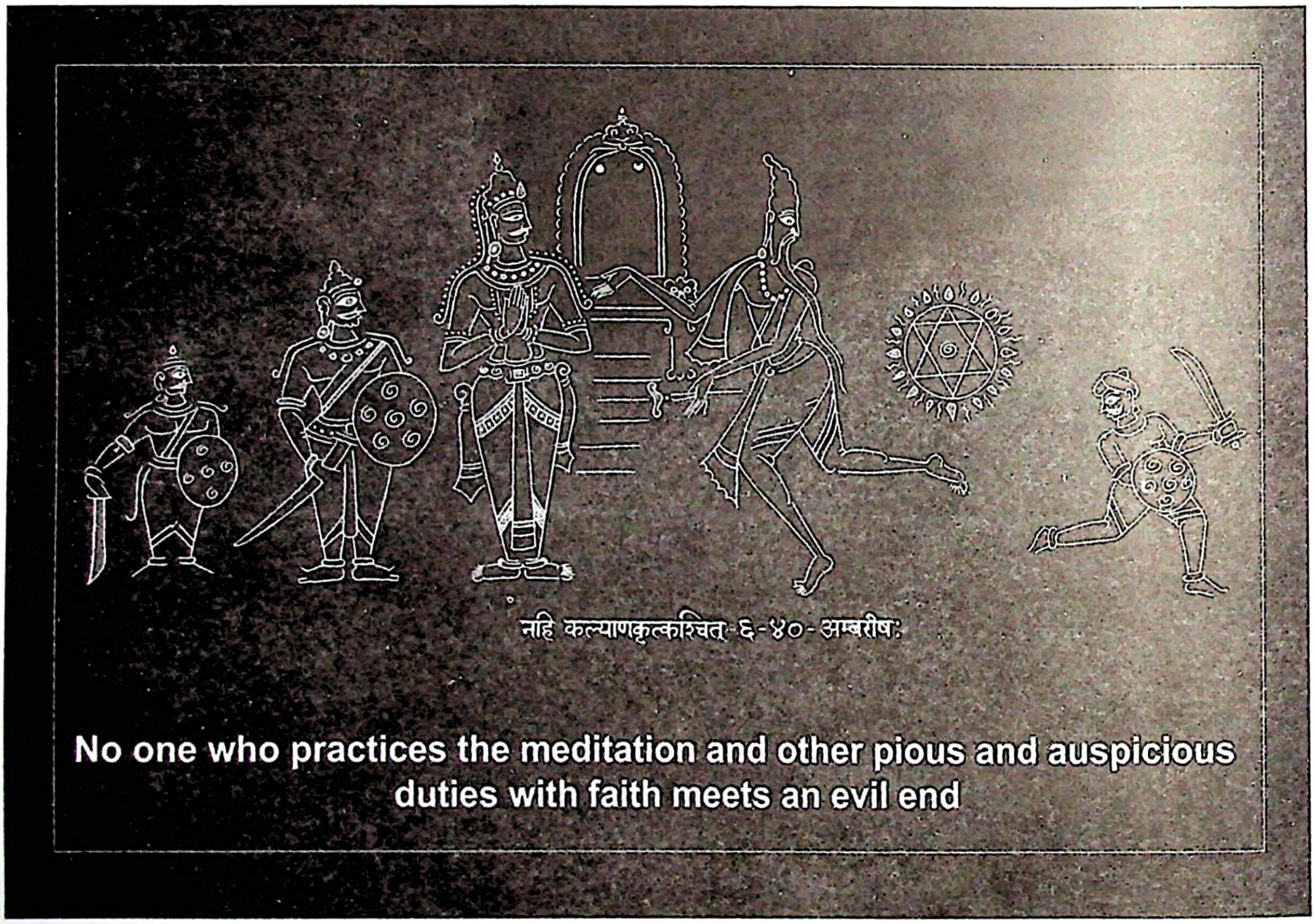

Courtesy : IGNCA, New Delhi

ADDA QUIZ

Ashutosh Das
Subhasish Dutta
Anubhav Joshi

1. What is the name of Tezpur University main gate?

2. Er. J.N. Khataniar, Consultant Engineer, Eureka Tower. Chandmari. Guwahati-781003. He gave the concept of monorail in Guwahati in 2008. Also he works for SHRISTIE. Where would you see his name in the campus?

3. There are a few busts of famous personalities in the campus. Who are these personalities?

4. Kapil Dev owns the company "Dev Musco Lighting". How is this company related with the campus?

5. Adilabad, Nizamabad, Karimnagar, Medak, Rangareddi, Warangal, Khamman, Nalgoda, Mahbubnagar.They all together come to form what?

6. PSLV rocket C25 launched at 2:38 PM IST on 5 November 2013 from the First Launch Pad at Sriharikota by ISRO. It is India's first interplanetary mission.What?

7. *"Gar firdaus bar-rue zaminast, hamiasto, haminasto, haminast."* Mughal Emperor Jehangir said it when he visited this place in the 17th century.Which place?

8. Whose silhouette was used for the logo ICC Cricket World Cup 2015

9. Which town has Salonibari Airport?

10. *Back to the Future PartII* (1989): Dr. Emmett Brown, Marty McFly and Jennifer Parker time travel to October 21 of X year, the latest date in the Back to the Future Trilogy. Lawyers are abolished, automated clothing is in vogue and people travel in flying cars and on hover boards. Which year is this?

11. Who won the Shanti Swarup Bhatnagar Award in Chemical Science in the year 1989?

12. The novel *The Calcutta Chromosome* by Amitav Ghosh starts with a poem by a famous Indian born Nobel Laureate, on whom this novel is loosely based. Name this Nobel Laureate from the field of Physiology.

13. On 4th December 2014, AlisherUsmanov, the richest man in Russia and a major shareholder in Arsenal Football Club bought the Nobel medal of a famous Nobel Laureate from the field of Physiology at an auction for $4.1 million and then, returned it back to the Laureate. Name this Nobel Laureate, who has become the only living person to auction his Nobel medal.

14. The Academy Award winning movie *A Beautiful Mind* by Ron Howard is about the life and works of which Nobel Laureate who recently met with his demise in a tragic car accident?

15. Maurice Koechlin, the ancestor of the popular Bollywood actress Kalki Koechlin, is the structural engineer of which famous monument? This monument is named after the owner of the company in which Maurice Koechlin worked.

16. There are only two Non-Indians to have been conferred with the Bharat Ratna, the highest civilian award of India - one is Khan Abdul Ghaffar Khan from Pakistan in 1987. Who is the other person, who was awarded in 1990?

17. Who is the only person to have won both an Academy Award as well as the Nobel Prize?

18. What is the name of the largest satellite of the dwarf planet Pluto, discovered in 1978? It is named after the ferryman of Hades, the Greek God of the Underworld, also known as Pluto in Roman mythology, who used to carry souls of the newly deceased across the river Styx?

19. Apart from Marie Curie, after whom the element Curium was named, who is only woman to have an element named after her? She was the co-discoverer of nuclear fission, whose colleague Otto Hahn won the Nobel Prize in 1944, while she was overlooked.

20. Which fictional monster was appointed as the Tourism Ambassador of the Shinjuku area of Tokyo, which is known for its noodle restaurants?

21. The novel *The Day of the Jackal* by Frederick Forsyth is about an assassination attempt on the President of a European country, after whom a major international airport in that country is named. Name this President.

22. He is an engineer from MIT and has worked on building a prototype for toilets in space. He has also been for a brief time an astronaut and has worked on the Mars Rover. His wife works in pharmaceutical industry. Who is he?

23. What is the name of a credit card sized computer developed in the UK for making computer education accessible to school students? The first word of the name is a fruit and the second is a number.

24. A Dutchman, Hans Lippershy in 1608 invented what for the 1st time?

25. Richard Arkwright built the first spinning frame which could produce strong cotton threads. He was also 1st person to use steam engines to drive machines for spinning and weaving, in a cotton mill. This machine could spin hundreds of thread at a time. As a result a European city became to be known as "Cottonpolis' because of lucrative cotton industries. Which city?

26. Who told that he would recruit anyone who has read and completed the art of computer programming without asking any questions?

27. Which cartoon character is inspired from Guy Fawkes?

28. Donald Knuth is the Professor emeritus of the art of computer programming at Stanford. While writing his magnum opus, The Art of Computer Programming he became dissatisfied with the typesetting systems available at that time. He decided to create his own system. This resulted in something that has revolutionized scientific publishing. What did he create?

29. On 26 Jan 1988 a post office was opened at X under the Goa post office circle. As all congratulated each other, a certain Mr. Sudhakar was made the honorary postmaster although he did not have any expertise in the field. What is X?

30. Who is the person credited to have introduced the Rugmark?

31. Which world famous company's logo is influenced from the Golden Gate Bridge?

32. Which Chinese company, recently listed in the NYSE, is the world's largest ecommerce site?

33. In total, how many people won the Nobel Prize in the year 2015?

Answers

1. Jyoti Toran.
2. University Map near main gate. The map has been prepared by him.
3. Agnikanya Chandraprabha Sakiani, Kalaguru Bishnu Prasad Rabha, Lokopriyo Gopinath Bordoloi, Rasaraj Lakshminath Bezbaroa, Rup Konwar Jyoti Prasad Agarwala and Natasurya Phani Sarma.
4. Floodlights by this company.
5. Telangana.
6. Mars Orbiter Mission (MOM), informally called Mangalyaan.
7. Kashmir.
8. Sachin Tendulkar.
9. Tezpur.
10. 2015.

11. Dr. Mihir Kanti Chaudhuri, Vice Chancellor of Tezpur University.
12. Sir Ronald Ross, Nobel Prize in Physiology 1902 for his work on malaria.
13. Dr. James Watson, one of the three people who won the Nobel Prize in Physiology in 1962 for discovery of the structure of DNA.
14. Dr. John Forbes Nash Jr., Nobel Prize in Economic Sciences in 1994.
15. Eiffel Tower, named after Gustave Eiffel.
16. Nelson Mandela.
17. George Bernard Shaw. He won the Nobel Prize in Literature in 1925 and the Academy Award in 1938 for his work on the movie version of his short play, *Pygmaliion*.
18. Charon.
19. Lise Meitner, after whom the element Meitnerium was named.
20. Godzilla.
21. Charles de Gaulle, the 18th President of France and after the Paris International Airport is named.
22. Howard Wolowitz.
23. Raspberry Pi.
24. Telescope.
25. Manchester.
26. Bill Gates.
27. V for Vendetta.
28. TeX used in LaTex.
29. Dakshin Gangotri.
30. Kailash Satyarthi.
31. Cisco.
32. Alibaba.
33. 13.

(Ashutosh Das is a student of M.Tech, Department of Mechachnical Engineering; Subhasish Dutta is a student of B.Tech, Department of Electronics & Communication Engineering; Anubhav Joshi is a student of B.Tech, Department of Mechachnical Engineering. They were the team members, National Winners of Sweden India Nobel Memorial Quiz 2014)

A Brief Report on the Participation of Tezpur University in the Youth Festivals 2015

Dr. Bala Lakhendra
and
Ms. Bhupali Kashyap

For Tezpur University the Year 2015 started with a series of cultural events. In the month of January, Tezpur University participated in the 30th Inter University East Zone Youth Festival, 2015 held at Ranchi University, Ranchi during 5th January to 9th January, 2015 and the team received Best Literary Team Award. In the month of February, Tezpur University participated in the 30th Inter University National Youth Festival, 2015 held at Devi Ahilya University, Indore, Madhya Pradesh during 11th February, 2015 to 16th February, 2015 and won Silver Medal in One Act Play. In the month of March Tezpur University participated in the 8th South Asian Universities International Youth Festival, 2015 organised at Mohanlal Sukhadia University, Rajasthan during 7th March, 2015 to 11th March, 2015 and won the The Best Regional & Folk Team Award. A brief report on these festivals:

30th Inter University East Zone Youth Festival 2015

Tezpur University Team received Best Literary Team Award in the 30th Inter University East Zone Youth Festival 2015:

A team of thirty-four members from Tezpur University, Assam participated in the **30th Inter University East Zone Youth Festival** organised by the Association of Indian Universities, New Delhi and the Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India held at Ranchi University, Jharkhand during 5th January to 9th January, 2015.

The Literary Team of Tezpur University with Gold Medal in Debate, Bronze Medal in both Elocution and Quiz was placed as the Best Literary Team among all the twenty participating University.

Under **Music** category the **Western Solo Song** received the Gold Medal whereas the Folk Orchestra got the Bronze Medal. Under Drama category the One Act Play ***Sangram***, written by Hillol Pathak and Directed by Sudarshan Kumar received Silver Medal and was appreciated by all the Judges and audience. Under Folk/ Tribal Dance category the Bihu Dance of Tezpur University received the Bronze Medal whereas in the Folk Orchestra the Tezpur University got another Bronze Medal. Under Fine Arts category the Tezpur University Team got Bronze Medal in Photography. All together Tezpur University Team received two Gold Medals, one Silver Medal and five Bronze Medals.

The Tezpur University Team was accompanied by the Cultural Officer, Miss Bhupali Kashyap and the Cultural Coordinator Dr. Bala Lakhendra, Assistant Professor of Mass Communication and Journalism and the winner team of Tezpur University in Debate, Western Solo Song and One Act Play represented the East Zone University Team at Inter University National Youth Festival held at Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore, Madhya Pradesh during February 12th to February 16th, 2015.

30th Inter University National Youth Festival 2015

Tezpur University wins Silver Medal in One

Act Play in the 30th Inter University National Youth Festival 2015:

A team of sixteen members from Tezpur University, Assam participated in the **30th Inter University National Youth Festival** organised by the Association of Indian Universities, New Delhi and the Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India held at Devi Ahilya University, Indore, Madhya Pradesh during 12th February to 16th February, 2015.

Under **Drama** category, the One Act Play ***Sangram*** based on the original Novel, *The Old Man and the Sea*, (drama adaptation by Hillol Pathak) received Silver Medal and was highly appreciated by all the Judges and audience. Under **Music** category, the **Western Solo Song** was placed fourth and received the Consolation prize.

The **30th Inter University National Youth Festival was** inaugurated by Mr. Kailash Vijayvargiya, the Environment Minister of Madhya Pradesh while Professor Furqan Qamar, the Secretary General of Association of Indian Universities, New Delhi was the chief guest. As a special guest Mr. Sampson David, the Joint Secretary of Youth Affairs of the Association of Indian Universities, New Delhi was also present on the occassion.

The chief guest of the Valedictory function, the Lok Sabha Speaker Mrs. Sumitra Mahajan appealed the Youth of India to make the country proud of its cultural heritage. She said Youth are the real power of any Nation and Government of India has decided to give every possible help to the Youth to make India a developed Nation.

The Tezpur University Team was accompanied by Miss Bhupali Kashyap and Dr. Bala Lakhendra.

8th South Asian Universities International Youth Festival 2015 (SAUFEST-2015)

Tezpur University Team received The Best Regional & Folk Team Award in the 8th South Asian Universities International Youth Festival 2015:

The Folk Orchestra team of Tezpur University consisting of twelve members participated in the **8th South Asian Universities International Youth Festival 2015** organised by the Association of Indian Universities, New Delhi and the Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India held at Mohanlal Sukhadia University, Rajasthan during 7th March to 11th March, 2015. The team comprises of Bhintumoni Deori, Ankur Gogoi, Jyotishman Handique, Shantanu Kotoky, Niloy Talukdar, Bizit Gogoi, and Hrishikesh Bardalai and Bhupali Kashyap.

More than 350 student delegates from Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, Maldives, Mauritius, Myanmar, Nepal, Pakistan, Sri Lanka and India participated in the 8th SAUFEST-2015. The activities held during the SAUFEST 2015 include cultural events, exhibitions, International Symposium, intellectual discourses, young artists' camps, seminars and adventure programs.

In SAUFEST 2015, the Tezpur University, Assam received the award for The Best Regional & Folk Team (India) and the Royal University of Bhutan was awarded The Best Regional & Folk Team (International).

Bangladesh bagged the award for the Best Team with Goodwill (International) and Asian University, Delhi bagged the Best Team with Goodwill (India).Likewise, Sri Lanka was awarded with the Best Discipline Award (International) and Vanasthali Vidyapeeth, Rajasthan bagged the same award in India category.

The SAUFEST 2015 started with the Cultural Procession, led by the Indian Team which included Dr. Bala Lakhendra, Miss Bhupali Kashyap (Tezpur University) and Ms. Manali Lendey (Mumbai University). During SAUFEST 2015 an International Symposium on "Role of Entrepreneurship & Skill Development among Youth of South Asia" was organised in the Conference Hall of Pacific University which was attended by Professor Vinaysheel Gautam

(Founder Director of IIM-Kozhikode), N.K Mahapatra (ISCS-CEO), Dinkar Dubey (MD of Fusion Outsourcing), R.P Singh (JK Cement) and Dr. Bala Lakhendra (Tezpur University, Assam).The exuberant South Asian Universities Youth Festival, 2015 with participants from all SAARC countries concluded on 11th March in the vibrant campus of Pacific University, Rajasthan.

The Tezpur University Team was accompanied by Miss Bhupali Kashyap and Dr. Bala Lakhendra.

(Dr. Bala Lakhendra is the Cultural Coordinator of Tezpur University. He is an Assistant Professor in the Department of Mass Communication and Journalism. Ms. Bhupali Kashyap is the Cultural Officer of Tezpur University. She is a Research Scholar in the Department of Cultural Studies.)

The Tezpur University Team that received 'The Best Regional & Folk Team Award' in the 8th South Asian Universities International Youth Festival 2015.

Tezpur University Students' Council (TUSC)

Prabal Jyoti Mazumdar

In its glorious existence of twenty years, for the first time Tezpur University had conducted election among its students in order to form the Students' Council. Although there was a council before, it was formed on the basis of selection. The eighteenth Council (2014-2015) was formed on 15th March, 2014 by conducting election among the students.

The Council has been named as Tezpur University Students' Council, or in short TUSC. This Council has rights, rules and regulations according to the Lyngdoh Committee.

There are twenty seven members in the Council where nine are office bearers including the Vice President, General Secretary, Assistant General Secretary. Others are the representatives of various departments whose primary job is to convey the message between the authority and the department.

A brief note by the Vice President of TUSC (2014-15):

Tezpur University is a center of excellence for higher education in Northeast India. With capable and knowledgeable faculty members, a good administrative system and all other important facilities, Tezpur University has a great academic environment for students to study. But a student life is not only about studying. A student life is successful only when he or she maintains a balance in all aspects of life and works hard freely for his passion. Tezpur University provides a very good environment for studying hard and reaching greater heights. While talking about environment I believe that everything that surrounds us affects us in some way or the other. It is hard for somebody to survive in a bad environment and turn out to be a successful or a good man. But there are always exceptions, and the people in poor or bad environment have to make an extra effort to survive in that environment, to do well in life and to be extraordinary. In a good environment one can have a positive attitude to do well in life. For us as students we should always try to work hard for something great and for a better world.

15th march, 2014 can be said to be a remarkable day in the history of Tezpur University as for the first time in Tezpur University it had its elected body of Student's Council. I am a proud member of the first elected Students' Council body. The Tezpur University Students' Council was formed with a belief that it would work for the sake of the welfare of the students. And I believe that we as a team have tried our level best to do so. Our students' council comprises of strong and potential members where each and every individual does their part of work with great effort and sincerity. I always believe in team work and our first event together as a team was to organize the General Farewell, which turned out to be a great success. Some activities we had undertaken as a social effort on behalf of the Council body were sending relief to the flood victims of Lakhimpur, organizing vaccination camp of Japanese Encephalitis for students as well as for all the members of the university, blood donation camp together with the NCC team, donation for the orphans together with the NSS team etc. Organizing debates, quiz, painting competition, screening movies etc. were some other activities carried out and the most important was organizing the Annual Week, 2014-2015.The NSS and NCC team were of great help in many of the activities.

I want to thank the honorable Vice-Chancellor Prof. Mihir Kanti Chaudhuri, Pro-Vice Chancellor Prof. Amarjyoti Choudhury, Registrar Dr. Biren Das, DSW, Dr. D.C. Baruah, and all the administrative members for guiding and helping us throughout. Special thanks to the General Secretary of TUSC, Ranjan Das. We did all the works together. Thanks to Sorat Da, Akuib, Sohenii, Nirmaliba, Niborna, Homen da, Sourav, the portfolio holders for organising the events very well and for being there as a team. At last I would like to thank my other fellow TUSC members, the convenors, the NSS and NCC coordinators, the hostel prefects, my friends and especially all the students of Tezpur University for their support during my tenure.

(Mr. Mazumdar is the Vice President of the first elected Tezpur University Students' Council)

Tezpur University Students' Council (TUSC) 2014-15

ACHIEVEMENTS OF TEZPUR UNIVERSITY STUDENTS

Invitational Inter University Badminton Champion-T.U.

ICONGO's REX Karmaveer Chakra Award 2014-15

Champion of North Eastern Forum for Technical Education T20 Cricket Tournament 2014

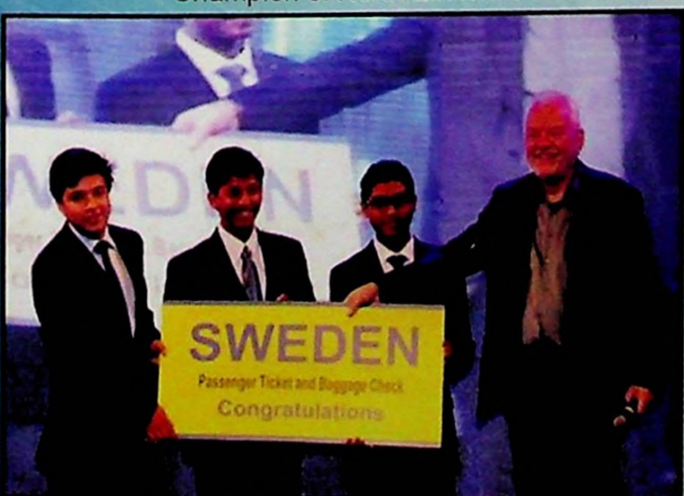

National Winners of Sweden India Nobel Memorial Quiz '14

International Debate Competition Winners

ANNUAL WEEK AT TEZPUR UNIVERSITY

ANNUAL WEEK AT TEZPUR UNIVERSITY

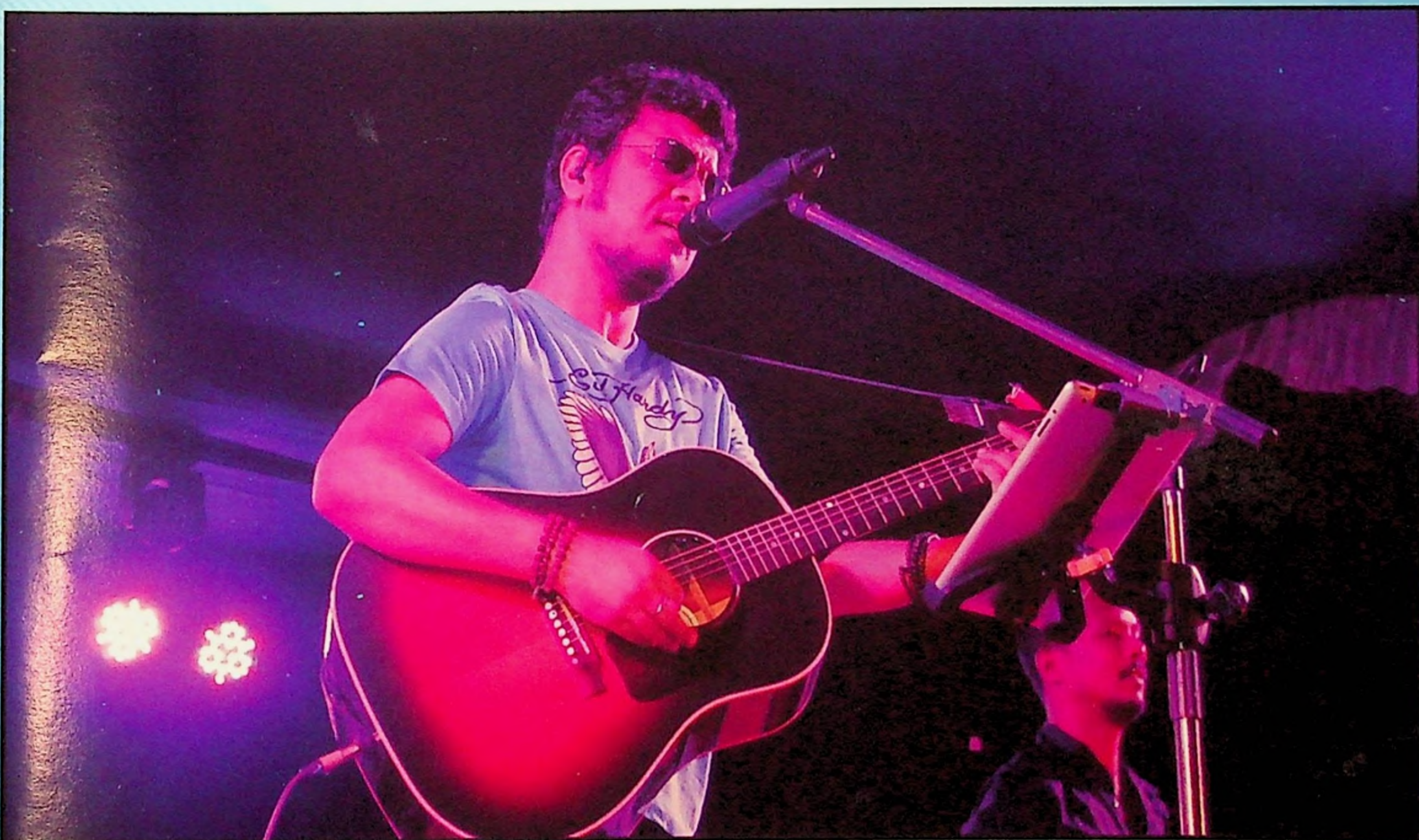

VARIOUS EVENTS AT TEZPUR UNIVERSITY

Death anniversary of Rabindranath Tagore

Essay Competition on Rashtriya Ekta Divas

Twelfth Convocation

Baharul Islam at a Drama Workshop

Tribute to J.B.Patnaik

VARIOUS EVENTS AT TEZPUR UNIVERSITY

Rabha Divas

Photography Exhibition "Frames"
Organized by Dept. of Mass Communication & Journalism

Independence Day Celebration

Mrinal Talukdar at Tezpur University
for the programme "Axomia Kon?"

One Student One Tree Initiative

CLICKS FROM THE YOUTH FESTIVALS

Tezpur University drama team, UNIFEST
(Runner's up, Zonal and National level)

Tezpur University folk orchestra team SAUFEST
(Winner, Regional Category)

A snapshot of the victory

Winner of the western solo song competition, UNIFEST (Zonal level)

Tezpur University Bihu team, UNIFEST(3rd prize, Zonal level)

SNAPSHOTS FROM INSCIGNIS

FEW GLIMPSES FROM TECHXETRA

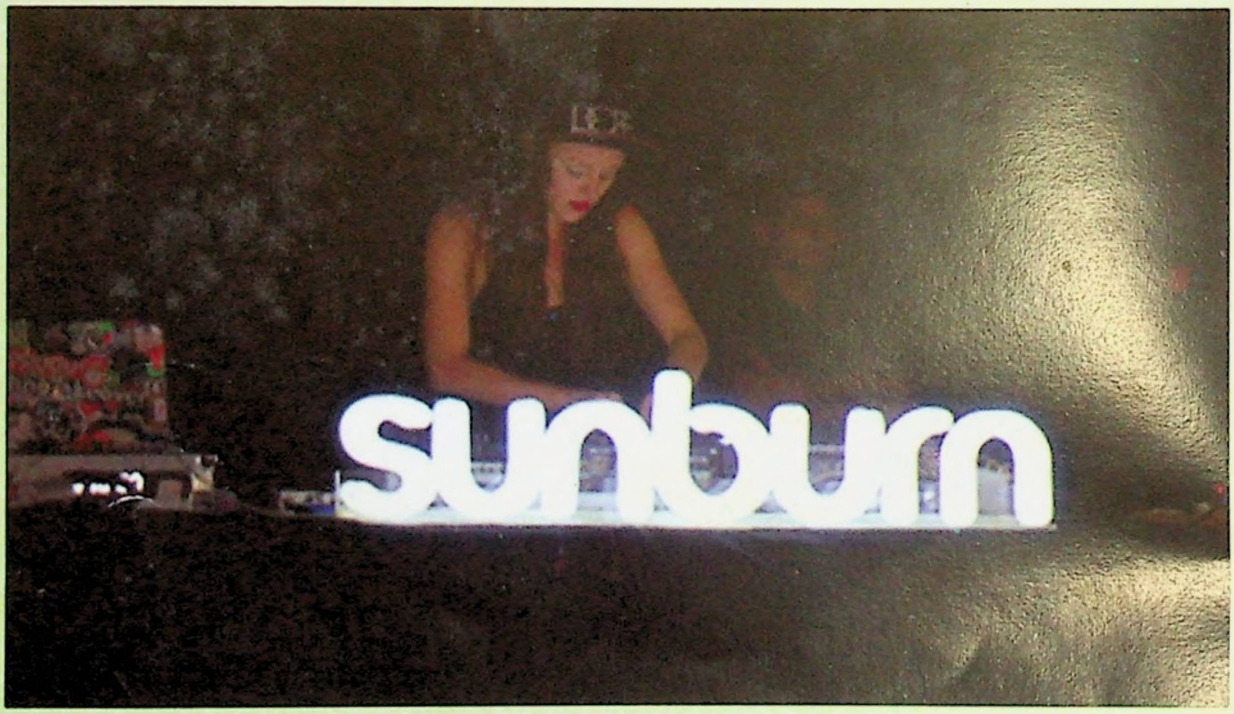

PHOTOGRAPHY & ART BY STUDENTS OF TEZPUR UNIVERSITY

Gaurav Das

Rajashree Goswami

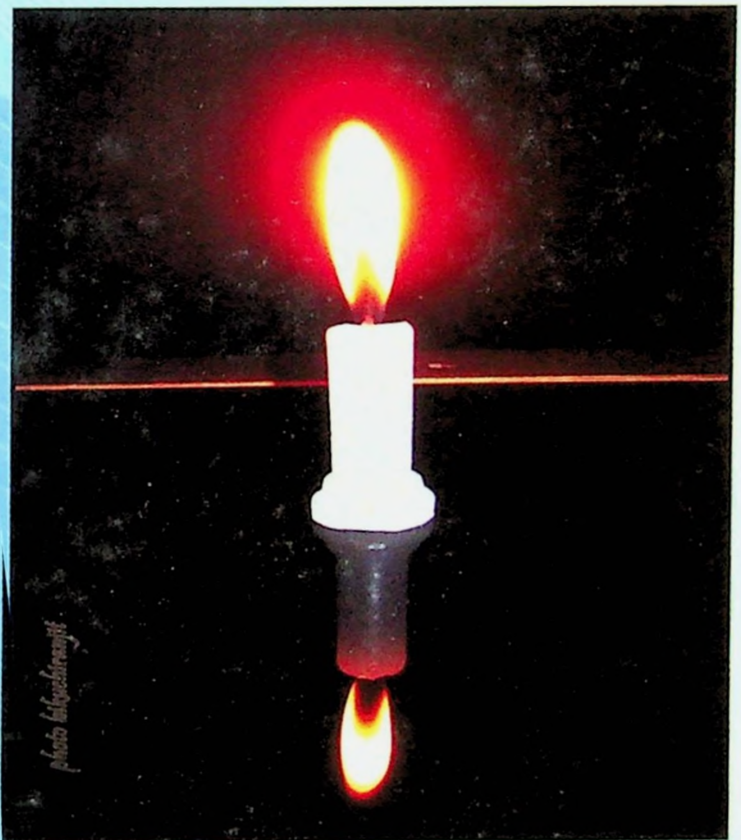

Chiranjit Chutia

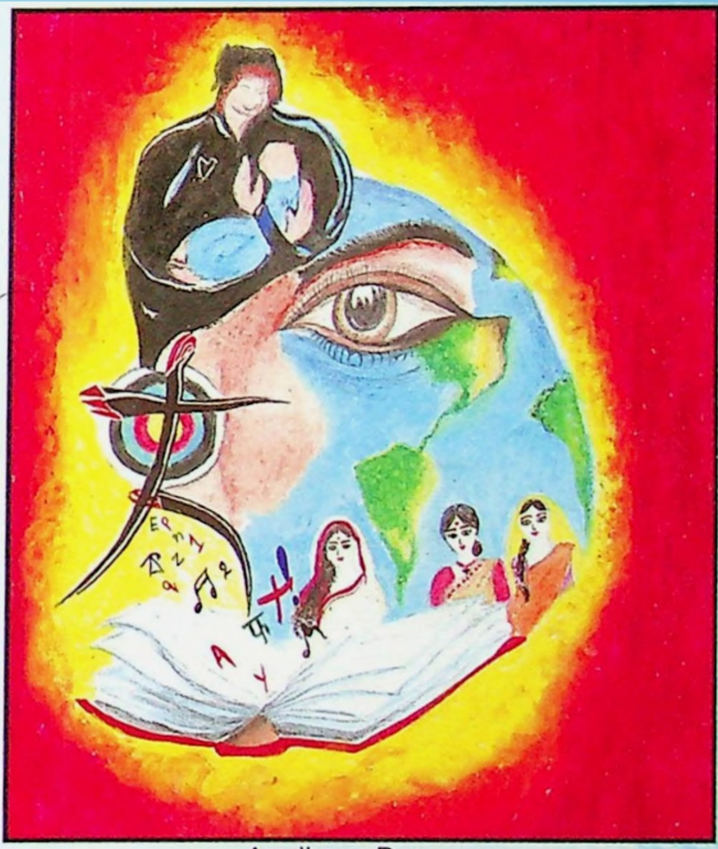

Aradhana Das

Gaurav Das

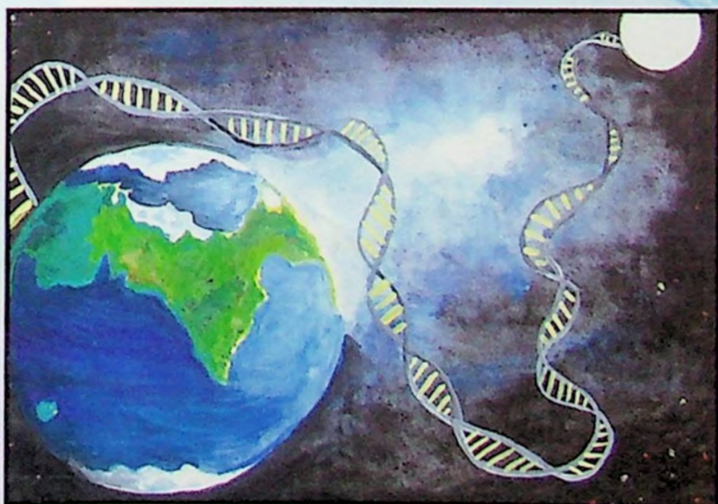

Sanghamitra Saikia

NIBEDAN PATHAK

Dept. of Chemical Sciences

SRIJAN

...a creation